

Skattemåtehandboken er et uvurderlig hjelpemiddel når skattemeldingen skal fylles ut.

I 1954 gav Skattebetalerforeningen for første gang ut en bok som skulle gi skattytere bistand til skattemeldingen. Det er våre egne skatterådgivere som er forfattere av boken vi gir ut.

Dette gjør denne boken til en unik bok, ettersom forfatterne i så stor grad har fingeren på pulsen til dere skattebetalere. Vi vet hvor det ofte dukker opp spørsmål, og vi prøver så godt vi kan å besvare disse spørsmålene her i boken.

Boken tar for seg skattespørsmål for alle – lønsmottakere, pensjonister, ungdom – og er spesielt nyttig i forbindelse med skattemeldingen. Den kan imidlertid også, med fordel, benyttes resten av året.

I boken finner du blant annet svar på:

- Aktuelle fradrag
- Når kan jeg leie ut skattefritt?
- Skattemessige konsekvenser av å bli skilt, gift og samboer
- Skattefradrag for pensjonister

Gjennom hele boken har vi lagt vekt på å forklare reglene ved å bruke eksempler som viser konsekvensene.

Skattemåtehandboken 2019/2020



Skrevet av Skattebetalerforeningens rådgivere

Skattemåtehandboken

2019/2020

Skattemåtehandboken tar for seg skattemeldingen post for post, og har en praktisk tilnærming til hvordan du kan spare skatt.



9 788271 971403

Skattehåndboken

2019/2020



© Skattebetalerforeningen

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorganisasjon for rettighetshavere til åndsverk.

Layout:	07 Media as
Trykk og innbinding:	07 Media as
Opplag:	3.000

Elektronisk utgave av Skattehåndboken

Fra midten av mars 2020 vil elektronisk utgave av Skattehåndboken ligge på medlemssidene på www.skatt.no.

Forbehold

Skattebetalerforeningen har lagt vekt på at all informasjon som gis skal være så korrekt som mulig, men må fraskrive seg ethvert ansvar for direkte og indirekte tap som følge av at en part innretter seg etter informasjon/opplysninger som står i våre trykksaker og på våre web-sider.

Forord

Skattekåndboken er skrevet for deg som privatperson, eller for deg som gir råd til privatpersoner, og er en gjennomgang av relevante regler og fradrag i forbindelse med skattemeldingen. Vi har gjort vårt beste for at boken skal være et godt oppslagsverk, både når du arbeider med skattemeldingen og også dersom du har skattespørsmål resten av året.

Det første du møter i boken er våre egne skattevettregler, samt sjekklister – viktige ting du bør sjekke før du leverer skattemeldingen. For å gjøre det litt enklere for deg, har vi laget ulike sjekklister for ulike livssituasjoner. Deretter følger en kortfattet gjennomgang av ulike inntektsfradrag.

I temadelen går vi nøyere inn på de ulike skattereglene som er relevante for deg som privatperson, for eksempel reglene om bil, bolig og pendling. Her finner du også en fullstendig gjennomgang av aktuelle fradrag. Vi vet at skatterett kan være vanskelig, og vi har fylt temadelen med en mengde eksempler for å lette forståelsen. Eksempelne er holdt på et enkelt og praktisk nivå.

I temadelen tar vi også for oss skatteberegningen. Det er i alt (maksimalt) fire typer skatter som ilegges ved fastsettingen: skatt på alminnelig inntekt, trinnskatt, trygdeavgift og formuesskatt. Her får du hjelp til å foreta skatteberegningen.

Du finner en gjennomgang av postene i skattemeldingen i kapittel 3. Lurer du på i hvilken post du skal plassere en inntekt eller et fradrag, slår du opp her. Nytt av året er for øvrig at mange får en ny type skattemelding, hvor postene er erstattet av grupperte temaer. Fullstendig informasjon om ny skattemelding forelå ikke når denne boken gikk i trykken.

Til sist tar boken for seg «kjøreregler» – altså reglene om klage, endringsfrister, bindende forhåndsuttalelser osv.

Bruk stikkordregisteret bakerst i boken for å finne temaene du vil vite mer om.

Med vennlig hilsen

Skattebetalerforeningen

INNHOOLD

Forord	3
--------------	---

Kapittel 1

Skattemeldingen	7
------------------------------	----------

Skattebetalerforeningens skattevettregler	7
Skattemeldingen	8
Kortfattet oversikt over fradrag	14
Sjekkliste	24

Kapittel 2

Emnedel	29
----------------------	-----------

Aksjer	29
Arv, gaver og skatt	53
Barnepass (foreldrefradrag)	65
Barn 16 år eller yngre	69
Barn/ungdom 17 år eller eldre (født i 2002 eller tidligere)	72
Betinget skattefritak	77
Bolig, fritidsbolig og tomt	80
Boligsparing for ungdom	112
Dødsfall	115
Ektefeller	123
Enslig forsørger	125
Etterbetaling av lønn og pensjon	127
Formue og gjeld	129
Individuell sparing til pensjon (IPS)	134
Minstefradrag	136
Juridisk bistand	139
Naturaltelser (frynsegoder)	140
Overtredelsesgebyr	167
Pendlere	169
Pensjon for alders- og AFP-pensjonister	179
Renteinntekter	184
Rentekostnader	187
Renter ved restskatt og tilgode	192

Reisefradrag	193
Skatteberegning	196
Skattekasse	204
Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt	209
Sluttvederlag	215
Stipend	219
Sykdomsutgifter (Særfradrag for store sykdomsutgifter)	220
Tidfesting	224
Tilleggsskatt	227
Tvangsmulkt	235
Utgiftsgodtgjørelser	238
Underholdsbidrag	251
Underskudd	253
Utland	255
Valutagevinst og valutatap	275

Kapittel 3

Postene i skattemeldingen 2019	279
---	------------

Kapittel 4

Planlegging, klage og endring	325
--	------------

Bindende forhåndsuttalelse	325
Fastsetting av skattegrunnlag	330
Skattyters endring av fastsetting	331
Endring etter klage fra skattyter	333
Endring uten klage	337
Endringsfrister	341
Frivillig retting – slik unngås tilleggsskatt	344
Dekning av saksomkostninger	346

Tabeller	347
-----------------------	------------

Stikkord	353
-----------------------	------------

KAPITTEL 1

SKATTEMELDINGEN

Skattebetalerforeningens skattevettregler

1. Skattemeldingen er for mange bare delvis utfylt.
Du har en unik mulighet til å redusere skatten din ved å føye til fradrag, og du har et ansvar for å supplere den hvis inntekter mangler.
2. Lever elektronisk.
Hvorfor: Alle endringer du gjør arkiveres, du får bekreftelse på at du har levert, det er mer sannsynlig at endringer registreres og du har et arkiv for senere år.
3. Ikke send inn kvitteringer.
Men ta vare på dem, og ha dem klare hvis skattekontoret spør. Gi uttrykkelig beskjed hvis du har rotet bort kvitteringer eller andre bilag.
4. Gi tilstrekkelige opplysninger. Det anbefales derfor at du gir eventuelle tilleggsopplysninger i eget vedlegg til skattemeldingen. Fra 2019 mottar mange lønnsinntakere og pensjonister ny skattemelding. I den nye skattemeldingen vil det kun være anledning til å legge ved vedlegg til noen av temaene (se oversikt bak i boken). Dersom du har behov for å legge ved vedlegg som ikke gjelder temaene i oversikten, må du levere gammel type skattemelding.
Tilstrekkelige opplysninger er nødvendig for at skattekontoret skal forstå hva som har skjedd. Mangelfulle og/eller uriktige opplysninger kan gi tilleggsskatt og gir skattemyndighetene anledning til å endre inntil 5 år tilbake i tid (10 år ved skjerpet tilleggsskatt).
5. Finner du feil i forhåndsutfylte opplysninger, gjør to ting:
Rett feilen i skattemeldingen, og forklar hvorfor.
Kontakt den som har sendt inn opplysningene, for eksempel arbeidsgiver, forsikringsselskap, bank eller organisasjon, og be dem rette innberetningen.
6. Finn frem kalenderen. Har det skjedd noe i løpet av fjoråret som kan påvirke skatten?
7. Hvis du har endret skattemeldingen – følg opp med å sjekke skatteoppgjøret. Hvis endringen ikke er tatt med – klag innen 6 uker. Se også regler om «Egenretting» i kapittel 4.
8. Betal varslet tilleggsforskudd innen 31. mai hvis du ligger an til restskatt, da slipper du ekstra renter.
9. I tvil? Spør oss om hjelp! Bruk skatt.no.

Skattemeldingen

Skatteforvaltningsloven

I skatteforvaltningsloven er alle forvaltningsreglene for skatt og avgift samlet i én lov. Loven har virket fra 1. januar 2017.

Skatteforvaltningsloven har erstattet ligningsloven. I tillegg har den erstattet en rekke skatteforvaltningsregler i annet regelverk, blant annet i merverdiavgiftsloven. Den har i hovedsak også erstattet forvaltningsloven der den gjaldt på skatteområdet.

De viktigste endringene som kom ved innføringen av skatteforvaltningsloven, er endret fastsettingsmodell for formues- og inntektsskatt mv., klageadgang på bindende forhåndsuttalelser, nye frister for endring av fastsetting og delvis nye regler om administrative reaksjoner (tilleggsskatt, tvangsmulkt mv.).

Begrepsbruken i skatteforvaltningsloven er forskjellig fra den tidligere ligningsloven, slik at for eksempel «selvangivelse» fra og med inntektsåret 2016 heter «skattemelding for formue og inntekt» (i denne boken benevnt «skattemelding»), «skattyter» heter «skattepliktig», «ligning» heter «fastsetting av formues- og inntektsskatt» og «inntektsår» heter «skattleggingsperiode».

Skattemelding

Ny skattemelding for lønnstakere og pensjonister

De fleste lønsmottakere og pensjonister får en helt ny skattemelding i 2020. Den nye skattemeldingen vil fortsatt være forhåndsutfylt med opplysninger, men har fått et nytt utseende.

Postene slik vi kjenner dem fra tidligere er erstattet av temaer som grupperes etter hva som hører naturlig sammen. For eksempel er alle opplysninger om lønn og pensjoner samlet under hovedtemaet «Arbeid, trygd og pensjon». Under hvert tema skal både de forhåndsutfylte opplysningene inngå, og eventuelle opplysninger som ikke er forhåndsutfylte. F.eks. må en selv legge til arbeidsreiser eller besøksreiser for pendlere under temaet «arbeid, trygd og pensjon».

Temaene i ny skattemelding er:

- Arbeid, trygd og pensjon,
- Bank, lån og forsikring,
- Bolig og eiendeler,
- Familie og helse,
- Finans,
- Gave og arv,
- Personlige forhold

En vil videre få mer aktiv veiledning i skattemeldingen ved at det i løsningen blir stilt relevante spørsmål, eller blir gjort oppmerksom på forhold som må fylles ut. For eksempel vil en få en merknad hvis en legger inn renteutgifter som virker unaturlig høye i forhold til oppgitt gjeld. Hvis en endrer tall i et felt, blir oppsummering og skatteberegning oppdatert fortløpende.

I den nye skattemeldingen er tilleggsskjemaene borte. Nå gis i stedet opplysningene gjennom en dialog i skattemeldingen.

Noen lønnstakere og pensjonister får skattemeldingen 18. mars. Deretter vil Skatteetaten sende ut skattemeldingen på flere datoer frem til 30. mars. Innen 1. april skal alle ha mottatt skattemeldingen. Du vil motta en e-post fra Skatteetaten når skattemeldingen er tilgjengelig.

Dersom en leverer skattemelding i nytt format kan skatteoppgjøret være klart en til to uker etter levering.

Den nye skattemeldingen er bare tilgjengelig på skatteetaten.no.

Noen får fortsatt skattemeldingen i gammelt format

Selv om de fleste lønnstakere og pensjonister får den nye skattemeldingen i 2020, vil mange fremdeles motta skattemeldingen i gammelt format. Dette gjelder for eksempel næringsdrivende og deres ektefeller, og alle som mottar skattemeldingen på papir. De vil få skattemelding i gammelt format fra 31. mars enten digitalt eller på papir i postkassen.

Når vi omtaler de enkelte postene i skattemeldingen i denne boken (f.eks. post 2.1.1 lønn osv.) gjelder dette postene i skattemeldingen i gammelt format. Da denne boken gikk i trykken forelå det ikke fullstendig informasjon om ny skattemelding.

Dette bør du sjekke i skattemeldingen

Selv om skattemeldingen er forhåndsutfylt, er det likevel viktig å gjøre noen enkle kontrolløvelser. Den forhåndsutfylte skattemeldingen er nemlig ikke ferdigutfylt fra skattekontoret, men er kun et utgangspunkt. Det er du som sitter med det hele og fulle ansvar for at tallene blir korrekte.

Opplysninger som vanligvis er forhåndsutfylt er særlig rapporterte opplysninger fra arbeidsgiver, pensjonsutbetalere, bank, forsikringsselskap, boligselskap, barnehage, skolefritidsordning, fagforening og gaver til frivillige organisasjoner.

Andre opplysninger som Skatteetaten selv sitter på, er for eksempel opplysninger om fast eiendom, aksjer og motorkjøretøy. Dersom disse opplysningene ikke er korrekte, må du korrigere dem i skattemeldingen.

Sjekk at all lønn og alle godtgjørelser er kommet med. De fleste forhåndsutfylte opplysningene i skattemeldingen er hentet fra årsoppgaver fra arbeidsgiver, banker, NAV, barnehage mv. Stemmer beløpene i skattemeldingen med opplysninger i lønnsoppgaver og årsoppgaver? Finner du feil, kontakt den som har sendt inn opplysningene, og rett i skattemeldingen. Inntektssiden kan bli feil ved at arbeidsgiver har innrapportert feil i a-ordningen og dermed kan eksempelvis diett ha blitt skattepliktig. Er det slike feil, eller innrapportert inntekter du er i tvil om skal beskattes, trekk ut beløpet og spesifiser årsakene i eget vedlegg.

Det er en rekke opplysninger som verken blir rapportert av andre eller som Skatteetaten selv sitter på, og som du derfor selv må føye til i skattemeldingen. Husk at Skatteetaten ikke mottar opplysninger om alle fradrag du kan ha krav på, eller inntekter du har hatt. Pass derfor på å føre opp fradrag og inntekter som ikke er forhåndsutfylt i skattemeldingen. Viktige fradrag og inntekter kan være utelatt. For eksempel gjelder det:

- private lån eller fordringer
- skattepliktige utleieinntekter
- formue eller inntekt i utlandet
- privat dagmamma
- sykdomsfradrag
- kjøp eller salg av bolig

Fradrag for renter på lån fra arbeidsgiver må også påføres. Har du byttet jobb, flyttet eller arbeidsgiver har byttet adresse, kan det eksempelvis være grunnlag for å se nærmere på reisekostnader og fradrag. Er du usikker på et fradrag? Før det opp og gi en begrunnelse i eget vedlegg. Har du kjøpt eller solgt bolig/bil/aksjer osv., kan dette ha påvirket både formues- og gjeldssiden. Du må kanskje også gi opplysninger om gevinst eller tap. Har du solgt aksjer eller verdipapirer, er det viktig å sjekke at riktig inngangsverdi eller kjøpesum er benyttet.

Er du i tvil om et beløp er fradragsberettiget? Før det opp i skattemeldingen og forklar i eget vedlegg hvorfor du krever fradraget.

Leveringsfritak for lønnstakere og pensjonister

Hvis de forhåndsutfylte opplysningene i skattemeldingen er korrekte og fullstendige, slipper lønnstakere og pensjonister å levere skattemeldingen. Skattemeldingen blir da betraktet som levert med de opplysningene som er forhåndsutfylt.

Hovedregelen er nå at kommunikasjon mellom Skatteetaten og deg som skattyter er elektronisk, men du kan fortsatt velge å reservere deg mot dette – og motta skattemeldingen, skatteoppgjøret og andre meldinger fra Skatteetaten på papir. Du reserverer deg på nettsiden www.norge.no.

Delvis forhåndsutfylt skattemelding for næringsdrivende

Personlige næringsdrivende får tilsendt en delvis forhåndsutfylt skattemelding med tilsvarende opplysninger som lønnstakere og pensjonister mottar. Vanligvis må de supplere skattemeldingen med næringsoppgave, personinntektsskjema og eventuelt andre aktuelle næringskjema, for eksempel avskrivningsskjema. Vær oppmerksom på at næringsdrivende ikke kan benytte seg av ordningen med leveringsfritak. For næringsdrivende er det obligatorisk å levere skattemeldingen elektronisk. Ved manglende levering blir en ilagt tvangsmulkt.

Næringsdrivende med samlet brutto næringsinntekt på inntil 50.000 kroner kan slippe å levere næringsoppgave. Nødvendige opplysninger om næringsinntekten og fradragene skal i stedet føres opp i skattemeldingen. Næringsdrivende som omfattes av fritaket trenger heller ikke levere personinntektsskjema (RF-1224), hvis vedkommende ønsker at beregnet personinntekt skal være lik netto næringsinntekt. Dersom skattyter ønsker en annen beregnet personinntekt må skjema (RF-1224) leveres.

Næringsrapport skatt

Næringsrapport skatt er en elektronisk leveringsform for næringsdrivende med enkle skattemessige forhold. Næringsrapport skatt erstatter de ni mest brukte skjemaene for næringsdrivende.

Sjekk om du kan benytte næringsrapport på www.skatteetaten.no.

Vedlegg til skattemeldingen

Vedlegg kan brukes til å gi opplysninger om beløp ført i skattemeldingen, og om inntekter som ikke er medtatt i skattemeldingen. Har du for eksempel ført opp skattepliktig gevinst ved salg av bolig i skattemeldingens post 2.8.4, bør du i et vedlegg vise hvordan gevinsten er beregnet. Leverer du elektronisk kan du skanne inn et dokument. Det er vanligvis ikke nødvendig å legge med kvitteringer og bilag, men opplys om at dette kan fremlegges etter forespørsel fra skattekontoret.

Har du vedlegg, må du føre opp antall vedlegg til skattemeldingen. Alle vedlegg til skattemeldingen bør være nummerert og merket med ditt navn og personnummer. Vedleggene kan skannes.

NB! I den nye skattemeldingen vil det kun være anledning til å legge ved vedlegg til noen av temaene (se oversikt bak i boken). Dersom du har behov for å legge ved vedlegg som ikke gjelder temaene i oversikten, må du levere gammel type skattemelding.

Skjemaer

I ny skattemelding er tilleggsskjemaene borte. Her gis i stedet opplysningene gjennom en dialog i skattemeldingen.

Alle som leverer gammel skattemelding, må imidlertid fylle ut/korrigere eventuelle skjema på vanlig måte. Dette gjelder for eksempel når du:

- har solgt aksjer eller egenkapitalbevis som ikke er kommet med i RF-1088 «Aksjer og egenkapitalbevis». Benytt da skjema RF-1159 «Gevinst, tap, utbytte, og formue på aksjer og andre finansielle produkter 2019»
- har leid ut bolig/fritidsbolig som skal regnskapsbehandles (skjema RF-1189 «Utleie av fast eiendom»)
- har konto i utenlandsk bank (skjema RF-1231)
- har arbeidet i utlandet og krever skattenedsettelse eller fradrag for utenlandsk inntektsskatt (RF-1150/RF-1147)

Underskrift

Husk underskrift og dato, hvis du leverer skattemeldingen på papir.

Glemt fradrag tidligere år?

Reglene om summarisk endring er opphevet fra og med 1. januar 2017. Dette var regler som gikk ut på at endringer som gjaldt de siste to inntektsårene kunne tas med ved årets ligning. Ordningen gjaldt bare for netto inntektstillegg eller fradrag som ikke oversteg 30.000 kroner, eventuelt 50.000 kroner i formue.

I og med at reglene er opphevet fra 1. januar 2017, kan man ikke ta med uteglemte fradrag for tidligere år i årets skattemelding. En må da i stedet be om endring for tidligere år. Se for øvrig regler om «Egenretting» i kapittel 4.

Frist for levering av skattemeldingen

Fristen for å levere skattemeldingen er 30. april for lønnstakere og pensjonister. Dette gjelder både om du leverer ny skattemelding eller skattemelding i gammelt format (altinn). For næringsdrivende er fristen 31. mai (obligatorisk med elektronisk levering av skattemelding via www.altinn.no).

Er du deltaker i ansvarlig selskap, kommandittselskap mv. og selskapet leverer selskapsoppgave elektronisk med frist 31. mai har du samme leveringsfrist som selskapet (dvs. 31. mai). Leverer du skattemelding for lønnstakere og pensjonister må du opplyse i skattemeldingen at du har utsatt frist som deltaker i slikt selskap.

Skatteoppgjøret

Arbeidet stopper ikke 30. april. Det er også viktig å sjekke skatteoppgjøret når dette kommer. For de som leverer skattemelding i gammelt format, er det første ordinære skatteoppgjøret for inntektsåret 2019 for lønnstakere og pensjonister klart i juni 2020.

Deretter blir det løpende oppgjør frem til oktober 2020. Leverer du skattemeldingen på papir har det vært slik at du får skatteoppgjøret ditt tidligst i august.

Skatteoppgjør dersom du leverer ny skattemelding

Dersom du leverer ny skattemelding legges det opp til at skatteoppgjøret kan være ferdig i løpet av en til to uker etter at skattemeldingen er levert. Dette gjelder imidlertid kun dersom:

- Både du og eventuell ektefelle leverer ny skattemeldingen
- Du har skatt til gode
- Du ikke har ubetalte krav
- Skattemeldingen din ikke er tatt ut til kontroll

Kortfattet oversikt over fradrag

Generelt om fradrag

Selv om en del av fradragene er forhåndsutfylt i skattemeldingen, er det likevel viktig å sjekke om fradragene er korrekt ført opp. I tillegg er det slik at en rekke fradrag ikke er ferdig utfylt i skattemeldingen.

Fradrag for lønsmottakere og pensjonister har det til felles at de kun reduserer grunnlaget for nettoskatt. Skattesatsen på netto inntekt er 22 prosent i 2019. Dermed vil den økonomiske effekten – verdien – av fradraget uansett inntektsnivå være maksimalt 22 prosent.

Eksempel

Et rentefradrag på 10.000 kroner i 2019 gir 2.200 kroner i redusert skatt – uansett om lønnsinntekten er 200.000 kroner eller 700.000 kroner.

Legg merke til at Boligsparing for Ungdom (BSU) står i en litt annen stilling. Her er det slik at det gis et fradrag direkte i skatten med 20 prosent av årets innskutte beløp. Årlige innskudd er begrenset oppad til 25.000 kroner i 2019.

Aksjehandel mv.

Du har krav på fradrag for løpende utgifter i forbindelse med aksjehandel. Les mer om dette i kapittel «Aksjer».

Alternativt fordelingsfradrag

Har du jobbet i utlandet, kan du ha krav på alternativt fordelingsfradrag i skatten. Har du lønnsinntekt fra utlandet kan du ha krav på fradrag dersom vilkårene etter den såkalte ettårsregelen er oppfylt, eller dersom du har jobbet i et land Norge har unntaksskatteavtale med. Fradraget er en forholdsmessig nedsettelse av skatten i Norge med den delen av skatten som skyldes utenlandsinntekten. Les mer om dette i kapittel «Utland».

Arbeidsreise

Fradrag for reiser til og fra jobb. Du multipliserer antall kilometer med en sats på 1,56 kroner. Overstiger antall kilometer 50.000 i løpet av et år, bruker du 0,76 kroner per kilometer på overskytende – inntil 75.000 kilometer. Du må trekke fra et bunnbeløp på 22.700 kroner som ikke er fradragsberettiget. Se «Reisefradrag».

Boligselskap

Fradragsberettigede kostnader for andelseier eller sameier i boligsameie blir som regel innrapportert fra laget/sameiet, og kommer forhåndsutfyllt på skattemeldingen.

Bompenger

Du har kun fradragsrett dersom bilbruk til og fra jobb fører til at du får minst to timer kortere reise- og ventetid enn du ville gjort med kollektiv transport, regnet under ett for hver gang du reiser hjemmefra til du kommer hjem igjen. For å få fradrag må samlede utgifter til bom og ferge overstige 3.300 kroner per år. Er vilkårene oppfylt får du fradrag for de samlede utgifter. Les mer om dette i kapittel «Reisefradrag».

BSU (boligsparing for ungdom)

BSU-ordningen gir fradrag direkte i skatt med 20 prosent av innbetalt beløp. Maksimalt innbetalt beløp er 25.000 kroner per år, noe som gir et maksimalt årlig skattefradrag på 5.000 kroner. Maksimalt samlet sparebeløp er 300.000 kroner. Les mer om BSU-fradrag i kapittel «Boligsparing for ungdom».

Fagforeningskontingent

Det gis fradrag for kontingent betalt til fagforening med inntil 3.850 kroner. Ofte vil fradraget være forhåndsutfyllt på skattemeldingen. Les mer under «Kontingenter».

Faglitteratur

Utgifter til faglitteratur i tilknytning til jobb inngår i minstefradraget, og vil derfor kun være aktuelt hvis du krever fradrag for faktiske utgifter i stedet for minstefradrag.

Ferge

Se «Bompenger» – de samme regler gjelder. Les mer i Kapittel om «Reisefradrag».

Flyttekostnader

Har du måttet flytte på grunn av arbeidet kan du kreve fradrag for kostnadene forutsatt at du har akseptert tilbudet om stilling før flyttingen starter. Beløpet inngår imidlertid i minstefradraget, og vil derfor kun være aktuelt hvis du krever fradrag for faktiske utgifter. Prøv heller å få beløpet dekket skattefritt av ny arbeidsgiver.

Foreldrefradrag

Det gis fradrag for utgifter til pass og stell av barn, normalt for barn under 12 år. Fradraget gis for faktiske utgifter, begrenset oppad til 25.000 kroner for ett barn, deretter økende med 15.000 kroner for hvert ytterligere barn. Nærmere om foreldrefradrag, se kapittel «Barnepass».

Fradrag for utenlandsk skatt

Dersom du har inntekt eller formue i tilknytning til utlandet, kan du ha krav på fradrag i norsk skatt. Les mer om dette i kapittel «Utland».

Fremførbart underskudd

Dersom du har fradrag som er større enn inntektene dine blir nettoinntekten negativ. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom du har hatt store tap ved salg av fast eiendom eller aksjer. Et slikt underskudd fremføres til påfølgende år. Er du gift, vil underskuddet først overføres til din ektefelle. Eventuelt resterende underskudd overføres til din skattemelding påfølgende år.

Gave til frivillige organisasjoner

Det gis fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner. For å få fradrag må gaven være på minst 500 kroner per organisasjon samlet gjennom inntektsåret.

Eksempel

Kari har gitt 1.000 kroner i gave til Røde Kors i 2019 og vil ha krav på fradrag for hele beløpet. Ola derimot ønsket å gi gave til flere organisasjoner og ga 250 kroner til fire forskjellige organisasjoner. Siden gavene til den enkelte organisasjon er under 500 kroner vil Ola ikke få noe fradrag.

Maksimalt fradrag er 50.000 kroner i 2019. Har du gitt mer enn maksimalbeløpet ett år, kan det overskytende ikke overføres til senere inntektsår.

Legg merke til at ektefeller har hvert sitt maksimalbeløp.

Eksempel

Erik har gitt 37.000 kroner til Kirkens bymisjon. I tillegg har han og hans kone Berit til sammen gitt 16.000 kroner til Plan Norge. Alt er imidlertid innrapportert på ham, og han vil derfor bare få fradrag for 50.000 kroner, mens Berit ikke får fradrag for noe.



Tips: Erik bør ta kontakt med Plan Norge, og be om at halvparten av gavebeløpet, 8.000 kroner, blir innrapportert på Berit.

Både personlige skattytere og selskap kan få fradrag for gaver til frivillige organisasjoner.

Nærmere om mottaker

For at gaven skal være fradragsberettiget må organisasjonen som mottar gaven høre til i Norge eller annet EØS-land. Organisasjonen må ha et ideelt formål og må være registrert i Enhetsregisteret (eller tilsvarende register for utenlandske organisasjoner). Selskaper og sammenslutninger må i tillegg ha nasjonalt omfang, dette gjelder også tros- og livssynssamfunn. For stiftelser gjelder ikke et slikt krav, disse må i stedet motta offentlig støtte i det år gaven gis. Se liste over godkjente organisasjoner på skatteetaaten.no.

Praktisk

Den mottakende organisasjon må innrapportere gaven til Skattedirektoratet på givers personnummer (organisasjonsnummer) for at gaven skal gi fradragsrett. Gaven skal for personlige skattytere fremgå av den forhåndsfylte skattemeldingen. Ved manglende innrapportering, må du ta kontakt med den aktuelle organisasjonen og be om ny innrapportering.

Personer som gir gaver til utenlandske organisasjoner innenfor EØS-området må selv kreve fradrag i skattemeldingen. Sørg for å ha dokumentasjon på innbetalt beløp hvis skattekontoret skulle etterspørre dette.

Særlig om ektefeller

Hvis den ene ektefellen i skattemeldingen manuelt fører opp et gavefradrag som er innrapportert på den andre ektefellen, vil dette bli strøket. Sørg derfor for at mottakerorganisasjonen rent faktisk har innrapportert beløpene etter den fordelingen som dere ønsker å ha i skattemeldingen. Se eksempelet ovenfor om Berit og Erik.

Gave til vitenskapelig forskning

Det er fradragsrett for gave til institutt som med medvirkning av staten driver vitenskapelig forskning. Fradrag gis for inntil 10.000 kroner, uavhengig av skattyters inntekt. Fradrag for større beløp gis med inntil 10 prosent av skattyters alminnelige inntekt (før fradrag for gaven).

Eksempel

Evas alminnelige inntekt (nettoinntekt) før fradrag for gaven er 400.000 kroner. Hun kan få fradrag for gave på inntil 40.000 kroner.

Eksempler på godkjente institutt som driver vitenskapelig forskning er Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke, Den norske kreftforening og Nasjonalforening for folkehelsen. En liste over godkjente institusjoner finnes på skatteetaten.no.

Det er et vilkår for fradrag at mottaker innrapporterer gaven til Skattedirektoratet. Gaven skal fremgå av den forhåndsutfylte skattemeldingen. Ved manglende innrapportering, må skattyter ta kontakt med det aktuelle instituttet og be om at de innrapporterer de nødvendige opplysninger om gaven til skattemyndighetene.

Gebyrer, bøter mv.

Etableringsgebyr mv. ved nytt lån

Ved kjøp av bolig betaler du enten dokumentavgift (hvis det er en selveierbolig) eller et gebyr til borettslaget/forretningsfører, og i tillegg et tinglysingsgebyr i forbindelse med hjemmelsovergangen. Disse utgiftene kan du ikke kreve direkte fradrag for (de er likevel en del av inngangsverdien). Det gebyret som betales til banken i forbindelse med at du tar opp lån, kan du derimot føre til fradrag. Banken vil vanligvis sørge for å føre opp dette gebyret sammen med gjeldsrentene slik at det er forhåndsutfylt i skattemeldingen.

Refinansiering

Dersom du refinansierer lån kan du trekke fra både gebyret til banken (som ved nytt lån), utgifter til tinglysing av ny pantobligasjon og dessuten eventuelle utgifter til ny takst i forkant av refinansieringen. Det er bare gebyret til banken som er forhåndsutfylt. Tinglysingsgebyr og utgifter til ny takst må du selv føre opp i skattemeldingen.

Tegningsgebyr

Du får fradrag for gebyrer som knytter seg til etableringen av spareordninger (tegningsgebyr). Men siden gebyret anses å knytte seg til avkastningen av spareordningen gis det først fradrag når avkastningen er endelig – normalt når spareordningen avsluttes.

VPS- gebyr

VPS-gebyr er fradragsberettiget.

Inkassogebyr

Inkassogebyr og omkostninger i forbindelse med inkasso er ikke fradragsberettiget.

Hjemmekontor

Dette er et fradrag for deg som har et rom hjemme som er i eksklusiv bruk i jobb for arbeidsgiver. Fradraget settes sjablongmessig til 1.850 kroner året, eller alternativt de faktiske utgifter til strøm, og utgifter til boligen som kan tilordnes dette rommet. Fradraget inngår i minstefradraget, og vil derfor kun være aktuelt hvis du krever faktiske utgifter. Prøv heller å få beløpet dekket skattefritt av arbeidsgiver.

Kontingenter

Det er i utgangspunktet ikke fradragsrett for kontingenter, men det finnes noen unntak:

Ansatt: Fagforeningskontingent

Fradrag for innbetalt fagforeningskontingent inkludert forsikringspremie er maksimalt 3.850 kroner i 2019. Det gis også fradrag for kontingent til utenlandsk arbeidstakerorganisasjon, forutsatt at vilkårene er oppfylt. Dersom fagforeningen ikke har innrapportert fradraget, må du selv føre det opp i skattemeldingen. Studenter og pensjonister uten skattepliktig lønn har ikke krav på fradrag for fagforeningskontingent, fordi utgiften ikke har sammenheng med skattepliktig inntekt.

Bedrift: Serviceavgifter o.l.

Det gis fradrag for en bedrifts kontingent til serviceorganisasjoner o.l. uten beløpsbegrensning.

Bedrift: Kontingent til arbeidsgiver- og næringsorganisasjoner

Det gis fradrag for en bedrifts kontingent til arbeidsgiverorganisasjon og/eller næringsorganisasjon. Maksimalt fradrag for kontingent til næringsorganisasjon er enten inntil 2 promille av samlet utbetalt lønn, eller 3.850 kroner. Samlet fradrag til henholdsvis arbeidsgiver- og næringsorganisasjon kan ikke overstige 2 promille av samlet utbetalt lønn.

Kreditfradrag

Har du inntekt fra utlandet, for eksempel utbytte fra utenlandsk selskap, renteinntekt i utenlandsk bank, utleieinntekt fra eiendom i utlandet, eller lønn/pensjon fra utlandet, og du har betalt skatt i utlandet, kan du ha krav på kreditfradrag i Norge for skatten du har betalt. Les mer om dette i kapittel «Utland».

Kundepleie (representasjon)

Hovedregelen er at bedrifter ikke gis fradrag for kundepleie (representasjon). Dette gjelder både gaver, middager, idrettsarrangementer, turer osv. Det er likevel fradragsrett for enkle oppmerksomheter og reklamegjenstander inntil 270 kroner for 2019.

Det er også fradrag for utgifter til enkel servering av kunder og andre forretningsforbindelser med maksimalt 488 kroner per person. Om vilkårene for fradrag heter det i Skattedirektoratets skattelovforskrift § 6-21-2:

«Det gis fradrag for kostnad til en beskjeden bevertning av kunder eller forretningsforbindelser, når bevertningen finner sted i forretningstiden eller i umiddelbar forbindelse med forhandlinger eller demonstrasjoner av varer eller tjenester. Det gis ikke fradrag for kostnad til kjøp av brennevin og tobakksvarer. Bevertningen må finne sted på arbeidsstedet eller på spisested i nærheten av dette hvis det ikke er rimelige serveringsmulig-

heter på arbeidsstedet for det antall personer det gjelder. Kostnad ved uteservering må under enhver omstendighet ikke overstige den beløpsgrensen som fastsettes i Skattedirektoratets årlige takseringsregler. Overstiger kostnaden denne grensen, anses hele beløpet som ikke fradragsberettiget kostnad ved representasjon. Det er videre en forutsetning at det i forbindelse med måltid som nevnt ikke serveres brennevin. I så fall gis det ikke fradrag for kostnad til mat.»

Lån i arbeidsforhold

Har du lån fra arbeidsgiver, og har betalt renter - eller er skattlagt for rentefordelen, husk på å kreve rentefradrag. Dette rentefradraget er nemlig ikke forhåndsutfyllt.

Minstefradrag

Alle som mottar pensjon og/eller lønn, har krav på minstefradrag.

For pensjon utgjør minstefradraget 31 prosent av pensjonsinntekten, minimum 4.000 kroner, og maksimalt 85.050 kroner. For lønn er fradraget 45 prosent av lønnen, minimum 31.800 kroner og maksimalt 100.800 kroner. Minstefradraget kan ikke overstige lønnsinntekten eller pensjonen.

Les mer om minstefradrag i kapittel «Minstefradrag».

Pendlerfradrag

Dersom du bor utenfor ditt ordinære hjem på grunn av arbeidet kan du ha krav på fradrag for de ekstra kostnadene dette medfører. Les mer om pendlerfradrag i kapittel «Pendlere».

Pensjonssparing/forsikring

Har du inngått avtale om egen pensjonssparing (IPS) skal fradragsberettiget innskudd eller premie være forhåndsutfyllt i skattemeldingen post 3.3.5. Maksimalt beløp er 40.000 kroner. Les mer om egen pensjonssparing under kapittel «Individuell sparing til pensjon - IPS».

Har du betalt en egenandel i pensjonsordningen på jobben (innskudds- eller foretakspensjon) skal fradragsberettiget beløp være forhåndsutfyllt i skattemeldingen.

Personfradrag (klassefradrag)

Personfradraget er i 2019 på 56.550 kroner. Fradraget fremgår ikke av skattemeldingen, men legges inn av skattemyndighetene ved beregningen av skatten. Skattekasse 2 er bortfalt, slik at også de som tidligere ble lignet i klasse 2 får et personfradrag på 56.550 kroner.

Sjøfolk og fiskere

Det gis et særskilt fradrag til fiskere og sjøfolk på 30 prosent av inntekten. Sjømannsfradraget er maksimalt 80.000 kroner, mens fradraget for fiskere og fangstfolk maksimalt kan utgjøre 150.000 kroner.

Skattefradrag for alderspensjon

Det gis et skattefradrag for pensjonsinntekt. Skattefradraget omfatter mottakere av alderspensjon, offentlig AFP og tilsvarende pensjoner fra annen EØS-stat.

Skattefradraget beregnes individuelt for hver enkel person på bakgrunn av samlet pensjonsinntekt og fremgår av den foreløpige skatteberegningen. Maksimalt skattefradrag er 30.000 kroner i 2019.

Les mer om dette i kapittel «Pensjon».

Skjermingsfradrag

Har du utbytte fra norske eller utenlandske aksjer, pass på at skattepliktig beløp reduseres med skjermingsfradraget. Skjermingsfradrag forutsetter at du eide aksjene per 31.12.19.

Fradraget fremgår av RF-1088 for aksjer du har i norske selskaper (og utenlandske selskaper registrert på Oslo børs), men du må selv gjøre utregningen, og fylle inn beløpet i RF-1159 dersom du har mottatt utbytte på aksjer i utenlandske selskaper. Les mer om dette i kapittel «Aksjer». Se for øvrig kapittel «skattemeldingen» om føring i ny skattemelding.

Sponsing

Det gis fradrag for sponsing i den grad det gir reklameverdi, altså er «pådratt for å erverve, vedlikeholde eller sikre skattepliktig inntekt».

Gjelder utbetalingen fra bedriften dels gave uten motytelse, dels betaling for konkrete tjenester/motytelser, er det viktig at dette fremgår av avtalen.

Standardfradrag for utlendinger

Fra og med inntektsåret 2019 utgår standardfradraget for utenlandske arbeidstakere. Dette har sammenheng med at det er innført nye regler for kildeskatt for utenlandske arbeidstakere, se kapittel «Utland». Sokkelarbeidere og utenlandske sjøfolk kan fortsatt kreve fradrag, da disse ikke kan inngå i den nye ordningen med kildeskatt.

Fradraget innrømmes de to første årene du bor i Norge, og utgjør 10 prosent av brutto lønn (maks 40.000 kroner). Fradraget kan velges i stedet for en del andre fradrag, for eksempel rentefradrag og pendlerfradrag.

Særfradrag for enslige forsørgere

Se «Enslig forsørger».

Særfradrag for store sykdomsutgifter

Det kan på nærmere vilkår gis fradrag for merkostnader til sykdom dersom kostnadene skyldes varig sykdom eller svakhet og utgjør minst 9.180 kroner i løpet av året. Se nærmere om særfradrag for store sykdomskostnader under kapittel «Sykdomsutgifter».

Særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne

Har du varig lettere nedsatt ervervsevne uten at du mottar uførepensjon eller andre offentlige stønader kan du ha krav på særfradrag. Skattemyndighetene vil foreta en vurdering av din og eventuell ektefelles eller samboers økonomi, for å avgjøre om det er grunnlag for å gi fradrag. Særfradrag på grunn av lettere nedsatt ervervsevne utgjør 9.180 kroner per år.

Vær oppmerksom på at fradraget ikke kan gis sammen med særfradrag for store kostnader ved sykdom. Dette gjelder ikke særfradrag for enslige forsørgere, som gis uavhengig av andre særfradrag.

Særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne føres i skattemeldingen post 3.5.3. Du bør i tillegg begrunne kravet i eget vedlegg til skattemeldingen, samt levere legeattest.

Tap

Aksjer

Tap på aksjer er fradragsberettiget. Se nærmere om vilkårene og føring i skattemeldingen under kapittel «Aksjer».

Bolig

Kostnader knyttet til kjøp og salg av bolig kan kun føres til fradrag dersom en ikke oppfyller vilkårene til bo- og eiertid for skattefritt salg. Se nærmere om vilkårene i kapittel «Bolig».

Verdipapirfond

Tap på verdipapirfond er fradragsberettiget. Se nærmere om vilkårene og føring i skattemeldingen under kapittel «Aksjer».

Underskudd fra tidligere år

Se «Fremførbart underskudd» og «Underskudd».

Underskudd ved utleie av fast eiendom

Underskudd ved utleie av fast eiendom er fradragsberettiget. Se kapittel «Bolig, fritidsbolig og tomt – Skattepliktig utleie av bolig»

Utdanning

Det gis ikke fradrag for utgifter til en grunnutdannelse, men dersom du selv har måttet dekke kurs eller annen utdanning for å holde vedlike utdanningen for å kunne gjøre din jobb, så er det fradragsrett, men bare dersom du krever fradrag for faktiske kostnader i stedet for minstefradrag. Det samme gjelder utgifter til tilleggsutdanning på grunn av nye kompetansekrav som er nødvendig for å beholde stillingen.

Se emne «utgiftsgodtgjørelser - utdanning» for en beskrivelse av reglene om arbeidsgiverfinansiert utdanning.

Vedlikehold

Se kapittel «Bolig».

VPS-gebyr

VPS- gebyr er fradragsberettiget. Se «Gebyrer, bøter mv.»

Yrkesreiser

Får du ikke kjøregodtgjørelse for bruk av egen bil på yrkesreiser av arbeidsgiver, kan du kreve fradrag for 3,50 kroner per kilometer, men bare dersom du krever fradrag for faktiske kostnader i stedet for minstefradrag. Se nærmere under «Faktiske utgifter» og «Reisefradrag».

Sjekkliste

Sjekklistene er en gjennomgang av relevante momenter tilpasset ulike livssituasjoner, og er nyttige å gå igjennom for å forsikre deg om at du har fått med relevante forhold for din skattemelding.

Ektefeller

Forsørger ektefelle og gift etter 31. oktober 2018

Om å lignes som ektefeller, se emnedelen «Ektefeller» og «Skattekasse».

Felles bedrift

Dersom en av dere er personlig næringsdrivende, og begge ektefellene jobber i denne virksomheten, kan dere fordele inntekten fra virksomheten etter arbeidsinnsats. Da fordeles dere personinntekten – og grunnlaget for eventuell trinnskatt.

Eksempel

Eline er selvstendig næringsdrivende, og driver en nettbutikk hjemmefra. Beregnet personinntekt fra virksomheten er på 710.000 kroner. Hennes mann Jesper er lønsmottaker. Han jobber som saksbehandler, og tjener 450.000 kroner i året. Han hjelper Eline med pakking av varer på kveldstid. Ut fra timelister blir de enige om at 80.000 kroner av inntekten skal tilordnes Jesper. Ektefellenes samlede trinnskatt reduseres dermed med 7.280 kroner.

Fordeling av inntekter og kostnader

Ektefeller kan velge i hvilken skattemelding de vil føre renteinntekter, aksjeutbytte, gevinst ved salg av eiendom og andre kapitalinntekter. Det samme gjelder kapitalkostnader, som for eksempel gjeldsrenter, tap ved salg av aksjer og eiendom, og særfradrag for store sykdomsutgifter. Normalt har ikke slike disposisjoner betydning for skatten, ettersom skattesatsen er 22 prosent på nettoinntekten uansett.

Det finnes imidlertid to tilfeller der det kan ha betydning å flytte på fradragene eller kapitalinntektene. Det er for det første dersom en av ektefellene har så lav inntekt at en ikke får benyttet personfradraget fullt ut. Da lønner det seg å flytte fradragene over til den av dere som har høyest inntekt (eller inntektene motsatt vei). For det andre har det betydning dersom en av ektefellene har så lav beregnet inntektsskatt og trygdeavgift at skattefradraget for pensjonister ikke kan utnyttes. Det skyldes at skattefradraget ikke kan overstige summen av utlignede inntektsskatter og trygdeavgift. I så fall vil det lønne seg å flytte inntekt og fradrag, slik at beregnet skatt øker. Se nærmere om dette i kapitlet «Pensjon».

Samboere

Felles lån

Dersom dere overfor banken hefter med 50 prosent hver, og også betaler i henhold til dette, har dere rett på fradrag med halvparten hver.

I skattemeldingen fører du opp fødselsnummeret til din samboer. Hvis dere har felles gjeld og/eller formue, velger du «Ja» i feltet «Felles formue/gjeld med samboer?». Hvis du ikke lenger er samboer, fjerner du tidligere samboers fødselsnummer.

Har din samboer fått ført opp hele lånet og rentefradraget i sin skattemelding, må han eller hun halvere beløpene i sin skattemelding. Du skal i din skattemelding føre halvparten av renteutgiftene og halve lånesaldoen.

Salg av bolig etter samlivsbrudd

Hovedregelen ved salg av bolig er at en eventuell gevinst først blir skattefri dersom selger har vært eier i mer enn ett år, og bodd i boligen i minst ett av de to siste årene før salget. I forbindelse med et samlivsbrudd er nok den vanligste situasjonen at én av partene raskt flytter ut.

Imidlertid kan det ta litt tid å få solgt boligen, og etter hovedregelen vil da den utflyttede part måtte skatte av gevinsten. Denne urimeligheten er det heldigvis tatt høyde for når det gjelder ektefeller, slik at den av ektefellene som flytter, vil opparbeide seg botid på lik linje med den som blir boende. Denne regelen gjelder også for samboere som har eller har hatt felles barn.

Andre samboere bør derimot passe på å selge innen ett år fra utflyttingen dersom det ligger an til gevinst ved salget.

Samboere med særkullsbarn

Ofte har samboere barn fra tidligere forhold (særkullsbarn). Fra 2013 anses de ikke lenger å være enslige forsørgere, se «Enslige forsørgere».

Barn og ungdom

Boligsparing for ungdom

BSU-fradraget står ikke i den forhåndsutfylte skattemeldingen, ettersom det er et fradrag i selve skatten. Sjekk derfor om du har fått fradraget når skatteavregningen kommer. Se «Boligsparing for ungdom».

Gaver

Gaver er ikke skattepliktig inntekt, og arveavgiften er fjernet fra 2014. Men: Hvis du samlet sett har mottatt verdier for minst 100.000 kroner i gave i løpet av 2019, må du oppgi dette i skattemeldingen der det står «Opplysninger om personlige forhold mv.». Grun-

nen til at du må opplyse om dette er for å forklare hva du har levd av, eventuelt hvorfor formuen din har økt.

Private lån

Har f.eks. foreldre/besteforeldre lånt bort penger til barn/barnebarn til f.eks. boligkjøp bør det lages en ordinær låneavtale hvor det er bestemt rente, avdrag mv., og aller helst tinglyse sikkerhet (pantobligasjon).

Foreldrene eller besteforeldre som har lånt barna eller barnebarna penger, må føre lånebeløpet (fordringen) opp i skattemeldingen som formue. Oppgi barnet/barnebarnets navn og fødselsnummer (11 siffer). Er det påløpt renter skal dette føres opp som inntekt. Det er viktig at dette gjøres hvert år. Barna/barnebarna må på sin side føre opp lånet som gjeld, og eventuelle renter i som kapitalutgifter. Oppgi foreldrenes/besteforeldrenes navn og fødselsnummer (11 siffer).

Har foreldrene/besteforeldrene ettergitt en del av beløpet, må summene justeres tilsvarende.

Fremførbart underskudd

Underskudd oppstår når summen av fradrag overstiger summen av inntekter (negativ inntekt). Underskuddet fremføres til fradrag året etter, og skal være forhåndsutfylt i skattemeldingen. Studenter eller andre som har lav inntekt mens de samtidig betaler renter på boliglån, bør sjekke at eventuelt fremførbart underskudd er kommet med i skattemeldingen året etter.

Enslige forsørgere

Sjekk særfradraget

Kontroller at særfradrag for enslige forsørgere er ført opp med korrekt antall måneder. Særfradraget er på 4.317 kroner per måned man har vært alene om omsorgen for barnet/barna, og har mottatt utvidet barnetrygd.

Alderspensjonister

Skattefradrag

Har du mottatt alders- eller (offentlig) AFP-pensjon som gir rett til skattefradrag bør du kjenne til hvordan fradraget i selve skatten fastsettes, slik at du kan sjekke at beregningene stemmer. Se nærmere om dette under «Pensjon».

Ektefeller: Fordeling av inntekter og utgifter

Enkelte gifte alders – og AFP-pensjonister kan spare penger på å fordele inntekter og utgifter. I tillegg er det viktig at alders – og AFP-pensjonistektepar med renteinntekter

eller -utgifter passer på å få utnyttet skattefradraget sitt når de fyller ut skattemeldingen. Se sjekkliste for ektefeller.

Dødsfall

Enke eller enkemann i uskifte - dødsåret

Hvis din ektefelle har gått bort i 2019, og du sitter i uskiftet bo, kan du levere avdødes forhåndsutfylte skattemelding. Marker på skattemeldingen at ektefelle er død, og opplys om at du sitter i uskiftet bo. Se nærmere under «Dødsfall».

Sjekk at oppgaver fra arbeidsgiver, pensjonsutbetalinger, banker mv. har kommet riktig med på skattemeldingen, og gjør eventuelle korrigeringer. Dere skattlegges uansett felles for formue i dødsåret som ektefeller.

Vær oppmerksom på at når en skattyter dør blir adressen automatisk fjernet i Folkeregisteret, og det blir derfor ikke sendt ut skattemelding til avdøde i disse tilfellene. Registrer derfor en c/o-adresse hos Folkeregisteret, slik at skattemeldingen blir sendt til denne adressen. Har du ikke registrert c/o-adresse, kan du som gjenlevende ektefelle få tilsendt avdødes skattemelding ved henvendelse til Skatteetaten, eller også få den utlevert ved fysisk oppmøte på et skattekontor.

Samboer gått bort

Hvis gjenlevende samboer overtar hele eller deler av avdøde samboers eiendeler i uskifte skal gjenlevende samboer ha samme skattemessig behandling som om de var gift før dødsfallet, se ovenfor. Det er bare samboere med felles barn, eller som har hatt eller venter barn sammen som kan sitte i uskifte.

Hele formuen (gjenlevende og avdødes formue) ved årets utgang fastsettes hos gjenlevende samboer, så fremt hele boet etter avdøde er overtatt i uskifte. For dødsåret gis det dobbelt fradrag i formuen, og det kan slå gunstig ut.

Eksempel

Gjenlevende samboer har formue, og betaler formuesskatt. Både han og den avdøde samboeren eide hver sin halvpart av en belånt, felles bolig. Avdød samboer hadde ingen netto formue. Den gjenlevende samboeren, som sitter i uskifte, ber om å bli lignet under ett med avdøde. I stedet for ett fribeløp på 1,5 millioner kroner blir fribeløpet det doble: 3 millioner kroner, og formuesskatten reduseres derfor med 12.750 kroner.

KAPITTEL 2

EMNEDEL

Aksjer

Når aksjer som eies av en privatperson selges er gevinst skattepliktig og tap fradragsberettiget. Gevinsten eller tapet settes til salgssummen fratrukket aksjens inngangsverdi. Gevinsten/tapet inngår i alminnelig inntekt som for 2019 skattlegges med 22 prosent. Man ønsker imidlertid å opprettholde tidligere marginalsatt på eierinntekter når en ser selskap og eier under ett. For 2019 skal derfor eierinntekter oppjusteres med en faktor på 1,44. Reell skattesats på eierinntekter blir da 31,68 prosent (22 prosent * 1,44).

Vi benytter begrepet «salg» i dette kapitlet. Et riktigere begrep er «realisasjon», som omfatter mer enn rene salg. For eksempel blir aksjene realisert ved bedriftens konkurs. Vi har likevel valgt begrepet «salg», for å lette forståelsen av stoffet.

Inngangsverdi

Kjøp

Inngangsverdi for aksjer kjøpt fra og med 2006 utgjør det beløp en betalte for aksjen, tillagt anskaffelseskostnader, typisk kurtasje til megler.

Eksempel

En aksje kjøpt i 2013 til en pris av kr 100 pluss kjøpskostnader på kr 1 gir en inngangsverdi på kr 101.

Inngangsverdien må justeres for skjerming. Se mer om dette under overskriften «Gevinstberegningen».

For aksjer kjøpt før 2006 vil også normalt inngangsverdien settes til kjøpesummen tillagt anskaffelseskostnader. Her er det likevel to unntak:

- a) Kostprisen på norske børsnoterte aksjer kjøpt før 31. desember 1989 kan oppreguleres til gjennomsnittet av kursnoteringene for hver enkelt handelsdag fra og med 1. november 1991 til og med 31. desember 1991. Gjennomsnittsverdien er fastsatt av Oslo Børs og er gjengitt fra side 1295 i Lignings - ABC 2006.

Inngangsverdien for aksjer som er notert på utenlandsk børs kan settes til siste noterte kurs frem til 31. desember 1991.

- b) Kostprisen på norske og utenlandske ikke-børsnoterte aksjer kjøpt før 31. desember 1989 kan oppreguleres etter følgende tre alternativer:
- Aksjens andel av selskapets skattemessige formuesverdi per 1. januar 1992
 - Aksjens andel av selskapets regnskapsmessige egenkapital per 1. januar 1992
 - Verdi ved godkjent takst per 1. januar 1992, sendt til ligningskontoret innen 1. mai 1993.

Årsaken til unntakene under a) og b) ovenfor er at før 1992 kunne aksjer normalt selges skattefritt etter en eiertid på minst tre år. Da skattefritaket ble opphevet i 1992, ble inngangsverdiene oppregulert til verdiene per årsskiftet 1991/92. En kan velge å beholde opprinnelig kostpris dersom dette er mest gunstig.

Arv/gave

Ved arv eller gave av aksjer og andeler i deltakerfastsatte selskaper ble det allerede fra 2006 innført skattemessig kontinuitet.

Kontinuitet gjelder alle skatteposisjoner som knytter seg til de overdratte aksjene eller andelene. Dette innebærer at arving eller gavemottaker som hovedregel skal overta arvelaters/givers inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, og ervervstidspunkt når det får betydning for gevinstbeskatning.

Eksempel:

Anna arvet børsnoterte aksjer etter sin far Bjørn i 2019. Han kjøpte aksjene for kr 10 per stykk i 2009, og inngangsverdi og skjermingsgrunnlag 1. januar 2019 er 11 kroner per aksje. Aksjenes verdi på arvetidspunktet er kr 30 per stykk. Anna overtar Bjørns inngangsverdi og skjermingsgrunnlag på kr 11 per aksje.

Etter at arveavgiften ble opphevet 1. januar 2014, er begrensningen om at inngangsverdien ikke kan settes høyere enn arveavgiftsgrunnlaget bortfalt. Men begrensningen vil likevel være aktuell for arv og gave av aksjer før 1. januar 2014.

Eksempel:

Vidar arvet børnoterte aksjer etter sin far Kåre i 2013. Kåres inngangsverdi var 10 kroner per aksje. Aksjenes verdi på arvetidspunktet er 5 kroner per aksje, som også er arveavgiftsgrunnlaget. Inngangsverdien kan ikke settes høyere enn til arveavgiftsgrunnlaget på 5 kroner per aksje.

I 2019 gir Vidar aksjene som gave til sin datter Dina. Hennes inngangsverdi blir også 5 kroner per aksje.

Arv og gave 2006 - 2013

Fra 2006 ble det innført skattemessig kontinuitet ved arv/gave av aksjer og andeler. Inngangsverdien kunne likevel ikke settes høyere enn arveavgiftsgrunnlaget. For børnoterte aksjer var arveavgiftsgrunnlaget kursverdien på gave- eller dødstidspunktet.

Hvis arvelaters inngangsverdi var 200 kroner per børnoterte aksje, og verdien på arvetidspunktet var 100 kroner per aksje, kunne inngangsverdien ikke settes høyere enn 100 kroner per aksje, som var arveavgiftsgrunnlaget. Kontinuitetsprinsippet for aksjer og andeler har frem til 2014 bare gjeldt for gevinster, og ikke for tap. Fra 2014 vil kontinuitetsprinsippet gjelde fullt ut, og arving/gavemottaker kan overta latent tap på aksjer.

For ikke-børnoterte aksjer settes arveavgiftsgrunnlaget fra 2006 i utgangspunktet til 100 prosent av aksjens forholdsmessige andel av selskapets skattemessige formuesverdier per 1. januar i dødsfallsåret ved privat skifte.

Den enkelte mottaker kan alternativt velge at formuesverdier verdsettes til 30 prosent (f.o.m. 2009: 60 prosent) av skattemessig formuesverdi. Overskytende verdi inngår i arveavgiftsgrunnlaget med 100 prosent av skattemessig verdi. Fra 2009 ble det innført et rabatt-tak på 10 millioner kroner. Rabatt-taket omfatter det samlede beløpet som du mottar av ikke-børnoterte aksjer eller andeler i deltakerlignede selskaper uavhengig av om det er fra en eller flere givere/arvelatere. Arveavgiftsgrunnlaget får altså betydning for inngangsverdien.

Arv og gave før 2006

For aksjer ervervet ved arv eller gave før 2006 gjaldt skattemessig diskontinuitet. Dette innebærer at arving eller gavemottaker ikke overtok arvelaters/givers inngangsverdi,

men at det ble fastsatt ny inngangsverdi for mottaker. For børsnoterte aksjer ble inngangsverdien fastsatt til børskursen ved dødsfallstidspunktet/gavetidspunktet.

Eksempel

Åge arvet børsnoterte aksjer etter sin far Trygve i 2005 (før 2006). Trygve kjøpte aksjene for kr 10 per stykk i 2003. Aksjenes verdi på dødsfallstidspunktet var kr 30 per stykk. Åges inngangsverdi er kr 30 per aksje.

Åge dør i 2019, og sønnen arver aksjene. Aksjenes verdi på dødsfallstidspunktet var 20 per aksje. Sønnen overtar far sin inngangsverdi på 30 per aksje. Aksjene selges i 2019, og sønnen får dermed fradrag for tap med 10 kroner per aksje.

Inngangsverdien for ikke-børsnoterte aksjer før 2006 ble fastsatt ut i fra de skattemessige formuesverdiene i selskapet. Ved beregningen av arveavgiften, kunne en velge om avgiftsgrunnlaget skulle være 30 eller 100 prosent av de skattemessige verdiene i selskapet. Dersom en valgte 30 prosent, vil dette også få virkning for mottakers inngangsverdi.

Eksempel

Arn arvet ikke-børsnoterte aksjer etter sin far Bård i 2005. Bårds inngangsverdi var kr 10 per aksje. Skattemessige verdier i selskapet var kr 5 per aksje. Arn velger 100 prosent av skattemessige verdier i selskapet som arveavgiftsgrunnlag, og Arns inngangsverdi blir dermed kr 5 per aksje. Dersom 30 prosent hadde blitt valgt, ville inngangsverdien per aksje ha vært kr 1,5 (30 % av 5). Ved arv/gave av disse aksjene i 2019, overtar arvinger/gavemottaker Arns inngangsverdi.

RISK

Både for aksjer ervervet ved kjøp og ved arv/gave må inngangsverdien justeres med RISK-beløp i den perioden du har eiet aksjene. Det ble fastsatt RISK-beløp frem til 2006. Oversikt over RISK-beløp for den enkelte aksje det enkelte år finner du ved å søke opp selskapet i RISK-registeret på skatteetaten.no.

Eksempel

Stig kjøpte aksjer i DnB i 2004. Han betalte kr 50 per aksje. Det fremgår av RISK-registeret at RISK beløp for DNB for årene 2005 og 2006 er henholdsvis -2,56 og -3,67. Stigs inngangsverdi per aksje er kr 43,77 når vi tar hensyn til de negative RISK-beløpene.

Legg merke til at RISK ikke er aktuelt for aksjer kjøpt i 2006 eller senere.

Splittet aksje

Dersom aksjene i et selskap splittes, det vil si at en øker antall aksjer i selskapet, samtidig som pålydende per aksje reduseres, må inngangsverdien på én gammel aksje fordeles på de nye aksjene.

Eksempel

Erik eier en aksje i selskap Y. Aksjens pålydende er kr 2. Erik betalte kr 10 for aksjen. Aksjene i selskap Y splittes 1:2, slik at én gammel aksje blir to nye aksjer. Erik får dermed to nye aksjer pålydende kr 1, og inngangsverdien settes til kr 5 per aksje.

Spleiset aksje

Tilsvarende må inngangsverdien fordeles dersom aksjene i et selskap spleises. Ved aksjespleis vil flere gamle aksjer spleises i én ny aksje.

Eksempel

Malin eier to aksjer i selskap Y. Aksjens pålydende er kr 1. Malin betalte kr 5 per aksje. Aksjene i selskap Y spleises 2:1, slik at to gamle aksjer blir én ny aksje. Malin får dermed én ny aksje for sine to gamle, og inngangsverdien på den nye aksjen settes til kr 10.

Ansattes kjøp til underpris

Når ansatte kjøper aksjer til underpris, settes inngangsverdien til aksjenes fulle verdi. Differansen mellom kjøpesum og aksjeverdi skattlegges som lønn på kjøpstidspunktet. Ved beregning av skattepliktig fordel, skal det likevel fratrekkes inntil 3.000 kroner, når alle ansatte etter en generell ordning i bedriften har fått tilbud om å kjøpe aksjer. Fordelen settes da til differansen mellom salgsverdien redusert med 20 prosent, og det den ansatte har betalt for aksjen. Reduksjonen i den skattepliktige fordelingen kan altså ikke overstige 3.000 kroner.

Eksempel

Karine kjøper aksjer i det selskapet hun jobber i for 10.000 kroner. Aksjenes virkelige verdi er 20.000 kroner. Skattepliktig fordel, som skal skattlegges som lønn, er 7.000 kroner. Inngangsverdi på aksjene er 20.000 kroner.

Aksjer ervervet ved konvertering av lån

Dersom du bytter inn en fordring på selskapet med aksjer i selskapet, settes inngangsverdien på aksjene til fordringens verdi.

Eksempel

Ylva har en fordring på selskap Y på en million kroner. Selskap Y har god økonomi, og det er ikke tvilsomt at det er i stand til å betale tilbake lånet. I stedet for tilbakebetaling får Ylva en million aksjer i Y. Inngangsverdien per aksje settes til en krone.

Merk: Dersom selskapet (skyldner) har dårlig økonomi, kan det være slik at inngangsverdien på aksjene må settes til et lavere beløp enn fordringens pålydende.

Eksempel

Jacob har en fordring på selskap Y på en million kroner. Selskap Y har store økonomiske problemer, og går sannsynligvis konkurs i løpet av kort tid. Fordringen er i realiteten verdiløs. Dermed vil også aksjenes inngangsverdi bli kr 0. I en slik situasjon kan ikke selskapets aksjekapital økes ved å stryke den uerholdelige fordringen, fordi det ikke er verdier i selskapet som kan forsvare det.



Tips: Vær klar over denne risikoen dersom du låner penger inn til eget selskap i stedet for å øke aksjekapitalen. Du har ikke fradragsrett for tap på en slik fordring dersom tapet ikke er lidt i næring. Sett på denne bakgrunn kan det, ved overføringen til selskapet, være bedre å øke selskapets aksjekapital i stedet for å låne penger til selskapet.

Kapitalnedsetting

Ved nedsetting av aksjekapitalen med tilbakebetaling til aksjonær, må aksjenes inngangsverdi reduseres med tilbakebetalingsbeløpet, dersom antall aksjer ikke reduseres.

Eksempel

Ved stiftelsen av aksjeselskapet X kjøp Hilde inn hele aksjekapitalen på kr 100.000. Det ble opprettet 10.000 aksjer, hver pålydende kr 10. I forbindelse med at det ble innført lavere krav til minste aksjekapital, besluttet Hilde kapitalnedsettelse i selskapet. Aksjekapitalen ble redusert til kr 30.000 og aksjenes pålydende til kr 3. Inngangsverdien er dermed redusert til kr 3 per aksje.

Tilbagebetaling av overkurs reduserer aksjens inngangsverdi på tilsvarende måte.

Kapitalforhøyelse

Kapitalforhøyelse kan skje enten ved at pålydende per aksje økes eller antall aksjer økes. I førstnevnte tilfelle legges kapitaløkningen per aksje til inngangsverdien på den enkelte aksje, mens det i sistnevnte tilfelle fastsettes egen inngangsverdi på de nye aksjene.

Eksempel

Selskap B ble opprettet med en aksjekapital på kr 100.000, fordelt på 100 aksjer. Aksjekapitalen økes med kr 100.000, ved utstedelse av 100 nye aksjer. Inngangsverdien på nye aksjer er kr 1.000 per aksje.

Eksempel

Selskap A ble opprettet med en aksjekapital på kr 100.000, fordelt på 100 aksjer. Aksjekapitalen økes med kr 100.000, til kr 200.000, uten at det utstedes nye aksjer. Det er ikke omsatt aksjer i selskapet. Pålydende og inngangsverdi økes til kr 2.000 per aksjer.

Utgangsverdien – vederlaget

Utgangsverdien er vederlaget du mottar ved salget, fratrasket kostnader ved salget. Normalt vil dette være kontantvederlag. Hele vederlaget skal tas med ved gevinstberegningen, selv om en del av vederlaget forfaller til betaling i fremtiden.

Gevinstberegningen

Gevinst eller tap ved realisasjon av aksjer settes til utgangsverdien (vederlaget) fratrasket inngangsverdien. Et skjermingsfradrag kan redusere den skattepliktige gevinsten, men ikke øke eller etablere et fradragsberettiget tap.

Skjermingsfradraget er et produkt av skjermingsrenten multiplisert med skjermingsgrunnlaget.

Skjermingsrenten fastsettes etterskuddsvis til årsgjennomsnittet av renten på statskassseksler med 3 måneders løpetid etter skatt. Skjermingsrenten for inntektsåret 2019 er 1,3 prosent.

Når du skal regne ut gevinst/tap ved salg av aksjer, trenger du å vite skjermingsrenten for tidligere år. Skjermingsrenten har vært:

2006: 2,1 %

2007: 3,3 %

2008: 3,8 %

2009: 1,3 %

2010: 1,6 %

2011: 1,5 %

2012: 1,1 %

2013: 1,1 %

2014: 0,9 %

2015: 0,6 %

2016: 0,4 %

2017: 0,7 %

2018: 0,8 %

Skjermingsgrunnlaget tilsvarende inngangsverdien, med ett unntak: For aksjer ervervet før 1989 er skjermingsgrunnlaget begrenset til andel av skattemessig formuesverdi pr. 31. desember 1991 for ikke-børsnoterte aksjer. En kan altså ikke benytte godkjent takst eller andel av regnskapsmessige verdier som skjermingsgrunnlag. Se for øvrig nærmere om inngangsverdien ovenfor.

Du må være eier av aksjen over et årsskifte for å kunne få skjermingsfradrag.

Eksempel

Sigbjørn kjøpte aksjer i selskap B i januar 2019 og solgte dem med gevinst i februar 2019. Gevinsten kan ikke reduseres med skjermingsfradrag, fordi Sigbjørn ikke eide aksjene over et årsskifte.

Et eksempel illustrerer hvordan skjermingsfradraget virker dersom en i 2018 kjøpte en aksje til kr 100 (inkludert kjøpsomkostninger) og solgte den i 2019 for kr 120:

2018

Inngangsverdi	kr	100
Skjermingsgrunnlag	kr	100
Skjermingsfradrag (0,8 %)	kr	0,8

2019

Ubenyttet skjermingsfradrag (0,8 %)	kr	0,8
Inngangsverdi og skjermingsgrunnlag	kr	100,8
Salgsvederlag	kr	120,0
Gevinst	kr	19,2
Oppregulert gevinst (19,2 x 1,44)	kr	27,65

Skjermingsfradraget kan kun brukes til å redusere en skattepliktig gevinst, og kan ikke benyttes til å øke eller etablere et fradragsberettiget tap. Dersom aksjen i 2019 i stedet ble solgt for kr 90, vil derfor fradragsberettiget tap være kr 10 (oppregulert 14,4), ikke kr 10,8 (oppregulert 15,55).

Gavesalg

Ved gavesalg er tap som skyldes gaveelementet ikke fradragsberettiget.

Eksempel

Joachim kjøpte 100 aksjer for kr 30 per stykk i januar 2018. Aksjene ble solgt til Joachims datter for kr 10 per stykk i januar 2019. På salgstidspunktet hadde aksjene en virkelig verdi på kr 20 per stykk. Fradragsberettiget tap er kr 10 per aksje.

Merk: Dersom aksjene gis bort – eller selges for en symbolsk sum – vil en aldri kunne kreve fradrag for noen del av et tap. For mottaker gjelder prinsippet om skattemessig kontinuitet, det vil si at vedkommende overtar det latente tapet.

Eksempel

Emma kjøpte aksjer for kr 30 per stykk i januar 2018. Aksjene er verdt kr 5 per stk i januar 2019 og gis bort til Emmas datter. Emma vil ikke kunne kreve fradrag for noen del av sitt tap. Dersom Emma i stedet hadde solgt aksjene, ville tapet vært fradragsberettiget. Datter vil overta Emmas inngangsverdi og kan nyttiggjøre seg det latente tapet ved et eventuelt senere salg.

Gaveelementet er ikke skattepliktig.

Eksempel

Emil kjøper 100 aksjer for kr 30 per stykk i januar 2019. Aksjene selges til datter for kr 30 per stykk i april 2019. Ved salgstidspunktet har aksjene en virkelig verdi på kr 50 per stykk. Det beregnes ikke noen skattepliktig gevinst.

Hvilke aksjer som anses solgt

FIFU-prinsippet (først inn – først ut) brukes for å avgjøre hvilke aksjer innenfor samme aksjeklasse som skal anses for å være solgt. Dette er nødvendig der hvor en bare selger en del av aksjene i selskapet. FIFU-prinsippet innebærer at de aksjene som er først anskaffet, anses realisert først. FIFU-prinsippet benyttes selv om de forskjellige aksjene i samme selskap er registrert på to forskjellige VPS-kontoer.

Eksempel

Rolf kjøpte 100 aksjer til en kostpris på kr 10 per aksje i januar 2018 og 100 aksjer i samme selskap til en kostpris på kr 30 per aksje i februar 2018.

Han solgte 150 aksjer i 2019 for kr 15 per aksje.

FIFU-prinsippet tilsier at salget i 2019 omfattet de 100 aksjene kjøpt i januar 2018 og 50 av aksjene kjøpt i februar 2018.

Aksjene må holdes fra hverandre ved gevinstberegningen, som blir som følger:

Aksjene kjøpt i januar 2018: Aksjene kjøpt i februar 2018:

Salgspris (100 * 15)	kr 1 500	Salgspris (50 * 15)	kr 750	kr 750
- Innng.verdi (100 * 10)	kr 1 000	- innng.verdi (50 * 30)	kr 1 500	kr 1 500
- Skjerming (kr 1 000 * 0,8 %)	kr 8	= Tap		kr 750*
= Gevinst	kr 492	* Ubenyttet skjerming kan ikke øke et tap.		

Samlet sett gir aksjesalget et tap på kr 258.

Ved bruk av FIFO-prinsippet anses alle aksjer ervervet før 1. januar 1992 for å være ervervet på samme dag. Dersom aksjer ervervet før dette tidspunktet har ulik kostpris, står en fritt til å velge hvilke aksjer som er realisert først.

Tidfesting

Gevinst og tap ved salg av aksjer skal alltid tidfestes til handelsdato. Tilsvarende skal handelsdato være avgjørende for når en kjøper skal anses som eier av aksjene etter reglene om skjerming og formuesskatt.

For VPS-registrerte aksjer har skattemyndighetene tidligere praktisert at det er datoen for VPS-registrering (oppgjørsgjeld) som har vært den avgjørende datoen skattemessig. Oppgjørsgjeld er normalt tre dager etter handelsdatoen. Fra 2011 er dette endret, slik at det er handelsdatoen som er avgjørende også for VPS-registrerte aksjer.

Eksempel

Frank selger 100 aksjer i selskap X 28. desember 2019. Gevinst eller tap ved realiseringen skal med i skattemeldingen for inntektsåret 2019, selv om oppgjørsgjeld ikke er før i begynnelsen av januar 2020. Frank skal ikke ha skjerming for inntektsåret 2019 og skal ikke anses som eier av aksjene ved formuesskatteberegningen for inntektsåret 2019.

Skjema

Ved salg av aksjer i norske selskaper skal opplysninger om salg rapporteres inn fra selskapet til Aksjonærregisteret. Opplysningene fra Aksjonærregisteret gir Skatteetaten grunnlag for å lage en beregning over gevinst eller tap. Beregningen vil fremgå av aksjeskjemaet RF-1088 «Aksjer og egenkapitalbevis», som du mottar i midten av mars.

Beregningen må kontrolleres, og korrigeres dersom den er feil.

Gevinst og tap skal allerede være overført til skattemeldingen, men dette må kontrolleres.

For aksjer som ikke omfattes av RF-1088, må du fylle ut og levere skjema RF-1159 «Gevinst, tap, utbytte, og formue på aksjer og andre finansielle produkter 2019». Før gevinsten eller tapet inn i skattemeldingen. Se for øvrig kapitlet «Postene i skattemeldingen».

Aksjer

For personlige aksjonærer (fysiske personer) inngår skattepliktig del av aksjeutbytte i alminnelig inntekt og skattlegges med en sats på 22 prosent for inntektsåret 2019. Man ønsker imidlertid å opprettholde tidligere marginalsatt på eierinntekter når en ser selskap og eier under ett. For 2019 skal derfor utbytte oppjusteres med en faktor på 1,44. Reell skattesats på utbytte blir da 31,68 prosent ($22 \text{ prosent} \cdot 1,44$).

En del av utbyttet kan være skattefritt på grunn av skjermingsreglene. Se foran om «Salg» («Gevinstberegningen») for en generell innføring i reglene om skjerming.

Beregning av skattepliktig utbytte

Skjermingsfradraget begrenser skattepliktig utbytte. Nedenstående eksempel illustrerer hvordan dette skjer (satsen for skjermingsrente er bare til illustrasjon, og er ikke reell):

Utbytte år 1	Aksje 1	Aksje 2
Inngangsverdi	100	450
Skjermingsgrunnlag	100	450
Skjermingsfradrag (1,5 %)	1,5 (1,5 % av 100)	6,75 (1,5 % av 450)
Utbytte mai år 1	5	5
Skattepliktig utbytte	3,5	0
Ubenyttet skjermingsfradrag	0	1,75
Skjermingsgrunnlag år 2	100	451,75*

* Merk at ubenyttet skjerming både fremføres som en del av skjermingsgrunnlaget og direkte fremføres til neste år.

	Aksje 1	Aksje 2
Utbytte år 2		
Inngangsverdi	100	450
Skjemingsgrunnlag	100	451,75
Skjemingsfradrag (1,1 %)	1,1 (1,1 % av 100)	4,97 (1,1 % av 451,75)
Ubenyttet skjemingsfradrag	0	1,75
Totalt skjemingsfradrag år 2	1,1	6,72
Utbytte mai år 2	6	6
Skattepliktig utbytte	4,9	0
Benyttet av fremførbart skjemingsgrunnlag fra tidligere år	0	1,75
Ubenyttet skjemingsfradrag til fremføring	0	0,72
Skjemingsgrunnlag år 3	100	450,72

Aksjer som utbytte

Utdeling av egne aksjer, det vil si aksjer som selskapet eier i seg selv, utløser ikke utbytteskatning dersom aksjene deles ut til alle aksjonærer etter eierandeler. Dersom aksjene deles ut i annet forhold enn eierandeler, vil de aksjonærene som øker sin eierandel få en tilsvarende del behandlet som utbytte.

Deles det ut aksjer i andre selskaper som utbytte, skatlegges verdien av aksjene som utbytte hos mottaker. Skjemingsreglene får anvendelse på vanlig måte, og kan redusere den skattepliktige delen av utbyttet.

Ulovlig utbytte

Det er kun lovlig utdelt utbytte som gir rett til skjemingsfradrag. Ved utdeling av ulovlig utbytte, vil en likevel opparbeide skjemingsfradrag på aksjene, som kan overføres til senere år.

Når og hos hvem er utbyttet skattepliktig?

Aksjeutbytte utdeles normalt på grunnlag av vedtak i selskapets generalforsamling. I slike tilfeller skal utbyttet tidfestes til det år vedtaket er fattet, selv om utbyttet utbetales senere. Utbyttet er normalt skattepliktig hos den som var aksjonær da generalforsamlingen vedtok utbyttet. Dette gjelder vanligvis også dersom vedkommende har solgt aksjen før utbyttet utdeles, men da må vederlaget for aksjene reduseres med utbyttet.

Dersom overføringen til aksjonær ikke har grunnlag i vedtak i generalforsamlingen, skal utbyttet tidfestes etter realisasjonsprinsippet, altså når aksjonær har en ubetinget rett til verdien.

Eksempel

Alf har solgt sin bil til sitt aksjeselskap. Selskapet betalte en høyere pris enn markedsprisen for bilen, noe som skatterettslig betraktes som (ulovlig) utbytte. Fordelelen skal for Alf beskattes når han har en ubetinget rett til betalingen, altså når selskapet har overtatt bilen.

Skjema

For aksjer i norske selskaper skal opplysninger om utbytte rapporteres inn fra selskapet til Aksjonærregisteret. Opplysningene fra Aksjonærregisteret gir Skatteetaten grunnlag for å lage en beregning over skattepliktig utbytte. Beregningen vil fremgå av skjema RF-1088 «Aksjer og egenkapitalbevis», som du mottar i midten av mars. Beregningen må kontrolleres, og korrigeres dersom den er feil.

Utbytte skal allerede være overført til skattemeldingen, men dette må kontrolleres. Utbytte fra aksjer som ikke omfattes av RF-1088, må du selv føre inn i skattemeldingen.

Fradrag for utgifter

Det er et generelt prinsipp i skatteretten at en har fradrag for kostnader til inntekts erverv. Aksjeinnehav kan gi inntekter i form av utbytte og gevinster. Det er derfor fradragrett for utgifter en har i forbindelse med aksjeinvesteringene. Utgifter som direkte kan henføres til kjøp og salg (kurtasje) fradragsføres i forbindelse med salget. Andre utgifter kan det kreves fradrag for løpende, det vil si i det året de påløper. Dette kan for eksempel være utgifter til å holde seg oppdatert i markedet, spesiell programvare for aksjehandel, abonnement på realtidskurser ved ulike børser mv.

Utgiftene føres i post 3.3.7 i skattemeldingen, med en forklarende tekst i eget vedlegg. Se for øvrig kapittel «skattemeldingen» om føring i ny skattemelding.

Eksempel på tekst i vedlegg til skattemeldingen:

«I post 3.3.7 har jeg ført inn et beløp på kr 6.170. Beløpet gjelder et abonnement på Finansavisen (papirutgaven) som jeg benytter for å holde meg oppdatert i aksjemarkedet. Utgiftene kan dokumenteres dersom skattekontoret ber om dette.»

Verdipapirfond

Fra 2016 skal det ikke lenger skilles mellom aksjefond og obligasjonsfond. I stedet skal skatteleggingen tilpasses sammensetningen av aksjer og andre typer verdipapirer i det enkelte fondet.

Differensieringen gjøres sjablonmessig:

- verdipapirfond med mer enn 80 prosent aksjeandel skattlegges som aksjeutbytte,
- verdipapirfond med mindre enn 20 prosent aksjeandel skattlegges som renteinntekt,
- verdipapirfond med mellom 20 og 80 prosent aksjeandel splittes i en del som skattlegges som aksjeutbytte og en del som skattlegges som rente.

Aksjeandelen beregnes ut fra forholdet mellom verdien av aksjer og andre verdipapirer ved inntektsårets begynnelse.

Aksjonærmodellen – (for personer)

For den delen av utdelinger fra fondet som skattlegges som aksjeutbytte, skal aksjonærmodellen gjelde. Det vil si at det gis fradrag for skjerming når personlige andelseiere mottar utdeling fra fondet som regnes som aksjeutbytte. Bare den delen av utdelingen som overstiger et beregnet skjermingsfradrag, blir skattepliktig hos andelseieren.

Ved beregning av skjermingsfradrag skal den delen av andelens inngangsverdi som tilsvare aksjeandelen i ervervsåret, være skjermingsgrunnlag. Det er likevel slik at fordelingen følger sjablonen også i disse tilfellene. Løsningen vil for eksempel innebære at skjerming blir gitt for hele kostprisen for andelen når aksjeandelen ved erverv var over 80.

Det skal bare gis fradrag for skjerming i den delen av utdelingen som regnes som aksjeutbytte, ikke den delen som skattlegges som renteinntekt.

Fritaksmetoden – (for selskaper)

På tilsvarende måte skal fritaksmetoden gjelde for den delen av utdelingen som regnes som aksjeutbytte, men ikke for den delen som skattlegges som renteinntekt.

Gevinst eller tap ved realisasjon av andel

Ved realisasjon av andel beregnes gevinst og tap på andelen etter vanlige regler. Aksjonærmodellen og fritaksmetodens anvendelse på realisasjonsgevinster på andeler i verdipapirfond begrenses imidlertid til den delen av gevinsten som gjenspeiler andelen av aksjer i fondet. Tilsvarende gjelder for tap.

Ved beregning av aksjeandelen i fondet, legges gjennomsnittet av andelen i ervervs- og salgsåret til grunn.

Eksempel

Den faktiske aksjeandelen i fondet ved begynnelsen av ervervsåret er 92 prosent, og ved begynnelsen av salgsåret 70 prosent.

Ved beregningen vil det da bli lagt til grunn en aksjeandel på 100 prosent for ervervsåret og 70 prosent for salgsåret. Den beregnede andelen vil bli $(100+70) / 2 = 85$ prosent.

For personlige andelseiere vil 85 prosent av gevinsten skattlegges som eierinntekt. For andelseiere som oppfyller vilkårene for skattefritak for gevinsten etter fritaksmetoden, vil fritaket være begrenset til denne andelen av gevinsten.

Etter de nye reglene kan ubenyttet skjerming utnyttes i hele realisasjonsgevinsten. Avregningsgrunnlaget for ubenyttet skjerming skal altså ikke begrenses til den forholdsmessige del av realisasjonsgevinsten som har tilknytning til aksjer.

Ved skattepliktig salg av verdipapirfond skal hele eller deler av inntekten skattlegges som eierinntekt, slik at den oppjusteres med 1,44 i 2019. Oppjusteringen skal bare skje for den delen som tilsvarer beregnet aksjeandel i fondet.

Overgangsregler

Verdipapirfond som etter tidligere regler anses som aksjefond, skal anses å ha 100 prosent aksjeandel ved ikrafttreddelsen av de nye reglene, uavhengig av den faktiske sammensetningen av porteføljen. Dette gjelder for andeler i slike fond ervervet før 7. oktober 2015.

For andeler ervervet senere i 2015, legges aksjeandelen per 1. januar 2016 til grunn.

Aksjesparekonto

Fra 1. september 2017 er det innført en ordning der du som personlig skattyter kan opprette aksjesparekonto. Innskuddene på kontoen kan du benytte til å investere i børsnoterte aksjer, egenkapitalbevis og verdipapirfond med mer enn 80 prosent aksjeandel. Gevinster ved realisasjon av aksjer mv. på kontoen skattlegges ikke i forbindelse med realisasjonen, men først når du tar midlene ut av kontoen.

Ved uttak skattlegges gevinster som eierinntekter, det vil si med oppregulering på samme måte som aksjeinntekter. Fra 2019 utvides ordningen, slik at den også omfatter utsatt beskatning av utbytte. Det vil si at utbytte fra verdipapirer på en aksjesparekonto ikke skattlegges løpende ved innvinning, men skal inngå på kontoen og skattlegges når midlene tas ut av kontoen.

Eksempel:

Bendik eier aksjer i Telenor via sin aksjesparekonto. Utbyttet fra Telenor kan inngå på aksjesparekontoen. Bendik vil slippe å beskatte utbyttet ved innvinningen, og kan vente med skattleggingen til midlene tas ut. Midlene vil da skattlegges på ordinær måte, altså slik at innskutt kapital regnes for å være tatt ut først.

Du kan bytte tilbyder av konto uten beskatning. Du har også anledning til å opprette flere aksjesparekontoer, enten hos samme tilbyder eller hos forskjellige tilbydere. Kontoen kan ikke være rentebærende.

Utenlandske aksjonærer

Siden utbytte fra 2019 kan inngå i ordningen, kan også utenlandske aksjonærer (bosatt i EØS-området) fra 2019 opprette aksjesparekonto.

Ettersom utenlandske kontohavere bare vil kunne skattlegges for utbytteinntekter, og da etter reglene om kildeskatt, vil ikke skattlegging av utenlandske kontohavere være lik beskatningen av norske kontohavere.

Gevinster ved realisasjon eid av utenlandsk kontohaver skal betraktes som innskudd på kontoen. Kontohaver kan da ta ut eventuelle gevinster uten beskatning, på lik linje med annen tilbakebetaling av innskudd. Motsatt vil eventuelle tap ved realisasjon trekkes fra kontohaverens innskudd på kontoen.

Slik vil ikke tap ved realisasjon føre til at utbytteinntekter på kontoen kan tas ut uten beskatning.

Flytting til utlandet med ASK

Det er foreløpig uklart hvilke regler som gjelder dersom en flytter til utlandet og beholder aksjesparekontoen opprettet etter reglene for personer bosatt i Norge.

Flytting til annen EØS-stat

Personer bosatt i EØS skattlegges bare for utbytter. Gevinster tillegges inngangsverdien, slik at uttak ut over innskutt beløp og gevinster skattlegges som utbytte.

Personer bosatt i Norge skattlegges derimot også for gevinster på kontoen (uttak ut over innskutt beløp).

Det er foreløpig uklart hvordan dette skal behandles og samordnes når en person bosatt i Norge flytter til en annen EØS-stat (så vidt vi kjenner til er det for øvrig ingen tilbydere av aksjesparekonto som tilbyr dette til EØS-borgere).

Flytting til land utenfor EØS

Etter ordlyden i skatteloven § 10-21 første ledd kan aksjesparekonto bare opprettes av person bosatt i EØS. Spørsmålet blir da om en kan beholde aksjesparekontoen dersom en flytter til et land utenfor EØS.

Skattedirektoratet har uttalt at kontoen kan beholdes, men at en i en slik situasjon ikke får utsatt (kilde)beskatning på utbyttet. Det fremstår for øvrig som uklart hvilke nærmere regler som ellers gjelder i en slik situasjon. Det er også et praktisk problem at tilbyderne av aksjesparekonto ikke nødvendigvis fanger opp at eier endrer skattemessig status.

Exit-skatt?

Etter skatteloven § 10-70 kan det beregnes exit-skatt på aksjer mv. på nærmere vilkår.

Når det gjelder exit-reglenes betydning ved utflytting med aksjesparekonto, har Skattedirektoratet avklart et par forhold i publiserte spørsmål og svar på skatteetaten.no:

Skattedirektoratet har uttalt at aksjer det er fastsatt utflyttingsskatt på kan flyttes over til ASK-konto uten at det utløser beskatning (altså etter overgangsregelen). Direktoratet har videre uttalt at aksjer som det er fastsatt utflyttingsskatt på ikke kan realiseres inne på ASK-kontoen, uten at det utløser exit-beskatning.

Det er likevel flere uavklarte spørsmål. Kommer for eksempel exit-reglene til anvendelse hvis en selger alle aksjene, og bare har et bankinnskudd stående på aksjesparekontoen på utflyttingstidspunktet? I en slik situasjon kan en ha en stor latent skatteforpliktelse på aksjesparekontoen, men en eier ingen eiendeler som er nevnt i skatteloven § 10-70.

Hvilke aksjer/andeler kan inngå på kontoen

Aksjesparekontoen kan benyttes til investering i:

- børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis og
- verdipapirfond med mer enn 80 prosent aksjeandel

Det er en forutsetning at selskapet eller fondet er hjemmehørende innenfor EØS.

Det avgjørende er om aksjer eller fondsandeler oppfyller vilkårene på investeringstidspunktet. Aksjer eller andeler må ikke tas ut av kontoen, selv om de på grunn av endringer etter investeringstidspunktet ikke lenger oppfyller vilkårene i ordningen.

Skjerming

Skjermingsgrunnlaget settes til det laveste innskuddsbeløpet på kontoen i løpet av året, tillagt ubenyttet skjerming fra tidligere år.

Eksempel

1. januar 2019 har Fritz 500.000 kroner på kontoen. Han tar ut 250.000 kroner i april 2019, og setter inn 1 million kroner i september 2019. Skjermingsgrunnlaget for 2019 blir 250.000 kroner.

NB! Overfører en aksjer eller skyter inn penger i flere omganger er det viktig å tenke på dette.

Eksempel

Ragna skyter inn 50.000 kroner i kontanter ved opprettelsen av aksjesparekontoen sin i september 2019. I desember 2019 skyter hun inn ytterligere 1 million kroner. Ragnas skjermingsgrunnlag for 2019 blir bare 50.000 kroner.

En bedre løsning for Ragna ville være å skyte inn hele beløpet på en gang, for da ville skjermingsgrunnlaget blitt 1.050.000 kroner.

Skjermingsfradraget for kontoen fastsettes på vanlig måte, ved å multiplisere skjermingsgrunnlaget med skjermingsrenten.

Skjermingsfradraget kan trekkes fra både ved skattepliktig uttak fra ordningen og ved utdeling av utbytte fra aksjer og fondsandeler på kontoen. Dersom årets skjermingsfradrag overstiger utbytte og skattepliktig uttak fra kontoen, kan ubenyttet skjermingsfradrag framføres og komme til fradrag i senere års utbytter og skattepliktige uttak. I tillegg legges ubenyttet skjerming til skjermingsgrunnlaget.

Aksjesparekontoen gjør det mulig å samordne skjermingsfradrag fra ulike aksjer. Kontoen kan dermed bidra til bedre utnyttelse av skjermingsfradraget.

Rekkefølge ved uttak

Det er kontohavers innskudd på kontoen som tas ut først. Uttak innenfor det kontohaveren har skutt inn, skattlegges ikke, men reduserer skjermingsgrunnlaget.

Eksempel

Elin har skutt inn 1 million kroner på sin aksjesparekonto. Hun har opparbeidet seg 200.000 kroner i gevinster på kontoen. Elin kan ta ut inntil 1 million kroner pluss skjerming fra kontoen før hun blir skattlagt for gevinsten.

Overføring av aksjer fra/til aksjesparekontoen

Aksjer kan overføres fra aksjesparekontoen til kontohaveren. Dette skal behandles som et uttak fra kontoen og skattlegges på samme måte som andre uttak fra kontoen.

Overføringer av aksjer til kontoen skattlegges på samme måte som om aksjen realiseres. Aksjonæren vil da bli skattlagt for gevinster og få fradrag for tap.

Samtidig anses overføringen som et innskudd på kontoen. Størrelsen på innskuddet settes til verdien av aksjen eller fondsandelen som legges til grunn ved gevinstberegningen

Ved overføringen av aksjer til kontoen må alltid FIFO-prinsippet følges.

Overføring av verdipapirer mellom egne aksjesparekontoer

Fra 2019 kan du overføre deler av porteføljen mellom egne aksjesparekontoer uten beskatning.

Dette gjelder både tilfeller der du overfører mellom to aksjesparekontoer hos samme tilbyder, og mellom kontoer hos forskjellige tilbydere. Ved overføringer må ditt innskudd og ubenyttede skjerming fordeles mellom de to kontoene. Fordelingen vil i slike tilfeller baseres på hvor stor andel av verdien på den opprinnelige kontoen som overføres.

Eksempel

Jøran har en aksjesparekonto som inneholder aksjer i Norwegian og Dnb. Samlet innskudd og ubenyttet skjerming på kontoen er på henholdsvis 200.000 kroner og 10.000 kroner.

Jøran overfører aksjene i Dnb til en ny aksjesparekonto. Verdien på overføringstidspunktet er 100.000 kroner for aksjene i Dnb og 300.000 kroner for aksjene i Norwegian.

Innskudd og ubenyttet skjerming på den nye aksjesparekontoen blir henholdsvis 50.000 kroner $((200.000 \times (100.000/400.000))$ og 2.500 kroner $((10.000 \times (100.000/400.000))$.

Til og med inntektsåret 2018 måtte aksjesparekontoer som skulle overføres mellom tilbydere overføres i sin helhet.

Opphør av aksjesparekontoen

Ved opphør av kontoen foretas det et skattemessig oppgjør. Innestående, ut over kontohaverens innskudd og skjerming, skattlegges som aksjeinntekt. Det innebærer at det gis fradrag for gjenstående skjermingsfradrag før inntekten oppjusteres og legges til i alminnelig inntekt.

Hvis innestående på kontoen er lavere enn kontohaverens innskudd på kontoen, behandles differansen som tap på aksjer. Det vil si at differansen oppjusteres og trekkes fra i alminnelig inntekt.

Eventuell ubenyttet skjerming etter opphør av kontoen bortfaller.

Formuesskatt

Innestående på kontoen formuesbeskattes på samme måte som kontanter, aksjer, egenkapitalbevis og andeler som eies utenfor ordningen. Dette innebærer altså at en får formuesrabatt for eksempel på aksjer.

En vil ikke få formuesrabatt på kontanter innestående på kontoen.

Andre spørsmål

Aksjesparekontoen kan skattefritt overføres til den annen ektefelle i forbindelse skilsmisse. Frem til og med inntektsåret 2018 måtte hele kontoen da overføres, og overføringen må skje med skattemessig kontinuitet. Fra 2019 trenger en ikke overføre hele kontoen, slik at også enkeltstående verdipapirer kan overføres uten beskatning.

En aksjesparekonto kan skattefritt overføres som gave eller arv, forutsatt at dette gjøres med skattemessig kontinuitet. Frem til og med 2018 måtte hele kontoen overføres til én mottaker eller arving. Fra 2019 kan en også overføre enkeltstående verdipapirer til arvingers aksjesparekonto. Gjenlevende ektefelle kan også med skattemessig kontinuitet bli sittende med aksjesparekontoen i uskifte.

Ved utlån av aksjer fra kontoen er ikke utlåner lenger privatrettslig eier av aksjene. Utlån av aksjer fra aksjesparekontoen vil derfor følge reglene om uttak fra kontoen.

Overgangsregler

Til og med inntektsåret 2019 kunne personlige aksjonærer overføre aksjer til aksjesparekonto med kontinuitet. Overgangsregelen innebar at overføringen ikke ble beskattet. Innskuddet på kontoen ble da satt til inngangsverdien på aksjene og fondsandelene som ble overført. Eventuell ubenyttet skjerming på de overførte aksjene og fondsandelene anses som ubenyttet skjerming på aksjesparekontoen.

Etter overgangsregelen kunne du selv velge hvilke aksjer som skulle overføres med kontinuitet og hvilke aksjer som skulle følge hovedregelen om diskontinuitet. Du kunne dermed velge å overføre aksjer med urealisert gevinst med kontinuitet, mens du kunne overføre aksjer med urealisert tap med diskontinuitet. Ved overføringen av tapsaksjer med diskontinuitet ville tapet anses som realisert og du har krav på fradrag for tapet ved overføringen.

Eksempel

Dina eier aksjer i Aker med en urealisert gevinst på 100.000 kroner og aksjer i Norsk Hydro med et urealisert tap på 50.000 kroner. Dina overfører aksjene i Aker med kontinuitet etter overgangsregelen, mens aksjene i Norsk Hydro overføres med diskontinuitet. Dina slipper dermed på overføringstidspunktet å skatte av gevinsten på 100.000 kroner, mens hun får fradrag for tapet på 50.000 kroner.

Ved overføring av tapsaksjer med diskontinuitet bortfaller ubenyttet skjerming (skjerming kan ikke øke et tap i aksjonærmodellen). Er det stor ubenyttet skjerming kunne det lønne seg å overføre aksjene med kontinuitet, slik at denne skjermingen kan benyttes mot andre aksjer.

Innrapportering på skattemeldingen

Tilbyder av aksjesparekonto er ansvarlig for skatterapporteringen av aksjesparekontoen. Utbytte, gevinst, tap og formue skal være forhåndsutfylt på skattemeldingen. Du må imidlertid kontrollere at beløpene på skattemeldingen er fullstendige og korrekte.

Aksjeinnskudd i oppstartsselskap

Fra 1. juli 2017 er det innført en skatteincentivordning som skal stimulere til langsiktige private investeringer i oppstartsselskap.

Etter ordningen kan du som personlig skattyter investere direkte eller indirekte i aksjeselskap som er seks år eller yngre og under en viss størrelse, og få rett til fradrag i alminnelig inntekt for inntil 500.000 kroner i årlige investeringer. Fradraget reduserer ikke inngangsverdien på aksjene.

Aksjeinnskuddet kan skytes inn i forbindelse med stiftelse eller senere kapitalforhøyelse ved nytegning av aksjer.

Med en skattesats på 22 prosent (2019) kan du potensielt oppnå en årlig skattereduksjon på 110.000 kroner. Aksjeinnskuddet må minst utgjøre 30.000 kroner for å gi rett til fradrag.

Vilkår knyttet til selskapet

Ordningen begrenses til selskap med

- færre enn 25 ansatte beregnet etter årsverk og
- årlige driftsinntekter og balansesum under 40 mill. kroner.

Ved beregningen av årsverk inngår både heltidsansatte, deltidsansatte og midlertidig ansatte som er innmeldt i Arbeidstakerregisteret. Dersom tallet på årsverk varierer mye

i løpet av et år, vil det normalt være tilstrekkelig å beregne det gjennomsnittlige tallet på årsverk basert på tallet på ansatte årsverk ved starten og slutten på året.

Vilkårene i tilknytning til årsverk, driftsinntekter og balansesum må være innfridd ved utgangen av det år selskapet ble opprettet eller investeringsåret for at en investor skal kunne kreve fradrag.

Det er et vilkår for fradrag at selskapet, på tidspunktet for investeringen, må være seks år eller yngre, medregnet det år selskapet ble opprettet og registrert.

Det oppstilles et krav om årlig lønnsgrunnlag på minst 400.000 kroner. Kravet til lønnsgrunnlag må være innfridd ved utgangen av året selskapet eller en kapitaløkning registreres, eller det etterfølgende året.

Videre stilles det krav om at selskapet hovedsakelig må drive annen aktivitet enn passiv kapitalforvaltning og ikke være i økonomiske vanskeligheter på tidspunktet for kapitalforhøyelsen.

Et selskap kan årlig ta imot inntil 1,5 millioner kroner i investeringer gjennom ordningen.

Ordningen er begrenset til norske aksjeselskap som er hjemmehørende i Norge. Utenlandske selskap som motsvarer norske aksjeselskap og som er hjemmehørende i en EØS-stat, må ha begrenset skatteplikt til Norge for at det skal innrømmes fradrag for investeringer.

Vilkår knyttet til investor

Det er bare personlig skattyter som kan innrømmes fradrag for innskudd i oppstartsselskap.

Frادrag innrømmes imidlertid både for direkte aksjeinnskudd i et oppstartsselskap og indirekte investeringer i form av aksjeinnskudd fra et mellomliggende holdingselskap som du eier alene eller sammen med andre.

Du kan imidlertid bare benytte mellomliggende holdingselskap i ett ledd mellom deg selv og oppstartsselskapet som det investeres i.

Dersom det mellomliggende holdingselskapet er eid av flere aksjonærer, skal fradraget fordeles proporsjonalt ut fra aksjonærenes forholdsmessige eierandeler i det mellomliggende selskapet. Minstekravet om 30.000 kroner i aksjeinnskudd gjelder tilsvarende med hensyn til eierandelene i det mellomliggende selskapet.

Dette betyr at du kun får fradrag dersom aksjeinnskuddet i oppstartsselskapet utgjør minst 30.000 kroner, regnet ut fra din eierandel i det mellomliggende holdingselskapet.

Eksempel

Are eier 80 prosent av aksjene i selskap A, mens Karen eier 20 prosent. Selskap A foretar et aksjeinnskudd på 160.000 kroner i oppstartsselskap B.

Are får fradrag for 128.000 kroner av innskuddet i selskap B, mens Karen får fradrag for 32.000 kroner.

Dersom en eller flere av aksjonærene i holdingselskapet ikke kvalifiserer for fradrag, skal en på samme måte fordele fradraget på aksjonærene ut fra forholdsmessige eierandeler, men med den forskjell at de ikke kvalifiserte aksjonærene ikke kan benytte sin del av fradraget.

Eksempel

Jon eier 70 prosent av aksjene i selskap A, mens Trine eier 30 prosent. Selskap A foretar et aksjeinnskudd på 80.000 kroner i oppstartsselskap B.

Jon får fradrag for 56.000 kroner av innskuddet i selskap B. Trine får ikke fradrag da Trines forholdsmessige andel av aksjeinnskuddet i selskap B er under 30.000 kroner ($80.000 \times 0,3 = 24.000$).

NB! Fradrag innrømmes ikke dersom du (eller nærstående) er eller har vært aksjonær i selskapet på tidspunktet for investeringen. Definisjonen av nærstående følger av aksjeloven § 1-5 første ledd.

NB! Er eller har du (eller nærstående) vært ansatt i selskapet kan du ikke benytte deg av ordningen. Det blir videre regnet som brudd på vilkårene for fradrag dersom du blir ansatt i selskapet i løpet av eiertiden.

Eiertidskrav og vilkår i eiertiden

Det stilles som vilkår at du beholder aksjene i minst tre år for å få rett til fradraget. Kravet innebærer at hel eller delvis realisering av aksjer ervervet gjennom ordningen i løpet av eiertiden, fører til at du mister retten til hele fradraget.

Ved realisasjon av aksjer i eiertiden anses aksjer ervervet med fradrag som realisert sist. Etter eiertiden gjelder FIFU-prinsippet som normalt.

Eksempel

I 2019 foretar Stian et aksjeinnskudd på 500.000 kroner og mottar 500 aksjer i selskap A. Vilklårene for fradrag anses oppfylt, og han får fradrag for aksjeinnskuddet.

I 2020 foretar han et nytt aksjeinnskudd i selskapet med 300.000 kroner og mottar nye 300 aksjer. Som en følge av at Stian nå er aksjonær i selskapet gis det ikke fradrag for innskuddet. I 2021 realiserer Stian 200 aksjer i selskapet.

Aksjene som realiseres i 2021 anses som aksjene han ervervet sist, det vil si i 2020. Stian mister dermed ikke fradraget som ble innrømmet for inntektsåret 2019.

Kravet til eiertid gjelder tilsvarende i de tilfeller hvor du benytter et mellomliggende holdingselskap til erverv av aksjer. Dette innebærer at dersom du har foretatt et indirekte aksjeinnskudd via et holdingselskap, mister du retten til fradraget dersom du helt eller delvis realiserer aksjene i holdingselskapet eller oppstartsselskapet.

Som brudd på vilklårene for fradrag regnes også:

- gaveoverføringer og overføringer i forbindelse med skilsmisse. Overføring av aksjer ved arv eller uskifte anses ikke som brudd på vilklårene.
- utdeling av utbytte til en investor i løpet av bindingstiden på tre år (aksjonærlån anses som utdeling av utbytte).
- kapitalnedsetting i selskapet med utbetaling til aksjonærene.

Brudd på vilklårene for fradrag medfører at skattemyndighetene kan gjøre endringer i tidligere skattefastsetting.

Arv, gaver og skatt

Arv og gave er ikke skattepliktig

Økt formue ved arv og gave er ikke skattepliktig inntekt for gavemottaker eller arving. Heller ikke selve arvefallet eller gaveoverføringen utløser skatteplikt hos avdøde eller giver. Det skyldes at arv og gave ikke anses som realisasjon (eller annen skatteutløsende begivenhet), som er vilkår for gevinstbeskatning.

Skatteplikt ved salg eller annen realisasjon av arv

Ved et arveoppgjør etter avdøde fordeles eiendeler, gjeld og nettoverdier mellom arvingene. Hvis en eller flere av arvingene overtar en større del av eiendelene enn deres «brøk» skulle tilsi, må de utløse de øvrige arvinger ved å betale dem mellomlegget. Selve arveoppgjøret/skiftet, og eventuell utløsning av medarvinger og/eller gjenlevende ektefelle under skiftebehandlingen, regnes ikke som realisasjon av boets eiendeler. Slike utløsninger medfører ikke gevinstbeskatning eller rett til tapsfradrag.

Giver eller avdødes skatteposisjoner

Til og med 2013 gjaldt det som hovedregel et diskontinuitetsprinsipp ved arv og gave. Diskontinuitet betyr at arving/mottakers skatteposisjoner (inklusive inngangsverdi) blir fastsatt uavhengig av givers inngangsverdi og andre skatteposisjoner.

Fra 2014 er arveavgiften borte. Det førte til flere endringer i skattereglene, både for giver/arvelater og for mottaker/arving. I skatteloven § 9-7 er det innført et kontinuitetsprinsipp som går ut på at mottaker/arving skal overta arvelaters/givers skatteposisjoner fra og med inntektsåret 2014.

Kontinuitet gjelder både for skattebegunstigende og skatteforpliktende skatteposisjoner i og utenfor virksomhet.

Kontinuitetsprinsippet vil gjelde også for gaver som ikke var arveavgiftspliktige etter tidligere regler, for eksempel gave til en nabo eller venn.

Det er gjort viktige unntak fra reglene om skattemessig kontinuitet for boliger, fritidsboliger og landbrukseiendom som giver eller arvelater kunne solgt skattefritt, se tema «Arv, gaver og skatt».

Gevinstberegning for gavemottakere, arvinger og dødsbo

For gavemottakere, arvinger, gjenlevende ektefelle/samboer og dødsbo har inngangsverdien for arvede formuesgjenstander betydning for blant annet gevinstberegning og avskrivninger.

Inngangsverdi ved verdistigning i givers eller arvelaters eiertid

Fra 2014 blir ikke lenger inngangsverdien oppjustert til dagens verdi ved arve/gaveoverføring, og arvelaters/givers opprinnelige (og evt. lavere) inngangsverdi må benyttes.

Eksempel

Tor kjøpte i 2001 en tomt for 300.000 kroner. Tomten er i dag verdt 1 million kroner. Tor ga i mars 2014 bort tomten til barnebarnet Charlotte, og hennes inngangsverdi er 300.000 kroner. Charlotte solgte tomten i 2019 for 1,1 millioner kroner, og hennes skattepliktige gevinst er 800.000 kroner. Hun skatter av verdistigning både i egen eiertid og i bestefars eiertid.

Innføringen av kontinuitetsprinsippet kan bety betydelig økt skatt for mange, for eksempel ved overføring av tomter, utleieboliger eller næringsvirksomhet.

Eksempel

Ekteparet Ida og Dag har en utleiebolig som de i sin tid betalte 1 million kroner for. I dag har boligen en verdi på 3 millioner kroner. Urealisert gevinst er dermed 2 millioner kroner. Dersom ektefellene selger boligen, gir dette en skatt på 440.000 kroner (kr 2 mill. * 22 %).

Ida og Dag overfører leiligheten til sin datter Ine i 2014. Datteren overtar foreldrenes inngangsverdi på 1 million kroner på eiendommen. Dersom datteren selger eiendommen gir dette en skattepliktig gevinst på 2 millioner kroner.

(Hvis foreldrene hadde gitt bort boligen til datteren før 1. januar 2014, ville hennes inngangsverdi vært 3 millioner kroner, fordi det gjaldt et diskontinuitetsprinsipp ved overføring av denne type eiendeler. Den skattepliktige (urealiserte) gevinsten falt dermed bort.

Overføringen til Ine ville utløst en arveavgift på inntil 179.600 kroner. Til gjengjeld vil Ine, dersom hun valgte å selge leiligheten, bare skatte av verdi som oversteg 3 millioner kroner. Det vil si at familien hadde spart 260.400 kroner på å overføre i 2013.

Inngangsverdi ved verdinedgang i givers eller arvelaters eiertid

Tilsvarende vil arving eller gavemottaker overta arvelaters/givers inngangsverdi når verdien har gått ned.

Eksempel

Kristian kjøpte et næringslokale i 2012 for 2 millioner kroner. Han har ikke krevd fradrag for avskrivninger. Kristian gir bort lokalet til sin datter Hedda i juni 2019, og da er lokalet verdt 1,7 millioner. Hedda overtar inngangsverdien på 2 millioner kroner. Hvis hun velger å selge, vil hun ha et fradragsberettiget tap på 300.000 kroner.

Uskiftebo - inngangsverdi

Kontinuitet gjelder også når gjenlevende ektefelle eller samboer overtar boet i uskifte.

Eksempel

Kjell og Lise er gift (felleseie), og eier et ikke avskrevet næringslokale på 400 kvm sammen. Næringslokalet ble opprinnelig kjøpt for 1,5 millioner kroner, og er nå verdt 3,2 millioner. Kjell dør i 2019, og Lise velger å sitte i uskifte. Hennes inngangsverdi er fortsatt 1,5 millioner kroner.

(I 2013 ville halvparten av Lises inngangsverdi blitt oppregulert, slik at hennes inngangsverdi ville vært (750.000 pluss 1,6 millioner) 2.350.000 kroner.)

Ved utdeling og skifte av uskiftebo overtar erververen lengstlevendes skatteposisjoner.

Gjenlevende ektefelle eller samboer kan sitte i uskiftebo som er etablert etter dødsfall som har skjedd i 2013 eller tidligere. Når eiendeler blir delt ut fra uskiftebo etter 1. januar 2014, er det ikke plikt til å svare arveavgift etter avvikling av arveavgiften, heller ikke når utdelingen skriver seg fra arv etter førstavdøde.

Ved utdeling og skifte av uskiftebo gjelder reglene om kontinuitet hvis lengstlevende er avgått ved døden 1. januar 2014 eller senere, selv om førstavdøde avgikk ved døden tidligere og selv om det som mottas er arv etter førstavdøde.

For formuesobjekter som lengstlevende ektefelle anses å ha ervervet fra førstavdøde, skal omsetningsverdien ved førstavdødes død i 2013 eller tidligere anses som lengstlevendes inngangsverdi, som så skal overtas av arvingen. Dette gjelder formuesobjekter som var førstavdødes særeie, samt halvparten av formuesobjekter som inngikk i fellesiet.

Eksempel

Eva sitter i uskifte etter ektefelle som døde i 2013, og etter samtykke fra arvingene inngår en tomt som var avdøde ektefelles særeie. Tomten var i sin tid kjøpt for 600.000 kroner, og salgsverdien på dødstidspunktet var 1 million kroner. Tomten anses arvet i sin helhet, og Eva får ny skattemessig inngangsverdi på 1 million kroner. Ved utdeling eller skifte av uskifteboet overtar arvingene lengstlevende Eva sin skattemessige inngangsverdi.

Hvis tomten tilhørte felleseie, så vil halvparten av tomten regnes som ervervet ved dødsfallet, og inngangsverdien på denne delen blir dermed 500.000 kroner. For den andre halvparten beholder Eva sin halvdel av den opprinnelige inngangsverdien, som dermed blir 300.000 kroner. Eva sin inngangsverdi blir 800.000 kroner. Hvis tomten tilhørte Eva sitt særeie blir inngangsverdien 600.000 kroner.

Gavesalg - fastsettelse av inngangsverdi

Et gavesalg er både et salg og en gave. Gavesalg kjennetegnes ved at gavemottaker yter et vederlag som er lavere enn gjenstandens omsetningsverdi. Forskjellen mellom omsetningsverdi og vederlag utgjør gaven.

Salgsdelen av transaksjonen skal behandles etter reglene for realisasjon (gevinstoppgjør) og gavedelen etter reglene for gave. Dette medfører at det kan oppstå skattepliktig gevinst eller tap på givers hånd, samtidig som mottaker som utgangspunkt skal overta givers skattemessig verdi etter kontinuitetsprinsippet.

Ved gavesalg med gevinstoppgjør skal derfor gavemottakers inngangsverdi korrigeres for givers gevinster og tap for å forhindre at gevinster og tap blir tatt i betraktning to ganger.

Eksempel gevinst

Kari kjøper morens utleieleilighet for 1.500.000 kroner. Moren kjøpte den for 1 million kroner. Leiligheten har i dag en markedsverdi på 2.500.000 kroner. Mor vil her bli skattlagt for en gevinst på 500.000 kroner. Etter reglene om kontinuitet skulle Kari overta 1 million kroner som inngangsverdi, men får legge til morens gevinst, slik at inngangsverdien blir 1.500.000 kroner. Hun overtar en latent gevinst på 1 million kroner, og verdistigningen skattlegges således bare en gang.

Eksempel tap

Tor kjøper farens tomt for 250.000 kroner. Faren kjøpte den for 500.000 kroner. Tomten har i dag en markedsverdi på 400.000 kroner. Far får ikke fradrag for gaveelementet på 150.000 kroner, men kan kreve fradrag for sitt reelle tap, som er differansen mellom inngangsverdien 500.000 kroner og omsetningsverdien 400.000 kroner, det vil si 100.000 kroner. Etter reglene om kontinuitet skulle Tor overta farens inngangsverdi på 500.000 kroner, men får reduksjon for farens tapsfradrag, slik at inngangsverdien blir 400.000 kroner. Dette for å hindre dobbelt fradrag.

Fastsette forgjengerens inngangsverdi - praktisk tilnærming

Skattemessig kontinuitet innebærer at gavemottaker eller arving må finne frem til forgjengerens inngangsverdi. Innenfor næringsvirksomhet vil det normalt være enkelt å finne frem til inngangsverdi. For eiendeler utenfor næring kan det være vanskeligere. Det er ikke spesielle regler om dette.

Eksempel

Lene arvet i 1991 en leilighet, som hun har leiet ut siden. I 1992 ble leiligheten påkostet, blant annet ble det laget et nytt og større bad, og bygd et ekstra soverom. Leiligheten er i dag verdt 4 millioner kroner. Etter Lenes død, arver sønnen Knut leiligheten. Knut må finne frem til inngangsverdien, som er summen av opprinnelig kostpris (arveavgiftsgrunnlaget i 1991), og verdien av påkostningen som skjedde i 1992.

Viktige unntak fra kontinuitet for boliger og fritidsboliger**Boliger og fritidsboliger som kunne vært solgt skattefritt**

For boliger og fritidsboliger som giver eller arvelater kunne solgt skattefritt er det et unntak fra kontinuitetsprinsippet.

Boliger kan selges skattefritt når eier har eid eiendommen i mer enn ett år, og bodd i boligen i minst ett av de to siste årene. Fritidsboliger kan selges skattefritt hvis eier har eid eiendommen i mer enn fem år og brukt fritidsboligen i minst fem av de siste åtte årene.

Inngangsverdien settes til markedsverdi på ervervstidspunktet. Dette fører til at verdistigning i arvelaters eller givers eiertid blir fritatt for gevinstbeskatning.

Eksempel

Oskar arver bolig fra sin mor i januar 2019. Inngangsverdien settes til markedsverdien, fordi mor oppfyller vilkårene for skattefritt salg. Han innhenter en takst som viser at markedsverdi på boligen per januar 2019 er 2 millioner kroner.

Eksempel

Fred kjøper familiehytta av foreldrene sine for 1,5 millioner kroner. Hytta har en markedsverdi på 2 millioner kroner. Foreldrene har eid og brukt hytta i en årrekke, og kunne solgt skattefritt. Unntaket fra kontinuitet kommer til anvendelse. Fred inngangsverdi er summen av vederlaget han betalte på 1,5 millioner, og gavens verdi, 500.000 kroner, altså til sammen 2 millioner kroner.



Tips: Hvis overføringen tinglyses, vil dokumentavgiftsgrunnlaget vanligvis brukes som skattemessig inngangsverdi. Hvis overføringen ikke tinglyses: Innhent takst for å dokumentere/sannsynliggjøre verdien på overtakelsestidspunktet.

Overtar bo, - brukstid og eiertid

For å kunne selge bolig- eller fritidsbolig skattefritt kreves tilstrekkelig eiertid og bo- eller brukstid.

Gavemottaker eller arving overtar alle arvelaters eller givers skatteposisjoner, også opparbeidet bo- og brukstid til bolig- og fritidsboliger. Selv om en bolig eller fritidsbolig ikke kunne ha vært solgt skattefritt på arvelaters eller givers hånd, vil arvelaters/givers bo- og eiertid for bolig og bruks- og eiertid for fritidsbolig likevel tas i betraktning.

Eksempel

Hvis for eksempel arvelater har brukt og eid boligen de siste 8 månedene før overføringen, vil mottaker oppfylle kriteriet for skattefrihet ved å bo i boligen 4 måneder før et salg.

Boliger og fritidsboliger som ikke kunne vært solgt skattefritt

Hvis boligen eller fritidsboligen ikke kunne vært solgt skattefritt (på grunn av manglende bo-, eier- eller brukstid), gjelder hovedregelen om kontinuitet.

Eksempel

Tone mottar som gave en ferieleilighet på Hafjell som faren har eid i tre år. Faren kunne altså ikke ha solgt ferieleiligheten skattefritt. Tone overtar fars inngangsverdi. Hun velger å bruke ferieleiligheten som egen fritidsbolig i minst 2 år, og kan dermed selge skattefritt. Hvis hun i stedet leier ut ferieleiligheten på helårsbasis, og deretter selger, må hun skatte av verdistigning både i fars og i egen eiertid.

Eksempel

Guro kjøper farens utleieleilighet for 1 million kroner. Leiligheten har i dag en markedsverdi på 2 millioner kroner. Faren kjøpte den opprinnelig for 800.000 kroner. Guros inngangsverdi blir lik vederlaget på 1 million kroner, ettersom inngangsverdien korrigeres for farens gevinst.

Skattepliktig salg på mottakerens/arvingens hånd

Eventuelle verdiendringer på boligen eller fritidsboligen i mottakerens egen eiertid kan føre til skattepliktig gevinst eller fradragsberettiget tap på mottakers hånd. Dette vil være tilfelle dersom mottakeren ikke selv oppfyller vilkårene for skattefri realisasjon av bolig og fritidsbolig på salgstidspunktet.

Eksempel

Nora arver sin mors leilighet i februar 2019, hvor moren bodde frem til sin død. Markedsverdien ved morens død er 2 millioner. Nora leier ut leiligheten i to år, og så selger hun den for 2,5 millioner kroner. Hun må skatte av en gevinst på 500.000 kroner.

Moren hadde opprinnelig kjøpt leiligheten for 700.000 kroner. Hvis moren ikke hadde oppfylt vilkårene for skattefritt salg, ville Nora overtatt sin mors inngangsverdi. Ved salget ville hun da hatt en skattepliktig gevinst på 1,8 millioner kroner.

Når arvelater eller giver kunne solgt bolig- og fritidsbolig skattefritt, skal inngangsverdien for slike eiendommer settes til markedsverdi ved overtakelse. Samtidig innebærer det at salgsomkostninger ved et senere salg av eiendommen reduserer eiendommens utgangsverdi. Dersom salgssummen er like eiendommens markedsverdi ved overtakelse, det vil si inngangsverdien, vil arvingens/gavemottakerens salgsomkostninger utgjøre et fradragsberettiget tap. Ved en verdiøkning på boligen i arvingens/gavemottakerens egen eiertid vil salgskostnadene redusere skattepliktig gevinst.



Tips: Sjekk om du har krav på fradrag for omkostninger!

Eksempel

Jan arver bolig fra sin far Per i oktober 2019. Ettersom Per kunne solgt boligen skattefritt blir inngangsverdien til arvingen Jan oppregulert til markedsverdien på dødstidspunktet. Denne blir vurdert til 4 millioner av takstmann. Jan selger boligen kort tid etter dødsfallet, og salgssummen viser seg å være identisk med den antatte markedsverdien. Han er fornøyd med å få 4 millioner skattefritt, men kan i tillegg kreve fradrag for omkostningene ved salget. Disse omkostningene inkluderer meglershonorarer, annonsering, forskjellige gebyrer mv. I Jans tilfelle endte omkostningene på 120.000 kroner ved salget – det vil si at han rent skattemessig faktisk har et tap på 120.000 kroner ved salget – et tap han kan kreve fradrag for. Jan ender opp med å få salgssummen på 4 millioner kroner, samt et skattefradrag verdt 26.400 kroner (120.000 kroner x 22 prosent).

Unntak fra kontinuitet for jord- og skogbrukseiendommer

Eiendommer som kunne vært solgt skattefritt

Det er unntak fra kontinuitet for alminnelig gårdsbruk eller skogbruk som kunne vært realisert skattefritt på arvelaters eller givers hånd.

Etter skatteloven § 9-13 kan alminnelig gårdsbruk eller skogbruk overdras skattefritt til kjøper som er arveberettiget etter loven, hvis eiendommen har vært eid i minst 10 år. Det er et vilkår for slikt skattefritak at vederlaget ikke overstiger tre fjerdedeler av eiendommens antatte salgsverdi.

Inngangsverdien på mottakers hånd kan maksimalt settes til denne verdien.

Eksempel

Øystein overtar hjemgården av sine foreldre i 2019. Hjemgården er taksert til 4 millioner. Øysteins skattemessige inngangsverdi settes til tre fjerdedeler av dette, altså 3 millioner kroner.

Unntak fra kontinuitet for våningshus

I tilfeller hvor alminnelig gårdsbruk eller skogbruk ikke kunne vært solgt skattefritt på forgjengerens hånd, vil våningshus følge reglene for bolig. Det vil si at det i slike tilfeller

skal være diskontinuitet for våningshuset kun når forgjengeren oppfyller vilkårene for skattefritt salg av våningshuset.

Eksempel

Otto kjøpte en gård for fem år siden, og bodde der og drev gården frem til han døde. Hans datter vil overta hans skattemessige inngangsverdi på driftsbygningen mv., men vil få en oppjustering av inngangsverdien på våningshuset.

Ved overføring av driftsløsøre gjelder hovedregelen om kontinuitet.

Aksjer og selskapsandeler

Kontinuitetsprinsippet ble innført allerede fra 2006 for aksjer og andeler i deltakerfastsatte selskaper når giver/arvelater og arving/gavemottaker er skattepliktige som bosatte i Norge. Inngangsverdi for mottaker/arving var i 2013 og tidligere begrenset til arveavgiftsgrunnlaget. Arveavgiftsgrunnlaget for ikke-børsnoterte aksjer var 30 % (f.o.m. 2009: 60 %) eller 100 % av andel av selskapets skattemessige verdier.

Eksempel

Svein stiftet et (ikke-børsnotert) selskap med aksjekapital på 500.000 kroner. Da han overførte aksjene i selskapet til barna var netto skattemessige verder i selskapet 200.000 kroner. Ved overføring i 2013 ville barnas inngangsverdi være maksimalt 200.000 kroner. Ved overføring i 2014 overtar de farens inngangsverdi, altså 500.000 kroner.

Kontinuitet, øvrige skatteposisjoner

Kontinuitetsprinsippet ved arv og gave innebærer at mottakeren har rett og plikt til å overta arvelaterens/giverens skatteposisjoner knyttet til formuesobjekter eller virksomhet som overføres. Kontinuitetsprinsippet kan også omfatte skatteposisjoner som ikke knytter seg til et formuesobjekt.

Det gjelder for eksempel inntekter som er opptjent, men ikke tidfestet, fradragsberettigede kostnader som er pådratt, men ikke tidfestet og fremførbart underskudd.

Dødsbo, enearving og gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte

For dødsbo, enearving og gjenlevende ektefelle/samboer som overtar i uskifte gjelder det kontinuitet både for skatteposisjoner som knytter seg til formuesobjekter og skatteposisjoner som ikke knytter seg til formuesobjekter, uavhengig av om skatteposisjonene knytter seg til en virksomhet.

Inntekter opptjent før dødsfallet - tidfestet etter dødsfallet

Inntekter som er opptjent før dødsfallet men som tidfestes etter dødsfallet er skattepliktig for dødsbo, enearving og gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte når dødsfallet har funnet sted 1. januar 2014 eller senere. Dette gjelder for eksempel lønn, feriepenger, pensjon mv. som tidfestes etter kontantprinsippet. I praksis skattlegges ikke pensjon i døds måneden.

Skatteplikten gjelder også for inntekter som tidfestes etter realisasjonsprinsippet, for eksempel salg av en tomt hvor det er inngått avtale om salg før dødsfallet, men hvor eiendomsretten til tomten først går over etter dødsfallet, slik at gevinsten tidfestes etter dødsfallet.

Inntekt av lønn, pensjon mv. som er opptjent av avdøde, men som tidfestes etter dødsfallet, skal ikke anses som personinntekt for gjenlevende ektefelle/samboer eller enearving.

Fradragsposter som er pådratt før dødsfallet, men som tidfestes etter dødsfallet er fradragsberettiget for enearving, gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte og dødsbo.

Fremførbart underskudd

Avdødes fremførbare underskudd kan videreføres av dødsbo, gjenlevende ektefelle/samboer eller enearving som har overtatt boet udelt, uavhengig av hvordan underskuddet har oppstått.

Utdeling fra dødsbo

Kontinuitetsprinsippet gjelder også ved utdeling fra dødsbo, men for retten til fremføring av underskudd gjelder et tilleggsvilkår.

For skattemessig underskudd i virksomhet kan likevel bare gå over på arving som har overtatt ansvaret for avdødes gjeld i virksomheten.

Vær oppmerksom på at overtakelse av skatteposisjoner som ikke har tilknytning til virksomhet eller formuesgjenstander er avhengig at arvingene overtar ansvaret for avdødes (eventuelle) gjeld.

Skatteposisjoner som ikke er knyttet til spesielle formuesgjenstander eller næring, må deles etter delingsforholdet på skifte. Det er en betingelse for overtakelse av slike skatteposisjoner at arvingene overtar ansvaret for avdødes (eventuelle) gjeld.

Eksempel

Hvor arvelater hadde underskudd utenfor næring til framføring og det er tre arvinger i boet som overtar ansvaret for avdødes gjeld, får de dermed rett til framføring av en tredjedel av underskuddet hver.

Hvis ikke alle loddeierne overtar ansvaret for avdødes gjeld taler lovens ordlyd for at de som overtar gjeld, kan fremføre hele underskuddet, og dele det forholdsmessig mellom seg.

Flere arvinger**Fastsettelse av latent skatt på skifte**

Når eiendeler overtas med kontinuitet vil det i mange tilfeller ligge en latent skatt på eiendelene. Når kontinuitetsprinsippet skal gjennomføres på skifte mellom flere arvinger, er latent skatteplikt et reduserende element ved fastsettelse av verdien medarvingene skal løses ut etter.

Hvorvidt latent skatt skal redusere verdien krone for krone, eller om arvingene kommer frem til et annet beløp, vil avhenge av hvor sannsynlig det er at eiendommen skal selges, og eventuelt når.

Det overlates til arvingenes skjønn å fastsette utløsningsbeløpet. Hvis arvingene ikke blir enige, har de adgang til å overlate til skifteretten å bestemme en neddiskontering når de mener det er av betydning. En slik avgjørelse vil ikke påvirke overtakerens skattemessige inngangsverdi, men vil få betydning for fastsettelse av utløsningssum til medarvingene.

Eksempel

Etter morens død overtar Jan en næringseiendom verdt 10 millioner kroner etter foreldrene. Han skal løse ut sine to søsken. Inngangsverdien er 4 millioner kroner, slik at den latente gevinsten er 6 millioner kroner, og latent skatt er i underkant av 50 % av det, altså ca. 3 millioner. Jan hevder at næringseiendommens netto reelle verdi er 7 millioner kroner, og tilbyr sine søsken 2,33 millioner kroner hver. Søsknene hans hevder på sin side at det er lite trolig at Jan vil selge på mange år, og at den neddiskonterte verdien av latent skatt må reduseres. Hvis Jan og søsknene ikke blir enige, kan de benytte Skattedirektoratets metode (se nedenfor), eller eventuelt be skifteretten om hjelp.

Uttak til gaveoverføring

Skatteloven § 5-2 bestemmer at uttak til egen bruk og gaveoverføring skal uttaksbeskattes. Ved uttak fra et ENK eller avskrivbare eiendeler utenom næring gjelder skatteplikten bare hvor kostprisen helt eller delvis er kommet til fradrag ved fastsettingen. Fra 2014

er det unntak fra uttaksbeskatning på givers hånd når gavemottakeren er arveberettiget etter loven, og vedkommende overtar hele eller deler av næringsvirksomheten med kontinuitet.

Uttaksbeskatning er blant annet aktuelt ved gaver utenfor kretsen av arveberettigede, gavemottaker ikke viderefører virksomheten gavegjenstanden tilhørte, eller at avskrivbare gjenstander ikke inngår i en næringsvirksomhet som overføres ved gave, for eksempel avskrivbare forretningsbygg for utleie som ikke er næringsvirksomhet.

NB: Ved overføring av eiendel utenom næring, er det ikke unntak fra uttaksbeskatning.

Hvis giver blir uttaksbeskattet for gaveoverføring, skal fordelens beløp settes til det beløp som ville ha blitt regnet som inntekt ved gjennomføring av transaksjonen til omsetningsverdi. Det vil si omsetningsverdi fratrukket skattemessig inngangsverdi. Dersom omsetningsverdien er lavere enn skattemessig inngangsverdi, gir uttaksbeskatning ikke grunnlag for tapsfradrag.

Eksempel

Bente og Torstein har et næringslokale på 300 kvm som har vært avskrevet. Ved overføring til barna vil Torstein og Bente bli uttaksbeskattet.

Foretas det uttaksbeskatning, skal mottakerens inngangsverdi settes lik den utgangsverdi som er lagt til grunn ved uttaksbeskatningen av giver, dvs. omsetningsverdien av gavegjenstanden, jf. sktl. § 9-7 fjerde ledd annet punktum.

Det er videre presisert at dersom gjenstandens omsetningsverdi er lavere enn skattemessig verdi, slik at det ikke er grunnlag for uttaksbeskatning, skal gavemottaker videreføre giverens skattemessig verdi i tråd med kontinuitetsprinsippet. I dette tilfellet får giver ikke tapsfradrag ved overføringen, og det latente tapet overtas av gavemottaker.

Skattemeldingen

At arveavgiften er borte for arv og gaver fra og med 2014 får den praktiske konsekvens at det ikke lenger er nødvendig å sende inn skjemaer til skattemyndighetene. Men på samme måte som tidligere må du opplyse i skattemeldingen at du har mottatt arv eller gave på 100.000 kroner eller mer. Dette er en ren kontrollopplysning, for å gi en forklaring på hvorfor formuen har økt, eller eventuelt forklare hva du har levd av.

Det du har igjen av arv eller gave ved årsskiftet må tas med som skattepliktig formue i skattemeldingen.

Barnepass (foreldrebetaling)

Generelt

Foreldrebetalingen er betaling for legitimerede kostnader til pass og stell av barn innenfor visse beløpsgrenser. Har du barn som er 11 år eller yngre (født 2008 eller senere) kan du kreve foreldrebetaling for dokumenterte kostnader til pass og stell (kostnader til dagmamma, barnehage, skolefritidsordning, idrettsfritidsordning, barnevakt o.l.). Betalingen gis for faktiske utgifter, begrenset oppad til 25.000 kroner for ett barn, deretter 15.000 for hvert barn.

Vær klar over at det er et vilkår for betalingsrett at du har betalt kostnadene via bank, dersom samlet beløp til en mottaker er minst 10.000 kroner per år.

Hvilke barn

Det er i utgangspunktet et krav om at barnet er 11 år eller yngre ved inntektsårets utgang for at det skal kunne gis foreldrebetaling. Dersom barnet har særskilt behov for omsorg og pleie på grunn av handikap eller lignende, kan det gis foreldrebetaling også for eldre barn. Det er i så fall ingen øvre aldersgrense. Det er i alle tilfelle et krav om at barnet er hjemmewærende.

Det gis i utgangspunktet bare foreldrebetaling for utgifter til egne barn (inkludert adoptivbarn). Det er noen unntak fra denne hovedregelen:

- Ektefeller som bor sammen kan kreve betaling for den andres særkullsbarn.
- Samboere med felles barn kan kreve betaling for den andres særkullsbarn. Samboere uten felles barn kan ikke kreve betaling for den andres særkullsbarn.
- Fosterforeldre kan kreve betaling for fosterbarn bare dersom de ikke mottar fosterhjemsgodtgjørelse for barnet. De biologiske foreldre har ikke krav på betaling for barn i fosterhjem.

Betalingsbeløp

Betaling gis for reelle utgifter, begrenset oppad til 25.000 kroner for ett barn. Maksimalbeløpet øker med 15.000 kroner for hvert ytterligere barn. For to barn er altså maksimalt betaling 40.000 kroner.

Har man flere barn under 12 år, har det ingen betydning om alle utgiftene knytter seg til bare det ene barnet.

Eksempel

Anne og Øyvind har ett barn på 5 år og ett barn på 11 år. Barnet på 5 år går i barnehagen, noe som koster 30.000 kroner i året. De har ikke utgifter til barnepass for det eldste barnet. Fradrag gis med 30.000 kroner.

Ektefeller og samboere

Som hovedregel skal ektefeller som lever sammen ha et felles maksimumsbeløp som fradrag. Men det er unntak. For det året ekteskapet inngås aksepterer skattemyndighetene at ektefeller som ikke har felles barn kan kreve det fradraget de ville hatt krav på om de ikke var gift.

Eksempel

Tor og Ida giftet seg 1. mars 2019. Tor har ett særkullsbarn, og Ida har to særkullsbarn. Tors utgifter til pass og stell av barn er 20.000 kroner, mens Ida har utgifter for sine to barn på 45.000 kroner.

Tor kan kreve 20.000 kroner i foreldrefradrag og Ida 40.000 kroner i skattemeldingene sine for 2019. Etter hovedregelen ville de bare fått fradrag for til sammen 55.000 kroner (maksimumsbeløpet for tre barn). Men for neste år er det hovedregelen om et felles maksimumsbeløp som gjelder.

Merk at samboere som har hvert sitt særkullsbarn kan føre opp inntil 25.000 kroner hver. For samboere gjelder altså maksimalbeløpet særskilt for hver av dem dersom de bare har særkullsbarn. Har de også felles barn, gjelder maksimalbeløpet felles for dem.

Eksempel

Anita, som har en femåring fra tidligere forhold, og Jan, som har en 10-åring fra sitt tidligere ekteskap, flytter sammen. De vil bare kunne kreve fradrag for utgifter som gjelder eget barn. Maksimalgrensen på 25.000 kroner gjelder for hver av dem. Gifter de seg, eller får et barn sammen, vil de kunne kreve for utgifter til barnepass for den andres barn, og de får en felles beløpsgrense.

Samboere med felles barn bør passe på hvis fradraget fører til at en av partene får negativ alminnelig inntekt. Den beste løsningen er å flytte fradraget over på den som har høyest inntekt i årets skattemelding.

Dersom foreldrene ikke bor sammen, gis foreldrefradraget til den av foreldrene som barnet har bodd hos størstedelen av året. Har barnet bodd like lenge hos hver av forel-

drene, gis foreldre fradraget til den som har betalt kostnadene. Dersom begge har betalt, fordeles fradraget forholdsmessig innenfor de ovennevnte maksimalbeløp.

Eksempel

Trond og May er skilt, og har delt omsorg for et tvillingpar på 4 år. De har hver betalt 22.000 kroner for barnehage. Hver av dem får et fradrag på 20.000 kroner (halvparten av 40.000 kroner). Dersom de hadde hatt omsorgen for hvert sitt barn, ville de hver fått 22.000 kroner i fradrag.

Hvem skal ha fradraget?

Foreldrene kan fritt fordele fradraget slik de selv ønsker.

Hvilke kostnader

Eksempler på kostnader som inngår i foreldre fradraget er kostnader til barnehage (privat og kommunal), SFO, dagmamma, au pair og privat barnevakt.

Det gis også fradrag for utgifter til fritidsordning for barn i idrettsforeninger og lignende, hvis tilbudet er etablert som et alternativ til SFO på barneskole og er av tilsvarende art som SFO rett etter skolen.

Det gis ikke fradrag for utgifter til barnets leveomkostninger (for eksempel mat og klær), undervisning, behandling av sykdom og kostnader til adopsjon av barn.

Eksempel

Barnet deltar på fotballskole på kveldstid og helger, som ikke er en del av SFO. Etter som aktiviteten er på kveldstid og i helger regnes det heller ikke som idrettsfritidsordning. Kursavgiften regnes derfor ikke som utgifter til barnepass, og er ikke fradragsberettiget.

Fradragsmulighetene inkluderer også kjøring til barnehage, SFO, dagmamma. Benyttes kollektiv transport gis det fradrag for merkostnadene. Dersom en benytter bil til transporten, gis det fradrag med kr 1,56 per kilometer for merkjøringen. Det er kun merkostnadene til transport som gir fradragsrett.

Dersom barna leveres på vei til jobb, kan du ikke få fradrag for hele avstanden mellom hjem og jobb – bare selve omveien du kjører for å komme deg til barnehagen.

Eksempel

Jørn kjører 10 kilometer til arbeidet. De dagene han leverer sin sønn i barnehagen, må han kjøre en omvei på 5 kilometer. Dersom han både henter og leverer i barnehagen, blir fradraget 15,6 kroner ($5 \text{ km} \times 2 \times 1,56 \text{ kr}$) per dag.

Eksempel

Ett barn, barnehageutgifter 20.000 kroner pr. år. Daglig merdistanse for å kjøre barnet til barnehage er 5 kilometer. Fradraget for transport blir: $5 \text{ km} \times 230 \text{ dager} \times 1,56 \text{ kroner} = 1.794 \text{ kroner}$. Totalt fradrag 21.794 kroner.

Kostnadene til transport inngår i maksimalbeløpene omtalt ovenfor.

Eksempel

Fanny har et barn, og betaler 24.000 kroner i året for barnehageplassen. Utgifter til ekstrakjøring til barnehagen er 3.600 kroner. Hun får fradrag for totalt 25.000 kroner, og vil altså bare få fradrag for 1.000 av totalt 3.600 kroner i transportutgifter.

Foreldrefradraget er ikke avhengig av at foreldrene jobber.

Eksempel

Vidar er hjemmeværende. Han kjører hver morgen 8 km med sin datter til barnehagen, og henter hver ettermiddag. Fradraget blir 24,96 kroner ($8 \text{ km} \times 2 \times 1,56 \text{ kr}$) per dag.

Dokumentasjon og skattemelding

For andre kostnader enn transportkostnader må fradraget normalt kunne dokumenteres ved kvittering (originalbilag).

Beløp betalt til barnehage eller SFO er forhåndsutfylt i skattemeldingen. Sjekk likevel alltid om du har fått korrekt foreldrefradrag. Hvis du har dagmamma eller au pair, må du selv føre opp fradraget i skattemeldingen. Det samme gjelder eventuell bilkjøring til barnepass (innenfor beløpsgrensene). Har du brukt egen bil fører du opp daglig distanse og antall dager.

Barn 16 år eller yngre

Barns inntekt

Barns inntekt er skattepliktig på vanlig måte. Barnet skattlegges sammen med foreldrene til de er 16 år. Fra de er 17 år behandles de i utgangspunktet som andre «voksne» skattebetalere.

Barn som er 16 år eller yngre i inntektsåret, skattlegges som hovedregel under ett med foreldrene for

- formue barnet har
- inntekt av formue som barnet har
- egen arbeidsinntekt når barnet fyller 12 år i inntektsåret eller er yngre
- pensjonsinntekter

Barn 12 år eller yngre

Når barnet er 12 år eller yngre, gis både minstefradrag for lønnsinntekt og minstefradrag for barnepensjon i forsørgerens skattemelding. Disse minstefradragene føres i ulike poster. I tillegg kan forsørgeren kreve minstefradrag i egen inntekt som føres i en tredje post i skattemeldingen.



Tips: Husk at du har krav på eget minstefradrag i hvert av barnas lønnsinntekt og/eller barnepensjon.

Skattefri arbeidsinntekt til barn som er 12 år eller yngre

Barn som ved inntektsårets utgang er 12 år eller yngre, kan ha arbeidsinntekt på inntil 10.000 kroner uten å måtte betale skatt. Beløpsgrensen gjelder samlet arbeidsinntekt i inntektsåret, uavhengig av om inntekten skriver seg fra ulike arbeidsgivere. Hvis beløpsgrensen overstiges, er det overskytende skattepliktig og skattlegges på vanlig måte sammen med foreldrenes inntekt. Skattefritaket gjelder inntekt av en konkret arbeidsprestasjon, slik at passive honorarer som for eksempel reklamefotografering av spedbarn faller utenfor.

Barnets foreldre bor sammen

Bor barnets foreldre sammen, skal barnets formue og inntekt som hovedregel føres med en halvpart på hver av foreldrene. Dette gjelder uavhengig av om foreldrene er gift eller samboende.

Vær oppmerksom på at foreldrene kan kreve en annen fordeling!



Tips: Samboere må overveie nøye hvem av foreldrene barnets inntekt og formue plasseres hos. Smart fordeling kan føre til spart skatt.

Eksempel

Ida og Tor er samboere. De har felles barn som er under 16 år. Barna har egen formue, som er gave fra Idas foreldre. Fordi gaven kom fra Idas foreldre, syntes Ida det var riktig å føre barnas formue hos seg. Ida har ikke så stor gjeld, men det har Tor. Fordi Ida og Tor er samboere, blir de skattlagt hver for seg for egen formue og gjeld. Ida nyter ikke godt av Tors gjeld ved beregningen av grunnlag for formuesskatt, slik som ektefeller gjør. Hvis Ida har formue over fribeløpet, vil hun derfor spare formuesskatt ved å føre barnas formue på Tor. Siden Tor uansett har gjeld, vil heller ikke han bli ekstra beskattet for barnas formue, da det er nettoformuen som legges til grunn ved skatteberegningen.

Barnets foreldre bor ikke sammen

Når foreldrene ikke bor sammen ved inntektsårets utgang, skal barnets formue og inntekt i utgangspunktet skattlegges hos den av foreldrene som barnet er registrert bosatt sammen med i Folkeregisteret ved inntektsårets utgang. Denne forelderens kan likevel kreve at barnet skattlegges sammen med den som har hatt omsorgen det meste av året.

Eksempel

Fredrik og Katrine er skilt. Deres felles barn Maren bor hos moren frem til november, og flytter da til faren Fredrik. I utgangspunktet er det Fredrik som da må skatte av Marens inntekter. Men han kan be om at de føres på Katrine i stedet.

Barn uten foreldre/foreldrene fratatt daglig omsorg

Barn skattlegges som selvstendig skattyter (som voksen) når barnet har mistet foreldrene sine eller foreldrene er fratatt foreldreansvaret.

Fordeling av særkullsbarns formue og inntekt

Samboere med barn fra tidligere forhold (særkullsbarn), skatter av barnets formue og inntekt. For ektefeller vil særkullsbarns formue og inntekt automatisk fordeles med en halvpart på hver av ektefellene. Den som ikke er barnets biologiske forelder (og som heller ikke har adoptert barnet), kan kreve at alt blir ført på den andre ektefellen som er barnets mor/far.

Lønnsinntekt til ungdom mellom 13 til 16 år (født 2003 - 2006)

Barn mellom 13 og 16 år som har egen arbeidsinntekt, må selv levere egen skattemelding for denne inntekten, selv om inntekten er innenfor frikortet. Dette gjelder også inntekt fra foreldrenes bedrift. Annen inntekt og formue føres fortsatt hos foreldrene. For barn av samboere er vanligvis slik inntekt og formue forhåndsutfylt i morens skattemelding.

Minstefradrag for egen lønnsinntekt føres også i egen skattemelding, og forsørgeren skal følgelig også ha minstefradraget på barnepensjonen.

Barn/ungdom 17 år eller eldre (født i 2002 eller tidligere)

Ungdom som er 17 år eller eldre i inntektsåret, skal levere egen skattemelding over hele sin formue og inntekt. Dette gjelder også barnepensjon og eventuell skattepliktig understøttelse. Selvstendig fastsetting innebærer at både bruttoinntekter og fradrag føres på deg, og ikke foreldrene. Hvis fradragene er større enn bruttoinntektene, er det ikke anledning til å overføre det overskytende til foreldrene.



Tips: Ungdom kan også fremføre underskudd i alminnelig inntekt til senere år.

Særskilt inntektsfradrag

Ungdom som har både lønnsinntekt og barnepensjon (eventuell skattepliktig understøttelse) har krav på særskilt inntektsfradrag. Fradraget settes til det laveste beløp av:

- Lønnsinntekt, redusert med minstefradrag, eller
- Barnepensjon, redusert med minstefradrag

Er beløpet høyere enn personfradraget i 2019 på 56.550 kroner, skal fradraget begrenses til 56.550 kroner.

Eksempel

Kasper har en lønnsinntekt på 35.000 kroner og en barnepensjon på 20.000 kroner. Kasper beregner det særskilte inntektsfradraget slik:

Lønnsinntekt: 35.000 kroner – 31.800 kroner i minstefradrag = 3.200 kroner
Barnepensjon: 20.000 kroner – 6.200 kroner i minstefradrag ($20.000 \times 31\%$) = 13.800 kroner. Det særskilte inntektsfradraget begrenses til 3.200 kroner.

Fradraget skal bare gis ved beregning av alminnelig inntekt og påvirker ikke grunnlaget for beregning av personinntekt.

Skatteloven setter ingen øvre aldersgrense for hvem som skal ha dette særskilte inntektsfradraget.

Vær oppmerksom på at særskilt inntektsfradrag ikke vil være aktuelt for barn som er 16 år eller yngre når skattepliktig barnepensjon o.l. skattlegges hos foreldrene.

Frikortgrensen er 55.000 kroner for 2019. Dette betyr at du kan tjene inntil dette beløpet uten å betale skatt. Har du tjent over frikortgrensen, skal du skatte av pengene du har tjent.

Men: Du kan faktisk tjene ganske mye mer før du må betale noe særlig skatt. Det skyldes at minstefradraget i lønn og personfradraget er ganske høyt. Minstefradraget er 45 prosent av lønnsinntekten, men maksimalt 100.800 kroner. Du har uansett krav på minst 31.800 kroner i minstefradrag – så sant du ikke tjente mindre enn det. Personfradraget, som legges inn ved skatteberegningen og ikke er ført opp i skattemeldingen, er på 56.550 kroner. Dermed kan du slippe unna med bare å betale trygdeavgift, som er 8,2 prosent dersom du er 17 år eller eldre, eller 5,1 prosent dersom du er 16 år eller yngre.



Tips: Du finner nyttig informasjon om frikort og skattekort på nettsiden: spleiselaget.no.

Eksempel

Maria (18 år) jobbet i en butikk ved siden av skolen i fjor, og tjente 83.000 kroner. I skattemeldingen får hun minstefradrag på 37.350 kroner – i tillegg til et personfradrag på 56.550 kroner. Hun har ikke andre fradrag, men siden minstefradrag og personfradrag er høyere enn inntekten, skal hun ikke betale inntektsskatt, som er 22 prosent. Hun må imidlertid betale trygdeavgift med 8,2 prosent av hele inntekten – altså totalt 6.806 kroner.

Skattefrie inntekter

Alle, uansett alder, kan i løpet av inntektsåret tjene inntil 1.000 kroner skattefritt fra ulike arbeidsgivere, og 10.000 kroner fra ulike skattefrie foreninger mv. Hvis arbeidet har tilknytning til betalerens hjem eller fritidsbolig, kan du også skattefritt motta 6.000 kroner fra hver slik husstand.

Eksempler på aktuelt arbeid er snømåking, klipping av plen, maling av hus og barnevakt. Skattefrie inntekter skal ikke føres i skattemeldingen, og får derfor heller ikke betydning for frikortet.

Barn som jobber i foreldrenes bedrift

Det er fastsatt egne timesatser når barnet arbeider i foreldrenes bedrift og samtidig går på skole. Barna skattlegges på vanlig måte for lønnsinntekten. Bedriften vil på sin side få fradrag for denne lønnsutgiften. Størrelsen på lønn til egne barn vurderes i forhold til arbeidsinnsatsen og den betaling som andre i tilsvarende aldersgruppe ville ha fått for samme arbeid. Det bør tas utgangspunkt i timenoteringer og normalsatser per time, gradert etter alder. Dersom timenoteringer ikke er ført, må omfanget av innsatsen vurderes skjønnsmessig av skattemyndighetene. Timesatsen i normaltilfellene finner du på

www.skatteetaten.no. Feriepenger er inkludert i satsene. Satsene bør normalt legges til grunn uansett til hvilke tider arbeidet er utført. Kost til forsørgede barn kan ikke ses på som del av lønnen.



Tips: Det er gunstig at barna jobber i foreldrenes egen bedrift, ettersom ungdommer fra fylte 13 år kan tjene inntil frikortgrensen på 55.000 kroner uten å betale skatt. I tillegg starter opptjening av pensjonsrettigheter fra samme alder. En lønnsinntekt på 55.000 kroner er skattefri, og i tillegg til lønnen får de altså en pensjonsopptjening i Folketrygden på 9.955 kroner ettersom pensjonsopptjeningen utgjør 18,1 prosent av lønnsinntekten fra første krone. Foretakets ekstrakostnader er begrenset til arbeidsgiveravgiften.

Beregning av trygdeavgift

Trygdeavgift beregnes med en sats på 8,2 prosent. Er du 16 år eller yngre, beregnes trygdeavgiften med en sats på 5,1 prosent. Har du inntekt over frikortet, beregnes trygdeavgift. Vær imidlertid klar over at avgiften ikke skal overstige 25 prosent av den del av inntekten som overstiger 54.650 kroner.

Eksempel

Dag er 17 år. Han tjener 65.000 kroner. Fordi inntekten overstiger frikortet på 55.000 kroner, skal han betale trygdeavgift med en sats på 8,2 prosent. I utgangspunktet skal Dag betale 5.330 kroner i trygdeavgift ($kr\ 65.000 \times 8,2\ \%$). Siden han ikke har så stor inntekt, vil imidlertid begrensningsregelen slå inn. Trygdeavgiften skal ikke overstige 25 prosent av den delen av inntekten som overstiger 54.650 kroner. Dette betyr at trygdeavgiften ikke skal utgjøre mer enn 2.588 kroner ($((65.000 - 54.650) \times 25\ \%)$).

Fradrag

Minstefradrag av lønnsinntekt skal utgjøre 45 prosent av lønnsinntekten, maksimalt 100.800 kroner i 2019. Minstefradraget skal ikke settes lavere enn 31.800 kroner med mindre lønnsinntekten er lavere enn dette. Er lønnsinntekten lavere enn 31.800 kroner, settes minstefradraget lik lønnsinntekten.

Eksempel

Kari har tjent 29.000 kroner i løpet av året. Minstefradraget utgjør 29.000 kroner. Åge har en lønnsinntekt i løpet av ett år på 44.000 kroner. Minstefradraget utgjør 31.800 kroner.

Minstefradrag beregnet av barnepensjon skal utgjøre 31 prosent, maksimalt 85.050 kroner i 2019. Minstefradraget i pensjonen skal ikke settes lavere enn 4.000 kroner. Er pensjonen lavere enn 4.000 kroner, settes likevel minstefradraget lik pensjonen.

Eksempel

Marte har en lønnsinntekt på 35.000 kroner og en barnepensjon på 26.000 kroner. Marte har rett på to minstefradrag som gis i ulike poster i skattemeldingen. Minstefradraget beregnet av lønnsinntekten utgjør 31.800, mens minstefradraget beregnet av barnepensjonen er 8.060 kroner ($kr\ 26.000 \times 31\ \%$). I tillegg har hun krav på særskilt inntektsfradrag på 3.200 kroner.

Engangserstatning til barn og unge

Barn og ungdom som skal skattlegges sammen med foreldre, og som har fått engangserstatning for personskade eller engangserstatning for tap av forsørger utmålt etter skadeserstatningsloven kapittel 3, kan skattlegges særskilt for formue og avkastning av engangserstatningen. Foreldrene bør opplyse i eget vedlegg hva erstatningsbeløpet utgjør og avkastningen av erstatningsbeløpet. Særskilt fastsetting for barnets formue og avkastning av engangserstatningen blir da gjennomført, dersom dette gir lavere skatt enn ved skattlegging sammen med foreldrene. Den eventuelle formuen og avkastningen av barnets engangserstatning vil da bli skilt ut fra foreldrenes fastsetting.



Tips: Person som ikke har fylt 22 år i inntektsåret er fritatt for formuesskatt på slik erstatning.

Det er altså fritak for formuesskatt av erstatningsbeløpet for den som ikke har fylt 22 år i inntektsåret og som har fått engangserstatning for personskade utmålt etter skadeserstatningsloven kapittel 3. Det samme gjelder for engangserstatning for tap av forsørger utmålt etter skadeserstatningsloven kapittel 3. Også utbetalinger fastsatt i henhold til en forsikringsavtale er fritatt for formuesskatt.

Er beløpet forhåndsutfylt skal dette strykes dersom de ovennevnte vilkårene for fritak for formuesskatt er oppfylt.

Slik formue skal ikke tas med i skattemeldingen, verken hos foreldrene eller hos barnet. Fra og med det inntektsåret barnet fyller 22 år, gjelder de ordinære formuesskattereglene.

Betinget skattefritak

Den store hovedregel er at gevinst ved salg av fast eiendom er skattepliktig det året eiendommen selges.

I de tilfellene du er tvunget til å selge (ufrivillig realisasjon) kan det gis skattefritak/utsettelse for skattepliktig gevinst. Eksempler på ufrivillig salg/realisasjon er at kommunen eksproprierer en del av tomten din eller hytta brenner ned til grunnen. Forutsetningen er at du innen en gitt tidsfrist kjøper (reinvesterer i) en ny eiendom (et nytt objekt). Betinget skattefritak vil si at skatteplikten utsettes til det reinvesterte objektet selges.

Denne muligheten til utsatt beskatning gjelder både i og utenfor næringsvirksomhet. Reglene vil for eksempel gjelde ved ufrivillig salg (realisasjon) av bolig og jordbrukseiendom. Reglene gjelder også når grunneier eller bortfester innløser festetomt og ved makeskifte (bytte av eiendommer). I det følgende behandler vi kun reglene om ufrivillig realisasjon, ikke innløsning av festet tomt og makeskifte.

Du kan velge ikke å påberope deg reglene om betinget skattefritak, eventuelt bare for deler av den skattepliktige gevinsten. I så fall vil hele, eventuelt deler av, gevinsten behandles etter de vanlige reglene.

Be om betinget skattefritak innen skattemeldingsfristen det året eiendommen selges, uansett om erstatningsbeløpet ikke er endelig fastsatt. I de tilfellene hvor det først på et senere tidspunkt blir klart at du vil få erstatning, holder det at du fremsetter kravet samme år som forholdet ble avklart.

Ufrivillig realisasjon

Det er et grunnleggende vilkår for betinget skattefritak at realisasjonen er ufrivillig. Følgende ufrivillige realisasjoner kan kvalifisere til betinget skattefritak:

- Et objekt har gått tapt ved tyveri eller ulykke, for eksempel brann, naturskade eller forlis.
- Et objekt er blitt ekspropriert, eller solgt til en kjøper som kunne kreve det ekspropriert.
- Et objekt er overdratt ved odelsløsning.

Reglene om betinget skattefritak gjelder også ved ufrivillig stiftelse eller realisasjon av rettighet som varig innskrenker rådigheten over et formuesobjekt. Eksempel: Du eier en skogeiendom hvor rådigheten innskrenkes ved naturfredning.

Ikke alle ufrivillige realisasjoner kvalifiserer til betinget skattefritak, for eksempel salg på tvangsauksjon eller tvangsinnløsning av aksjonær.

Reinvestering i nytt objekt

Det er en forutsetning for betinget skattefritak at du kjøper (reinvesterer i) ny eiendom (et nytt objekt) til erstatning for det gamle. **NB:** For å få betinget skattefritak for hele gevinsten, må du reinvestere hele erstatningen. Dersom du reinvesterer bare en del av erstatningen, vil bare en forholdsmessig del av gevinsten anses reinvestert.

Eksempel

Katrine driver gårdsbruk. Staten eksproprierer 20 mål av eiendommen i forbindelse med utvidelsen av en motorvei. Katrine mottar 200.000 kroner i erstatning, og reinvesterer 150.000 kroner i nytt jordbruksareal (tilleggsjord). Katrines inngangsverdi på den eksproprieerte delen av eiendommen er 100.000 kroner, slik at skattepliktig gevinst i utgangspunktet er 100.000 kroner. Siden $\frac{1}{4}$ av erstatningen ikke er reinvestert, tas $\frac{1}{4}$ av gevinsten, altså 25.000 kroner, til beskatning.

Nærmere om reinvesteringsobjektet

For å få utsatt beskatningen av gevinsten, må det reinvesteres i et objekt av samme art som objektet som er realisert. Et eksempel på slik reinvestering er når din utleiebolig blir eksproprieert, og du som eier reinvesterer erstatningen i ny utleiebolig.

Vær klar over at det ikke gis betinget skattefritak dersom du reinvesterer i egen bolig, dersom det realiserste objektet var en utleiebolig, eller omvendt. Det godtas heller ikke at du reinvesterer i boligtomt, når du ufrivillig har realisert en næringstomt.

Det kan ikke reinvesteres i aksjer eller selskapsandeler. Har du for eksempel realisert en utleieleilighet kan du ikke reinvestere erstatningen i aksjer i et eiendomsselskap som driver med utleie av boligeiendommer.

Det aksepteres heller ikke å bruke erstatningen til å vedlikeholde eller heve standarden på en tilsvarende eiendom, som du eide før realisasjonen. Hvis du derimot foretar en påkostning på denne eiendommen ved å sette opp et tilbygg/påbygg vil dette anses som en reinvestering.

Inngangsverdien for det reinvesterte objektet

Kostprisen på det reinvesterte objekt må reduseres med den reinvesterte gevinsten.

I eksempelet ovenfor ble 150.000 kroner av erstatningen på 200.000 kroner reinvestert i nytt jordbruksareal. Gevinsten på den reinvesterte delen var i utgangspunktet 75.000 kroner (hele gevinsten var 100.000 kroner, og 75 prosent ble reinvestert). Kostprisen på det reinvesterte arealet i eksemplet blir dermed 75.000 kroner (reinvestert beløp på 150.000 kroner minus reinvestert gevinst på 75.000 kroner).

Tidsfrist for reinvestering

Du må normalt kjøpe (erhverve), eller inngå avtale om å erverve, reinvesteringsobjektet innen utgangen av det tredje inntektsåret etter at eiendomsretten til det gamle formuesobjektet opphørte.

Eksempel

I 2017 eksproprierte kommunen en tomt du eier. For å unngå skatteplikt må du senere i 2020 bruke erstatningssummen til å kjøpe ny tomt.

Fristen gjelder i alle tilfeller når erstatningens størrelse er endelig fastslått da eiendomsretten opphørte. Dersom reinvesteringen innebærer igangsettelse av meget store byggeprosjekter, vil det likevel være tilstrekkelig at du på annen måte kan sannsynliggjøre at du har tatt en endelig beslutning om reinvestering.

Manglende reinvestering

Dersom du ikke erverver nytt objekt innen fristen, må som hovedregel fastsettingen for avsetningsåret endres, slik at den avsatte gevinsten tas til inntekt. Dersom du har oppfylt vilkårene for deler av gevinsten, tas en forholdsmessig andel av gevinsten til beskatning.

Eksempel

I 2017 eksproprierte kommunen en tomt du eier. Ved utløpet av 2020 har du ikke kjøpt ny tomt. Skattekontoret vil da endre fastsettingen for 2017, og du vil bli skattlagt for gevinsten.

Bolig, fritidsbolig og tomt

Gevinst eller tap ved salg

I utgangspunktet er gevinst ved salg av fast eiendom skattepliktig og tap er fradragsberettiget. Det er imidlertid gjort unntak for egen bolig og fritidseiendom dersom du oppfyller kravene til eiertid og botid/brukstid. Dersom kravene ikke er oppfylt er gevinst skattepliktig og tap fradragsberettiget. Gevinst ved salg av ubebygget tomt er alltid skattepliktig og tap er fradragsberettiget.

Normalt inngår tap/gevinst bare i alminnelig inntekt, med en skattesats på 22 prosent. Dersom salget er ledd i næringsvirksomhet vil det også påløpe bruttoskatter (trygdeavgift og eventuell trinnskatt), slik at maksimal skattesats kan bli 49,6 prosent.

Skattefritt salg av bolig

Gevinst ved salg av egen bolig er skattefri dersom du har:

1. eid eiendommen i mer enn ett år, og
2. brukt den som egen boligeiendom i minst ett av de to siste årene før salget. Det er ikke krav om at botiden skal være sammenhengende, slik at flere perioder innenfor de siste to årene før salget kan legges sammen.

Nærmere om kravet til eiertid for bolig

Eiertiden begynner å løpe fra det tidspunktet kjøper får eiendomsretten til eiendommen. Ved overdragelse (kjøp) av bolig er dette normalt «nøkkeldagen», altså fra overtakelsesdagen. Dersom en selv har stått for oppføring av boligen, starter eiertiden å løpe fra da boligen ble tatt i bruk. Har kommunen utstedt ferdigattest fra et tidligere tidspunkt, starter eiertiden da.

Eiertiden stopper å løpe når det inngås avtale om salg (realisasjon) av eiendommen. En avtale er inngått så snart de viktigste punktene er klarlagt, blant annet kjøpesummen. Legg merke til at aksept av bindende bud anses som en slik avtale.

Eksempel

Jan overtok bolig i Lillevik 2. januar 2019. Den 27. desember 2019 inngår han avtale om salg av boligen til Torbjørg. Ifølge avtalen skal eiendommen overtas av Torbjørg 5. januar 2020. Jan oppfyller ikke ettårskravet til eiertid fordi eiertiden blir avbrutt ved kontraktsinngåelsen 27. desember 2019.

Nærmere om kravet til botid for bolig

Det er som hovedregel bare botid i egen eiertid som regnes med. Har du leid boligen før kjøpet, regnes ikke botid som leietaker med i botiden. Dersom du har kjøpt ideelle andeler av boligen i flere etapper, opparbeides botid bare i den andelen du til enhver tid eier.

Botiden begynner å løpe fra det tidspunkt eier fysisk flytter inn i boligen. Hva som er registrert i folkeregisteret er altså ikke avgjørende.

Boligen selges:

Botiden avbrytes når avtale om salg er inngått. Dette gjelder selv om du fortsetter å bo i boligen. Aksept av bindende bud anses som avtale om salg.

Eksempel

Erlend har eid boligen i Tromsø i mange år. Boligen har tidligere vært utleid, men 10. januar 2019 flytter Erlend inn. Avtale om salg blir inngått 5. januar 2020, med avtalt overtakelse 20. januar 2020. Erlend oppfyller ikke kravet til botid, fordi botiden slutter å løpe ved kontraktsinngåelsen 5. januar 2020. Dette gjelder selv om Erlend blir boende i boligen til 20. januar 2020.

Boligen fraflyttes

Flytter du ut av boligen opphører botiden umiddelbart, såfremt det ikke foreligger brukshindring. Se nedenfor om brukshindring.

Botiden

For at bokravet skal være oppfylt må du ha brukt minst halvparten av eiendommen som egen bolig, regnet etter utleieverdien. Dette gjelder for alle typer boligeiendommer, det vil si eneboliger, tomannsboliger og flermannsboliger.

Har du brukt mindre enn halve bygningen til egen bolig, regnet etter utleieverdien, gjelder skattefritaket bare for den forholdsmessige del av gevinsten som faller på egen boligdel. Det samme gjelder dersom eier eller leietaker har brukt en del av boligen til annet formål, for eksempel næringsvirksomhet. Dette gjelder selv om mindre enn halve bygningen er brukt i næringsvirksomhet.

Eksempel

Stigs bolig er på 100 kvadratmeter. Han har ikke leid ut noen del av den, men et rom på 15 kvadratmeter har han benyttet i sin egen næringsvirksomhet som snekker, og han har krevd fradrag for hjemmekontor i næringsoppgaven. Forholdet medfører at 15 prosent av en eventuell gevinst ved salg er skattepliktig. Tilsvarende: selges boligen med tap er 15 % av tapet fradragsberettiget.



Tips: Sørg for å skaffe et annet næringslokale det siste året før salg.

Dersom kravet til eier- og botid ikke er oppfylt på salgstidspunktet, er hele gevinsten skattepliktig/tapet fradragsberettiget, selv om eier har brukt hele eiendommen som bolig i en periode. Det er altså ikke slik at en andel av gevinsten da er skattefri.

Eksempel

Hans Erik inngikk avtale om kjøp av bolig 2. januar 2019, og flyttet inn i boligen 10. januar 2019. Han selger i løpet av året og aksepterte bindende bud 10. desember 2019. Hele gevinsten er skattepliktig/tapet fradragsberettiget.

Ektefeller

En ektefelles eier- og botid før ekteskapets inngåelse teller med ved avgjørelsen av om vilkåret for eier- og botid er oppfylt for den andre ektefellen.

Eksempel

Steinar har i lengre tid bodd i sin bolig i Haugesund, og oppfyller kravet til bo- og eiertid for skattefritt salg. I juni 2019 giftet han seg med Kari. Også Kari oppfyller kravene til bo- og eiertid for boligen fra den dagen de giftet seg. Dette kan blant annet ha betydning dersom Steinar skulle falle fra og Kari skulle ønske å selge boligen.

Ved separasjon eller skilsmisse skal den fraflyttede ektefelle ved realisasjon av tidligere felles bolig godskrives den annen ektefelles botid. Den utflyttede ektefellen opparbeider botid i tidligere felles bolig selv om vedkommende flytter inn i egen fast bolig.

Eksempel

Jon og Ingrid er gift og bor i felles bolig i Stavanger. I juni 2016 skiller de seg, og Jon flytter ut. Boligen eies i fellesskap, og Ingrid bor i den frem til boligen selges i februar 2019. Også Jons andel av gevinsten er skattefri, selv om det er mer enn et år siden han flyttet ut.

Tilsvarende gjelder for tidligere samboere, men bare samboere som har eller har hatt felles barn.

Pendlerbolig

Botid kan opparbeides også for pendlerbolig. Dette gjelder selv om du på hjemstedet bor i egen bolig og opparbeider botid der.

Eksempel

Anders bor i eid bolig i Oslo sammen med familien. Han pendler til Trondheim, hvor han arbeider i ukedagene. Anders eier pendlerboligen i Trondheim. Boligen i Trondheim kan selges skattefritt når pendlingen har vart i minst ett år.

Forutsetningen er at boligen har vært brukt som pendlerbolig i tilstrekkelig grad. Der- som en del av pendlerboligen har vært utleid, kan denne delen ikke selges skattefritt. Dette gjelder selv om utleid del utgjør mindre enn 50 prosent av utleieverdien.

Godskriving av botid ved brukshindring

Som nevnt må eier ha bodd i boligen for å kunne selge skattefritt. Det er likevel et viktig unntak fra denne hovedregelen: Reglene om såkalt «brukshindring» innebærer at du får godskrevet botid også i perioder du ikke har bodd i boligen.

Vilkåret er at du har vært forhindret fra å bruke boligen på grunn av ditt eget eller din ektefelles arbeid, helsemessige eller lignende grunner. Brukshindring anses også å foreligge for samboere med felles mindreårige barn hvor den ene samboeren eksempelvis må flytte på grunn av arbeidet, og den andre samboeren flytter med for å ivareta omsorg for felles barn.

Regelen gjelder både der boligen må fraflyttes, og der boligen ikke kan tilflyttes som planlagt på grunn av slike omstendigheter.

Eksempel

Jon er 80 år og bor i egen bolig i Oslo. På grunn av dårlig helse må han flytte på sykehjem. Jon opparbeider botid i sin bolig også etter at han har flyttet på sykehjem. Selges boligen hans for eksempel to år etter han flyttet på sykehjemmet, er salget skattefritt.

Det har ingen betydning for botid ved ikke-bruk at du leier ut boligen. Jon kan altså i eksemplet ovenfor godt leie ut sin bolig i Oslo og fortsatt opparbeide botid.

I tillegg til at det må foreligge en viss type hindring, er det et vilkår at du ikke kjente til (eller burde ha kjent til) brukshindringen da boligen ble anskaffet. Brukshindringen må med andre ord inntre etter at boligen er ervervet.

Eksempel

Christian bor i egen bolig i Trondheim. Han arbeider i Forsvaret og får tilbud om å arbeide to år i NATO-hovedkvarteret i Brussel. Dersom Christian ikke kjente til dette konkrete utenlandsoppdraget da han kjøpte boligen i Trondheim, vil han opparbeide botid i boligen under oppholdet i Brussel. Dersom han allerede kjente til oppholdet i Belgia da han kjøpte boligen, vil han ikke opparbeide botid i boligen i Trondheim under oppholdet i Belgia.

Det er videre et vilkår at du ikke samtidig bor i annen bolig du eier. Flytter du til en annen bolig som du eier, kan du ikke opparbeide botid i den fraflyttede boligen.

Eksempel

Finn har bodd i egen bolig i Tromsø i flere år. Han bestemmer seg for å ta videreutdanning innen sitt yrke, og må flytte midlertidig til Oslo for å gjøre dette. Han kjøper bolig i Oslo som han bor i under oppholdet der. Finn opparbeider botid i boligen i Oslo, men ikke i boligen i Tromsø.

Ingen tidsbegrensning

Så lenge vilkårene for brukshindring er oppfylt, er det ingen øvre grense for hvor lenge brukshindring kan anses å foreligge.

Ved usikkerhet om vilkårene er oppfylt bør du be om en bindende forhåndsuttalelse før boligen selges. Les mer om dette i kapitlet «Bindende forhåndsuttalelse».

Nærmere om kravet til eier- og brukstid for fritidseiendom

På samme måte som ved salg av bolig er hovedregelen at salg av fritidsbolig er skattepliktig. For å skjerme «vanlige» hytteeiere fra skatt, er det gitt regler om skattefri gevinst ved langvarig eie og bruk. Gevinst ved salg av fritidseiendom er skattefri dersom du har:

- 1 eid eiendommen i mer enn fem år, og
- 2 brukt den som egen fritidseiendom i minst fem av de åtte siste årene før salget.

Det er ikke et krav om at brukstiden skal være sammenhengende, slik at flere bruksperioder innenfor de siste åtte årene før salget kan legges sammen.

Eksempel

Silje kjøpte sin fritidseiendom i juli 2012. De første to årene leide hun den ut på åremål og benyttet den ikke selv i det hele tatt. Fra juli 2014 har Silje benyttet eiendommen som fritidseiendom i normal grad, og i juli 2019 oppfyller hun kravet til brukstid for skattefritt salg.

En kan oppfylle kravet til brukstid for flere fritidseiendommer samtidig.*Hva anses som fritidseiendom?*

Med fritidseiendom forstås en fast eiendom med bygning, som hovedsakelig brukes til fritidsformål. Typiske fritidseiendommer er hytter og landsteder, men også for eksempel en byleilighet kan anses som fritidseiendom dersom eier bruker leiligheten til fritidsformål. Fritidsbruk vil være bruk til annet formål en inntektsgivende aktivitet, typisk ferie. Det stilles i praksis strengere krav til sannsynliggjøring av fritidsbruk for eiendommer som ikke fremstår som typiske fritidseiendommer.

Ved formuesfastsettingen vil eiendom regulert til boligbruk normalt anses som «sekundærbolig», selv om den benyttes som fritidsbolig. Dette har ingen betydning for reglene ved salg.

Bo- og brukstid ved bruksendring*Endring fra boligbruk til fritidsbruk*

Hvis du selger en eiendom som du tidligere har brukt som bolig, men som du på salgstidspunktet bruker som fritidsbolig, er salget skattefritt hvis du selger innen 12 måneder etter at bruksendringen fant sted. Du oppfyller da kravet til botid for boligeiendom, altså botid i ett av de to siste årene før salget. Dersom du selger eiendommen senere, må kravet til brukstid for fritidseiendom være oppfylt for at salget skal være skattefritt. Merk deg at du kan ta med tiden eiendommen er brukt som bolig ved vurderingen av om femårsregelen for fritidseiendom er oppfylt.

Eksempel

Bård benyttet en leilighet i Oslo som bolig fra 1. juli 2011 til 1. juli 2015. Etter utflytting har han benyttet leiligheten som fritidseiendom. Eiendommen selges 1. mai 2019, altså mer enn ett år etter at han flyttet ut.

Eiendommen kan derfor ikke selges skattefritt som boligeiendom. Kravet til skattefritt salg av fritidseiendom er en brukstid på minst fem av de åtte siste årene før salget. Bård har bare benyttet eiendommen som fritidseiendom i knappe fire år før salget. Imidlertid kan tiden eiendommen ble brukt som bolig tas med, slik at Bård kan selge eiendommen skattefritt.

Endring fra fritidsbruk til boligbruk

Hvis eiendommen tidligere er blitt brukt som fritidsbolig, men på salgstidspunktet blir brukt til bolig, vil du kunne selge skattefritt dersom eiendommen er brukt som bolig i minst ett av de to siste årene før salget. Dersom dette botidskravet ikke er oppfylt, kan alternativt brukstidskravet for fritidsboliger bli lagt til grunn. Du kan altså selge eiendommen skattefritt dersom den er brukt til fritidseiendom i minst fem av de siste åtte årene før salget. Ved vurderingen av om femårskravet er oppfylt, vil tiden eiendommen er brukt som bolig telle med.

Eksempel

Oline har solgt sin eiendom i Stavanger. Hun har benyttet eiendommen som fritidseiendom i 4 ½ år, mens hun de siste åtte månedene før salget benyttet eiendommen som fast bolig. Oline kan selge eiendommen skattefritt, fordi tiden eiendommen ble brukt som bolig kan regnes med ved vurderingen av om brukskravet for fritidseiendommer er oppfylt.

Begrensninger i skattefritaket for bolig- og fritidseiendom

Stor tomt

Ved salg av bolig- eller fritidseiendom med stor tomt, kan en del av salgssummen knytte seg til et skattepliktig tomtesalg. Det er bare boligen/fritidseiendommen med en «naturlig arrondert tomt» som kan selges skattefritt.

Hva som er naturlig arrondert tomt må vurderes konkret. Her vil eiendommens karakter og bygningenes plassering på tomten være viktige vurderingskriterier, samt hva som er vanlig størrelse på tomter i området.

Foreligger det skatteplikt for deler av gevinsten, skal boligen/fritidseiendommen med naturlig arrondert tomt skilles ut. Skattefritaket ved realisasjon må vurderes separat i henhold til reglene om beskatning ved realisasjon av bolig for denne delen av eiendommen.

Eksempel

Ida kjøpte sin enebolig med 3 mål tomt i 2006. Hun betalte da 3,5 millioner kroner for eiendommen. Hun bodde i boligen frem til salget i 2019, slik at salget av eneboligen med naturlig arrondert tomt er skattefritt. Etter en konkret vurdering av forholdene i saken, legger skattekontoret til grunn at naturlig arrondert tomt er 1,5 mål. Salgspris for hele eiendommen var i 2019 6 millioner kroner. Inngangsverdi og salgspris må skjønnsmessig fordeles på henholdsvis hus med naturlig arrondert tomt, og på øvrig del av tomten.

Etter en konkret vurdering legges det til grunn at 70 % av inngangsverdi og salgssum kan henføres til huset med naturlig arrondert tomt, og 30 % på den resterende tomten.

Skattepliktig del av salget blir da $(kr\ 6\ \text{mill.} \cdot 0,3) - (kr\ 3,5\ \text{mill.} \cdot 0,3) = kr\ 750.000$. Gevinsten må reduseres med andel av kjøps- og salgskostnader (dokumentavgift, megler mv).

Tomtesalg

Ved salg av ubebygget eiendom, tomt, er vi tilbake til hovedregelen. Gevinst ved salg av ubebygget tomt er alltid skattepliktig og tap er fradragsberettiget. Også her er det differansen mellom utgangsverdi (typisk salgssum) og inngangsverdi (eksempelvis opprinnelig kjøpesum) som utgjør gevinsten eller tapet. Inngangsverdien inkluderer kostnader knyttet til kjøpet, eksempelvis tinglysningsgebyr og dokumentavgift mv. Eventuelle påkostninger på eiendommen øker også inngangsverdien. Dette kan være kostnader til rydding av tomten, fremføring av strøm og vann mv.

Utgangsverdien kan reduseres med kostnader knyttet til salget, som for eksempel annonse- og meglerkostnader.

I utgangspunktet skattlegges inntekten (gevinsten) som kapitalinntekt, med en sats på 22 prosent. Er gevinsten 100.000 kroner, må det altså betales 22.000 kroner i skatt.

Unntaksvis skal likevel gevinsten skattlegges som næringsinntekt. Dette vil for det første være tilfellet dersom tomtearealene har inngått som driftsmiddel i en virksomhet. En eventuell gevinst ved salget av tomter vil da kunne anses som en del av øvrig virksomhetsinntekt og skattlegges deretter - med en sats på maksimalt 49,6 prosent.

For det andre kan arbeid med tilrettelegging og salg av tomteareal i seg selv medføre at det foreligger virksomhet. Dette avhenger av aktivitetens omfang.

Også eiendom som helt eller delvis er bebygget, kan anses som tomt hvis salgssummen må antas å ha blitt vesentlig større på grunn av mulighetene for å anvende grunnen til ny bebyggelse eller lignende.

Eksempel

Et felleferdig hus står på en svært attraktiv tomt. Det er tomteverdien som utgjør den største verdien, og salget vil kunne anses som skattepliktig tomtesalg.

For eiendom som består av bebyggelse med stor tomt, og hvor bebyggelsen både økonomisk og bruksmessig er fullt ut tilfredsstillende, kan det som nevnt bli spørsmål om å skille ut bebyggelsen med naturlig arrondert (tilhørende) tomt, og bare foreta tomtegevinstbeskatning av ubebygget del, se ovenfor.

Flere bygninger

Dersom en eiendom består av flere bygninger, må det vurderes om bygningene skal vurderes under ett, eller om de må vurderes separat. Vurderingen gjelder både i forhold til reglene om salg og utleie. Se nærmere om dette i reglene om utleie av fast eiendom nedenfor.

Seksjonert eiendom

Dersom eiendommen er seksjonert, skal hver seksjon vurderes for seg, både når det gjelder reglene om utleie og reglene om salg. Se nærmere om dette i reglene om utleie av fast eiendom nedenfor.

Opsjon

I områder som er særlig aktuelle for utbygging, ser vi at det ikke er uvanlig at utbyggeren sikrer seg rett til kjøp og utvikling av eksisterende boliger i området gjennom opsjonsavtaler. Avtalen gir utbygger en rett, men ikke plikt, til å kjøpe eiendommen på et fremtidig tidspunkt.

Antakelig skal opsjonspremien vurderes selvstendig fra den underliggende avtalen om salg av eiendommen, og da blir resultatet skatteplikt for opsjonspremien, uavhengig av om du kan selge eiendommen skattefritt.

Eksempel

Sylfest har eid og bodd i boligen sin i mange år. Han blir tilbudt 100.000 kroner fra en utbygger for at de skal ha opsjon på å kjøpe eiendommen i ett år. Beløpet på kr 100.000 er skattepliktig.

Skattepliktig salg

Når kravene til eiertid og bo-/brukstid ikke er oppfylt, er salget av eiendommen skattepliktig og tap fradragsberettiget.

Beregning av gevinst/tap

Det er differansen mellom utgangsverdien og inngangsverdien som, etter visse justeringer, skal skattlegges som gevinst/fradragsføres som tap. Regnestykket kan oppstilles slik:

$$\begin{aligned}
 & \text{Utgangsverdi, typisk netto salgssum} \\
 \div & \text{Inngangsverdi, eksempelvis opprinnelige kjøpesum, inkludert} \\
 & \text{kjøpsomkostninger.} \\
 \div & \text{eventuelle påkostninger} \\
 \div & \text{eventuell kostprisregulering på grunn av lang eiertid} \\
 = & \text{Gevinst/tap som skal skattlegges/fradragsføres i skattemeldingen}
 \end{aligned}$$

Se eksempel på gevinstberegning nedenfor.

Ved salg av borettslagsleiligheter må leilighetens andel av borettslagets fellesgjeld tas med i beregningen. For å kunne beregne gevinst eller tap på andelsleiligheter (borettslagsleiligheter, aksjeleiligheter) må en fastsette leilighetens bruttoverdi (verdi inkludert fellesgjeld) per 1. januar i ervervsåret og 1. januar i realisasjonsåret.

Nærmere om utgangsverdien

Utgangsverdien ved salg av fast eiendom er mottatt vederlag, altså det du selger eiendommen for. Utgangsverdien reduseres med omkostninger knyttet til salget, for eksempel meglerprovisjon, annonsekostnader, premie til eierskifteforsikring, fotograf og boligstyling. Har du brukt eiendomsmegler vil de fleste kostnadene fremgå av oppstillingen fra megler. Har du hatt andre kostnader, for eksempel til pynting av boligen i forbindelse med salget, bør du ta vare på kvitteringer som kan dokumentere de enkelte kostnadene.

Hvis eiendommen selges til underpris er det faktisk salgssum som legges til grunn ved gevinstberegningen.

Eksempel

Susanne kjøpte i 2011 en leilighet for 2 millioner kroner. Verdi på salgstidspunktet er 3 millioner kroner, men Susanne selger leiligheten til sin sønn for 2 millioner kroner i 2019. Skattepliktig gevinst er 0 kroner.

Det vil heller ikke bli arveavgift, da arveavgiften ble opphevet fra 2014.

Salg til underpris kan ikke gi grunnlag for fradragsrett for tap.

Eksempel

Som over, men Susanne selger leiligheten til sin sønn for 1,5 millioner kroner. Fradragsberettiget tap er 0 kroner.

Dersom eiendommen har sunket i verdi, gis det fradrag for reelt verdifall, men ikke for gaveelementet.

Eksempel

Susanne kjøpte leiligheten i 2011 for 2 millioner kroner. I 2019 har den sunket i verdi til 1,5 million kroner. Hun selger den til sin sønn for 1 million kroner. Dersom hun ikke oppfyller kravene til skattefritt salg, vil hun ha krav på fradrag for 500.000 kroner.

Nærmere om inngangsverdien

Inngangsverdien er typisk det beløp som ble betalt for eiendommen i sin tid. Bygde eier selv eiendommen, skal inngangsverdien som hovedregel settes til kostnadene ved oppføringen, inkludert tomtekostnader.

Omkostninger ved kjøp av boligen, som for eksempel dokumentavgift og tinglysningsgebyr øker inngangsverdien. Også påkostninger (ikke vedlikehold) inngår i inngangsverdien. Se nærmere om påkostninger nedenfor.

Kostprisregulering

Ved salg av fast eiendom som man har eid noen år, vil en del av «gevinsten» skyldes redusert kroneverdi. Det er naturlig å tenke seg at reglene har mekanismer for å justere for denne inflasjonsvirkningen. Slik er det ikke, med ett unntak: For eiendommer som er ervervet i 1990 eller tidligere skal kostprisen reguleres. Oppreguleringen skjer etter satser fastsatt av skattemyndighetene, se tabell. Kostprisregulering kan ikke øke et tapsfradrag.

Merk: Kostprisreguleringen gjelder for bolig- og fritidseiendom, tomt, boligdel i avskrivbar bygning, ikke avskrivbar arbeider- og funksjonærbolig og den del av alminnelig gårdsbruk som ikke faller på avskrivbare bygninger og anlegg.

Ervervsår	Eierår	Prosentstoks for oppregulering av kostpris	Oppregulert kostpris
1990	2	3	103
1989	3	6	106
1988	4	10	110
1987	5	16	116
1986	6	22	122
1985	7	28	128
1984	8	36	136
1983	9	42	142
1982	10	50	150
1981	11	60	160
1980	12	70	170
1979	13	80	180
1978	14	90	190
1977	15	100	200
1976	16	110	210
1975	17	120	220
1974	18	130	230
1973	19	140	240
1972	20	150	250
1971	21	160	260
1970	22	170	270
1969	23	180	280
1968	24	190	290
1967	25	200	300
1966	26	210	310
1965	27	220	320
1964	28	230	330
1963	29	240	340
1962	30	250	350
1961	31	260	360
1960	32	270	370
1959	33	280	380
1958	34	290	390
1957	35	300	400
1956	36	310	410
1955	37	320	420
1954	38	330	430

1953	39	340	440
1952	40	350	450
1951	41	360	460
1950	42	370	470
1949	43	380	480
1948	44	390	490
1947 og tidl.	45 og mer	400	500

Eksempel

Trond kjøpte en bolig i 1987 for 1 million kroner (inngangsverdien). Kostprisen oppreguleres i henhold til tabellen med 16 prosent. Inngangsverdien økes dermed til 1,16 millioner kroner.

Har du anskaffet boligen trinnvis eller kostet på boligen, skal hver økning i kostprisen beregnes særskilt etter tabellen.

Eksempel

Bjørn kjøpte halvparten av en bolig i 1979 for 400.000 kroner. Han kjøpte den andre halvparten i 1984 for 500.000 kroner, og påkostet eiendommen 250.000 kroner i 1987.

Oppregulert kostpris blir som følger:

kr 400.000 * 1,8	kr 720.000
+ kr 500.000 * 1,36	kr 680.000
+ kr 250.000 * 1,16	kr 290.000
Samlet kostpris	kr 1.690.000

Påkostninger

Påkostninger inngår i inngangsverdien, og øker altså denne.

Påkostninger er utgifter til standardforbedring av eiendommen. Som påkostninger regnes blant annet tilbygg, modernisering og endring av eiendommen. Vedlikeholdsutgifter inngår ikke i inngangsverdien. Se mer om skillet mellom påkostning og vedlikehold under reglene om utleie av fast eiendom.

Eget arbeid med eiendommen

Ved påkostning på eiendom, kan normalt verdien av eget arbeid ikke tillegges inngangsverdien. Årsaken til dette er at slikt arbeid normalt er skattepliktig. Effektene av skatteplikt og fradragsrett utligner dermed hverandre, og ses i praksis bort i fra.

Eksempel

Alf har påkostet sin utleieleilighet 500.000 kroner. Materialkostnader og innleid hjelp utgjør 450.000 kroner, mens Alf har beregnet verdien av sitt eget arbeid til 50.000 kroner. Påkostningene øker inngangsverdien med 450.000 kroner, og Alf kan altså ikke legge til verdien av eget arbeid.

Det er unntak fra denne hovedregelen for eget arbeid utført i fritiden på egen fritaksbehandlet bolig- og fritidseiendom. Med fritidsarbeid menes arbeid utført utenfor den ordinære daglige arbeidstid, og i helger/ferier. Slikt arbeid er skattefritt, og verdien av slike påkostninger kan legges til inngangsverdien. Fritaksbehandlet bolig- og fritidseiendom kan imidlertid som oftest selges skattefritt, og inngangsverdien har da ingen betydning. Dersom kravet til eiertid eller bo-/brukstid ikke er oppfylt, vil likevel verdien av eget fritidsarbeid ved påkostning redusere gevinsten eller øke tapet. Verdien av arbeidet må fastsettes skjønnsmessig, og skal tilsvare hva det ville kostet å få arbeid av samme kvalitet utført av andre.

Eksempel

Oda selger sin bolig etter en eier- og botid på 10 måneder. I perioden påkostet hun boligen 300.000 kroner. Kostnadene til materialer og innleid hjelp utgjorde 250.000 kroner, mens hun skjønnsmessig beregnet verdien av eget og venners fritidsarbeid til 50.000 kroner. Påkostningene øker inngangsverdien med 300.000 kroner.

Eksempel gevinstberegning salg av bolig**Eksempel**

Steinar kjøpte en bolig i 2013 for 2,5 millioner kroner. Han solgte den i 2019, men hadde ikke bodd der i 12 av de siste månedene før salget, og salget er skattepliktig. Han har påkostet boligen 250.000 kroner. Boligen blir solgt for netto 3,6 millioner kroner, etter fradrag for kostnader til megler.

Salgssum minus meglerprovisjon, annonser, takst o.l.	kr 3.600.000
- kjøpesum	kr 2.500.000
- dokumentavgift ved kjøp	kr 62.500
- tinglysing i 2013	kr 1.548
- utvidelse elektrisk anlegg (nye punkter/kurser)	kr 20.000
- nytt bad i stedet for kjellerrom	kr 200.000
- <u>flytting av innvendig vegg</u>	<u>kr 30.000</u>
= Gevinst	kr 785.952

Skattefri utleie av egen bolig- og fritidseiendom

Leieinntekter er som hovedregel skattepliktige. Leier man ut en del av boligen man selv bor i, er leieinntektene i mange tilfeller likevel skattefrie. For at leieinntektene skal være skattefrie må boligen fritaksbehandles. Det er kun eneboliger eller tomannsboliger som eier selv bor i, som kan fritaksbehandles. Utleieinntekt i flermannsbolig er alltid skattepliktig. Om skillet mellom enebolig, tomannsbolig og flermannsbolig, se nedenfor.

I fritaksbehandlet bolig er leieinntekten skattefri dersom eier selv benytter minst 50 prosent av boligen som egen bolig, regnet etter utleieverdi.

Eksempel

Sigbjørn eier en enebolig, med en liten hybel i kjelleren. Utleieverdien på den delen av eiendommen Sigbjørn benytter selv er 15.000 kr per måned, mens utleieverdien på hybelen er 5.000 kr per måned. Sigbjørns leieinntekter er skattefrie.

Vær klar over at når eiendommen er seksjonert, skal hver seksjon behandles for seg som en egen eiendom. En seksjonert bygning bestående av for eksempel to familieleiligheter, er to eneboliger – og ikke en tomannsbolig. Dette betyr at dersom du bor i den ene seksjonen skal denne seksjonen fritaksbehandles, mens den andre seksjonen må regnskapsbehandles hvis den er utleid.

Skattefri utleie i enebolig

En enebolig er en bolig med én familieleilighet, mens en tomannsbolig er en bolig med to familieleiligheter. Det vil si at leiligheter, rekkehus og lignende også omfattes av begrepene enebolig og tomannsbolig. En bolig med én familieleilighet og én eller flere uselvstendige eller selvstendige hybler, er også en enebolig. Om skillet mellom familieleilighet og selvstendig/uselvstendig hybel, se egen ramme nedenfor etter behandlingen av «Utleie i flermannsbolig».

For at en bolig skal kunne fritaksbehandles, må eieren selv bruke minst halvparten av boligen som egen bolig regnet etter utleieverdi. Med utleieverdi menes en normal utleieverdi for vedkommende leilighet/boligdel på det frie marked. Arealet er i seg selv ikke avgjørende ved vurderingen, men ofte henger selvsagt areal og utleieverdi sammen.

Utleie deler av året

Utleie av hele boligen deler av året er i utgangspunktet skattepliktig. Dette gjelder også når eieren benytter boligen selv den resterende delen av året. For å skjerme lave utleieinntekter, er årlig brutto leieinntekt på 20.000 kroner eller mindre likevel skattefri forutsatt at det ikke er snakk om korttidsutleie, se under. Du vil da heller ikke kunne kreve fradrag for kostnader ved utleien. Det er et krav for skattefrie leieinntekter at eieren selv benytter boligen i et minst like langt tidsrom som den er utleid i løpet av året.

Eksempel

Terje leier ut sin bolig i november og desember 2019 for 9.500 kroner per måned. Han har selv bodd i boligen frem til november. Leieinntektene er skattefrie.

Eksempel

Tonje leier ut en bolig i november og desember 2019 for 9.500 kroner per måned. Hun anskaffet boligen umiddelbart før utleien tok til, og hun har ikke selv bodd i boligen. Leieinntektene er skattepliktige, selv om de ikke overstiger 20.000 kroner.

Beløpsgrensen på 20.000 kroner er uavhengig av eventuelle skattefrie hybelinntekter mv. i løpet av året.

Eksempel

William har en enebolig med hybelleilighet. Frem til november bor han i eneboligen og leier ut hybelleiligheten for 4.000 kroner per måned. I november og desember leier han også ut den delen han selv bor i for 6.000 kroner per måned. Leieinntektene gjennom hele året er skattefrie.

NB! Hvis årlig brutto leieinntekt ved å leie ut hele boligen overstiger beløpsgrensen på 20.000 kroner, vil alle utleieinntektene være skattepliktige. Dette gjelder også de utleieinntekter som knytter seg til utleie av hybelen i eksemplet ovenfor.

Eksempel

Dag har en enebolig med hybelleilighet. Frem til november bor han i eneboligen og leier ut hybelleiligheten for 4.000 kroner per måned. I november og desember leier han også ut den delen han selv bor i for 7.000 kroner per måned. I november og desember utgjør dermed leieinntektene totalt 22.000 kroner. Leieinntektene gjennom hele året er skattepliktige.

Du har da krav på fradrag for faktiske driftskostnader, som for eksempel strøm, forsikring og kommunale avgifter. Se mer om dette i avsnittene om skattepliktig utleie.

Kortidsutleie

Ved kortidsutleie, dvs. leieforhold som varer kortere enn 30 dager, er årlig brutto utleieinntekt på inntil 10.000 kroner skattefri. Hvis utleieinntekten overstiger 10.000 kroner, er 85 prosent av de overskytende leieinntektene skattepliktig. Grensen på 10.000 kroner gjelder for boligen i hele inntektsåret, og ikke per utleieforhold.

Eksempel

Jørgen leier ut et rom i leiligheten gjennom Airbnb for 800 kroner per natt. Han leier ut rommet 5 netter per måned, altså for til sammen 48.000 kroner per år. Rommet brukes ellers til kontor. Kostnadene i forbindelse med utleien utgjør 7.200 kroner i året.

For inntektsåret 2019 vil skattepliktig inntekt utgjøre:
 $32.300 \text{ kroner } ((48.000 - 10.000) \times 0,85))$.

Skatten utgjør 7.106 kroner, slik at Jørgen sitter igjen med 33.694 kroner ($48.000 - 7.106 - 7.200$).

Kombinasjon av korttidsutleie og langtidsutleie

Ved vurderingen av om vilkårene for skattefrihet for inntekt ved langtidsutleie er oppfylt, skal både inntekt ved langtidsutleie og inntekt ved korttidsutleie tas med i vurderingen. Dette gjelder ved vurderingen av om:

- eieren benytter minst halvparten av boligen til egen bruk, regnet etter utleieverdien.
- hele eller en større del av boligen, regnet etter utleieverdien, leies ut.
- utleieinntekten ved utleie av hele eller en større del av boligen overstiger 20.000 kroner.

Inntekt ved korttidsutleie skal likevel skattlegges etter sjablongregelen for korttidsutleie, uavhengig av om inntektene ved langtidsutleien er skattepliktige, slik at boligen skal regnskapsbehandles. Skal boligen regnskapsbehandles, er det kun inntekt og kostnader som gjelder langtidsutleien som inngår i regnskapsbehandlingen. Kostnadene må da fordeles mellom kostnader som gjelder langtidsutleien som er fradragsberettiget, og kostnader som knytter seg til korttidsutleien som inngår i sjablongregelen.

Sjablongregelen gjelder ikke dersom korttidsutleien er så omfattende at aktiviteten skal klassifiseres som virksomhet.

20.000 kroner regel vs regel om korttidsutleie

Som nevnt ovenfor er utleie av mer enn halvparten av egen bolig skattepliktig dersom utleieinntekten overstiger 20.000 kroner. Denne regelen lever side om side med regelen om korttidsutleie. Et eksempel illustrerer hvordan dette kan slå ut:

Eksempel

Anne skal ha et tomåneders utenlandsopphold, og skal leie ut boligen sin i perioden. Både før og etterpå bor hun i hele boligen selv. Hun leier ut boligen for til sammen 30.000 kroner disse to månedene. Utgiftene utgjør 5.000 kroner.

Dersom det er flere utleieforhold, som hver er av kortere varighet enn 30 dager, blir skattepliktig inntekt som følger:

$$(30.000 - 10.000) * 0,85 = 17.000 \text{ kroner.}$$

Dersom det i stedet er ett leieforhold som varer i to måneder, blir skattepliktig inntekt:

$$30.000 - 5.000 \text{ kroner} = 25.000 \text{ kroner}$$

Skattefri utleie i tomannsbolig

Tomannsbolig er en bolig med to familieleiligheter, og eventuelt i tillegg en eller flere uselvstendige hybler. To familieleiligheter og en eller flere selvstendige hybler er en flermannsbolig. På samme måte som for eneboliger må eier selv benytte minst halvparten av bygningen, regnet etter utleieverdi, som egen bolig.

Eksempel

Hildes tomannsbolig består av to familieleiligheter på henholdsvis 80 og 120 kvadratmeter. Hilde bor selv i den minste leiligheten, mens den største, som også har høyest utleieverdi, leies ut. Hildes leieinntekter er skattepliktige.

Eksempel

Sanders tomannsbolig består av to identiske familieleiligheter. Sander benytter selv den ene leiligheten, mens den andre leies ut. Sanders utleieinntekt er skattefri.

Utleie i flermannsbolig

En flermannsbolig er en bolig bestående av tre eller flere familieleiligheter, eventuelt to familieleiligheter med tillegg av en eller flere selvstendige hybelleiligheter. En flermannsbolig vil aldri kunne fritaksbehandles, og leieinntekter fra en flermannsbolig er alltid skattepliktige.

Eksempel

Anna eier en useksjonert bygning med tre familieleiligheter. Hun leier ut to av leilighetene og benytter den tredje som egen bolig. Leieinntektene fra de to utleide leilighetene er skattepliktige.

Definisjoner

Familieleilighet

En familieleilighet er i Skattedirektoratets Skatte-ABC definert som en bolig egnet for en familie med to voksne og ett barn. Det legges vekt på om boligen har:

- Eget bad/toalett.
- Soverom (sovealkove)
- Kjøkken

En boenhet med primærareal under 40 kvadratmeter kan normalt ikke anses som en familieleilighet.

Merk: I utleid del av eiendom, legges det avgjørende vekt på den fysiske utformingen ved klassifiseringen. Dersom utleid del for eksempel består av tre soverom, og leietakerne deler stue, kjøkken og bad, anses dette som en familieleilighet - ikke tre uselvstendige hybler. Dette innebærer også at hvis to familieleiligheter leies ut til én husstand, regnes de fremdeles som to familieleiligheter. Motsatt er det slik at den faktiske bruken er avgjørende i den delen av eiendommen som eier selv benytter. Dersom eier selv benytter for eksempel to familieleiligheter i en useksjonert eiendom, regnes dette ved klassifiseringen som én familieleilighet. En useksjonert bygning som består av tre familieleiligheter er derfor skattemessig en tomannsbolig når eier selv benytter to av leilighetene.

Selvstendig/uselvstendig hybel

En selvstendig boenhet er en hybel eller hybelleilighet som har egen inngang og eget toalett. Det kreves ikke at boenheten har egen inngang til bygningen. Har den felles trappeoppgang eller lignende med de andre boenhetene, vil den være en selvstendig boenhet, dersom det er en egen låsbar dør til boenheten. Inngang via annet borom i huset anses likevel ikke for egen inngang. Det er ikke et krav at hybelleiligheten skal ha eget kjøkken, soverom eller dusj for å anses som en selvstendig boenhet.

En hybel som har felles inngang eller toalett med annen boenhet, er i utgangspunktet en uselvstendig boenhet. I utleid del ser en også her på den fysiske utformingen. Dette betyr at for eksempel to rom, som er utleid til forskjellige leietakere, kan anses som én familieleilighet dersom de for eksempel har felles inngang og deler kjøkken og bad.

Ved vurderingen av om en eiendom er enebolig, tomannsbolig eller flermannsbolig er det i utgangspunktet slik at hver bygning skal vurderes for seg, selv om de står på samme gårds- og bruksnummer og eies av samme eier.

Eksempel

Et gårds- og bruksnummer består av to frittliggende bygninger, hver med en familieleilighet. Eiendommen består av to eneboliger, og ikke en tomannsbolig, selv om bygningene har samme eier.

I praksis er det omfattende unntak fra denne hovedregelen. Hvis bygningene er med på å dekke eiers boligbehov, såkalt tjenende funksjon, skal de ses under ett. Det gjelder for eksempel frittstående uthus eller garasjer som brukes av familien.

Eksempel

Et gårds- og bruksnummer består av to frittliggende bygninger; en bygning som består av en familieleilighet og en bygning som består av en dobbelgarasje i første etasje og en familieleilighet i andre etasje. Eieren, som bor i hovedhuset, benytter selv garasjen. Eiendommen vil vurderes som en tomannsbolig fordi garasjen har tjenende funksjon til hovedhuset.

Vederlagsfri bruk

Når nærstående bor i boligen din

I utgangspunktet oppstår det en skattepliktig fordel for den som bor gratis i en annens bolig. Dette betyr at den som bor der skal skattlegges for det det ville kostet å leie boligen. Slik er det imidlertid ikke for såkalt nærstående. Dersom du lar for eksempel familiemedlemmer bo i en bolig du eier, slipper de denne skattepliktige fordelene dersom de betaler drifts- og vedlikeholdskostnader.

Eksempel

Lars eier en leilighet som han lar sin voksne sønn Isak disponere. Leiligheten kunne vært leid ut for 10.000 kroner per måned. I utgangspunktet skal Isak skattlegges for denne «inntekten». Dersom Isak betaler drifts- og vedlikeholdsutgiftene for leiligheten, slipper han å skatte av fri bolig.

Driftsutgifter er for eksempel strøm, forsikring, kommunale avgifter og husleie til borettslag.

Dersom en nærstående som bor i boligen fremleier deler av denne, er inntekten ved fremleie skattefri når den nærstående mottar inntekten. Den nærstående «trer inn» i eiers sted, og det er derfor et krav at den nærstående bor i minst 50 prosent av eneboligen eller tomannsboligen, regnet etter utleieverdi.

Eksempel

Einar eier en treroms leilighet i Oslo. Hans datter Henriette bor i leiligheten. Hun fremleier det minste soverommet til sin venninne Ada, og venninnen har også tilgang på fellesarealene kjøkken, bad og stue. Henriette leier ut mindre enn halvparten av utleieverdien, slik at leieinntekten fra venninnen er skattefri dersom det er Henriette selv som mottar den. Forutsetningen er at Henriette selv betaler drifts- og vedlikeholdsutgiftene for leiligheten. Dersom faren Einar mottar leieinntektene er de skattepliktige.

Merk at eier ikke kan nyttiggjøre seg den nærståendes botid i boligen ved et senere salg.

Nærståenderegelen gjelder også når boligen regnskapsbehandles, fordi andre deler av boligen er leid ut.

Eksempel

Christine eier en tomannsbolig, hvor den ene familieleiligheten er leid ut på ordinært vis. Christines sønn Jacob bor i den andre familieleiligheten, og betaler drifts- og vedlikeholdsutgiftene for denne leiligheten. Jacob får ingen skattepliktig inntekt, mens inntektene av den utleide enheten er skattepliktig for Christine.

Skattepliktig utleie av bolig

Utleie av bolig som eier ikke bruker som egen bolig vil alltid være skattepliktig inntekt, og boligen skal regnskapsbehandles. Tilsvarende gjelder når en bruker boligen selv, men leier ut mer enn 50 prosent av utleieverdien, jf. ovenfor under omtalen av reglene for skattefri utleie.

Utleieinntekt anses vanligvis som kapitalinntekt, slik at nettoinntekten skattlegges med en sats på 22 prosent. Dersom du leier ut flere boliger eller fritidsboliger, vil inntekten likevel kunne anses som næringsinntekt. Som hovedregel vil utleie av fem eller flere enheter anses som næringsvirksomhet. Det skal da også beregnes personinntekt, som ilegges trygdeavgift (11,4 prosent) og eventuell trinnskatt (inntil 16,2 prosent). Unntak fra denne hovedregelen om fem enheter kan forekomme, dersom aktivitetsnivået avviker vesentlig fra det normale. Det skal likevel mye til for å fravike dette utgangspunktet. Ved utleie av fritidseiendom kan også utleie av færre enheter bli ansett som næringsvirksomhet, fordi aktivitetsnivået gjennomgående er høyere, med oftere bytte av leietakere.

Beregning av skattepliktig inntekt

Skattepliktig inntekt er faktiske leieinntekter med fratrekk for tilhørende kostnader. Typiske utgifter det gis fradrag for er utgifter til vedlikehold, forsikring, kommunale avgifter, husleie til borettslag, møbler, annonsering, eiers reiser til utleieobjektet mv.

Dersom du ikke benytter deg av den nye skattemeldingen må Skjemaet RF-1189 «Årsoppgjør for utleie mv. av fast eiendom» vedlegges skattemeldingen. Se nedenfor om utfylling av skjemaet.

Møblert utleie

Dersom du leier ut møblert, gis det fradrag for kostnader til møbler, vanligvis etter de ordinære regler for driftsmidler. Enkeltgjenstander med en kostpris på under 15.000 kroner kan utgiftsføres i ervervsåret, mens øvrig innbo saldoavskrives med en sats på 20 prosent.

Eksempel

Wiggo leier ut en møblert leilighet. Sofaen hadde en kostpris på kr 16.000, mens Wiggo betalte til sammen kr 35.000 for øvrig innbo (hver enkelt gjenstand kostet mindre enn kr 15.000). Første årets utgiftsføring blir $\text{kr } 35.000 + (\text{kr } 16.000 \cdot 20 \%) = \text{kr } 38.200$. I år 2 kan det resterende beløpet på kr 12.800 utgiftsføres fordi det gjenstående beløpet på saldoen er lavere enn kr 15.000.

Merk at ved kortere utleie av fullt møblert bolig, hvor eier benytter innboet privat før og etter utleieforholdet, kan fradraget for møbler skjønnsmessig settes til 15 prosent av brutto leieinntekt. Denne regelen kan i hovedsak bare benyttes når utleieperioden ikke overstiger tre år.

Eksempel

Jennifer skal arbeide i utlandet i to år, og leier ut sin bolig i Norge fullt møblert. Leieinntekten er kr 15.000 per måned. Som et skjønnsmessig fradrag for slitasje på møbler og annet innbo, reduseres den skattepliktige leieinntekten til kr 12.750 per måned.

Vedlikehold og påkostning

I regnskapsbehandlet bolig (dvs. skattepliktige leieinntekter) har du krav på løpende fradrag for vedlikeholdsutgifter. Utgifter til påkostninger gir ikke løpende fradragsrett, og må tillegges inngangsverdien. Påkostninger reduserer således en eventuell skattepliktig gevinst eller øker et eventuelt fradragsberettiget tap.

Hva er vedlikehold?

Vedlikehold er arbeid som utføres for å bringe eiendommen tilbake i den stand den var som ny. En enkel illustrasjon på forskjellen mellom vedlikehold og påkostning er maling av hus: Førstegangs maling av hus er påkostning, mens maling av et tidligere malt hus er vedlikehold.

Utbedringer som fører eiendommen til en bedre eller annen stand enn den tidligere har vært i, er påkostning. Ved avgjørelsen av om det har skjedd en standardheving, må det likevel tas hensyn til utviklingen som har funnet sted i materialbruk siden eiendommen var ny. Dersom en for eksempel bytter ut gammel kjøkkeninnredning med en ny, men slik at begge innredninger har samme relative standard (lav, middels høy), er hele utgiften å anse som en vedlikeholdsutgift, selv om ny kjøkkeninnredning isolert sett har høyere standard enn den gamle. Forutsetningen for vedlikeholdsfradrag er at den gamle innredningen trengte utskifting.

Foruten standardforbedringer (utover den generelle utviklingen som har vært i materialbruk mv.) regnes også kostnader til tilbygg, moderniseringer og endringsarbeider på eiendommen for påkostning. Hvis for eksempel ett rom omgjøres til to rom, ved at det settes opp en vegg i rommet, er dette en endring som anses som påkostning, selv om eiendommen ikke øker i verdi som følge av endringen.

Ved oppussing av en eiendom, må en ofte skjønnsmessig fordele de totale kostnadene mellom vedlikehold og påkostning. Ofte må også den enkelte kostnad skjønnsmessig fordeles, for eksempel ved oppussing av et bad som trenger vedlikehold. Tenkt kostnad til vedlikehold (utskifting til samme relative standard) anses som vedlikehold, mens det resterende anses som påkostning.

Listen gir enkelte eksempler på påkostning og vedlikehold av eiendom:

- Rivning av vegg mellom to rom for å få ett større rom – påkostning.
- Flytting av vegg for å få et mindre og et større rom – påkostning.
- Førstegangs maling av huset innvendig og utvendig – påkostning.
- Sette opp gjerde - påkostning
- Førstegangs innblåsing av steinull i veggen på et eldre hus – påkostning.
- Kostnader i forbindelse med pålagt tilknytning til offentlig kloakkledning – -påkostning.
- Skifte av kledning – vedlikehold
- Maling av tidligere malt hus innvendig og utvendig - vedlikehold
- Utskifting eller reparasjon av fastmontert utstyr i huset, f.eks. varmtvannsbereder – vedlikehold.
- Maling, reparasjon av hagegjerde – vedlikehold.
- Nødvendig utskifting av vann- og kloakkledninger – vedlikehold.
- Utskifting av det elektriske anlegget, uten at det opprettes flere punkter – vedlikehold.

Begrensning i fradragsretten når boligen tidligere er fritaksbehandlet

Hvis regnskapsbehandlet bolig tidligere er fritaksbehandlet hos samme eier, reduseres fradraget for vedlikehold. Fradraget reduseres med 10 prosent for hvert av de siste fem

årene boligen er fritakslignet. Reduksjonen gjelder bare for vedlikeholdskostnader som overstiger 10.000 kroner. Fradragsberettigede utgifter fremgår av følgende tabell:

Antall år med fritaksbehandling Fradrag for vedlikehold gis med siste fem år

5	kr 10.000 + 50 % av overstigende kostnader
4	kr 10.000 + 60 % av overstigende kostnader
3	kr 10.000 + 70 % av overstigende kostnader
2	kr 10.000 + 80 % av overstigende kostnader
1	kr 10.000 + 90 % av overstigende kostnader

Eksempel

Dorthe leier ut sin leilighet i Oslo fra februar 2019 til desember 2019. Hun har i årene 2016 til 2018 benyttet leiligheten som egen bolig. I januar 2019 fikk hun utført vedlikeholdsarbeider for til sammen 80.000 kroner før hun leide ut leiligheten. Fradragsberettiget kostnad for Dorthe blir:

$\text{kr } 10.000 + (70 \% \text{ av kr } 70.000) = \text{kr } 59.000.$

Utfylling av skjema

Ola Nordmann leier ut en borettslagsleilighet i Kristiansund. Leieinntekten er 10.000 kroner per måned. Han kjøpte den i oktober 2018, og flyttet ut i slutten av desember samme år. I januar 2019 sto leiligheten tom i påvente av utleie. Leiligheten har vært utleid 11 måneder i 2019. Leiligheten leies ut møblert, og Ola benytter selv innboet før og etter utleieforholdet på to år. Olas utgifter i forbindelse med leiligheten/utleieforholdet er som følger i 2019: Forsikring kr 1.200 per år, husleie til borettslaget kr 2.350 per måned, maling av vegger kr 10.000. Leietaker betaler strømutfgiftene.

Av månedlig betaling til borettslaget på kr 2.350, er kr 50 renteutgifter og kr 100 avdrag på felles gjeld. Renteutgiftene er allerede oppført i skattemeldingen post 3.4, og skal ikke med i RF-1189. Heller ikke avdragene på kr 100 per måned anses som en kostnad.

Skjema RF-1189 vil se slik ut for Ola Nordmann:



Skatteetaten

Utleie mv. av fast eiendom 2019

Dersom det er behov for flere spesifikasjoner eller forklaringer enn skjemaet gir plass til, kan du bruke et eget ark for dette

Navn (etternavn og fornavn) Ola Nordmann				Fødselsnummer/organisasjonsnummer 010170 67890	
Land Norge		Kommune Kristiansund		Eiendommens gateadresse Kristiansundveien 1	
Gårdsnr. 1	Bruksnr. 1	Seksjonsnr. 1	Andelsnr. 1	Din eierandel i prosent 100 %	Boligselskapets navn Kristiansund borettslag
					Boligselskapets org.nr. 999 999 999

1 Inntekter

1.1 Utleie						Utleieperiode				Beløp
Bolig	Fritids-eiendom	Industri	Forretning	Tomt	Annet	Leietakers navn	Etasje	Antall kvm	Fra dato Til dato	
☒	☐	☐	☐	☐	☐	Kari Hansen	1	100	01/02 31/12	110.000
☐	☐	☐	☐	☐	☐					
☐	☐	☐	☐	☐	☐					
Kårmottakerens navn										
1.2 Kårbolig										
Beregning av leieverdi, se rettledningen										
Kårboligens bruksareal er:						☐ Over 100m ² ☐ 60 - 100 m ² ☐ Under 60 m ²				
Det skal kun krysses av dersom det er endringer fra forrige år!						Mangler kårboligen bade-/dusjrom eller wc? ☐ Ja ☐ Nei				
						Er kårkontrakten endret? - Alle kostnader skal nå bæres av kårmottaker ☐ Ja ☐ Nei				
1.3 Refusjon fra leietakere for vedlikeholdskostnader mv. (beløpet skal legges til inntekten)										
1.4 Andre inntekter										
1.5 Samlet bruttointekt										
										110.000

2 Kostnader

Kostnader må kunne dokumenteres/sannsynliggjøres med kvittering o.l. etter forespørsel fra skattekontoret.

2.1 Festeavgift (grunntale), andel av kostnader rapportert inn fra boligselskap/boligsameie. Enkelte kostnader skal trekkes fra, se rettledning.				Samlet beløp (medregnet mva.)	Herav fradragsberettiget kostnad
				28.200	26.400
2.2 Kommunale avgifter (inkl. ev. eiendomsskatt) og forsikringspremier for eiendommen				1.200	1.200
2.3 Utbetalt lønn: Er beløpet innrapportert til Skatteetaten? ☐ Ja ☐ Nei					
Kostnader til fradrag				27.600	27.600
2.4 Vedlikehold					
Hva slags? (Spesifiser hva som gjelder utleiedel og hva som gjelder eventuell egen boligdel)		Arbeidet er utført av/materiale er levert av		Pålept	
		Navn og adresse		Dato og år	
				Samlet beløp (medregnet mva.)	
				Herav fradragsberettiget vedlikehold	
Maling av innvendige vegger		Maler AS Sund vei 47		mai 2019	
				10.000	
				10.000	
Sum				10.000	
Reduksjon når boligen tidligere har vært fritakstattsatt		For boliger som leies ut, innrømmes som hovedregel fradrag for alle vedlikeholdskostnader. Unntak fra denne regel gjelder dersom boligen har vært gjenstand for fritakstattssettning i løpet av de foregående 5 år. I disse tilfellene gis det ikke fradrag for vedlikeholdskostnader i det første året med regnskapsfastsettelse dersom utleien varer under halve inntektsåret (inntil 152 dager). Som utleie regnes all utleie i inntektsåret uavhengig av utleiens omfang, herunder utleie i tidsforh av året hvor leien også selv har bodd i minst halvparten av boligen. Vår for utleieperioden lenger, innrømmes fullt fradrag for vedlikeholdskostnader inntil kr 10 000. For ev. overskytende beløp, reduseres fradraget med 10 % for hvert av de foregående 5 år som boligen har blitt fritakstattsatt. Er du i tvil, spør skattekontoret.			
Vedlikeholdskostnader som kan trekkes fra				10.000	
2.5 Konstatert tap av inntekt ved utleie					
2.6 Avskrivninger av bygning					
2.7 Andre kostnader (spesifisert), herunder avskrivninger av innbo		Møblert utleie, varighet < 3 år			
		(15 % av brutto leieinntekt)		16.500	
2.8 Kostnader til egen boligdel, strøm, oppvarming, renhold mv.		+		16.500	
2.9 Sum kostnader		54.100			
2.10 Nettoinntekt før eventuell fordeling til ektefelle		= 55.900			
2.11 Andel nettoinntekt (overskudd/underskudd) overført ektefelle. Beløpet skal føres i ektefellens skattemelding.		+ 0			
Nettoinntekt (renter av gjeld skal ikke trekkes fra her). Beløpet skal overføres til skattemeldingen.		Overskudd		Post 2.8.2 for norske eiendommer Post 2.8.5 for utenlandske eiendommer	
		Underskudd		Post 3.3.12	
				= 55.900	

RF-1189B

3 Kontrollspørsmål

Omfatter kostnadene noe av følgende:

3.1 Skatter på formue og inntekt (når det gjelder eiendomsskatt, se rettleiing til post 2.2)	☐ Ja	☒ Nei	Ev. beløp
3.2 Godtgjørelse til huseier, ektefelle eller barn med felles fastsettning av inntekt og formue	☐ Ja	☒ Nei	
3.3 Kontingent til huseierforening eller andre foreninger	☐ Ja	☒ Nei	

Rettleiing

Hvem skal levere skjemaet

Skjemaet skal leveres av alle som har skattepliktige utleieinntekter fra fast eiendom i Norge og i utlandet når utleien drives utenom næringsvirksomhet slik at utleieinntektene ikke er tatt med i næringsoppgaven. Skjemaet skal også leveres for utleie av tomt og grunn, for eksempel jordbruksareal i tillegg skal skjemaet brukes når eieren yter føderad i form av boret utetom jord- og skogbruk. Ved flere utleieforhold i samme eiendom i løpet av året, summeres inntekter og kostnader i skjemaets post 1 og 2, mens en angivelse av de enkelte leietakere angis i post 1.1. (Se imidlertid rettleiingen til post 1.1 hva gjelder kortidsutleie i bolig-fritidseiendommen som du ikke selv bor i/braker). Skjemaet skal ikke leveres ved utleie av

- fritidsbolig som eieren bruker selv i rimelig omfang
- egen boligeiendom der utleieinntektene er skattefrie
- egen boligeiendom der utleieforholdet varer kortere enn 30 dager

Er du i tvil om du har plikt til å levere skjemaet, se informasjon om skatt ved utleie av bolig og fritidseiendom på skatteetaten.no eller ta kontakt med skattekontoret.

Sameie

Dersom eiendommen eies i sameie, skal alle sameierne levere inn hvert sitt skjema. Er to av sameierne ektefeller, se nedenfor. Hver enkelt sameier skal fylle ut skjemaet med sin forhekk andel av inntekter og kostnader i hver enkelt post basert på eierandelen størrelse (din sameierandel i prosent). Eksempel: Om eiendommen eies av to personer i sameie og de har like stor eierandel hver, skal begge fylle ut hvert sitt skjema på vanlig måte, men slik at 50 % av inntektene og kostnadene føres i hvert skjema. Summen av inntektene og utgiftene i skjemaene skal tilsvare de totale inntektene og utgiftene på eiendommen.

Dersom to ektefeller eier eiendommen i sameie (ektefellene alene eller i sameie med andre) kan ektefellene levere ett skjema. Ønsker to ektefeller å foreta en ektefellefordeeling, se rettleiingen til post 2.11. Er du også andre sameiere i eiendommen, må disse levere skjema på vanlig måte, jf. avsnittet ovenfor.

Inntekter og kostnader

Inntekter ved utleie er skattepliktig for det året de optjenes, uavhengig av når leien etter avtalen skal betales eller faktisk blir betalt. Dette innebærer at pålept huseier i året skal føres til inntekt selv om betalingen ikke er mottatt i vedkommende år. Dersom beløpet i disse tilfellene ikke blir betalt, se post 2.5. Forskuddsbetalt leie skal ikke oppgis som inntekt før leien er opptjent, det vil si det år leien gjelder for. Fordele ved at eier delvis bruker regnskapsbehandlet boligeiendom som egen bolig er ikke skattepliktig inntekt.

Kostnader skal føres til fradrag i det år betalingsforpliktelsen er pådratt uavhengig av når kostnadene skal betales eller faktisk blir betalt. Verken avtalt forfallstid eller tidspunkt for faktisk betaling har således betydning for når kostnaden skal med til fradrag.

Post 1.1 Her føres leieinntekt pålept i inntektsåret. Ved kortidsutleie i bolig-fritidseiendom som du ikke selv bor i/braker og du har mange ulike leietakere, er det tilstrekkelig å skrive "Kortidsutleie" i feltet for leietakers navn.

Post 1.2 Kår: utleieverdi av bolig hvor fri boret for bestemt(e) person(er) er påheftet eiendommen (føderad). Posten gjelder kun kårbolig-/leilighet som ikke er knyttet til næringsvirksomhet i jord-/skogbruk (leieverdien føres da i RF-1177). Posten skal ikke fylles ut dersom kårinntakene bærer alle driftskostnader iht. opprinnelig kjøpekontrakt. Brutto kårutleie føres til fradrag i post 3.3 i skattemeldingen. Leieverdiene skal i 2019 fastsettes etter følgende sjablongverdi:

Bruksareal	Leieverdi	Bruksareal er alt areal innenfor yttervegg med minimum 190 cm takhøyde. Har boligen ikke bade-/dusjrom eller wc, reduseres verdien med 25 %.
Over 100 m ²	kr 31 000	
60 – 100 m ²	kr 23 300	
Under 60 m ²	kr 15 500	

Post 1.3 Dersom leietakeren har refundert vedlikeholdskostnader som inngår i kostnadene som er oppført i skjemaet, skal mottatt beløp føres her.

Post 1.4 Leier du en leilighet i boligselskap (borettslag og boligselskap) eller boligsameie, skal du føre din andel av selskaps/sameiets inntekt her. Beløpet står i oppgaven fra boligselskapet/boligsameiet. Merk at forhåndsutfyllt beløp som knytter seg til leiligheten må strykes i skattemeldingen, se nærmere i rettleiingen til skattemeldingen post 2.8.1. Kårutleier utenom fri boret (naturalia, kontantkår) føres også her.

Post 2.1 Her oppgis festeavgift pådratt i inntektsåret og kostnader rapportert inn fra boligselskap/boligsameie. Merk at leilighetens andel av kostnader til boligselskapet/boligsameiet som er forhåndsutfyllt må strykes i skattemeldingen dersom kostnadene også føres i dette skjemaet. Eventuell nedbetaling av fellesgjeld er ikke fradragsberechtigt, og skal derfor ikke inngå i beløpet som skal fylles ut i denne post. Eventuelle pålepte renter skal ikke føres som fradrag i dette skjemaet, men skal i stedet fremgå av skattemeldings post 3.3. Dersom spesifiserte opplysninger om fradragsberechtigt beløp ikke kan innhentes fra boligselskapet/boligsameiet, må skattyter beregne beløpet skjønnsmessig. Dersom eieren selv benytter en del av boligen som egen bolig, må kostnadene fordeles på henholdsvis den skattefrie og den skattepliktige delen av boligen.

Post 2.2 Her føres kommunale avgifter som renovasjon og vann- og kloakkavgift. Videre føres forsikringspremier for eiendommen her. Eventuell eiendomsskatt føres også her. Dersom eieren selv benytter en del av boligen som egen bolig må kostnadene fordeles på henholdsvis den skattefrie og den skattepliktige delen av boligen. Skatt på formue og inntekt er derimot ikke fradragsberechtigt.

Post 2.3 Her føres eventuell utbetalt lønn, for eksempel til vaktmester, bestyrer, forettingsfører og lignende. Dersom eieren selv benytter en del av boligen, som egen bolig, og det ikke kan avgjøres hvilken del av boligen lønnskostnadene knytter seg til, må kostnadene fordeles på henholdsvis den skattefrie og den skattepliktige delen av boligen, etter utleieverdi.

Post 2.4 Vedlikehold. Vedlikeholdskostnader pålept i året, det vil si kostnader til å føre eiendommen tilbake til den stand den tidligere har vært i, kan føres til fradrag. Dersom eieren selv benytter en del av boligen som egen bolig og det ikke fradrag for vedlikeholdskostnadene knyttet til denne delen. Kan det ikke avgjøres hvilken del av boligen vedlikeholdskostnadene knytter seg til, må kostnadene fordeles på henholdsvis den skattefrie og den skattepliktige delen av boligen, etter utleieverdi. Påkostninger skal ikke fradras her, men tillegges eiendommens kostpris ved beregning av inngangsverdien av eiendommen ved beregning av eventuell skattepliktig gevinst eller fradragsberechtigt tap ved salg av eiendommen. Som påkostninger regnes kostnader til å føre eiendommen til en bedre eller annen stand enn den tidligere har vært i, for eksempel tilbygg, modernisering eller rene endringer. Mer om skillet vedlikehold og påkostning finner du på skatteetaten.no.

Post 2.5 Konstatert tap av inntekt ved utleie. Det foreligger fradagsrett for endelig konstatert tap av inntekt ved utleie når denne tidligere har vært skattlagt som inntekt. Tapet anses endelig konstatert:

- når det har vært foretatt tvangsinnføring eller inkasso som har vært forgyldes, eller
- offentlig gjeldsforsandling, konkurs, likvidasjons- eller avviklingsbehandling i skyldnerens bo gjør det klart at bomidlene ikke gir eller vil gi dekning av fordringen, eller
- når fordringen ellers må anses som uerholdelig.

Post 2.6 Avskrivning av bygning. Gjelder ikke tomt eller boligeiendom. Saldoskjema er pliktig vedlegg når avskrivning kreves (RF-1084).

Post 2.7 Andre kostnader. Dersom leien er inkludert lys, brensel, renhold mv. føres kostnadene til dette her. Ved utleie av møblert bolig, hvor eieren selv bruker innboet før og etter utleieperioden, kan det kreves fradrag for slitt og elde og møbler fastsatt til 15 % av brutto leieinntekter. Denne regelen skal normalt ikke benyttes når utleieperioden er over tre år. Ved lengre utleieperiode kan utleide møbler med kostpris under kr 15 000 fradragføres direkte. Er kostprisen for møbler og inventar kr 15 000 eller høyere, kan det foretas saldoavskrivning (saldogruppe d, avskrivningsprosent 20 %). Saldoskjema (RF-1084) må da vedlegges. Du kan også kreve fradrag etter faste satser for kostnader forbundet med reiser som er utført i tilknytning til utleien, for eksempel ved visninger, vedlikehold og tilsyn, se skatteetaten.no for hvilke satser som skal brukes. Kostnader til oppmåling og regnskapsbehandling boligeiendom for innrapportering av arealopplysninger ved formuesverdssettelse av boligen er fradragsberechtigt og føres her. Hvis eieren en del av året har brukt boligen som egen bolig, avkortes fradraget forholdsmessig.

Post 2.8 Dersom kostnadene ført i post 2.7 også omfatter lys, brensel, renhold mv. av bolig som eieren selv bruker, må den del av kostnadene som vedrører denne boligen tilbakeføres her.

Post 2.11 Ektefeller kan velge å fordele nettoinntekten (overskudd/underskudd) i post 2.10. Dette gjelder uavhengig av om eiendommen er eid av ektefellene i sameie eller om en av ektefellene eier eiendommen alene. Dersom ektefellene ønsker å fordele, er det viktig at det kun sendes inn ett skjema (ikke to) som vedlegges skattemeldingen til én av ektefellene.

Underskrift

Dato	Underskrift
------	-------------

Fastsatt av Skattedirektoratet med hjemmel i skatteforvaltningsloven § 8-2 og § 8-15 med forskrift

Andre offentlige organers bruk av opplysninger i RF-1189B

For å samordne og forenkle oppgaveinnleveringen fra næringslivet, kan opplysninger som angis i RF-1189 Utleie mv. av fast eiendom, helt eller delvis bli benyttet også av andre offentlige organer som har hjemmel til å innhente de samme opplysningene, jf. lov om Oppgaveregisteret §§ 5 og 6. Opplysninger om ev. samordning kan fås ved henvendelse til Oppgaveregisteret på telefon 75 00 75 00.

Utleie fritidsbolig

Egen fritidsbolig (Fritaksbehandlet eiendom)

Leier du ut slik fritidseiendom som du selv bruker (fritaksbehandlet), så er inntil 10.000 kroner av leieinntektene skattefrie. Ved utleie av fritaksbehandlet fritidseiendom skattlegges kun den delen av leieinntekten som overstiger 10.000 kroner. Dersom du eier flere eiendommer, gjelder det et fribeløp for hver eiendom. Dersom leieinntektene er høyere, er det skatteplikt for 85 prosent av de inntektene som overstiger 10.000 kroner. Du har da ikke krav på fradrag for utgifter i forbindelse med utleien.

Eiendommen skal fritaksbehandles dersom du som eier over tid benytter fritidseiendommen i rimelig utstrekning og eiendommen ikke har fått karakter av utleieeiendom.

Eksempel

Joakim eier en hytte på Gol. Han benytter den selv flere helger i året, og ofte også i vinterferien eller påskeferien. Han leier den gjerne ut når han ikke benytter den selv, noe som ga en inntekt på kr 40.000 i 2019. Skattepliktig beløp blir kr 25.500 ((kr 40.000 – kr 10.000) * 0,85).

Eksempel

I tillegg til å benytte den selv, leier Ida ut sin fritidseiendom for 25.000 kroner per år. Skattepliktig inntekt blir:
 $(kr\ 25\ 000 - kr\ 10\ 000) * 0,85 = 12.750\ kroner.$

NB! Benytter du utleiemegler, er det i utgangspunktet bruttoinntekten – før fradrag for provisjon til utleiemegleren – som skal inntektsføres i sjablonen.

Eksempel

Idun leier ut sin fritidseiendom på Geilo gjennom Formidlingsselskap AS i de periodene hun ikke benytter den selv. I 2019 utgjorde brutto leieinntekt 100.000 kroner. Provisjon til Formidlingsselskapet AS utgjør 40.000 kroner (40 % av brutto leieinntekt). Idun sitter altså igjen med 60.000 kroner før skatt.

Skattepliktig inntekt ved utleie utgjør 76.500 kroner ((kr. 100.000 – kr 10.000) x 0,85), hvilket medfører en skatt på 16.830 kroner (22 % av kr 76.500). Etter skatt vil Idun sitte igjen med kr 43.170 (kr 60.000 – kr 16.830).



Tips: Sørg for å reforhandle avtalen med utleieselskapet, slik at det tydelig fremgår at det er leietakeren som betaler provisjonen til utleier.

Regnskapsbehandlet eiendom

Dersom en ikke bruker fritidsboligen selv, er hele netto leieinntekt skattepliktig. Eiendommen skal da regnskapsbehandles. En fritidseiendom skal regnskapsbehandles dersom eiendommen over tid ikke benyttes i rimelig utstrekning av eier, og den leies ut så vidt mye at den har fått karakter av utleieeiendom.

Eksempel

Maria eier en hytte i Oppdal som hun leier ut via utleiemegler. Maria benytter ikke hytta selv.

I 2019 ga utleien Maria en brutto inntekt på kr 145.000. Hun hadde følgende utgifter, som gir fradragsrett: Provisjon til utleiemegler kr 21.750, forsikring kr 3.400, strøm kr 9.500, kommunale avgifter kr 8.500 og vedlikehold kr 4.500 (bytte av oppvaskmaskin). Utleien gir Maria en skattepliktig nettoinntekt på kr 97.350.

Formue – bolig, fritidseiendom og tomt

Fast eiendom er skattepliktig formue, normalt også når eiendommen ligger i utlandet. Se nærmere om hvilke regler som gjelder for eiendom i utlandet i kapitlet «Utland». Ved formuesfastsettelsen skiller en mellom ulike typer eiendom. Her ser vi på reglene som gjelder for boligeiendom, fritidseiendom og ubebygde tomter. Dersom en eiendom består av flere bygninger, verdsettes disse under ett når de tilliggende bygninger har tjenende funksjon til hovedhuset. Om skillet mellom bolig- og fritidseiendom, se nedenfor under overskriften «Fritidseiendom».

Boligeiendom

Generelt

Ved formuesverdsettelsen av boligeiendom skiller en mellom såkalt primærbolig og sekundærbolig. Formuesverdien for sekundærbolig er høyere enn formuesverdien for primærbolig. Også eiendom på festet grunn verdsettes etter sjablongreglene nedenfor.

Primærbolig

Primærbolig er den ene boligen hvor du har ditt hjem ved årets utgang. Dette er normalt den boligen hvor du er registrert bosatt i folkeregisteret. Dersom registreringen i folkeregisteret er feil, skal den boligen du faktisk bor i (der du skulle vært folkeregistrert) regnes om primærbolig.

Av og til kan en bolig regnes som din primærbolig selv om du ikke bor der ved utgangen av året. Dette gjelder dersom du kan sannsynliggjøre at du ikke kan bruke boligen på grunn av helsemessige forhold eller lignende. Dette gjelder bare dersom boligen ikke er utleid.

Eksempel

Christine har på grunn av høy alder og sviktende helse måttet flytte fra boligen sin og flytte inn på sykehjem. Hennes bolig står tom. Boligen hun har fraflyttet regnes som hennes primærbolig ved formuesfastsettelsen.

I tillegg er det slik at i bolig med færre en fem boenheter, skal hele boligen regnes som primærbolig dersom eier selv bor i en del av bygningen. Dersom det er fem eller flere boenheter i bygget, skal kun den boenheten eier bor i regnes som primærbolig, mens resten av bygget regnes som sekundærbolig.

Verdsettelse av primærbolig

Primærbolig verdsettes til 25 prosent av anslått markedsverdi, basert på en sjablongmessig fastsatt kvadratmetersats. Kvadratmetersatsen fastsettes hvert år av skattemyndighetene, og bygger på beregninger fra Statistisk Sentralbyrå. Beregningene tar utgangspunkt i priser oppnådd i markedet ved virkelige salg i det aktuelle året.

Kvadratmetersatsen varierer ut i fra eiendommens areal, byggeår og beliggenhet. Det fastsettes egne satser for henholdsvis eneboliger, småhus (rekkehus, tomannsbolig og kjedet enebolig) og leiligheter.

Den sjablongmessige fastsatte kvadratmetersatsen multipliseres med eiendommens areal (P-ROM eller BOA) for å finne beregnet markedsverdi. For primærbolig utgjør formuesverdien 25 prosent av denne beregnede markedsverdien.

Eksempel

Christian har en enebolig på 190 kvadratmeter i Nordbyveien i Ski kommune. Boligen er bygget i 1980. For inntektsåret 2019 er beregnet kvadratmetersatsen 32.547 kroner for en enebolig av denne størrelse oppført i 1980 i Ski kommune. Beregnet markedsverdi er 6.183.972 kroner, og formuesverdien blir 1.545.993 kroner.

Formuesverdien skal for primærbolig uansett ikke overstige 30 prosent av reell markedsverdi. Dersom sjablongen for beregning av formuesverdi fører til at formuesverdien overstiger 30 prosent av reell markedsverdi, kan formuesverdien settes ned etter krav fra eier. Du må i så fall fremlegge dokumentasjon på eiendommens markedsverdi. Markedsverdien kan dokumenteres ved takst, meglers verdivurdering eller såkalt observer-

bar markedsverdi. Det siste vil kunne være aktuelt dersom du nylig har kjøpt eiendommen, eller dersom tilnærmet lik eiendom i nærheten nylig er omsatt. For inntektsåret 2019 må dokumentasjonen være av nyere dato enn 1. juli 2019. Formuesverdien vil, gjennom en prosentvis reduksjon i kvadratmetersatsen, settes ned til 30 prosent av markedsverdien. Den prosentvise reduksjonen i kvadratmetersatsen gjelder de fem neste år, uten at du behøver å fremlegge ny dokumentasjon.

Eksempel

Eier dokumenterer at eneboligen i Nordbyveien i Ski kommune i ovenstående eksempel har en reell markedsverdi på 3,2 millioner kroner. Formuesverdien skal da ikke overstige 960.000 kroner (30 prosent av 3,2 mill. kr). Siden sjablongberegningen ga en formuesverdi på 1.545.993 kroner, må denne reduseres med omtrent 37,9 prosent for at formuesverdien skal utgjøre 960.000 kroner. Eier vil få redusert den sjablongfastsatte formuesverdien med 37,9 prosent i 2019, og i ytterligere fem år uten å sende inn ytterligere dokumentasjon.

Praktisk

Ved innføringen av sjablongreglene for fastsetting av formuesverdi, innhentet skattemyndighetene opplysninger om landets eiendommer. Eier skulle gi opplysninger om boligtype, areal og byggeår, og de registrerte opplysningene fremkommer i skattemeldingen hvert år. Dersom opplysningene ikke er korrekte, for eksempel slik at det er angitt feil areal, må opplysningene korrigeres i skattemeldingen.

Sekundærbolig

Alle andre boliger enn den du bor i ved årsskiftet regnes som sekundærbolig. Pendlerbolig og utleiebolig vil alltid anses som sekundærbolig. Også når utleien inngår i virksomhet, skal boligene verdsettes som sekundærbolig.

Eksempel

Stig leier ut syv leiligheter. Utleieinntektene blir behandlet som næringsinntekt. Formuesverdien på leilighetene skal fastsettes etter reglene for sekundærbolig.

En eiendom verdsettes etter reglene for boligeiendom dersom boligarealet utgjør mer enn halvparten av eiendommens areal.

Eksempel

En useksjonert eiendom består av næringsareal på 100 kvadratmeter og en leilighet på 120 kvadratmeter. Hele eiendommen skal formuesverdsettes som boligeiendom.

Verdsettelse av sekundærbolig

Sekundærbolig verdsettes for 2019 til 90 prosent av anslått markedsverdi. Markedsverdien beregnes på samme måte som for primærbolig, se ovenfor.

Eksempel

Richard har en leilighet i Kristiansund på 80 kvadratmeter som er oppført i 1990. Richard leier ut leiligheten, og formuesverdien skal da fastsettes etter reglene for sekundærbolig. For 2019 utgjør formuesverdien 1.698.840 kroner. Dette er 90 prosent av den beregnede markedsverdien på 1.887.600 kroner.

Formuesverdien skal for sekundærbolig uansett ikke overstige 100 prosent av eiendommens reelle verdi. Dersom sjablongen for beregning av formuesverdi fører til at formuesverdien overstiger reell markedsverdi, kan formuesverdien settes ned etter krav fra eier. Kravet til dokumentasjon av reell markedsverdi, samt metoden for nedsettelse av formuesverdien, er omtalt ovenfor under «verdsettelse av primærbolig».

Fritidseiendom

For 2019 skal formuesverdien for fritidseiendommer ikke økes. Det er hele tiden fjorårets formuesverdi som er utgangspunktet for den prosentvise økningen. Ved eierskifte overtar ny eier formuesverdien, og det fastsettes altså ikke noen ny formuesverdi (ut over den prosentvise økningen).

Formuesverdien for nyoppførte fritidseiendommer skal ikke overstige 30 prosent av kostprisen for tomt og bygg. Verdien av eget arbeid skal inkluderes i kostprisen. Formuesverdien skal for øvrig fastsettes i samsvar med nivået ellers i kommunen for sammenlignbare eiendommer, noe som kan tilsi en formuesverdi som ligger under 30 prosent.

Dersom formuesverdien overstiger 30 prosent, eller vesentlig overstiger nivået på sammenlignbare fritidseiendommer i kommunen, kan eier kreve formuesverdien nedsatt.

Eier må i så fall dokumentere eiendommens markedsverdi ved takst, verdivurdering fra megler eller observerbar markedsverdi. Formuesverdien settes ned etter en individuell vurdering. Når en formuesverdi er nedjustert, kan en ikke kreve ny nedjustering de nærmeste to årene, og bare når avviket er minst 20 prosent. Formuesverdien må altså utgjøre minst 36 prosent av markedsverdien før ny nedjustering kan kreves.

Fritidseiendom eller sekundærbolig?

I utgangspunktet fremgår det av reguleringen (matrikkelen) hva som er fritidseiendom. En eiendom som er regulert til boligbruk skal verdsettes etter reglene for (sekundær)bolig, selv om eieren benytter eiendommen som fritidseiendom.

Eksempel

Arild eier en leilighet i Trondheim som han bruker som fritidseiendom. Leiligheten er regulert til boligbruk, og ved formuesverdsettelsen skal den verdsettes etter reglene for sekundærbolig.

NB: Selv om en fritidseiendom verdsettes som sekundærbolig ved fastsettelse av formue, regnes eiendommen likevel som fritidsbolig (etter ordinære regler) når det gjelder inntekt. Med andre ord: Hvis et nedlagt småbruk eller lignende brukes av familien som hytte/fritidsbolig gjelder de vanlige regler om skattefri utleie og skattefritt salg.

Unntaksvis kan eiendom regulert til boligbruk verdsettes etter reglene for fritidseiendom. Dette vil kunne være tilfelle dersom boligeiendommen ikke er egnet til bruk som helårsbolig, for eksempel på grunn av manglende vann, avløp, isolering mv.

Tomter

Bebygde tomter verdsettes sammen med bygningene, etter reglene for de aktuelle bygninger. Det skal ikke foretas noen generell økning av ligningsverdien på tomter for 2019.

For andre ubebygde tomter enn næringstomter, skal verdien ved førstegangs taksering ikke overstige 80 prosent av kostprisen eller omsetningsverdien. Ved eierskifte fastsettes det ikke ny formuesverdi.

Ved fastsettelse av formuesverdi på nyutskilt tomt, skal formuesverdien være på nivå med formuesverdien på sammenlignbare tomter i kommunen. Nivået ligger ofte et godt stykke under 80 prosent av formuesverdien, slik at det er fornuftig å foreslå en lavere verdi i skattemeldingen.

Boligsparing for ungdom

Boligsparing for ungdom (BSU) er en spareordning som gir rett til fradrag i skatt med 20 prosent av innbetalt beløp. Maksimalt årlig sparebeløp er 25.000 kroner. Samlet innbetalt sparebeløp på kontoen kan ikke overstige 300.000 kroner.

Hvem kan benytte seg av BSU?

Du må være 33 år eller yngre, og normalt være skattepliktig som bosatt i Norge, for å benytte deg av BSU-ordningen. Du kan betale inn penger til og med det året du fyller 33 år. Kontoen kan bare lyde på navnet til én person, og du kan som hovedregel bare inngå kontrakt én gang. Det er likevel anledning til å flytte innskuddet fra en bank til en annen, såfremt innskuddet overføres direkte mellom bankene.

Du kan ikke innbetale nye sparebeløp etter at du har anvendt sparemidler eller brutt kontrakten. Også sparing i annen EØS-stat gir BSU-fradrag under forutsetning av at du fremlegger dokumentasjon på sparingen.

Skattefradraget

Maksimalt årlig sparebeløp er 25.000 kroner. Dette gir et maksimalt årlig skattefradrag på 5.000 kroner.

Eksempel

Ida fikk i fjor 15.000 kroner av besteforeldrene. Pengene plasserte hun på BSU-kontoen. Hun hadde også en sommerjobb hvor hun tjente 66.650 kroner. Trygdeavgiften utgjør 3.000 kroner, og BSU-fradraget gjør at hun slipper å betale denne skatten. På grunn av minstefradrag og personfradrag blir det heller ikke noe inntektsskatt å betale.

Skal du ha full glede av skattefordelen, forutsetter dette at du har egen inntekt på minst 74.650 kroner. Trygdeavgiften utgjør da 5.000 kroner, som altså BSU-fradraget vil redusere krone for krone. Skattefradraget er begrenset til årets inntektsskatt og trygdeavgift. Overstiger skattefradraget årets samlede skatt og trygdeavgift, får du ikke fremført det overskytende til fradrag senere inntektsår. Innbetaling til BSU-konto reduserer ikke eventuell formuesskatt.

Eksempel

Tone har betalt inn 25.000 kroner på sin BSU-konto, noe som i utgangspunktet gir et skattefradrag på 5.000 kroner (20 prosent av sparebeløpet). Tones samlede inntektsskatt og trygdeavgift er imidlertid bare på 2.000 kroner, og fradraget begrenses til dette. Hun får ikke benyttet det resterende fradraget senere år. Det kan derfor være uheldig å benytte BSU-ordningen i år hvor en ikke har tilstrekkelig beregnet skatt. For inntektsåret 2019 må du ha en lønnsinntekt på 74.650 kroner for å kunne utnytte fradraget fullt ut (dersom du ikke har noen annen inntekt).

For ektefeller som ikke ligned atskilt overføres likevel udekket fradrag til fradrag i den andre ektefellens skatt. Dette gjelder selv om den andre ektefellen er 34 år eller eldre. Innskudd på BSU-konto registrert på barn gir bare rett til fradrag i skatt på inntekt som ligned særskilt på barnet.

For å få rett til fradrag må innskuddet være innbetalt på kontoen senest 31. desember i inntektsåret, og det årlige sparebeløpet må stå inne over et årsskifte. De pengene som er satt inn det året man avslutter kontoen får du ikke fradrag for.

Skattefradrag som skyldes BSU står ikke i skattemeldingen, men det fremkommer som egen post i skatteberegningen som ligger ved skattemeldingen. Dersom du sparer i annen EØS-stat, må du selv dokumentere dette og kreve fradraget i skattemeldingen.

Begrensninger i bruk av sparebeløp

Sparebeløpet må brukes til kjøp av, eller nedbetaling av gjeld på ny fast bolig. Boligen kan ligge i Norge eller i utlandet. Uttak kan ikke brukes til å løse ut medeier i felles bolig som er anskaffet før opprettelse av spareavtale.

Som ny bolig regnes bolig som er anskaffet til egen bruk og tilflyttet etter at avtalen om sparing ble inngått. Også bolig som er tilflyttet før avtale om sparing ble inngått, men hvor du senere får eiendomsretten til boligen, regnes som ny fast bolig.

Eksempel

Finn har i flere år leid en bolig han nå får tilbud om å kjøpe. Finn kan benytte midlene på sin BSU-konto ved kjøpet, selv om boligen er tilflyttet for flere år siden.

Det stilles krav om at boligen benyttes som din faste bolig. Innflytting i boligen må skje innen rimelig tid. Innflytting innen 6 måneder etter at boligen er innflyttingsklar anses alltid innen rimelig tid. Pendlerbolig eller fritidsbolig regnes ikke som fast bolig.

Brudd på vilkårene

Vilkårene for boligsparingen anses brutt ved uttak av innbetalt sparebeløp eller renter påløpt til og med det året du fyller 33 år, når uttaket er anvendt til annet formål enn kjøp av bolig. Dersom ingen del av innskutt beløp er benyttet i samsvar med vilkårene, gis det et tillegg i skatt tilsvarende det samlede skattefradrag som du tidligere har fått. Dette gjelder også for skattefradrag tilknyttet beløp som fortsatt står inne på kontoen. Dersom bare deler av beløpet er brukt i strid med vilkårene, skal det bare gis tillegg i skatt for den delen som ikke er brukt i samsvar med vilkårene, herunder innskutte beløp som ikke er tatt ut.

Dødsfall

Skattlegging av avdøde

Avdøde er eget skattesubjekt fram til dødsfallet, og skattlegges for sine inntekter frem til dette tidspunktet. Skattlegging av formue og inntekter tidfestet etter dødsfallet skjer enten hos dødsbo, arvinger og/eller gjenlevende ektefelle eller gjenlevende samboer.

Inntekter

Lønn, pensjon, feriepenger og styrehonorarer som er utbetalt eller kunne blitt utbetalt før dødsfallet skal med i skattemeldingen. Avdøde er skattepliktig for slike egne inntekter som tidfestes etter kontantprinsippet, det vil si at avdøde hadde fått eller hadde adgang til å få utbetalingen før dødsfallet.

Annen inntekt skal tas med dersom avdøde hadde et ubetinget krav på inntekten før dødsfallet. For slike inntekter som tidfestes etter realisasjonsprinsippet, må avdøde ha fått et ubetinget krav på vederlaget før dødsfallet, selv om det ikke er mottatt. Se om tidfesting av de ulike inntektene i kapitlet «Tidfesting».

Aksjeutbytte som er besluttet utdelt til avdøde før dødsfallet, er derfor skattepliktig for avdøde. Dersom utbytte er besluttet utdelt etter dødsfallet, er det skattepliktig hos enearving, dødsbo eller gjenlevende ektefelle/samboer.

Renteinntekter skal tas med til beskatning fram til dødsfallet, og gjeldsrenter går til fradrag på samme måten.

Skatteplikt for etterfølgerne

Avdøde kan ikke skattlegges for inntekter hvor tidspunktet for skattlegging (tidfestingen) inntreffer etter dødsdagen. Vær oppmerksom på at nye regler om skattemessig kontinuitet fører til at inntekt og kostnader som er opptjent /pådratt men ikke tidfestet før dødsfallet, likevel kan inntektsføres/fradragsføres hos dødsbo, arvinger og/eller gjenlevende ektefelle eller gjenlevende samboer.

Begravelse

Gravferdsstønad etter folketrygdloven er skattefri. Utgifter til begravelse mv. er ikke fradragsberettiget.

Lønn i døds måneden

Skattepliktig lønn for døds måneden innrapporteres av arbeidsgiver i a-ordningen, sammen med den øvrige lønnen. Det gjelder lønn som både er opptjent og som avdøde hadde fått eller hadde adgang til å få utbetalt før dødsfallet.

Har avdøde krav på lønn for hele lønnsperioden, for eksempel månedslønn, anses lønnen i denne perioden for opptjent av avdøde, selv om dødsfallet finner sted før utløpet av perioden. Er lønnen utbetalt før dødsfallet er denne skattepliktig hos avdøde.

Eksempel

Tor døde 20. september, og fikk lønn for september utbetalt på lønningsdagen 15. september. Lønnen er opptjent av Tor før dødsfallet, og er skattepliktig ettersom lønnen ble utbetalt før dødsfallet.

Skattepliktig lønn for etterfølgerne

Lønn, feriepenger, styrehonorar o.l. (som tidfestes etter kontantprinsippet) som er opptjent av avdøde før dødsfallet, men som først tidfestes etter dødsfallet, er skattepliktig hos enten dødsbo, enearving og/eller gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte når dødsfallet har funnet sted 1. januar 2014 eller senere på grunn av nye regler om skattemessig kontinuitet.inntekt i form av lønn, som er opptjent av avdøde, men som tidfestes etter dødsfallet regnes ikke som personinntekt for etterfølgerne, slik at det ikke skal betales trygdeavgift og trinns-katt.

Lønn i døds måneden er skattepliktig for etterfølgerne.

Eksempel

Kari døde 10. september, og fikk lønn for september utbetalt på lønningsdagen 15. september. Lønnen er opptjent av Kari før dødsfallet, og er skattepliktig kapitalinntekt for sønnen som er enearving.

Etterlønn

I en del arbeidsforhold er det bestemmelser om etterlønn. Etterlønn utbetalt og opptjent etter dødsfallet, er skattefri for et beløp opptil 1,5 ganger grunnbeløpet (G). Grunnbeløpet i folketrygden var frem til 1. mai 96.883 kroner, og fra 1. mai 99.858 kroner i 2019, slik at 1,5 G blir henholdsvis 145.325 kroner og 149.787 kroner.

Skattepliktig etterlønn utover 1,5 G for ektefelle, arving eller dødsboet er ikke personinntekt, slik at det ikke skal betales trygdeavgift og trinns-katt. Skattepliktig etterlønn skal innrapporteres.

Skattefri pensjon for døds måneden

Pensjon i døds måneden er av praktiske grunner skattefri.

Etterpensjon

All pensjon utbetalt etter dødsfallsmåneden regnes som etterpensjon, og anses som skattefri inntil 1,5 G. Skattepliktig etterpensjon ut over 1,5 G for ektefelle, arving eller dødsboet er ikke personinntekt. Skattepliktig etterpensjon skal innrapporteres.

Fradrag

De samme prinsipper gjelder fradragsrett for kostnader.

Minstefradrag

Avdøde har krav på minstefradrag i skattepliktig lønns- og pensjonsinntekt. Se mer om særskilt beregning ved både pensjon og lønn i kapitlet «Minstefradrag».

Foreldrefradrag

Var avdøde enslig forsørger, gis foreldrefradrag i avdødes alminnelige inntekt.

Særfradrag for store sykdomsutgifter

Særfradrag for store sykdomsutgifter og særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne blir gitt for hele året dersom betingelsene for slike fradrag er oppfylt. Se mer i kapitlet «Sykdomsutgifter».

Skattefradrag for pensjonsinntekt

Skattefradrag for pensjonsinntekt reduseres tilsvarende antall måneder i løpet av inntektsåret som avdøde har mottatt pensjon. Døds måneden hvor pensjonen er skattefri regnes ikke med.

Kostnader

Kostnader pådratt og tidfestet før dødsfallet er fradragsberettiget hos avdøde.

Eksempel

Kåre, som hadde en utleieleilighet, hyret inn håndverker til å reparere badet i leiligheten. Etter at håndverkeren var ferdig, men før fakturaen fra håndverkeren var betalt, døde Kåre. Beløpet skal føres til fradrag i leieinntekten, uansett om arvingene har betalt fakturaen.

Kostnader som er pådratt før dødsfallet, men som tidfestes etter dødsfallet er fradragsberettiget for enearving, gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte og dødsbo.

Eksempel

Kari har inngått avtale om salg av en utleieleilighet før dødsfallet, men eiendomsretten til leiligheten går over til kjøper først etter dødsfallet. Tapet tidfestes etter dødsfallet. Fradragsretten for tap som tidfestes etter realisasjonsprinsippet blir fradragsberettiget for datteren som er enearving.

Underskudd og andre skatteposisjoner

Underskudd

Avdødes underskudd i dødsåret

For dødsåret kan avdødes underskudd frem til dødsfallet fradras i overskudd i dødsåret for dødsbo, enearving som har overtatt boet udelt eller gjenlevende ektefelle/samboer som overtar i uskifte.

Avdødes fremførbare underskudd

Avdødes fremførbare underskudd både i og utenfor virksomhet fra tidligere år enn dødsåret kan føres til fradrag i avdødes inntekt i dødsåret.

Reglene om skattemessig kontinuitet medfører at avdødes fremførbare underskudd kan videreføres av dødsbo, gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte eller enearving som har overtatt boet udelt, uavhengig av hvordan underskuddet har oppstått. For gjenlevende ektefelle i uskifte gjelder dette også uavhengig av formuesordningen.

Dødsbo som er selvstendig skattesubjekt og enearving som overtar boet udelt overtar avdødes underskudd. Tilsvarende gjelder for gjenlevende ektefelle/samboer som overtar boet uskiftet.

Arving som ved utlodning fra dødsbo overtar avdødes virksomhet, kan overta avdødes underskudd i den grad dette knytter seg til den overtatte virksomheten. Det er et vilkår at vedkommende overtar ansvaret for avdødes gjeld knyttet til denne virksomheten.

Underskudd som ikke er knyttet til avdødes virksomhet, kan overtas av loddeierne i samme utstrekning som de er loddeiere i boet når de overtar ansvaret for avdødes gjeld.

Eksempel

Avdød far hadde underskudd utenfor næring til framføring, og hans tre barn overtar avdødes gjeld, og får dermed rett til framføring av en tredjedel av underskuddet hver.

Tilbakeføring av underskudd

Drev avdøde virksomhet, anses dødsfallet i seg selv ikke som opphør av virksomhet i forhold til skatteloven § 14-7.

Virksomheten anses videreført av dødsbo, enearving som overtar boet udelt eller gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte. Fortsetter virksomheten etter et skifte, anses virksomheten som videreført av den/de arvinger som overtar virksomheten.

Selv om virksomheten ikke skal drives videre etter dødsfallet, må det normalt legges til grunn at virksomheten videreføres av enearving, gjenlevende ektefelle eller dødsboet i en avviklingsperiode.

For arvinger er det et vilkår for videreføring av avdødes underskudd i virksomhet at arvingen overtar avdødes gjeld i den overtatte virksomhet. Overtas ikke gjelden, kan arvingen ikke tilbakeføre underskudd i opphørsåret mot boets eller avdødes inntekt i det foregående eller nest foregående år.

Skattlegging av enearving

Er du enearving etter avdøde (og du ikke er gjenlevende ektefelle eller samboer) og du overtar fullt ansvar for avdødes gjeld, oppstår det ikke et dødsbo.

Enearving og avdøde skattlegges i dødsåret for sin egen og avdødes samlede inntekt. Betingelsene for skatteplikt vurderes separat for henholdsvis avdøde og arving. Hvis du ikke overtar ansvaret for avdødes gjeld, oppstår et dødsbo som anses som eget skatteobjekt. Boet skal i disse tilfellene ikke skattlegges sammen med enearvingen.

Personfradrag (klassefradrag)

Enearving og avdøde skattlegges under ett i den klasse arvingen etter vanlige regler har krav på. Arvingen kan imidlertid kreve sin og avdødes inntekt skattlagt hver for seg. Avdøde og arvingen settes da i den klasse de hver for seg etter vanlige regler har krav på. Slik atskilt skattlegging vil normalt gi lavest skatt, fordi de da vil få hvert sitt personfradrag. Se emnet «Skattekasse».

Som enearving kan du kreve å få inntektene skattlagt hver for seg, men du formuesbeskattes for den samlede formue. Det vil si at du som enearving bare har krav på eget fribeløp ved beregning av formuesskatten.

Eksempel

Vibeke er skilt, og ved hennes død arver sønnen Fabian alt. Fabian ber om å få skattlagt inntektene for seg, slik at han og moren får hvert sitt personfradrag, og hver sin grense for trinnskatt. Fabian har en bruttoformue på 700.000 kroner, og en gjeld på 1,8 millioner kroner. Han arver 3,1 millioner kroner av sin mor, og får dermed en nettoformue på 2 millioner kroner, og må betale formuesskatt med 4.250 kroner (2 millioner kroner – fribeløp 1.5 millioner kroner).

Skattemelding

Enearvingen sender skattemelding for seg selv, og for avdøde.



Vær oppmerksom på at når en skattyter dør blir adressen automatisk fjernet i folkeregisteret, og det blir derfor ikke sendt ut skattemelding til avdøde i disse tilfellene. Registrer derfor en c/o-adresse hos folkeregisteret, slik at skattemeldingen blir sendt til denne adressen. Har du ikke registrert c/o-adresse, kan du ved fremleggelse av skifteattest ved henvendelse til skattekontoret få den tilsendt, eller utlevert ved fysisk oppmøte på et skattekontor.

Skattestedet

Avdødes inntekt skattlegges i enearvingens bostedskommune (gjelder ikke stedbundet inntekt).

Skattlegging av gjenlevende ektefelle

Er avdøde gift, vil det enten skje et skifte (fordeling av arven) eller så vil den gjenlevende overtar boet udelt (uskifte) – helt eller delvis.

Har du som gjenlevende ektefelle overtatt boet i uskifte, oppstår det ikke et dødsbo. Du skattlegges i dødsåret for din egen og avdøde ektefelles samlede inntekt. Betingelsene for skatteplikt vurderes separat for avdøde og gjenlevende ektefelle, men på grunn av reglene om skattemessig kontinuitet i skatteloven § 9-7 overtar gjenlevende avdødes skatteposisjoner. Hvis det er mest gunstig gjennomføres særskilt fastsetting.

Du er som gjenlevende ektefelle fullt ut skattepliktig for egne inntekter som er opptjent og tidfestet før dødsfallet. Du blir også skattlagt for hele formuen ved årets utgang. Inntekt opptjent og tidfestet etter dødsfallet er fullt ut skattepliktig for gjenlevende ektefelle.

Lønn, feriepenger, styrehonorarer, pensjon og lignende som er opptjent av gjenlevende ektefelle er fullt ut skattepliktig. Dette gjelder selv om slike inntekter er opptjent før, men blir tidfestet etter dødsfallet.

Overtar du som gjenlevende ektefelle bare en del av boet i uskifte, oppstår det et dødsbo for den delen som ikke overtas i uskifte.

Skattemelding

Når gjenlevende ektefelle/samboer overtar boet i uskifte, har gjenlevende plikt til å levere skattemelding for avdødes inntekt. Leveringsfritak kan benyttes når de ordinære vilkår er oppfylt.

Skattlegging av gjenlevende samboer

Er du gjenlevende samboer, må det først klargjøres hva avdøde eide og hva du som gjenlevende samboer eide. Bare det som tilhørte avdøde, herunder sameieandel, inngår i dødsboet og arves.

For eiendeler, herunder sameieandel, som tilhører gjenlevende innebærer ikke dødsfallet noen skattemessige konsekvenser.

Avdødes inntekt skattlegges på avdøde selv (frem til dødsfallet). Etter dødsfallet skattlegges formue og inntekt på dødsbo, arving eller på gjenlevende samboer.

Gjenlevende samboer som overtar eiendeler i uskifte, skattlegges for disse eiendelenes vedkommende tilsvarende som gjenlevende ektefelle som sitter i uskifte. Reglene om skattemessig kontinuitet gjelder også for samboer som overtar i uskifte.

Overtar gjenlevende samboer bare en del av boet etter avdøde i uskifte, oppstår det et særskilt dødsbo for den delen som ikke overtas i uskifte, for eksempel avdødes bankinnskudd, aksjer og næringseiendom. Dødsboet skattlegges som eget skattesubjekt så lenge boet står under offentlig eller privat skifte. Formuen utenfor uskifteboet og avkastning av denne skattlegges på dødsboet.

Skattlegging av dødsbo

Dødsbo som ikke er overtatt av gjenlevende ektefelle/samboer i uskifte eller av enearving, er eget skattesubjekt fra dødsfallstidspunktet og frem til opphørstidspunktet. Dødsbo skattlegges for sin egen og avdødes samlede inntekt og formue i dødsåret. Dette gjelder uavhengig av om det er privat eller offentlig skifte. Betingelsene for skatteplikt vurderes separat for henholdsvis avdøde og dødsbo. For senere år skattlegges boet for sin inntekt. Hvis boet ikke er avsluttet før årsskifte, skattlegges også formuen som inngår i boet.

Ved et offentlig skifte anses boet opphørt når det er sluttet og utloddet.

Når boet skiftes privat anses boet opphørt når de arve- og skifterettslige spørsmål, herunder forholdet til kreditorene, er avklart. Som hovedregel må en kunne legge til grunn at boet er opphørt ved arvingenes oppgjørsdato.

Personfradrag, satser mv.

Dødsboet skattlegges sammen med avdøde i dødsåret, og får da den skatteklasse avdøde ville ha hatt krav på. Se kapitlet «Skatteklasse».

Etter dødsåret skattlegges boet i klasse o.

Boet må betale trygdeavgift og trinnskatt av avdødes personinntekt, men vil selv bare ha alminnelig inntekt.

Forhåndsfastsetting av dødsbo

Før oppløsning av et dødsbo skal du leveres skattemelding med opplysninger om inntekt for inneværende skattleggingsperiode. Skattemeldingen skal omfatte opplysninger om inntekt frem til slutningsdagen eller oppløsningsdagen. Du skal bruke «Skattemelding for forhåndsfastsetting» skjema RF-1040.

Når dødsboet leverer skattemelding for forhåndsfastsetting i skattleggingsperioden, skal det også leveres skattemelding for formue og inntekt for foregående skattleggingsperiode dersom denne ennå ikke er levert.

Skattested

Dødsboet er skattepliktig for inntekt og formue i den kommune der avdøde ville ha vært skattepliktig etter bosted. Avgjørende er avdødes bosted per 1. november året forut for dødsåret. Unntak gjelder for formue og inntekter som er undergitt stedbunden skattlegging.

Ektefeller

Om skatteklasse og personfradrag, se «Skatteklasse».

Om skattlegging når den ene ektefellen dør, se «Dødsfall».

Fordeling av kapitalinntekter og kapitalutgifter

Ektefeller kan fritt fordele de fleste kapitalinntekter/-utgifter mellom seg. Siden skatten på alminnelig inntekt beregnes med en flat sats på 22 prosent vil det imidlertid i de fleste tilfeller ikke spille noe rolle hvem av dere som fører kapitalinntekter/-utgifter i skattemeldingen.

Vær likevel oppmerksom på at dersom en av dere har nettoinntekt som er lavere enn personfradraget klasse 1 (2019: 56.550 kroner), lønner det seg å føre fradrag over til den ektefelle som har nettoinntekt som overstiger personfradraget. Alternativt kan kapitalinntekter overføres til den av dere som har nettoinntekt lavere enn personfradraget.

Eksempel: Fordeling av fradrag mellom ektefeller

	Uten overføring av gjeldsrenter	
	Ektefelle 1	Ektefelle 2
Lønn	500.000	110.000
Rentefradrag	60.000	60.000
Minstefradrag (2019)	100.800	49.500
Alminnelig inntekt	339.200	500
Personfradrag (2019)	56.550	500
Grunnlag skatt alm. inntekt	282.650	0
Skatt på alm. inntekt (22 %)	62.183	0
Trinnskatt	12.035	0
Trygdeavgift (8,2 %)	41.000	9.020
Totalt	115.218	9.020

	Med overføring av gjeldsrenter	
	Ektefelle 1	Ektefelle 2
Lønn	500.000	110.000
Rentefradrag	120.000	0
Minstefradrag (2019)	100.800	49.500
Alminnelig inntekt	279.200	60.500
Personfradrag (2019)	56.550	56.550
Grunnlag skatt alm. inntekt	222.650	3.950
Skatt på alm. inntekt (22 %)	48.983	869
Trinnskatt	12.035	0
Trygdeavgift (8,2 %)	41.000	9.020
Totalt	102.018	9.889

Ektefellene sparer 12.331 kroner i skatt ved å overføre gjeldsrentefradraget til mannen.

Fordelingen av kapitalinntekter og kapitalutgifter mellom ektefellene kan også påvirke størrelsen på samlet skatt dersom en mottar alderspensjon, AFP (gjelder kun AFP i offentlig sektor, og gjelder ikke AFP i privat sektor) eller uførepensjon og en av ektefellene har lav inntekt. Les mer om dette i kapittel «Pensjon og pensjonister» («Skattefradrag»). **NB:** I disse tilfellene må du selv sørge for optimal fordeling av inntekter og utgifter.

Eksempel

Stein er lønsmottaker og har betydelige renteinntekter. I 2019 utgjorde lønnsinntekten 800.000 kroner og renteinntektene 90.000 kroner. Hans ektefelle Inger har pensjon på 116.000 kroner. Fordi hennes pensjon er lavere enn 198.200 kroner, vil hun ha krav på et skattefradrag på 30.000 kroner. Hennes skatt på pensjonen er imidlertid bare på 11.084 kroner, slik at hun ikke får utnyttet 18.916 kroner av skattefradraget.

I denne situasjonen vil det lønne seg å overføre renteinntekter på 85.982 kroner fra Stein til Ingers skattemelding. Som en følge av overføringen øker skatten hennes med 18.916 kroner, til 30.00 kroner, og hun får utnyttet skattefradraget på 30.000 kroner fullt ut.

Enslig forsørger

Særfradrag for enslig forsørger

For enslige forsørgere av barn under 18 år gis det særfradrag, som for 2019 utgjør 4.317 kroner per måned.

Med enslig forsørger menes her person som er ugift, skilt, separert, enke/enkemann og ikke har hatt samboer i minst ett år. Særfradraget utgjør 51.804 kroner for hele året. Særfradraget gis kun til enslige forsørgere som mottar utvidet barnetrygd etter barnetrygdloven § 9, og baseres på innberetning fra NAV. Fradraget skal derfor allerede være med i den forhåndsutfylte skattemeldingen. For å få utvidet barnetrygd må en fremsette krav om det til NAV.

Retten til utvidet barnetrygd opphører dersom mottakeren har inngått samboerskap som har vart i mer enn 12 måneder, får barn sammen med samboer eller gifter seg.

Daglig omsorg

Begrepet daglig omsorg

Hovedregelen er at den som alene har omsorg for barn under 18 år anses som enslig forsørger. Å ha omsorgen betyr at barna bor hos vedkommende. Det formelle foreldreansvaret har i denne sammenhengen ingen betydning.

I de fleste tilfeller vil den enslige forsørger ha daglig omsorg for barnet. Bor barnet hjemmefra på grunn av skolegang eller opphold i institusjon eller lignende, så er forutsetningen for omsorg at den enslige forsørgeren opprettholder jevnlig kontakt med barnet, ved at barnet er hjemme i ferier og helger og/eller at barnet besøkes så hyppig i institusjonen som forholdene tillater.

Hvert barn må vurderes for seg. Dette innebærer at begge foreldrene kan anses som enslige forsørgere hvis de har ett barn hver boende hos seg. Det er en forutsetning at forholdet er reelt, og at delingen av barneflokket er av varig karakter. Dersom omsorgen er delt mellom foreldrene, vil den som har hatt den daglige omsorgen størstedelen av året, bli ansett som enslig forsørger.

Delt omsorg

Dersom barnet (barna) etter avtale skal, eller rent faktisk oppholder seg like lenge hos hver av foreldrene, kan det legges til grunn at begge foreldrene blir ansett som enslige forsørgere, og får et halvt særfradrag hver.

Omsorg en del av året

Overføres eneomsorgen i løpet av inntektsåret, får foreldrene særfradrag for de månedene de har hatt den daglige omsorgen.

Barn

Som barn anses egne barn og adoptivbarn. Fosterbarn likestilles med adoptivbarn når fosterforeldrene ikke mottar fosterhjemsgodtgjørelse og forholdet har karakter av adopsjon. Når du på rettslig grunnlag er tilkjent foreldreansvar og rent faktisk har omsorgen for barnet, vil forholdet ha karakter av adopsjon. Andre fosterbarn regnes ikke som barn i forhold til skattereglene for enslige forsørgere.

Etterbetaling av lønn og pensjon

Både lønn og pensjon er i utgangspunktet skattepliktige i det året de utbetales. Dersom du hadde adgang til å få ytelsen utbetalt tidligere, vil lønnen eller pensjonen være skattepliktig på dette tidligere tidspunktet.

Dette prinsippet gjelder også i utgangspunktet ved etterbetaling av lønn og pensjon, altså slik at beløpet er skattepliktig på utbetalingstidspunktet, selv om det er opptjent tidligere. Ved etterbetaling av lønn og pensjon, kan en likevel i mange tilfeller få beregnet skatten som om utbetalingen var blitt skattlagt på det tidligere opptjenings-tidspunktet.

Etterbetaling av pensjon

Generelt

Ved etterbetaling av pensjon for tidligere år, skal skatten i utbetalingsåret beregnes til det beløp skatten ville ha utgjort dersom ytelsen ble skattlagt i opptjeningsåret. Dette gjelder bare dersom du har fordel av det, alle årene sett under ett. Regelen gjelder alle pensjoner, både offentlige og private.

Eksempel

Peder får i 2019 innvilget varig uføretrygd med tilbakevirkende kraft til 2017. Som en følge av dette får han etterbetalt til sammen 330.000 kroner i pensjon for årene 2017 og 2018. Som følge av gode private forsikringer, vil han i 2019 ha en samlet personinntekt på 620.000 kroner i tillegg til etterbetalingen. Hele etterbetalingen vil derfor legges trinnskatt (13,2 %) dersom den skattlegges på vanlig måte. Peder hadde lave inntekter i 2017 og 2018 og det vil derfor være lønnsomt at skatten beregnes til det beløp den ville utgjort dersom etterbetalingen ble skattlagt i 2017 og 2018.

Renter

Eventuelle renter på etterbetaling skattlegges i det året vedtaket om etterbetalingen ble fattet. Det er likevel mulig å søke om å få nedsatt skatten på rentene til det skatten ville utgjort om rentene ble fordelt på de forskjellige inntektsår, for eksempel fordi reglene om skattebegrensning slår urimelig ut. Søknaden må sendes skattekontoret.

I skattemeldingen

Omberegningen skal skje automatisk, fordi etterbetalt pensjon innrapporteres med egen betegnelse i a-ordningen. Det er likevel fornuftig å gjennomgå skatteoppgjøret nøye, for å kontrollere at riktig beløp er omberegnet og at omberegningen er korrekt.

Etterbetaling av lønn

Generelt

Etterbetaling av lønn er skattepliktig i utbetalingsåret. Det foretas ikke omberegning av skatten, slik som for pensjon.

En kan likevel søke skattekontoret om at skatten i utbetalingsåret skal beregnes til det beløp skatten ville ha utgjort dersom lønnen ble skattlagt i det tidligere opptjeningsåret. Et eksempel hvor slik lemping kan være aktuelt, er tilfeller hvor inntekten på grunn av etterbetalingen medfører at innslagspunktet for det tredje trinnet i trinnskatten overstiges. I praksis foretas det normalt lemping i tilfeller hvor etterbetalingen overstiger 20.000 kroner. Pensjonspoengene omregnes ikke.

Også for visse opsjoner i arbeidsforhold kan du kreve at skatten beregnes til det den ville vært, dersom fordelene hadde blitt tidfestet med like store beløp fra ervervsåret til innløsningsåret. Det er bare fordelene ved å erverve aksjer eller grunnfondsbevis som kan fordeles.

Renter

Om renter på etterbetalingen, se ovenfor.

I skattemeldingen

Ved etterbetaling av lønn må skattyter i skattemeldingen kreve å få omberegnet skatten til det beløp den ville utgjort dersom lønnsinntekten ble utbetalt i opptjeningsåret.

Formue og gjeld

Formuesskatt – netto formue

Har du nettoformue som overstiger det årlig fastsatte fribeløpet betaler du formuesskatt med 0,85 prosent. Med nettoformue menes eiendeler fratrukket all gjeld (også gjeld i utlandet). For inntektsåret 2019 er det nettoformuen pr. 1. januar 2020 som er avgjørende for formuesskatten. Hva du/dere har eid i løpet av året, er derfor uten interesse.

Satser og innslagspunkt for inntektsåret 2019:

Nettoformue i kroner	Samlet skatt til stat og kommune	Fordeling stat og kommune
0 – 1,5 millioner	0 pst.	-
Over 1,5 millioner	0,85 pst.	0,7 pst. kommune og 0,15 pst. stat.

Eksempel

John har følgende formue og gjeld pr 31.12.2019:

Bankinnskudd:	kr	800.000
Primærbolig (formuesverdi):	kr	750.000
Bil:	kr	150.000
Gjeld til bank:	kr	1.900.000
Netto formue	kr	- 200.000

Siden John har negativ formue (kr 200.000) beregnes det ikke formuesskatt. -Der-
som John ikke hadde hatt gjeld ville nettoformuen vært som følger:

Bankinnskudd:	kr	800.000
Primærbolig (formuesverdi):	kr	750.000
Bil:	kr	150.000
Netto formue	kr	1.700.000

Johns nettoformue er i dette tilfelle 1.700.000 kroner. Det beregnes formuesskatt med 0,85 prosent av det som overstiger fribeløpet på 1,5 millioner kroner. Formuesskatten blir dermed i dette tilfelle 1.700 kroner ($200.000 \times 0,85 \%$)

Verdsettelse

Utgangspunkt – omsetningsverdi

Utgangspunktet er at eiendeler verdsettes til omsetningsverdien 1. januar i fastsettingsåret. I uttrykket omsetningsverdi, ligger det at de skal verdsettes til hvor mye du kunne solgt eiendelen for på det åpne markedet.

Det er imidlertid ikke alle formuesgoder som skattemessig verdsettes til sin fulle omsetningsverdi. Ved å investere i formuesgoder som verdsettes lavere enn omsetningsverdien, blir grunnlaget for skatten – nettoformuen – lavere.

Om verdsettelse av boliger, se «Bolig, fritidsbolig, tomt».

Noen andre eiendeler er også gunstig verdsatt:

- Aksjer, aksjeandel i verdipapirfond og grunnfondsbevis, andeler i deltakerfastsatt selskap og driftsmidler verdsettes i 2019 til 75 prosent av skattemessige verdier.
- Fritidsbåter: Salgsverdien settes til 75 prosent av forsikringsverdien (gjelder fritidsbåter med en antatt salgsverdi over 50.000 kroner).
- Innbo, løsøre i bolig og fritidsbåt: Regnes som formue når samlet salgsverdi er høyere enn 100.000 kroner (gjelder også fritidsbåter med salgsverdi under 50.000 kroner). Innbo verdsettes med utgangspunkt i brannforsikringsverdien.

Av den første millionen:	10 %
Mellom 1 million og 1,4 millioner kroner:	20 %
Over 1,4 millioner kroner:	40 %
Skattefri del:	100.000 kroner

Eksempel:

Innbo med forsikringssum 2,1 millioner kroner verdsettes til 360.000 kroner.

Husk at innbo også inkluderer kunst og antikviteter som er en del av innboet. Kunst og antikviteter er en del av innboet når det har hengt på veggen, stått i stua, eller på annen måte fungert som møbel eller pyntegenstand hjemme eller på hytta.

- Privatbil, motorsykel, campingvogn og snøscooter: En viss prosent av kjøretøyets listepreis som ny (2019: 75 %).

Ektefeller

Ektefeller kan fritt fordele formue og gjeld, men de blir alltid skattlagt felles for formue, slik at fordelingen ikke får noen betydning for formuesskatten. Ved skatteberegningen slås ektefellenes nettoformuer sammen til ett beregningsgrunnlag. Er du gift spiller det

derfor ingen rolle for formuesskatten hvem av dere som fører eiendeler og gjeld i skattemeldingen.

I skatteoppgjøret vil den samlede formuesskatten bli fordelt på ektefellene ut i fra fordeling av formue og gjeld i skattemeldingen.

Samboere

Samboere skattlegges for hver sin formue og gjeld. Det kan derfor være penger å spare på å tenke korrekt føring av eiendeler og gjeld.

Er dere samboere med felles barn, hvor barna har formue, er utgangspunktet at denne skattlegges med en halvpart hos hver av foreldrene. Dersom formuen til barna ikke kommer fra en av dere som foreldre, kan dere kreve en annen fordeling.

Eksempel

Roy og Anne Katrine er samboere med 2 mindreårige barn. Barna har mottatt forskudd på arv fra besteforeldrene. Opprinnelig ble barnas formue, samt hele hytta, bilen og halvparten av huset ført på Anne Katrines skattemelding som formue. Det ble ikke ført noe boliggjeld. Anne Katrine fikk med andre ord stor formue, og formuesskatten ble deretter. Roy førte den andre halvparten av huset på sin skattemelding. Hele boliggjelden ble ført hos Roy selv om både Anne Katrine og Roy er like mye ansvarlige for gjelden og betaler renter og avdrag på lik linje.

Det skulle bare noen enkle grep til for å spare mange tusen kroner i formuesskatt. Barnas formue ble ført over på Roy. Halve boliggjelden ble ført på Anne Katrine. Resten ble stående som før. Da fikk Anne Katrine negativ formue og ingen formuesskatt. Også Roy ble stående med negativ formue – og dermed var også paret kvitt hele formuesskatten.

Gjeld

Gjeld per 1. januar 2020 skal føres i skattemeldingen. Husk å føre opp private lån og låntatt opp i utlandet.

Reduksjon av gjeld som forholdsmessig faller på eiendeler med verdsettingsrabatt

I 2019 skal gjeld tilordnet aksjer, aksjeandel i verdipapirfond og grunnfondsbevis, andeler i deltakerfastsatt selskap, driftsmidler, sekundærbolig og næringseiendom reduseres sjablonmessig.

Primærbolig omfattes ikke av bestemmelsen om redusert fradrag for gjeld. Den forholdsmessige delen av gjelden som faller på denne skal derfor komme fullt til fradrag

ved formuesfastsettingen. Det samme gjelder for fritidsbolig og tomter. Ved beregningen av gjeldsreduksjon på andre eiendeler som er omfattet, medregnes fritidseiendommer og tomter til formuesverdi.

For ektefeller beregnes gjeldsreduksjonen på grunnlag av ektefellenes samlede eiendeler og gjeld.

Eksempel

Aksel eier børsnoterte aksjer med kursverdi 1. januar 2020 på 2 mill. kroner.

I tillegg til aksjene, som for 2019 har en formuessverdi på 1,5 mill. kroner (75 % av kursverdien), består Aksels formue av en primærbolig med formuesverdi på 1 mill. kroner (25 % av beregnet markedsverdi på 4 mill.). Aksel har en gjeld på 3 mill. kroner. Gjeldsreduksjonen for Aksel blir som følger:

Gjeld tilordnet aksjene blir:

$$(3 \text{ mill.}^1 \times 2 \text{ mill.}^2 / 6 \text{ mill.}^3) = 1 \text{ mill. kroner}$$

Fradragsberettiget gjeld tilordnet aksjene blir:

$$1 \text{ mill. kroner} \times 0,75 = 750.000 \text{ kroner}$$

Fradragsberettiget gjeld blir altså redusert med 250.000 kroner (1 mill. – 750.000). Samlet vil dermed Aksels formue reduseres med 250.000 kroner som følge av rabatten på aksjene.

¹ Gjeld

² Formue aksjer uten rabatt

³ Samlet bruttoformue uten rabatt (aksjer: 2 mill., primærbolig: 4 mill.)

Gjeld tilordnet sekundærbolig reduseres med 10 prosent.

Eksempel

Jon har en sekundærbolig med formuesverdi på 4,5 millioner kroner. Han har samlet brutto skattepliktig formue på 7,5 millioner kroner, bestående av sekundærboligen og et bankinnskudd på 3 millioner kroner. I tillegg har han en gjeld på 4 millioner kroner. Gjeldsreduksjonen blir som følger:

Gjeld tilordnet sekundærboligen blir:

$$(4 \text{ mill.}^1 \times 5 \text{ mill.}^2 / 8 \text{ mill.}^3) = 2,5 \text{ mill. kroner}$$

Fradragsberettiget gjeld tilordnet sekundærboligen blir:

$$2,5 \text{ mill.} \times 0,9 = 2,25 \text{ mill. kroner}$$

$$\text{Gjeldsreduksjon} \quad 0,25 \text{ mill. kroner}$$

Fradragsberettiget gjeld reduseres med 250.000 kroner, hvilket medfører at formuesskatten øker med 2.125 kroner.

¹ Gjeld

² Formue sekundærbolig uten rabatt

³ Samlet bruttoformue uten rabatt (sekundærbolig: 5 mill., bankinnskudd: 3 mill.)

Den sjablonmessige reduksjonen av gjelden beregnes av skattemyndighetene.

Individuell sparing til pensjon (IPS)

Fra 1. november 2017 ble det innført en ny ordning for skattefavorisert individuell sparing til pensjon (IPS) som har erstattet tidligere ordning.

I likhet med den gamle IPS-ordningen kan du i dagens ordning spare fra du er fylt 18 år inntil du fyller 75 år. Du kan også fortsette innbetalingene selv om du har begynt å ta ut pensjon fra ordningen.

Du kan spare i for eksempel enkeltaksjer, dersom du ønsker det. Det er ingen øvre begrensning for samlet sparing i ordningen.

Fradrag

Årlig fradragberettiget sparebeløp utgjør 40.000 kroner i 2019, hvilket betyr inntil 8.800 kroner i redusert skatt.

Eksempel

Jørgen sparer i verdipapirfond. Hvert år setter han av 20.000 kroner til sparing. Velger Jørgen sparing i den nye IPS-ordningen vil han fremover årlig kunne sette av ytterligere 5.641 kroner til sparing som følge av at han får fradrag for innskuddet. I løpet av 20 år vil han dermed ha satt av 112.820 kroner mer til sparing (2019-satser gjennomsnittlig i spareperioden).

Beskatning ved utbetaling

På samme måte som i tidligere IPS skal inntestående midler i dagens ordning være unntatt fra formuesskatt og løpende inntektsskatt på avkastningen.

Eksempel

Jørgen som normalt sparer i verdipapirfond velger i stedet å spare 40.000 kroner i året i den nye IPS-ordningen. Forutsatt at Jørgen har formue over fribeløpet vil han i løpet av 20 år ha spart i overkant av 53.000 kroner i formuesskatt (2019-satser gjennomsnittlig i spareperioden) ved å spare i ordningen.

I den gamle IPS-ordningen ble uttak skattlagt som pensjonsinntekt (alminnelig inntekt, trinnskatt og trygdeavgift). I dagens ordning skal uttak kun skattlegges som alminnelig inntekt. Dermed blir den maksimale effektive marginalsattesatsen på uttak redusert fra 43,3 prosent til 22 prosent med sattesatsene for 2019. Du slipper dermed også eierskatt (2019: 31,68 prosent) på avkastningen.

Tidspunkt for utbetaling av pensjon

Utbetaling av pensjon kan tidligst starte ved fylte 62 år. Pensjon må utbetales minst til du fyller 80 år og uansett minst i 10 år. Dette gjelder ikke dersom opptjent pensjonskapital er så liten at en med disse kravene til utbetalingstid vil få en årlig utbetaling som er mindre enn om lag 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp. Utbetalingstiden kan i slike tilfeller settes ned til det antall år som vil gi en årlig alderspensjon på om lag 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Utbetalingen kan starte tidligere enn ved fylte 62 år dersom du har rett til uføreytelser fra folketrygden.

Ved død

Ved død skal pensjonskapitalen benyttes til barnepensjon eller i tilfelle til etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner eller samboer etter reglene i innskuddspensjonsloven § 7-7. Pensjonskapital som ikke benyttes til slike ytelser utbetales som et engangsbetrag til dødsboet.

Avvikling av tidligere IPS-ordning

Gammel IPS er stengt for nytegnning av kontrakter. Innestående på tidligere ordning kan ikke overflyttes til ny ordning. Det vil derfor være de gamle vilkårene som gjelder for denne tidligere sparingen.

Man har anledning til å fortsette med innbetalinger på eksisterende kontrakter. Fradrag for innskudd til gammel IPS vil bli samordnet med fradrag for innskudd i ny ordning, slik at fradrag for innskudd i den nye ordningen reduseres med innskudd i den tidligere IPS-ordningen.

Minstefradrag

Alle som mottar pensjon og/eller lønn har krav på minstefradrag. Fradraget beregnes automatisk ut i fra oppgitt lønn og/eller pensjon i skattemeldingen. Det gis ikke minstefradrag i kapital- eller næringsinntekt.

Pensjon

For pensjon utgjør minstefradraget 31 prosent av pensjonsinntekten, minimum 4.000 kroner, og maksimalt 85.050 kroner. Fradraget kan ikke overstige den inntekten det beregnes av.

Eksempel

En pensjon på 3.000 kroner gir et minstefradrag på 3.000 kroner.

En pensjon på 100.000 kroner gir et minstefradrag på 31.000 kroner.

En pensjon på 300.000 kroner gir et minstefradrag på 85.050 kroner.

Om minstefradrag ved kombinasjon av lønn og pensjon, se nedenfor.

Lønn

Satser

For lønn er fradraget 45 prosent av lønnen, minimum 31.800 kroner og maksimalt 100.800 kroner. Minstefradraget kan ikke overstige lønnsinntekten.

Eksempel

En lønnsinntekt på 30.000 kroner gir et minstefradrag på 30.000 kroner.

En lønnsinntekt på 50.000 kroner gir et minstefradrag på 31.800 kroner

En lønnsinntekt på 100.000 kroner gir et minstefradrag på 45.000 kroner.

En lønnsinntekt på 300.000 kroner gir et minstefradrag på 100.800 kroner.

Høyere faktiske kostnader

Arbeidstakere har krav på fradrag for utgifter knyttet til arbeidet. Minstefradraget i lønnsinntekt kommer imidlertid i stedet for fradrag for slike utgifter. Dette betyr at dersom minstefradraget er høyere enn de faktiske utgiftene, er det lønnsomt å få minstefradrag etter standardreglene ovenfor, i stedet for fradrag for faktiske kostnader. En har krav på standardbeløpet uansett om man har hatt utgifter eller ikke.

Dersom de arbeidskostnadene overstiger standardbeløpet, vil en kunne kreve fradrag for de faktiske kostnadene. Arbeidsutgifter er utgifter til for eksempel faglitteratur, tidsskrifter, kurs, seminarer, flytting, hjemmekontor og PC.

I praksis er det bare helt unntaksvis at arbeidsutgiftene overstiger det standardiserte beløpet. Typiske tilfeller hvor reelle utgifter ofte kan bli så høye at de overstiger standardbeløpet er utgifter til advokat i arbeidstvist (i forbindelse med oppsigelse eller tvist om lønnsfastsettelse) eller utgifter til flytting. Ved flytting til et annet sted på grunn av arbeid er flytteutgiftene fradragsberettiget. Fradraget kommer i stedet for minstefradrag, slik at det bare er når utgiftene overstiger minstefradraget at de har betydning for skatten. Flytteutgifter inkluderer utgifter til flytting av innbo og løsøre, pakking, emballasje, rengjøring, opprydding, nødvendig lagerleie, transport, særskilt forsikring av innbo under transport og lagring, reise, mat og overnatting ved flyttingen. Fradrag for faktiske utgifter kan være spesielt aktuelt ved flytting til Norge, fordi en ofte ikke har krav på fullt minstefradrag etter de standardiserte reglene det første året.

Har man først valgt å kreve fradrag for reelle utgifter, er samlet beløp fradragsberettiget. Det er derfor viktig å ta vare på også andre kvitteringer for jobbrelaterte utgifter, for eksempel utgifter til kjøp av faglitteratur og lignende.

Arbeidsgivers dekning av utgiftene

Fordi utgifter til overtidsmat, kurs, flytting, advokat etc. er utgifter som bare helt unntaksvis gir fradragsrett, er det skattemessig mer gunstig at arbeidsgiver i stedet dekker denne type utgifter. Selv om utgiftene ikke gir noe reelt fradrag, fordi minstefradraget er høyere, vil likevel arbeidsgiver kunne dekke utgiftene skattefritt. Se nærmere under «Utgiftsgodtgjørelser».

Kombinasjon av lønn og pensjon

Dersom du har både lønnsinntekt og pensjon beregnes minstefradraget til det høyeste av:

- Summen av minstefradrag for lønn og pensjon. Nedre grense for minstefradraget i lønn er i slike tilfeller 4.000 kroner (og ikke som normalt 31.800 kroner). Minstebeløpet på 4.000 kroner kommer til anvendelse to ganger – en gang på lønn og en gang på pensjon. Minstebeløpet kan ikke overstige henholdsvis lønnen eller pensjonen.
- Beregnet minstefradrag bare av lønnsinntekt. I slike tilfeller kommer minstebeløpet på 31.800 kroner til anvendelse. Minstefradraget kan fortsatt ikke overstige lønnsinntekten.

Minstefradraget kan til sammen ikke overstige maksimalt minstefradrag for lønnsinntekt, 100.800 kroner.

Eksempel

Bjørn mottar lønn på 200.000 kroner og pensjon på 50.000 kroner.

Minstefradraget beregnes både av lønn og pensjon, med nedre grense på 4.000 kroner:

Lønn 200.000 x 45 prosent =	90.000 kroner
+ pensjon 50.000 x 31 prosent =	15.500 kroner

Minstefradraget kan ikke overstige 100.800 kroner, og begrenses derfor til dette.

Eksempel

Birger mottar lønn på 40.000 kroner og pensjon på 30.000 kroner.

Minstefradraget beregnes bare av lønnsinntekt, og blir på 31.800 kroner, som er den nedre grensen. Den alternative beregningsmåten, hvor både lønn og pensjon tas med, men uten den nedre grensen på 31.800 kroner for lønn, ville gitt et lavere minstefradrag: (lønn 40.000 kr x 45 prosent) + (pensjon 30.000 kr x 31 prosent) = 27.300 kroner

Juridisk bistand

Utgifter til advokat er fradragsberettiget dersom de har tilknytning til skattepliktig inntekt. Hvorvidt du taper eller vinner den aktuelle saken har ingen betydning. Er utgiften relatert til lønnsinntekt inngår fradraget i minstefradraget, alternativt som fradrag for «faktiske kostnader» som erstatter minstefradraget.

Skilsmisse

Du har ikke krav på fradrag for advokatutgifter vedrørende tvist om skilsmisseoppgjør eller betaling av barnebidrag fordi deling av skilsmissebo ikke er en skattepliktig realisasjon, og fordi barnebidrag ikke er skattepliktig inntekt. Ektefellebidrag er derimot skattepliktig for mottaker og fradragsberettiget for betaler, slik at dersom saken også gjelder ektefellebidrag, er denne delen av advokatutgiftene fradragsberettigede.

Erstatningsoppgjør

Fradragsretten for advokatutgiftene er avhengig av om en eventuell erstatning er skattepliktig. Ved personskade vil for eksempel den del av advokattimene som gjelder erstatning for tapt arbeidsfortjeneste være fradragsberettiget, fordi denne delen av erstatningen er skattepliktig. Fradragsretten forutsetter imidlertid at advokatutgiftene ikke er dekket av forsikringsselskapet eller andre.

Arbeidskonflikt

Om fradrag for advokatutgifter i forbindelse med jobbkonflikter om lønn eller oppsigelse, se kapittel «Minstefradrag».

Naturallytelser (frynsegoder)

Naturallytelser er ytelser du får fra arbeidsgiver i annen form enn kontant lønn, dvs. ytelse i form av en vare eller tjeneste. Typiske eksempler er rentefordel ved rimelig lån, bruk av arbeidsgivers bil, fri telefon, gaver og barnehageplass. I utgangspunktet er naturallytelser skattepliktige som lønn og verdsettes til full verdi. Men det finnes mange særregler, blant annet om skattefritak, som vil kunne gjøre det gunstig å forhandle med arbeidsgiver om å få naturallytelser fremfor lønnstillegg.

Bør du takke ja til en naturallytelse?

Det er enkelte ting du som ansatt bør tenke igjennom før du takker ja til en naturallytelse. En liste over noen relevante vurderingsmomenter vil være:

- Er denne ytelsen noe du ville brukt penger på uansett?
- Hva tilbyr arbeidsgiver som alternativ i kontant lønn?
- Mange naturallytelser verdsettes gunstig. Sjekk om dette gjelder de ytelsene som din arbeidsgiver tilbyr.
- Det beregnes ikke feriepenger av naturallytelser.
- Naturallytelser tas ikke med i lønnsgrunnlaget i bedriftens pensjonsordning.

Hvor mye er en skattefri naturallytelse verdt?

Det er åpenbart at en skattefri naturallytelse vil være mer gunstig enn lønnsøkning både for deg og din arbeidsgiver. Her følger et eksempel på hvordan du kan regne ut fordelene ved å motta en skattefri naturallytelse på 10.000 kroner i stedet for lønn på 10.000 kroner i 2019. Det forutsettes at inntekten din ligger mellom 617.500 kroner og 964.800 kroner.

Fordel for den ansatte:

Brutto lønn	kr 10.000
Skatt av lønn ($10.000 \times 43,4\%$)	- kr 4.340
Feriepenger ($10.000 \times 10,2\%$ *)	+ kr 1.020
Skatt av feriepenger ($1.020 \times 43,4\%$ **)	- kr 434
Ved en lønnsøkning på kr 10.000 sitter du igjen med	kr 6.246

Du tjener altså 3.754 kroner (kr 10.000 - kr 6.246) på å velge en skattefri naturallytelse i stedet for lønn.

Fordel for arbeidsgiver:

14,1 % arbeidsgiveravgift av kr 10.000	kr	1.410
10,2 % feriepenger*	kr	1.020
14,1 % arbeidsgiveravgift av kr 1.020	kr	144
Til sammen	kr	2.574
- Skattereduksjon av kr 2.574 (kr 2.574 x 22 %)=	kr	566
Netto besparelse for arbeidsgiver (kr 2.574- kr 566)	= kr	2.008

* Ved avtalefestet rett til 5 uker ferie vil satsen være 12 %.

** Marginalskattesats ved en inntekt i intervallet 639.750 – 999.550 i 2020 er 43,4 %.

Arbeidsgiver sparer 2.008 kroner på at du mottar en skattefri naturalytelse i stedet for lønn.

Eksempelet har ikke tatt hensyn til pensjonsberegning.

Hvor mye er en skattepliktig naturalytelse verdt?

For å vurdere om det er lønnsomt å velge en skattepliktig naturalytelse i stedet for kontant lønn må det settes opp et regnestykke for både den ansatte og arbeidsgiver.

Lønnsomhet for den ansatte

Som ansatt får du den samme skattebelastning av en skattepliktig naturalytelse som ved en lønnsøkning. Dersom du har en bruttoinntekt mellom 617.500 kroner og 964.800 kroner forsvinner 4.340 kroner i skatt i 2019, uansett om du mottar en skattepliktig naturalytelse eller kontant lønn på 10.000 kroner. Den eneste forskjellen er at naturalytelsen ikke skal tas med i beregning av feriepenger - slik at du «taper» 1.020 kroner (10,2 prosent av 10.000 kroner) på å velge naturalytelse i stedet for lønnsøkning. Feriepengene ville imidlertid vært skattepliktige, slik at «tapet» reduseres med 443 kroner (43,4 prosent av 1.020 kroner) til 577 kroner, forutsatt at du har en inntekt mellom 639.750 kroner og 999.550 kroner i 2020.

Eksempelet har ikke tatt hensyn til pensjonsberegning.

Lønnsomhet for arbeidsgiver

Den direkte besparelse for arbeidsgiver vil ligge i sparte feriepenger og arbeidsgiveravgift ved å gi naturalytelse i stedet for lønnsøkning - altså: Ved lønnsøkning må arbeidsgiver betale 10,2 prosent av 10.000 kroner i feriepenger (1.020 kroner), samt arbeidsgiveravgift av feriepengene, 144 kroner. Arbeidsgiveravgiften og feriepengene er fradragsberettigede for arbeidsgiver, slik at totale reduserte kostnader etter skatt utgjør 908 kroner.

Gunstig verdsettelse

Det kan imidlertid være lønnsomt for deg som arbeidstaker å motta naturalytelser der disse kan verdsettes lavere enn virkelig verdi og dermed ikke skattlegges fullt ut, for eksempel rimelig lån fra arbeidsgiver. Les mer om verdsettelse under gjennomgangen av de enkelte naturalytelsene nedenfor.

Aksjer/aksjeopsjoner i arbeidsforhold

Har du som ansatt mottatt aksjer vederlagsfritt, kjøpt aksjer til underpris eller mottatt opsjoner med mulighet til å kjøpe aksjer til underpris, er dette å anse som en naturalytelse og i utgangspunkt skattepliktig som lønn. Reglene for den skattemessige behandlingen er som følger:

Aksjer

Å motta gratis eller rabatterte aksjer eller egenkapitalbevis fra arbeidsgiver er en skattepliktig naturalytelse. Den skattepliktige fordel settes til differansen mellom kjøpesum og markedsverdi, multiplisert med antall aksjer. Er aksjene mottatt som en generell ordning i bedriften vil en del av fordelene være skattefrie ved at det innrømmes en slags rabatt. Skattefri rabatt kan maksimalt utgjøre 20 % av markedspris, og maksimalt 3.000 kroner per år.

Eksempel

I 2019 kjøpte du 1.000 aksjer av arbeidsgiver for 200 kroner per aksje, mens markedsprisen var 500 kroner per aksje. Skattepliktig fordel settes til 297.000 kroner (500.000 kroner – 3.000 kroner – 200.000 kroner) og blir beskattet som lønn.

Rabatten må være en generell ordning i bedriften. Arbeidsgiver kan likevel kreve en viss forutgående ansettelsestid, fordele aksjene etter ansiennitet eller la ansatte få aksjer fordelt etter lønnsnivå.

Tidfesting

Når du kjøper for eksempel aksjer til underkurs blir fordelene skattepliktige i det året du mottar aksjene (eventuelt på et tidligere tidspunkt du hadde krav på å få aksjene). For enkelte vil dette kunne medføre likviditetsproblemer, men det er ingen mulighet til å få utsatt beskatningen i disse tilfellene.

Eksempel

Hvis du kjøpte aksjene i eksempelet ovenfor i 2019 og fordelen utgjorde 297.000 kroner vil dette innebære at du må betale 128.898 kroner i skatt hvis du har en inntekt i intervallet 617.500 kroner – 964.800 kroner (marginalskatt 43,4 %). Siden du kjøpte aksjene (ble eier) i 2019 vil inntekten være skattepliktig i 2019.

Kjøp av aksjer til underkurs - inngangsverdi

Ved senere salg av aksjene blir din inngangsverdi kjøpesummen + den skattlagte underprisen, altså markedsverdien på overtakelses-/kjøpstidspunktet. I eksempelet ovenfor betyr dette at inngangsverdien settes til 500 kroner per aksje (kjøpesum 200 kroner per aksje + skattepliktig fordel (før rabatt) 300 kroner per aksje). Rabatten på 3.000 kroner reduserer ikke inngangsverdien.

Eksempel

Aksjene selges i 2019 for 560 kroner per aksje. Gevinsten er 60 kroner per aksje (skjerming ikke hensyntatt).

Husk at selv om fordelen ved å kjøpe aksjer til underpris ble skattlagt som lønn når du fikk aksjen vil en eventuell gevinst ved et senere salg av aksjen i de fleste tilfeller bare være skattepliktig som alminnelig inntekt (unntak i de såkalte earn-out sakene). Tilsvarende vil et eventuelt tap være fradragsberettiget i alminnelig inntekt. Som følge av endrede regler for beskatning av aksjegevinster gjeldende fra og med 2016 vil reell skattesats være 31,68 (22 % x 1,44) i 2019. Se kapittel «Aksjer, salg av aksjer».

Aksjeopsjoner*Generelt*

Rabatterte aksjeopsjoner fra arbeidsgiver er på lik linje med aksjer i utgangspunktet skattepliktig som lønn. Du skal betale skatt av fordelen først når opsjonen innløses, selges eller faller bort.

Et eksempel på hvordan aksjeopsjoner håndteres i praksis:

Du får en opsjon på å kjøpe 100 aksjer til 1.000 kroner per aksje innen utgangen av året. Du bestemmer deg for å benytte opsjonen i november. Markedsverdien på aksjen i november er 1.500 kroner per aksje. Du sparer dermed 500 kroner per aksje i forhold til om du skulle kjøpt aksjene på det åpne marked.

Den skattepliktige fordelene ved at du benytter opsjonen blir da:

Kjøpesum: $100 \text{ aksjer} \times 1.000 \text{ kr} = 100.000 \text{ kr}$

Du sparer: $100 \text{ aksjer} \times 500 \text{ kr} = 50.000 \text{ kr}$

Fordelen = 50.000 kr

I tillegg kan fordelene reduseres med ytterligere 3.000 kroner, skattefritak for 20 % av fordelene - maksimalt 3.000 kroner. Skattepliktig fordel blir dermed 47.000 kroner. Forutsetningen er at dette er en generell ordning i bedriften.

Dersom du senere skal selge disse aksjene videre, f.eks. at du selger dem for 200.000 kroner, så blir gevinsten din skattepliktig som eierinntekt

Inngangsverdi: $100.000 \text{ kr} + 50.000 \text{ kr} = 150.000 \text{ kr}$

Skattepliktig gevinst: $200.000 \text{ kr} - 150.000 \text{ kr} = 50.000 \text{ kr}$

Skatt: $50.000 \text{ kr} \times 31,68 \% = 15.840 \text{ kr}$

Særskilt skatteberegning

I utgangspunktet skal inntekten ved innløsning/salg av opsjoner i arbeidsforhold beskattes i det året retten (opsjonen) innløses eller selges. Men det vil være mulighet for å få fordelt skatten over flere år (beregnet fra tildeling-/ervervsåret frem til innløsnings-/salgsåret) hvis det medfører en lavere skattebelastning enn å ta med hele fordelene i innløsnings-/salgsåret. Det foretas ikke en endring av fastsettingen for tidligere år, men bare en korrigert skatteberegning i innløsnings-/salgsåret som om inntekten var fordelt likt på de aktuelle år. Du må selv huske å kreve denne særskilte skatteberegningen når du leverer skattemeldingen.

Eksempel

I april 2018 betalte du 2.000 kroner for en opsjon på å kjøpe 100 aksjer til 100.000 kroner innen utgangen av 2019. I november 2019 er markedsverdien på aksjen 1.500 kroner og du bestemmer deg for å benytte opsjonen. Den skattepliktige fordelene utgjør 48.000 kroner (uten aksjerabatt). Du har en lønnsinntekt på 570.000 kroner i 2018 og 620.000 kroner i 2019. Etter hovedregelen skal hele inntekten på 48.000 kroner beskattes i 2019, noe som medfører at skatten økes med 20.832 kroner. Ved å kreve at inntekten fordeles likt med 24.000 kroner på hvert av årene 2018/2019 vil skatten på opsjonsfordelen utgjøre 18.666 kroner. Du sparer altså 2.166 kroner ved å kreve inntekten fordelt på inntektsårene 2018 og 2019.

Opsjoner i små nyetablerte selskaper

Fra 2018 er det innført en ny ordning for beskatning av opsjoner til ansatte i små oppstartsselskaper, der beskatningstidspunktet endres fra innløsningstidspunktet til tidspunktet for realisasjon av aksjen.

På realisasjonstidspunktet skattlegges eventuell gevinst som en kombinasjon mellom lønnsinntekt og aksjegevinst, avhengig av hvordan verdien på aksjene har utviklet seg.

På tidspunktet for innløsning av opsjonen skal arbeidsgiver beregne en opsjonsfordel. Opsjonsfordelen utgjør den fordel den ansatte ville ha blitt lønnsbeskattet for på innløsningstidspunktet etter ordinære regler, altså differansen mellom aksjenes markedsverdi og innløsningsprisen, fratrasket eventuell opsjonspremie. Den beregnede opsjonsfordelen oppbevares av arbeidsgiver til realisasjonstidspunktet.

Eksempel

Morgan betaler 2.000 kroner for en opsjon på å kjøpe 100 aksjer i Oppstart AS. Dersom han velger å benytte opsjonen må han betale 100 kroner per aksje.

Når han innløser opsjonene, har aksjene en verdi på 200 kroner per stk. Morgan fordel er altså 8.000 kroner, og normalt skulle han blitt lønnsbeskattet for dette beløpet idet han innløser opsjonene.

Etter de nye reglene skal fordelene på 8.000 kroner beregnes og oppbevares av arbeidsgiver, men skatteplikt blir ikke utløst før et senere tidspunkt, normalt når han selger aksjene.

På realisasjonstidspunktet skal eventuell gevinst opptil opsjonsfordelen innrapporteres og skattlegges som lønnsinntekt. Arbeidsgiver skal betale arbeidsgiveravgift av dette beløpet. Eventuell overskytende gevinst på aksjene skal skattlegges som aksjegevinst. Dersom realisert gevinst er lavere enn den beregnede opsjonsfordelen, bortfaller

skatte- og arbeidsgiveravgiftsplikten for det overskytende. Dersom aksjene realiseres med tap, skattlegges ikke opsjonsfordelen. Eventuelt tap kan fradragsføres i alminnelig inntekt.

Eksempel

1: Salg med gevinst.

Morgan selger aksjene for 100.000 kroner. Av gevinsten skal 8.000 skattlegges som lønn, og 80.000 kroner skattlegges som aksjegevinst. Arbeidsgiver må betale arbeidsgiveravgift av 8.000 kroner.

2: Gevinst er lavere enn beregnet opsjonsfordel.

Morgan selger aksjene for 15.000 kroner. Skattepliktig gevinst utgjør 3.000 kroner (siden Morgan betalte 2.000 for opsjonen og 10.000 for aksjene).

Siden realisert gevinst er lavere enn den beregnede opsjonsfordelen på 8.000 kroner, bortfaller skatte- og arbeidsgiveravgiftsplikten for det overskytende. Gevinsten på 3.000 kroner skattlegges som lønn.

3: Salg med tap

Morgan selger aksjene for 10.000 kroner. Opsjonsfordelen skattlegges ikke. Morgan får fradrag for tapet på 2.000 kroner.

Formålet med den nye ordningen er særlig å avhjelpe likviditetsutfordringer knyttet til gjeldende opsjonsskatteregler for både selskapet og dets ansatte. Dette kan gjøre det lettere for slike selskap å rekruttere og holde på dyktige ansatte, og å gjennomføre prosjekter som er forventet å være lønnsomme.

Det gjelder enkelte unntak fra hovedregelen om at opsjonsfordelen først skal beskattes ved realisasjon. Unntakene gjelder tilfeller der den ansatte slutter i selskapet, flytter utenlands eller har eid aksjene i mer enn fem år etter innløsningstidspunktet

Vilkår knyttet til opsjonen

For å omfattes av ordningen, må opsjonsinnehaver arbeide for selskapet i minst tre år etter inngåelsen av opsjonsavtalen før denne kan innløses i aksjer.

Videre må opsjonen innløses til aksjer senest ti år etter tidspunktet for tildeling av opsjonen.

Opsjonsfordelen den enkelte kan oppnå under ordningen, kan maksimalt være 500.000 kroner (kr 1 mill. fra 2020) i løpet av ansettelsesforholdet.

Ordningen er begrenset til opsjoner som tildeles etter at ordningen har trådt i kraft 1. januar 2018.

Vilkår knyttet til arbeidsgiverselskapet

For at ordningen skal treffe små selskap i oppstartsfasen er ordningen avgrenses til selskap

- med i gjennomsnitt ti (12 fra 2020) eller færre årsverk, og
- der selskapets årlige driftsinntekter og balansesum er 16 mill. kroner eller mindre.

Selskap som skal omfattes av ordningen, må være seks år eller yngre på tidspunktet for tildeling av opsjonen, medregnet stiftelses- og registreringsåret.

For å komme inn under ordningen må selskapet hovedsakelig drive annen aktivitet enn passiv kapitalforvaltning. Ordningen kan ikke benyttes av selskap som er i økonomiske vanskeligheter på tidspunktet for tildeling av opsjonen.

Vilkår knyttet til den ansatte

Opsjonsinnehaveren må arbeide minst 25 timer for selskapet per uke, beregnet gjennomsnittlig per år, i hele opsjonsperioden for å komme inn under ordningen.

Ordningen er avgrenset mot opsjonsinnehavere som direkte eller indirekte kontrollerer aksjer som tilsvarer mer enn 5 prosent av kapital- eller stemmeandelene i arbeidsgiverselskapet.

For å unngå tilpasninger gjelder kravet i året for tildeling av opsjonen samt de to foregående kalenderårene. Av samme årsak gjelder kravet tilsvarende for opsjonsinnehavers nærstående. Dersom foretaket inngår i et konsern, gjelder eierbegrensningen for hvert av foretakene i konsernet.

Ordningen er avgrenset til ansatte som tiltrer sin stilling i selskapet etter 1. januar 2018.

Barnehageplass

I utgangspunktet er barnehageplass dekket av arbeidsgiver skattepliktig på lik linje med kontant lønn. I forskrift til skatteloven § 5-15-5 var det frem til og med 2018 på nærmere vilkår likevel gitt skattefritak for arbeidsgivers tilskudd til bedriftsbarnehage for barn til ansatte, og for utgifter utover maksimalpris for annen barnehage.

Etter at det ble innført lovfestet rett til barnehageplass i 2009 er det i dag tilnærmet full barnehagedekning. Departementet mener derfor at skattefritaket ikke fyller den samme funksjonen som tidligere.

Fra 2019 er derfor skattefritaket for arbeidsgiverfinansiering av barnehageplass for de ansattes barn opphevet.

Eksempel

Even har ett barn i bedriftsbarnehage og betaler ingenting for dette. I 2018 var ytelsen skattefri, mens det for 2019 må fastsettes en fordel. Hvis fordelene fastsettes til makspris (kr 2.990/mnd. t.o.m juli og 3.040/mnd. f.o.m august), vil skattepliktig inntekt utgjøre 36.130 kroner for 2019.

Bil

Skattepliktig fordel for privat bruk

Fri bruk av arbeidsgivers bil er en skattepliktig naturallytelse for den ansatte. Inntektstillegget for fri bruk av arbeidsgivers bil er 30 prosent av listeprisen som ny inntil 308.500 kroner (2020: 314.400) pluss 20 prosent av listeprisen over 308.500 kroner (2020: 314.400). I arbeidsforhold skattlegges inntektstillegget som lønnsinntekt.

Eksempel

En bil med listepris på kr 380.000, gir et påslag i skattepliktig inntekt i 2019 som regnes ut slik:

Kr 308.500 * 0,3:	kr 92.550
+ Kr 71.500 * 0,2:	kr 14.300
Sum	kr 106.850

Listeprisen reduseres til 75 prosent for biler som er eldre enn tre år per 1. januar i inntektsåret (for inntektsåret 2019: biler registrert i 2015 eller tidligere), og gir dermed lavere skatt for eldre firmabiler. Tilsvarende gjelder dersom det kan dokumenteres med elektronisk kjørebok at yrkeskjøringen i året overstiger 40.000 km.

Eksempel

En fire år gammel bil med listepris på kr 500.000 da den var ny gir et inntektspåslag på kr 105.850, forutsatt yrkeskjøring under 40.000 km i året:

Kr 308.500 * 0,3:	kr 92.550
+ Kr 66.500 * 0,2:	kr 13.300
Sum	kr 105.850

I eksempelet er listeprisen redusert med 25 prosent, til kr 375.000 (kr 500.000 * 0,75). Ved yrkeskjøring over 40.000 km, blir inntektstillegget 84.375 kroner (75 % av 75 %).

Benyttes el-bil som firmabil, settes beregningsgrunnlaget til 60 prosent av bilens listepris. Når el-bilen er over tre år gammel settes beregningsgrunnlaget til 45 prosent av ordinært grunnlag.

Den skattepliktige inntekten som beregnes etter standardregelen, omfatter all bruk av bilen. Det skal derfor ikke legges til noe ytterligere for arbeidsgivers dekning av drivstoff, reparasjoner, assistanse ved havari og lignende.

Kostnader til ferge, bompenger, piggdekkavgift, parkeringsavgift, trafikkbøter mv. inngår ikke i standardtillegget for privat bruk. Dekker arbeidsgiver slike kostnader må du skatte av dette som lønn hvis utgiftene er pådratt under privatkjøring.

NB! Skattepliktig beløp reduseres ikke for kostnader den ansatte betaler selv.

Eksempel

Du disponerer en ny firmabil med en listepris på 380.000 kroner. Du har avtalt med arbeidsgiver at du selv skal betale drivstoff når bilen brukes privat. Din skattepliktige fordel er fortsatt 106.850 kroner per år (se tidligere eksempel). Det er dermed skattemessig svært lite gunstig å betale hele eller deler av den private bruken selv.

Listepris

Bilens listepris som ny vil si hovedimportørens listepris ved førstegangsregistrering hos Statens vegvesens trafikkstasjon, inkludert merverdiavgift og vrakpant, men eksklusiv frakt- og registreringsomkostninger. Har bilen tilleggsutstyr, benyttes hovedimportørens listepris for ekstraustyr.

Listeprisen som skal brukes som grunnlag for fastsettelse av skattepliktig beløp, påvirkes ikke av at bilens kostpris er lavere enn listeprisen, for eksempel fordi arbeidsgiver har fått rabatt eller har fått refundert avgifter ved kjøp av bil til bruk som drosje.

Reglene om listepris ved førstegangsregistrering gjelder også om bilen er kjøpt brukt. Er bilen kjøpt brukt fra utlandet, brukes listeprisen som ny i Norge på tidspunktet for førstegangsregistrering i utlandet.

Unntak

Reglene for fastsettelse av fordel ved privat bruk gjelder i utgangspunktet for alle biltyper, uavhengig av om bilen er egnet til privat bruk. Det er imidlertid gjort unntak for visse lastebiler, busser, biler med forbud mot privat bruk mv. Brukeren skal i disse tilfellene fordelsbeskattes for faktisk kjøring mellom hjem og fast arbeidssted.

I de tilfellene listepris «klart ikke står i forhold til fordel», skal lønnsfordelen fastsettes skjønnsmessig. Det betyr at det beløpet en skal betale skatt av kan bli både høyere og lavere enn etter standardregelen. Minimumsbeløpet er 55.000 kroner (2020: 56.000 kroner) per år, mens det ikke er satt noe maksimumsbeløp.

Dette kan blant annet gjelde hvis du har firmabil som er:

- Spesialinnredet, spesielt stor, pansret eller lignende.
- Ombygget. Bilen er gammel, med lav kostpris, men er blitt ombygget og fremstår som ny. Lønnsfordelen må fastsettes skjønnsmessig ut fra den standard bilen har etter ombygging.

Eksempel

En varebil koster normalt 300.000 kroner. På grunn av jobbrelaterte spesialinnredninger koster bilen 400.000 kroner. Skattepliktig fordel for deg fastsettes med utgangspunkt i en listepris på 300.000 kroner.

Særregel for varebil klasse 2 og lastebil med tillatt totalvekt mindre enn 7 501 kg

Fra 2016 er det gjort unntak ved bruk av varebiler klasse 2 eller lastebil med tillatt totalvekt mindre enn 7 501 kg, jf. forskrift 19. mars 2001 om engangsavgift på motorvogner.

De tekniske kravene etter engangsavgiftsforskriften innebærer bl.a. krav til at bilen ikke har innmontert sete eller setearrangement bak førerasetet, og at det er fastmontert beskyttelsesvegg mellom fører-/passasjerrom og godsrom. Godsrommet skal være utformet slik at det skal kunne romme en tenkt, rettvinklet kasse med lengde 140 cm,

bredde 90 cm og høyde 105 cm. Videre omfattes bil med åpent lasteplan («pick-up») dersom godsrommets lengde blant annet er minst 100 cm.

Forutsatt at kjøretøyet oppfyller de tekniske kravene ovenfor samt at det foreligger et tjenstlig behov for bruk av den type kjøretøy, kan arbeidsgiver benytte seg av to alternative verdsettelsesmetoder; 1) verdsettelse basert på redusert listepris, eller 2) verdsettelse basert på antall kilometer privat kjøring.

Metode 1. Verdsettelse basert på redusert listepris

Metoden bygger på ordinære sjablonregler for fordelsbeskatning ved bruk av arbeidsgivers bil, men på grunn av redusert brukskvalitet for denne type kjøretøy reduseres listeprisen som ny med 50 prosent. Reduksjonsbeløpet skal imidlertid ikke overstige 150.000 kroner.

Eksempel

Simen disponerer en bil med listepris på kr 300.000 som er registrert som varebil klasse 2. Simen frakter verktøy og varer til ulike oppdragssteder.

Fordelen blir som følger:

Listepris etter reduksjon	Beregning	Skattepliktig fordel
Kr 150.000	$Kr\ 150.000 \times 30\ \%$	Kr 45.000

Reduksjon av listeprisen gjennomføres én gang med bunnfradraget som er fastsatt for det året bilen er førstegangsregistrert hos Statens vegvesen. Det er ikke anledning til å redusere bilens listepris som ny med bunnfradrag som fastsettes for etterfølgende år. Er bilen kjøpt brukt fra utlandet, er det listeprisen som ny i Norge på tidspunktet for førstegangsregistrering i utlandet som skal reduseres med bunnfradraget som er fastsatt for det året bilen ble førstegangsregistrert i utlandet.

Bunnfradraget kommer til reduksjon i 100 prosent av bilens listepris som ny uten ytterligere reduksjon av listepris, med unntak av 25 prosent reduksjon for biler eldre enn 3 år per 1. januar i inntektsåret. For biler som er eldre enn 3 år per 1. januar i inntektsåret skal bilens listepris som ny settes til 75 prosent, før den reduseres med bunnfradraget som er fastsatt for det året bilen er førstegangsregistrert hos Statens vegvesen.

Eksempel

Jon disponerer en bil med en listepriis på kr 500.000 som er registrert som varebil klasse 2. Jon er snekker og oppbevarer arbeidsutstyr i bilen. Bilen benyttes også til å frakte bygningsmaterialer ut til de forskjellige oppdragsstedene. Bilen er eldre enn 3 år per 1. januar i inntektsåret. Maksimalt bunnfradraget utgjorde 150.000 kroner det året bilen ble førstegangsregistrert. Fordelen blir som følger:

Listepriis red. med bunnfradrag	Beregning	Skattepliktig fordel
Kr 225.000 $((500.000 \times 0,75) - 150.000)$	Kr 225.000 x 30 %	Kr 67.500

Elbiler

Elbiler omfattes ikke av de nye reglene om redusert beregningsgrunnlag for yrkesbiler (metode 1). Beregningsgrunnlaget for elbiler fastsettes etter de ordinære reglene til 60 prosent av listepriis som ny.

Metode 2. Verdsettelse basert på antall kilometer privat kjøring

Alternativt kan fordelen fastsettes på bakgrunn av faktisk bruk og antall kilometer med privat kjøring.

For å kunne benytte individuell verdsettelse må kjøringen dokumenteres med elektronisk kjørebok. Kjøreboken må administreres av arbeidsgiver, og individuell verdsettelse må være benyttet ved fastsettelse av forskuddstrekk. Dokumentasjonen må vise totalt utkjørt distanse og total distanse for yrkeskjøring. Differansen mellom disse er privatkjøring.

Verdsettelsen for samlet privatkjøring foretas ved å multiplisere den private bruken (antall kilometer) med en kilometersats. Det benyttes kilometersats for det enkelte inntektsår fastsatt i Skattedirektoratets forskuddssatser samt endelige satser i takseringsreglene § 1-2-15 femte avsnitt. For 2019 er satsen på kr 3,40 kroner per kilometer (2020: 3,40 kroner per kilometer).

Eksempel

Sigurd er montør og disponerer en bil med listepris på kr 300.000 som han benytter til frakt av verktøy og varer til ulike oppdragssteder. Bilen er registrert som varebil klasse 2. Arbeidsgiver legger frem dokumentasjon som oppfyller kravene. Dokumentasjonen viser at kjøringen fordeler seg slik.

Totalt utkjørt distanse for bilen:	30.000 kilometer
Dokumentert yrkeskjøring:	20.000 kilometer
Resterende distanse – total privatkjøring:	10.000 kilometer

Fordelen blir som følger (2019-satser):

Beregning	Skattepliktig fordel
10.000 km x 3,40	Kr 34.000

Arbeidsgiver og arbeidstaker er i utgangspunktet bundet av valgt metode for verdsettelse for hele inntektsåret. Skattedirektoratet har imidlertid åpnet opp for endring av metode i de tilfeller hvor elektronisk kjørebook anskaffes og tas i bruk i løpet av inntektsåret. I slike tilfeller vil individuell verdsetting kunne gjøres fra og med den første hele måneden slik kjørebook brukes.

Yrkeskjøring over 40.000 kilometer

Ved yrkeskjøring over 40.000 kilometer fastsettes standardtillegget for privat bruk av bil som hovedregel til 75 prosent av listepris som ny. Reduksjonen er betinget av at yrkeskjøringen dokumenteres ved elektronisk kjørebook. Denne reduksjonen kan ikke kombineres med sjablonen for yrkesbil.

Flere biler til disposisjon samtidig

Standardregelen om fastsettelse av fordel for bruk av bil gjelder for hver bil som du har til privat disposisjon.

Firmabil kun deler av året

Dersom firmabilen kun har vært til disposisjon en del av året, fastsettes det skattepliktige beløp ut fra antall hele og påbegynte måneder bilen har vært til disposisjon.

Brukshindring

Har du hatt bilen stilt til disposisjon fra arbeidsgiver skal skattepliktig beløp ikke reduseres selv om du har vært forhindret fra å bruke den på grunn av for eksempel sykdom, ferie, bilen har vært på verksted eller du har mistet førerkortet.

Sporadisk bruk

Sporadisk privat bruk av arbeidsgivers bil skal ikke utløse fordelsbeskatning for skattyter. Den private bruken anses som sporadisk når:

- bruken ikke overstiger 10 kalenderdager per år, og
- samlet privat årlig kjørelengde ikke overstiger 1 000 kilometer

Privat bruk som overstiger 10 kalenderdager vil være tilstrekkelig for at det foreligger mer enn sporadisk bruk, selv om antall kilometer ikke overstiger fastsatte grenser.

Eksempel

Johan benyttet arbeidsgivers bil i 11 dager i 2019. Han kjørte til sammen 400 kilometer. Johan skal fordelsbeskattes etter de ordinære reglene for firmabil, fordi han benyttet bilen i mer enn 10 dager.

Motsatt vil bruk som overstiger 1.000 kilometer være tilstrekkelig, selv om antall ganger per år ikke overstiger fastsatte grenser.

Eksempel

Konrad benyttet arbeidsgivers bil i 8 dager i 2019. Han kjørte til sammen 1.100 kilometer. Konrad skal fordelsbeskattes etter de ordinære reglene for firmabil, fordi privat kjørelengde oversteg 1.000 kilometer.

Hva bør du velge – firmabil eller egen bil med bilgodtgjørelse?

En firmabilordning vil, på generelt grunnlag, være mer gunstig enn bruk av egen bil med bilgodtgjørelse dersom du kjører mye privat, har lite yrkeskjøring og høye bilkostnader (ny bil/bil med stor verdiforringelse). Kjører du derimot lite privat, mye i yrket og i tillegg har en eldre bil, lønner det seg normalt å motta bilgodtgjørelse.

Et eksempel illustrerer den økonomiske effekten av firmabil, kontra ny egen bil og kjøregodtgjørelse etter statens satser:

Eksempel

Arbeidsgiver tilbyr deg en firmabil med listepris på 371.000 kroner. Du har en grunnlønn på 620.000 kroner og kjører årlig 15.000 kilometer privat og 15.000 kilometer i yrket. Du takker ja til firmabilen.

Skatten på grunnlønnen på 620.000 kroner utgjør 169.923 kroner. Skattepliktig fordel for en slik bil vil være 105.050 kroner, slik at total skattepliktig inntekt vil være 725.050 kroner. Med en marginalsatt på 43,4 prosent (inntekt i intervallet 617.500 kroner – 964.800 kroner) vil skatten på firmabilen utgjøre 45.591 kroner. Sum skatt vil dermed utgjøre 215.514 kroner.

Dette innebærer at etter at skatten er betalt, vil du sitte igjen med netto 404.486 kroner.

Det er imidlertid grunn til å huske på at firmabiltillegget ikke inngår i grunnlaget for beregning av feriepengene slik som ordinær lønn gjør. I de fleste tilfeller inngår heller ikke firmabilen i grunnlaget for tjenestepensjon.

Eksempel

Du velger å kjøpe bilen selv og motta bilgodtgjørelse etter statens satser. Skatten på grunnlønnen på 620.000 kroner utgjør 169.923 kroner. Du mottar skattefri bilgodtgjørelse på 52.500 kroner ($3,50 \times 15.000$ km). Du vil da sitte igjen med 502.577 kroner før kostnader til bilhold er trukket fra. Beregninger fra Opplysningsrådet for veitrafikken (OFV) viser at en bil med listepris på 371.000 kroner koster deg ca. 144.000 kroner i året (2015) forutsatt at bilen kjøpes ny og kjøres 30.000 km i året. Etter fradrag for bilkostnader vil du dermed sitte igjen med 358.577 kroner. Kjør du 10.000 kilometer privat og 20.000 kilometer i yrke vil du sitte igjen med 376.077 kroner.

Konklusjon: Gitt ovennevnte forutsetninger vil det altså lønne seg å velge firmabil i stedet for å kjøpe ny bil og motta bilgodtgjørelse etter statens satser både når du kjører 15.000 km privat/15.000 km i yrket og 10.000 km privat/20.000 km i yrket.

Bolig – fri bolig**Arbeidsgiver stiller bolig til disposisjon**

Fordelen ved fri bolig er som hovedregel skattepliktig som lønn, med mindre du er pendler og ville hatt fradagsrett for betalt husleie. Vilårene for å bli ansett som pendler, kan du lese mer om i punktet «Pendlere».

Verdsettelse av fordelen

Når arbeidsgiveren stiller bolig til disposisjon, og fordelen er skattepliktig inntekt for mottakeren, skal arbeidsgiveren kreve leieverdien fastsatt av skattemyndighetene. Dette gjelder også for bolig som arbeidsgiveren leier, selv om arbeidstakeren betaler leie for bruken. Til dette benyttes blankett RF-1158, som sendes skattekontoret i den kommune hvor arbeidsgiveren har sitt hovedkontor. Fordelen/verdien av å disponere fri bolig skal i utgangspunktet settes til markedsverdi. Verdsettelsen skal også omfatte verdien av helt eller delvis fri strøm, varme og andre tilleggssytelser til boligen. Eventuell egenbetaling reduserer skattepliktig fordel.

Arbeidsgiveren skal kreve ny verdsettelse hvis det skjer endringer ved boligen som har betydning for leieverdien. Ny verdsettelse kan være aktuelt hvis arbeidsgiveren har foretatt avgrensning av det areal som stilles til disposisjon, eller fordi arbeidstakeren har gjort det klart for arbeidsgiveren at han ikke kan eller ønsker å bruke bestemte arealer.

Arbeidsgivers dekning av kostnader til bolig på tjenestested i utlandet

Fordel ved fri bolig på tjenestestedet i utlandet er som hovedregel skattepliktig inntekt. Har den ansatte pendlerstatus, dvs. at vedkommende både har bolig på tjenestestedet og et tilstrekkelig antall besøksreiser til sin bolig i Norge, skal den ansatte ikke beskattes for fordel fri bolig i utlandet. Kravet til reisehyppighet må vurderes blant annet i forhold til reiseavstand, reisemuligheter og reisekostnader. Hvis tjenestestedet er utenfor Europa, kreves det som utgangspunkt minimum to hjemreiser i året. Er tjenestestedet i Europa, kreves det i utgangspunktet fire hjemreiser i året. Dersom tjenestestedet er i Sverige, Danmark eller Finland, kreves det i utgangspunktet åtte hjemreiser i året. Når arbeidstakerens familie blir boende i det felles hjem i Norge, er det ikke krav til reisehyppighet.

Det skal bare fastsettes skattepliktig fordel når boligen i utlandet er en «selvstendig bolig», dvs. hus eller leilighet som

- har minst 30 kvadratmeter boareal, og
- har innlagt vann og avløp, og
- disponeres av arbeidstakeren for et tidsrom som må forutsettes å få en varighet av minst ett år, og hvor
- arbeidstakeren har tilgang til boligen alle dager i uken.

I boenhet der det bor mer enn en person, er kravet til boareal satt til 30 kvadratmeter tillagt 20 kvadratmeter for hver ytterligere beboer i boenheten som er over 15 år.

Verdsettelse av fordel ved fri bolig i utlandet

Skattepliktig fordel av helt eller delvis fri bolig i utlandet skal fastsettes til den laveste av verdiene fastsatt etter en individuell verdsettelse eller en sjablongmessig verdset-

telse. Hvis den ansatte ikke krever individuell verdsettelse innenfor fristen for skattemeldingen, skal sjablongmessig verdsettelse gjennomføres.

Fordelen fastsettes per måned, og bare for hele måneder. Arbeidstakerens eventuelle egenbetaling går til fradrag i fastsatt verdi. Ved skifte av bolig på tjenestestedet skal fordelen fastsettes til verdien av den boligen som disponeres i begynnelsen av måneden.

Såfremt arbeidstakeren ikke krever individuell verdsettelse senest når boligen tas i bruk skal arbeidsgiveren legge den sjablongmessige verdsettelsen til grunn ved beregning av forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift og ved lønnsinnberetningen.

Individuell verdsettelse

Verdien av fri eller delvis fri bolig som arbeidsgiveren leier skal fastsettes til arbeidsgiverens kostnad til leie av boligen. Dekker arbeidsgiveren kostnader til elektrisitet, brensel/oppvarming/kjøling og andre driftsutgifter (vann- og avløpsavgifter, forsikring mv.), skal disse kostnadene legges til leieverdien.

Dersom arbeidsgiveren eier boligen, skal verdien fastsettes til hva det vil koste å leie en tilsvarende bolig på stedet. Verdsettelsen skal også omfatte helt eller delvis fritt lys, varme og andre tilleggsytelser til boligen som arbeidsgiveren dekker. Eier arbeidsgiveren boligen plikter arbeidsgiveren å kreve leieverdien og ev. tilleggsytelser fastsatt av skattekontoret (på fastsatt blankett RF-1158).

Kontor og representasjonslokale i boligen som hovedsakelig brukes i arbeidsgiverens tjeneste skal ikke tas med ved den individuelle verdsettelsen.

Når arbeidsgiveren leier eller eier boligen, utgjør arbeidstakerens skattepliktige fordel ved individuell verdsettelse 9/10 av den samlede verdien. Lempingen på 1/10 skyldes at det ofte vil kunne foreligge kostnader til for eksempel sikkerhetstiltak, vaktmester etc. som det ikke er rimelig at arbeidstakeren skal skattlegges for.

Sjablongmessig verdsettelse

Ved sjablongmessig verdsettelse, settes verdien av fordel fri eller delvis fri bolig til en månedlig verdi på 1/12 av folketrygdens grunnbeløp (G) for bolig med ett eller to rom. For tre eller flere rom settes månedlig verdi til 1/8 G. Det er grunnbeløpet ved inngangen av inntektsåret som skal benyttes.

Separat kjøkken, alkove, bad, gang og bod regnes ikke som rom. Ved verdsettelsen ses det også bort fra kontor og representasjonslokale i boligen som hovedsakelig brukes i arbeidsgiverens tjeneste. Beboerens boligen normalt bare av arbeidstakeren alene, skal månedlig verdi settes til 1/12 av G uavhengig av antall rom. Det er grunnbeløpet ved inntektsårets begynnelse som legges til grunn ved verdsettelsen. Den inkluderer arbeidsgiverens eventuelle dekning av lys, varme, vann og andre driftsutgifter, men omfatter

ikke kostnader til drift av telefon, internett og fjernsyn. Grunnbeløpet per 1. januar 2019 var 96.883 kroner (2020: 99.858 kroner).

Gaver og rabatter i arbeidsforhold

I utgangspunktet er alt du som arbeidstaker mottar fra din arbeidsgiver - i form av penger, gjenstander eller tjenester - skattepliktig. Noen gaver i arbeidsforhold kan du imidlertid motta skattefritt.

Skattefrie gaver

For at en gave gitt i et arbeidsforhold skal være skattefri, må følgende generelle vilkår være oppfylt:

- Gaven må ikke være i kontanter eller et gavekort som kan innløses i kontanter. Men den ansatte kan kjøpe gaven selv, gi arbeidsgiver kvitteringen og få refundert utlegget.
- Gaver til de ansatte må være en generell ordning i bedriften. Det blir for eksempel ikke godtatt at kun ledere skal få gaver, og ikke de andre ansatte.
- Gavens verdi må ikke overstige grensebeløpene som er fastsatt (se nedenfor). Er gavens verdi høyere, beskattes kun det overskytende.

Felles for alle gaver er at arbeidsgiver får fradrag for utgiften.

Nedenfor finner du en oversikt over forskjellige typer skattefrie gaver i arbeidsforhold, samt beløpsgrensene for gavene:

Lang og tro tjeneste

Fra 2019 kan gave gis ved 20 års tjenestetid, og deretter hvert 10. år. Maksimal verdi på gaven er 8.000 kroner, og denne beløpsgrensen gjelder også for gullklokke med inskripsjon.

Bedriftsjubileum

Jubileumsgave fra arbeidsgiver regnes ikke som skattepliktig inntekt når gaven består av annet enn pengebeløp. Dette gjelder bare for verdier inntil 4.000 kroner. Som jubileumsgave regnes gave fra arbeidsgiver i anledning at bedriften har bestått i 25 år eller i et antall år som er delelig med 25.

Oppmerksomhetsgave

Din arbeidsgiver kan gi deg en oppmerksomhetsgave når du gifter deg, fyller år, går av med pensjon eller slutter. Gave kan gis til en verdi av inntil 4.000 kroner når du som ansatt gifter deg eller fyller 50, 60, 70 eller 80 år. Det samme gjelder når du går av med pensjon, eller slutter av annen grunn etter minst ti år i bedriften. Kravet om at du har jobbet i bedriften i minst ti år gjelder, ifølge en muntlig uttalelse fra Finansdepartementet, kun når du slutter og ikke når du går av med pensjon.

Gode forslag

Reglene er fjernet fra 2019.

Julegave, eller andre gaver i løpet av året

Gaver fra arbeidsgiver til ansatt regnes ikke som skattepliktig inntekt for mottakeren så lenge arbeidsgiverens utgifter til slike gaver ikke overstiger 2.000 kroner i løpet av inntektsåret for den enkelte lønnstaker.

Beløpsgrensene for jubileums- og oppmerksomhetsgaver, samt for årlige gaver, gjelder samlet for alle gaver en mottar i arbeidsforholdet, uavhengig av om de kommer direkte fra arbeidsgiver eller fra en tredjepart.

Eksempel

Arnstein mottar en vinflaske til en verdi av 1.000 kroner fra en forretningsforbindelse på sin 50-årsdag. Han mottar i tillegg et gavekort pålydende 4.000 kroner av sin arbeidsgiver. Siden gavene til sammen har en verdi på 5.000 kroner, er 1.000 kroner skattepliktig for Arnstein.

Gavealternativene kan kombineres

I løpet av et år kan flere av de skattefrie gavealternativene ovenfor kombineres:

Eksempel:

Gifter seg i februar:	4.000 kr
Oppnådd 20 års tjenestetid i bedriften i mai:	8.000 kr
Totalt	12.000 kr skattefritt

Personalrabatt

Fra og med 2019 skal verdien av personalrabatter fastsettes med utgangspunkt i omsetningsverdien i sluttbrukermarkedet. Maksimal skattefri rabatt er 8.000 kroner. Den prosentvise størrelsen på rabatten har ingen betydning.

Eksempel

Rigmor arbeider i en bilforretning. Hun får 5 prosent rabatt på nye biler, og kjøper i 2019 en ny bil med ordinær utsalgspris på 400.000 kroner. Rabatten utgjør 20.000 kroner, hvorav 12.000 kroner er skattepliktig.

Av administrative grunner gjelder det en grense på 8.000 kroner for hvert arbeidsforhold.

Eksempel

Olav arbeider i helgene i en sportsbutikk, og i enkelte kvelder i ukedagene i en matbutikk. Olav kan motta rabatter på inntil 8.000 kroner, både i sportsbutikken og i matbutikken.

Det er ikke mulig å spare rabatten på 8.000 kroner, slik at en senere år kan ta ut større rabatter skattefritt.

Skattefritaket gjelder varer og tjenester som omsettes i arbeidsgivers bedrift eller i annet konsernselskap. Skattefritak omfatter likevel også rabatter hos arbeidsgivers kunder eller leverandører, under forutsetningen av at varen eller tjenesten blir omsatt i arbeidsgivers bedrift.

Mottas det som en følge av arbeidsforholdet rabatter fra andre, er de skattepliktig i sin helhet.

Kombinasjon av personalrabatt og gave

Reglene om personalrabatt og skattefrie gaver kan kombineres. Dette innebærer at arbeidsgiver skattefritt kan gi verdier for inntil 10.000 kroner til hver ansatt.

Forskjellen mellom reglene om personalrabatt og gaveregelen er at det for sistnevnte er et krav om at gaven ytes som en generell ordning i bedriften. Men det er på den annen side her ikke noe vilkår om at varen eller tjenesten som ytes må omsettes i arbeidsgivers virksomhet.

Eksempel

Spandabel AS omsetter møbler, og ønsker å gi sine ansatte maksimale skattefrie personalrabatter og gaver i løpet av året. De gir derfor hver ansatt en stol til en verdi av 8.000 kroner etter reglene om personalrabatt, og en krakk til en verdi av 2.000 kroner etter reglene om gaver i arbeidsforhold. Spandabel AS kan da ikke gi noen ytterligere skattefrie rabatter eller gaver i løpet av året.

Lån i arbeidsforhold

Som hovedregel beskattes fordel ved rimelige lån i arbeidsforhold dersom renten er lavere enn en normrentesatsen.

Hvilke lån omfattes av reglene

Som lån i denne sammenheng anses all gjeld i arbeidsforhold uavhengig av hvordan gjelden er oppstått, eksempelvis betalingsutsettelse og forskuddsutbetaling av lønn fra arbeidsgiver.

Lån til ansatt mv. som også er aksjonær

Rimelige lån gitt fra aksjeselskap til aksjonær er også skattepliktig etter disse reglene dersom selskapet kan anses som arbeidsgiver. Hvis lånet er gitt deg i egenskap av aksjonær, skal rentefordelen derimot beregnes med utgangspunkt i markedsrenten. Ved vurderingen av om lånet er gitt i egenskap av ansatt eller aksjonær er det blant annet nyttig å se på om andre ansatte, som ikke er eiere, har sammenlignbare lån. Dersom lånet er gitt deg i som eier vil rentefordelen måtte behandles som utbytte både hos selskapet og hos deg som aksjonær.

Lån fra aksjeselskap behandles som utbytte fra 7. oktober 2015

Lån fra selskap til aksjonær som er tatt opp, utvidet, eller forlenget f.o.m 7. oktober 2015 skal anses som utbytte hos mottakeren. Hvor aksjonæren også er ansatt i selskapet skal lånet derimot ikke anses som utbytte for mottaker når vedkommende ikke eier mer enn fem prosent av aksjene i arbeidsgiver (eller et annet selskap i samme konsern) eller ikke innehar mer enn fem prosent av stemmene på generalforsamlingen. Du kan lese mer om disse reglene under kapitlet «Aksjer-utbytte».

Lån til andre enn arbeidstakeren

Når det er på det rene at lånet skyldes arbeidsforholdet, skal du beskattes for fordelene selv om en annen opptre som låntaker. Dette vil blant annet være aktuelt for lån til din nåværende eller tidligere ektefelle, familiemedlemmer, nåværende eller tidligere samboer eller lignende.

Unntak ved mindre lån

Det er mulig å unngå beskatning på lån fra arbeidsgiver. Forutsetningen er at lånet på utdelingstidspunktet ikke overstiger 3/5 G og blir tilbakebetalt i løpet av ett år. Lånet kan da være helt rentefritt uten at det utløses beskatning.

Eksempel

Du tok opp et lån hos din arbeidsgiver i juni 2019 på 50.000 kroner. 3/5 G i juni 2019 utgjorde 59.915 kroner. Lånet utløser ikke beskatning, forutsatt at det tilbakebetales innen ett år.

Beregning av skattepliktig fordel

Ved større lånebeløp eller lengre nedbetalingstid beregnes skattepliktig fordel ut fra en normrentesats. Finansdepartementet fastsetter normrenten forskuddsvis annenhver måned. Normrentesatsene blir publisert fortløpende på skattedirektoratets hjemmeside. For inntektsåret 2019 var renten på 2,1 % i perioden januar til juni, 2,2 % i perioden juli til oktober og 2,5 % i perioden november til desember.

Rentefordelen settes til differansen mellom:

- et beregnet rentebeløp med grunnlag i normrenten og
- det faktiske rentebeløpet (inklusive gebyrer) som du etter låneavtalen skal betale

Eksempel

Normrentesatsen et år er f. eks. 2,50 %. Den som har et lån hos arbeidsgiver på 200.000 kroner, og som betaler 1,50 % rente på lånet, får dermed et tillegg i lønnen det året på 2.000 kroner ($= \text{kr } 200.000 \times 1 \%$). Det er i eksempelet ikke tatt hensyn til avdragsbetaling.

Differansen beregnes normalt for hver kalendermåned, og behandles av arbeidsgiver som en trekkpliktig naturaltelse. Fordelen beregnes for det antall måneder du har hatt lånet. Del av måned regnes som en hel måned. Har du flere lån i arbeidsforholdet, skal eventuell rentefordel beregnes atskilt for hvert lån. Lavere rente enn normrentesatsene på ett lån kan ikke avregnes mot høyere rente enn normrentesatsene på et annet lån.

Det er uten betydning om arbeidsgiveren selv har lånt pengene til en lavere rente. Det er videre uten betydning om du kunne fått like rimelige lån utenfor arbeidsforhold.

Beløpet vil kun innvirke på grunnlaget for bruttoskatter, da det også føres til fradrag i alminnelig inntekt på samme måte som andre fradrag. Med andre ord: Fordelen blir skattepliktig som lønn, men du får fradrag for rentefordelen i skattemeldingen. Dette betyr at det bare skal beregnes trygdeavgift og eventuelt trinnskatt av fordelen.

Eksempel

I eksempelet ovenfor ble inntektstillegget på grunn av rentefordelen satt til 2.000 kroner. Hvis vi forutsetter at du har en lønnsinntekt over 617.500 kroner (trinnskatt trinn 3) vil rentefordelen innebære en skatt på 428 kroner ($2.000 \text{ kroner} \times (8,2 \% + 13,2 \%)$).

Husk at du selv må føre opp rentefradraget i skattemeldingen.

Lån fra arbeidsgiver er skattefritt dersom renten ikke settes lavere enn normrenten.

Telefon og bredbånd (EKOM-tjenester)

Telefon og bredbånd

Får du dekket elektroniske kommunikasjonstjenester (EKOM-tjenester) som fasttelefon, mobiltelefon og bredbånd av din arbeidsgiver utenfor din «ordinære arbeidssituasjon»,

er dette en skattepliktig fordel. Når det gjelder fordelsbeskatning av EK-tjenester brukes en sjablongmodell, hvor du som ansatt får et fast inntektstillegg.

I 2019 er inntektstillegget 4.392 kroner uansett antall tjenester.

Med «ordinær arbeidssituasjon» menes arbeidssituasjonen for den enkelte ansatte med utgangspunkt i dennes normale arbeidstid og/eller arbeidssted, etter arbeidsavtalen.

«Utenfor ordinær arbeidssituasjon» vil således være:

- vanlig fritid
- hjemmekontor
- perioder med beredskapsvakt
- perioder hvor du må være tilgjengelig for arbeidsgiver i din fritid eller i andre perioder hvor du ikke er i operativ tjeneste
- etter tjenestereise som avsluttes ved ankomst til hjemmet

Det er tilstrekkelig for skatteplikt at du som arbeidstaker har adgang til privat bruk av for eksempel telefon utenfor ordinær arbeidssituasjon. Tar du for eksempel mobiltelefonen ut fra kontoret etter endt arbeidsdag, er du automatisk innenfor skatteplikten. Om du faktisk bruker mobiltelefonen eller ikke, er normalt uten betydning.

Hvis du som ansatt kan sannsynliggjøre (normalt med skriftlig dokumentasjon) at du på grunnlag av avtale med arbeidsgiver ikke har kunnet disponere telefonen utenfor ordinær arbeidssituasjon, skal beskatning etter sjablongen ikke gjennomføres. Spesifisert faktura må da vise at telefonen ikke er benyttet etter arbeidstidens slutt.

Kan det føres tilstrekkelig bevis for at en telefon som disponeres utenfor ordinær arbeidssituasjon overhodet ikke brukes privat (og det heller ikke mottas private samtaler), skal disse tilfellene falle utenfor sjablongmodellen.

I Skattedirektoratets Skatte-ABC 2019 står det følgende om dette:

«For at slik ikke-bruk skal anses sannsynliggjort er det normalt en forutsetning at det foreligger en skriftlig avtale om ikke-bruk mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Videre må det være mulig for arbeidsgiver og skattemyndighetene å føre en effektiv kontroll av hvorvidt dette forbudet mot privat bruk faktisk blir etterlevd. Dette kan for eksempel gjennomføres ved at telefonen er sperret fra å nå andre enn klart tjenesterelaterte telefonnumre.»

Vilkår for beskatning etter sjablongmetoden

Reglene om sjablongmetoden kommer kun til anvendelse hvor arbeidstaker har et «tjenstlig behov» for å disponere EK-tjenesten. Hvis slikt behov ikke foreligger, anses verdien av tjenesten skattepliktig fullt ut som lønn.

Arbeidsgivers dekning er skattepliktig fra første krone. Uansett antall abonnementer skal den ansatte maksimalt skatte av 4.392 kroner. Reglene kommer til anvendelse enten arbeidsgiveren står som abonnent (naturalytelse) eller den ansatte får dekket sine kommunikasjonskostnader (utgiftsgodtgjørelse). Ved naturalytelse fastsettes fordelene til 4.392 kroner, mens ved utgiftsgodtgjørelse fastsettes fordelene aldri til et høyere beløp enn arbeidsgiver har betalt.



Tips: Dersom du allerede får dekket ett abonnement, vil det være smart å få arbeidsgiver til å dekke flere tjenester, for eksempel bredbånd i sin helhet.

Arbeidstakeren må dokumentere at faktiske kostnader til elektronisk kommunikasjon minst tilsvarer det arbeidsgiver dekker. Det skal derfor alltid leveres originalbilag som dokumentasjon på utgiftenes størrelse.

Eksempel ett abonnement

Per har fri mobiltelefon i jobben. Total regning er på 13.000 kroner. Per må skatte av 4.392 kroner.

Ida har fri mobiltelefon i jobben. Total regning for Ida er på 3.200 kroner. Hvis det er arbeidsgivers abonnement (naturalytelse) må Ida skatte av 4.392 kroner. Er det Idas abonnement (utgiftsgodtgjørelse) må hun skatte av 3.200 kroner.

Eksempel to abonnement

Mads har avtale med sin arbeidsgiver om fri mobiltelefon og bredbåndsdekning hjemme. Total regning lyder på 15.000 kroner. Mads må skatte av 4.392 kroner.

Sjablongmodellen gjelder også for selvstendig næringsdrivende. Dette betyr at den næringsdrivende kun kan fradragføre utgifter tilsvarende det som kan dekkes skattefritt av arbeidsgivere. I 2019 kan man fradragføre beløp over 4.392 kroner.

Egenbetaling

I de tilfeller der arbeidsgiver ikke dekker hele regningen, men kun et visst beløp, vil den ansatte dekke resten av regningen (ut av egen lommebok eller ved trekk i netto lønn). Egenbetaling reduserer ikke slik skattepliktig beløp.

Eksempel

Hans har en telefonregning som lyder på 10.000 kroner. Av denne regningen dekker arbeidsgiveren 5.000 kroner. Hans betaler resten av regningen selv med 5.000 kroner. Skattepliktig beløp vil i 2019 utgjøre 4.392 kroner.

Betalingstjenester

Sjablongbeløpene inkluderer abonnement og ordinær bruk. Dekning av utgifter til sikkerhetsprogram for å ivareta sikkerheten, for eksempel brannmur og antivirusprogrammer, er skattefritt.

Dekker arbeidsgiver utgifter til private spill, programvare, høyt prisede tekstmeldinger (nedlastning av logoer, ringetoner, TV-sendinger, musikkstrømmetjenester) og lignende, er dette noe som også vil være skattepliktig ut over et fribeløp på 1.000 kroner.

Eksempel

Oddvar har mobiltelefon. Arbeidsgiveren dekker totalt 9.000 kroner inkl. nedlastning av TV-sendinger, spill osv. til en verdi av 3.000 kroner. Oddvar må skatte av 6.392 kroner (4.392 kroner pluss 2.000 kroner).

Arbeidsgiver dekker kun faktiske utgifter i forbindelse med jobben

Hvis arbeidsgiver kun dekker dine konkrete utgifter til jobbsamtaler kan dette gjøres skattefritt gjennom reglene om refusjon. Dette forutsetter imidlertid at du kan dokumentere utleggene til jobbsamtalene - spesifisert etter regning.

Eksempel

Hans har ingen avtale med sin arbeidsgiver om fri telefon. Han har imidlertid vært på en utenlandsreise i forbindelse med arbeidet. På denne tjenestereisen måtte Hans bruke sin private telefon til tjenestesamtaler. Han kan legitimere tjenestesamtaler for kr 1.700, og kan dermed motta kr 1.700 i refusjon fra sin arbeidsgiver skattefritt.

Andel av eventuelle faste avgifter anses ikke som tjenstlige utlegg og kan ikke refunderes skattefritt. Dersom det ytes slik dekning, er den ansatte innenfor sjablongmodellen.

Som dokumentasjon for tjenestesamtalene må det leveres spesifisert regning fra teleoperatør til arbeidsgiver. Spesifikasjonen må inneholde tilstrekkelig informasjon til å kunne fastslå at det åpenbart dreier seg om bruk i tjenesten. Dette betyr at dato, klokkeslett samt oppringt nummer i minutter for hver samtale må fremgå. Det er uklart om det er nødvendig at mottakers navn må fremkomme på spesifikasjonen. Marker de aktuelle tjenestesamtalene med markeringstusj.

Privat bruk deler av året

Ved privat bruk av arbeidsgivers elektroniske kommunikasjonstjeneste en del av året, gjennomføres fordelsberegningen forholdsmessig for det antall hele og påbegynte måneder du har disponert tjenesten. Arbeidsgiver innrapporterer 366 kroner per måned.

Eksempel

Kari begynner hos sin arbeidsgiver 1. mars 2019 og fri mobiltelefon er en del av lønnsbetingelsene. Kari vil ha tilgang til denne tjenesten i 10 måneder.

Arbeidsgiver innrapporterer 366 kroner per måned, og Kari må skatte av 3.660 kroner.

Overtredelsesgebyr

Hovedreaksjonen mot tredjeparter som ikke oppfyller opplysningsplikten, er å ilegge tvangsmulkt. Dersom tredjeparten likevel ikke leverer opplysningene, kan skattemyndighetene vurdere overtredelsesgebyr. Skattemyndighetene må da varsle om at overtredelsesgebyr vurderes. Tredjeparten må gis minst tre ukers frist til å uttale seg. Det kan ikke ilegges overtredelsesgebyr når tredjeparter er ilagt tvangsmulkt for den samme opplysningssvikten.

Overtredelsesgebyr kan ilegges når:

- Skattepliktige og tredjeparter ikke samarbeider ved kontroll.
- En virksomhet i en definerte bransjer ikke viser korrekte personallister ved kontroll.
- Tredjeparter ikke overholder frister for rapportering og det ikke er reagert med tvangsmulkt for å få tredjeparten til å levere.

Nærmere om vilkårene

Det stilles ikke krav om subjektiv skyld for illeggelse av overtredelsesgebyr. Ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges i det enkelte tilfellet skal likevel myndighetene blant annet legge vekt på overtreders skyld (fysiske personer) eller om noen som har handlet på vegne av et foretak, har utvist skyld. I tillegg legges det vekt på overtredelsens omfang og virkning, fordeler som kunne vært oppnådd ved lovbruddet, sanksjonens preventive virkning og eventuell gjentakelse. Det kan også være aktuelt å se hen til om foretaket, ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak, kunne ha forebygget overtredelsen.

Dersom en overtredelse skyldes et hendelig uhell eller uforutsette begivenheter som gjør det umulig å oppfylle forpliktelsen (force majeure) vil det ikke være adgang til å ilegge overtredelsesgebyr.

Det er i tillegg et krav om at situasjonen ikke skyldes den ansvarliges egne forhold. For virksomheter vil det sjelden foreligge situasjoner som umuliggjør innlevering av opplysninger, føring av personallister eller medvirkning til kontrollundersøkelser. Det er dessuten et grunnleggende prinsipp at de skattepliktige svarer for sine medhjelpers handlinger. Vilkåret vil derfor ikke anses oppfylt dersom forsinket innlevering for eksempel skyldes regnskapsfører eller revisor. Unntaket kan imidlertid være aktuelt dersom det skjer en svikt i skattemyndighetenes elektroniske systemer, som umuliggjør levering av opplysninger.

Gebyrets størrelse

Satser ved illeggelse av overtredelsesgebyr:

- Ved manglende tredjepartsopplysninger: 11.500 kr (10 x rettsgebyret)
- Manglende føring av personalliste: 11.500 kr (10 x rettsgebyret)
- Ved gjentatt overtredelse innen 12 måneder dobles gebyret.

Satsene over er basert på rettsgebyret for 2019 (1.150 kroner). I 2020 utgjør rettsgebyret 1.172 kroner.

Gebyret kan uansett maksimalt settes til 50 ganger rettsgebyret, dvs. 57.500 kroner i 2019.

Pendlere

Bo borte på grunn av arbeidet

Dersom du av hensyn til ditt arbeid må bo utenfor hjemmet, kan du ha krav på fradrag for merkostnadene dette medfører. Merkostnader kan være utgifter til mat (kost), overnatting (losji) og besøksreiser til hjemmet. Fradraget kan kreves i tillegg til minstefradraget.

Skattyter som oppfyller vilkårene betegnes gjerne for pendler. Det er uten betydning for retten til pendlerfradrag om du er arbeidstaker eller næringsdrivende.

For å anses som pendler må du ha en bolig på arbeidsstedet som oppfyller visse vilkår, samt oppfylle kravene til pendlerhyppighet. Vilårene er forskjellige for familiependlere og enslige pendlere.

Familiependler

Som familiependler regnes person som bor sammen med ektefelle/registrert partner eller egne barn. I tillegg vil du regnes som familiependler dersom du bor sammen med søsken som du forsørger. Personer i denne gruppen har sitt virkelige hjem der familien bor, og ikke i pendlerboligen.

For en familiependler stilles det i utgangspunktet ingen spesifikke krav til pendlerhyppighet, det vil si hvor ofte du reiser hjem fra pendlerboligen. Det antas imidlertid at du normalt må ha minst 3-4 hjemreiser med overnattinger i året for å kunne anses som pendler.

Enslig pendler

For enslige stilles det strengere krav for å kunne anses som pendler: Det stilles krav både til boligen og hyppigheten av pendlingen. Også samboere behandles etter reglene for enslige, så sant de ikke bor sammen med egne barn.

Kravene til boligen

Kravene til bolig er ulike for personer som er henholdsvis 21 år (eller yngre) eller 22 år (eller eldre). Du anses som pendler dersom du pendler fra en bolig som står høyere på listen enn boligen du pendler til:

21 år eller yngre:
foreldrehjemmet
selvstendig bolig
uselvstendig bolig

22 år eller eldre:
selvstendig bolig
foreldrehjemmet
uselvstendig bolig

Med selvstendig bolig menes bolig som:

- har nettoareal på minst 30 kvadratmeter (dersom flere personer deler bolig, legges det til 20 kvm for hver person over 15 år),
- har innlagt vann og avløp
- disponeres minimum ett år, og som
- du har tilgang til i alle ukens dager.

Med uselvstendig bolig menes bolig der minst ett av disse vilkår ikke er oppfylt.

Eksempel:

Ada er 24 år, og bor hjemme hos sine foreldre i Oslo. Hun jobber på Lillehammer, hvor hun i ukedagene bor alene i en sokkelleilighet på 45 kvm. Under forutsetning av at hun har tilgang til leiligheten alle ukens dager, og leiekontrakten gjelder minst ett år, er Adas leilighet en selvstendig bolig. Ada er ikke pendler, fordi hun er enslig og ikke pendler fra en bolig høyere på listen enn boligen hun pendler til.

Dersom boligene befinner seg på samme nivå på listen, vil det virkelige hjem være det sted du har flest overnattinger (døgnehvile).

Eksempel:

Bernt har selvstendig bolig både i Steinkjer og i Trondheim. Han arbeider tre dager i uken i Trondheim og to dager i uken i Steinkjer. Bernt tilbringer de fleste feriene i Steinkjer. Han har flest overnattinger (overveiende døgnehvile) i Steinkjer, og anses således å ha sitt skattemessige bosted i Steinkjer. Boligen i Trondheim anses som pendlerbolig, og Bernt anses som pendler i forhold til arbeidsforholdet i Trondheim.

Dersom du har vært bosatt i en kommune i minst tre år før pendling til en annen kommune tok til, vil boligen i den første kommunen uansett kunne anses som det virkelige hjemmet, og utgangspunktet for pendlingen, dersom:

- boligen i hjemkommunen har minst dobbelt så stort areal av primærrom som boligen i den andre kommunen, og
- du har utgifter til boligen i hjemkommunen ved at du eier eller leier denne.

Eksempel

Siri har bodd i Bergen i 10 år, alene i eget hus på 180 kvadratmeter. I 2019 fikk hun seg jobb i Haugesund. Hun ukependler fra Bergen til leid leilighet i Haugesund på 70 kvadratmeter. Siden Siri har bodd mer enn 3 år i Bergen, og boligen i Haugesund er mindre enn halvparten så stor som boligen i Bergen, vil hun anses som pendler så sant de øvrige vilkårene er oppfylt.

Kravene til pendlerhyppighet

Enslige må pendle hjem med tilstrekkelig hyppighet, vanligvis minst hver tredje uke dersom du er 22 år eller eldre.

Det er skattyter som må sannsynliggjøre at kravet er oppfylt. Vær klar over at skattekontoret ofte stiller forholdsvis strenge krav til sannsynliggjøring av pendlingen. Det er derfor i praksis viktig å ta vare på tog-, buss-, flybilletter, kvitteringer mv. som viser at du faktisk har pendlet i tilstrekkelig grad. Dersom du benytter egen bil er det fornuftig å føre kjørebok og å ta vare på kvitteringer fra bomstasjoner, ved påfylling av drivstoff mv.

Hvilke utgifter gir fradragsrett**Utgifter til hjemreise**

Det gis fradrag for utgifter til besøksreiser til hjemmet. Fradraget beregnes på samme måte som for reise mellom hjem og arbeid, det vil si med 1,56 kroner for de første 50.000 kilometer og med 0,76 kroner per kilometer for overskytende distanse. Fradraget gis etter denne satsen uavhengig av hvilket transportmiddel som er benyttet. Du kan likevel velge å kreve fradrag for faktiske utgifter til flybillett. Fradraget er uansett begrenset oppad til 97.000 kroner. Fra 2019 gjelder beløpsgrensen både for pendling innen Norge og for pendling innenfor- og utenfor EØS.

Fradraget reduseres med bunnfradraget på 22.700 kroner.

Eksempel

Josteins pendlerbolig ligger 15 mil fra hans hjem, og han har reist hjem 40 ganger i 2019. Avstanden mellom pendlerboligen og arbeidsstedet er 15 kilometer, og denne reisen har han foretatt 230 ganger i 2019. Samlet reisefradrag blir: $(300 \text{ km} * 40) + (230 * 30) * 1,56 - 22.700 = \text{kr } 6.784$

Merutgifter til losji

Det gis fradrag for dokumenterte faktiske merutgifter til losji, altså merutgifter til bolig. Det er en forutsetning for fradrag at du har utgifter til bolig både på hjemstedet og på arbeidsstedet. Kravet anses oppfylt både når du eier og når du leier bolig. Det er utgiftene til pendlerbolig det gis fradrag for, og det er ingen øvre grense.

Eksempel

Dag bor i egen bolig sammen med familien på Voss. Han leier bolig i Bergen, hvor han arbeider. Dag betaler 7.500 kroner per måned i leie for boligen i Bergen. I tillegg betaler han strøm, bredbånd og TV-lisens med 1.500 kroner i måneden. Dag har krav på fradrag for merutgifter til losji med kr 9.000 kroner per måned.

Ved leie av pendlerbolig må en være forberedt på å kunne dokumentere leieforholdet ved fremleggelse av husleiekontrakt eller kvitteringer/kontoutskrift som viser innbetalt husleie.

Dersom du selv eier pendlerboligen, skal denne regnskapsbehandles i arbeidskommunen. Skjema RF-1189 «Utleie mv. av fast eiendom» skal benyttes. I skjemaet fører du opp alle utgifter knyttet til pendlerboligen, for eksempel husleie til borettslag, vedlikehold, strøm, kommunale avgifter og forsikring. Siden du ikke har utleieinntekter, oppstår et underskudd som føres i skattemeldingen.

Pendlerbolig kan på visse vilkår selges skattefritt. Se nærmere om dette i kapitlet «bolig/fritidsbolig/tomt».

NB! Fra og med inntektsåret 2018 er fradrag for merutgifter til losji tidsbegrenset til 24 måneder. Tidsbegrensningen får imidlertid ikke virkning før i 2020. Dette betyr altså at dersom du allerede har pendlet i 24 måneder vil du få fradrag for losji også i 2018 og 2019.

Eksempel

Hjalmar bor i Fredrikstad og pendler til Lillehammer. Han har pendlet siden 2010, altså mer enn 24 måneder. Hjalmar vil likevel få fradrag for utgifter til pendlerbolig i 2018 og 2019.

Merutgifter til kost

I tillegg til fradrag for utgifter til besøksreiser og losji, gis det fradrag for merutgifter til kost. Fradrag gis etter standardiserte satser, avhengig av hvordan du har bodd på arbeidsstedet:

- | | |
|--|--------|
| • Bodd på hotell og har betalt frokost selv | kr 578 |
| • Bodd på hotell og frokost inngår i romprisen | kr 462 |
| • Bodd på pensjonat eller hybel/brakke uten kokemuligheter | kr 161 |

NB! Fra og med inntektsåret 2018 får du ikke lenger fradrag for merkostnader til kost dersom du har bodd privat eller på hybel/brakke med kokemuligheter.

Kokemuligheter vil si at du kan stelle i stand minst ett av måltidene i boligen, for eksempel frokost. Det må være forsvarlig, blant annet av hensyn til hygiene, å oppbevare mat på oppholdsstedet. I praksis vil det si et kjøleskap og en utslagsvask.

Satsene ovenfor er døgnsatser, og gjelder for hvert døgn en har oppholdt seg i pendlerboligen. Dersom en har pendlet hele året, og reiser hjem hver uke, kan en normalt legge til grunn følgende antall fraværsdøgn:

- 280 døgn for arbeid uten lørdagsfri
- 255 døgn med fri annenhver lørdag
- 240 døgn med fri hver lørdag.

Fradraget for kost er, på samme måte som fradraget for losji, tidsbegrenset til 24 måneder. Tidsbegrensningen får imidlertid ikke virkning før i 2020. Dette betyr altså at selv om du allerede har pendlet i 24 måneder vil du få fradrag for kost (hvis ikke kokemuligheter) også i 2018 og 2019.

Eksempel på vedlegg til skattemeldingen

Fnr 123456 12345 – Ola Nordmann

Vedlegg til skattemeldingen for inntektsåret 2019

Post 3.2.7/3.2.9

Etter skatteloven § 6-13 har enhver som på grunn av sitt arbeid må bo utenfor sitt hjem, krav på fradrag for merutgifter.

Jeg bor i Kristiansand, hvor jeg eier en leilighet på 95 kvm. I 2019 har jeg pendlet til arbeidsstedet i Oslo, hvor jeg leier en hybelleilighet på 25 kvm til kr 5.000 pr. måned. Jeg har altså en selvstendig bolig i Kristiansand og en uselvstendig bolig i Oslo (mindre enn 30 kvm primærrom).

Jeg oppholder meg i Oslo i ukedagene, men reiser hjem til Kristiansand hver helg. Reisene mellom Kristiansand og Oslo kan dokumenteres ved passering av bomstasjoner. De viser at jeg har hatt 40 reiser mellom Kristiansand og Oslo i løpet av 2019. Kravet til pendlerhyppighet – minst hver tredje uke – er oppfylt.

Jeg ber om følgende fradrag i forbindelse med pendling i 2019:

Merutgifter til husleie (losji):	kr 5 000 x 12 mnd.	kr 60.000
Sum post 3.2.7		kr 60.000

Reisefradrag for besøk i hjemmet:

Reiseavstanden mellom Kristiansand og Oslo er 300 km

300 km x 2 x 40 reiser = 24 000 km

24 000 km x kr 1,56	kr 37.440
+ bompenger	kr 4.000
- bunnfradrag	kr 22.700
Sum post 3.2.9	kr 18.740

Kvitteringer ettersendes på forespørsel.

Med vennlig hilsen

Ola Nordmann

Eksempel på klage

Dersom skattekontoret nekter pendlerfradrag ved fastsettelsen, bør en klage hvis en fortsatt mener en har krav på det. En klage vedrørende pendlerfradrag kan for eksempel se slik ut:

Fnr 123456 12345 – Ola Nordmann

Klage på fastsetting av formues - og inntektsskatt for inntektsåret 2019

Jeg viser til min skattemelding for inntektsåret 2019, der jeg krevde fradrag for merutgifter i forbindelse med pendling i post 3.2.7 og 3.2.9, jf. skatteloven § 6-13. Utgiftene ble nærmere spesifisert i vedlegg 1 til skattemeldingen.

Jeg kan ikke se at fradrag har blitt gitt under fastsetting av skattegrunnlaget, og jeg påklager derfor fastsettingen.

I henhold til skatteloven § 6-13 har enhver som på grunn av sitt arbeid må bo utenfor sitt hjem, krav på fradrag for merutgifter i denne forbindelse.

Jeg bor i Lillevik i en eid leilighet på 95 kvm. I 2019 har jeg pendlet til mitt arbeidssted i Storvik hvor jeg leier en hybelleilighet på 25 kvm til 5.000 kroner per måned. Ut fra ovennevnte har jeg en selvstendig bolig i Lillevik og en uselvstendig bolig i Storvik (mindre enn 30 kvm primærrom).

Jeg oppholder meg i Storvik i ukedagene, men reiser hjem til Lillevik hver helg. Reisene mellom Lillevik og Storvik kan dokumenteres med oversikt over bompasserin-ger fra Autopass. Oversikten som følger vedlagt, viser at jeg har hatt 40 reiser mellom Lillevik og Storvik i løpet av året. Kravet til pendlerhyppighet som fremgår av forskrift til skatteloven (FSFIN) § 3-1-5 (2) annet punktum (minst hver tredje uke) er oppfylt.

Jeg ber om at fastsettingen endres ved at det gis følgende fradrag i forbindelse med pendling:

Merutgifter til losji: Utgifter til leid bolig, kr 5.000 x 12	kr 60.000
Totalt fradrag i post 3.2.7 blir	kr 60.000

Eksempel forts.

Reisefradrag - besøk i hjemmet:

Reiseavstanden mellom Lillevik og Storvik utgjør 500 km.

(500 km x 2 (tur/retur) x 40 reiser = 40 000 km)

40.000 km x kr 1,56	kr 62.400
+ bompenger	kr 4.000
- bunnfradrag	kr 22.700
Totalt fradrag i post 3.2.9 blir	kr 43.700

Ta gjerne kontakt på telefon 12 34 56 78 dersom noe er uklart.

Med vennlig hilsen

Ola Nordmann

Vedlegg:

Kopi av kvitteringer for passeringer på bomstasjon

Kopi av kvittering for betalt husleie

Arbeidsgivers dekning av pendlerutgifter

Dersom en har krav på pendlerfradrag, vil arbeidsgiver i stedet kunne dekke utgiftene skattefritt. Dette er mer gunstig, fordi merutgiftene kun gir en skattelette på 22 prosent, mens arbeidsgivers dekning vil være helt skattefri.

Arbeidsgivers dekning kan skje på følgende måter:

Besøksreiser til hjemmet

Arbeidsgivers dekning av kostnader til besøksreiser til hjemmet kan skje på ulike måter:

- Ved at det gis en utgiftsgodtgjørelse. Dersom godtgjørelsen tilsvarer satsene for fradrag er det ikke overskudd til beskatning.
- Ved at en får refundert kostnader etter bilag (kvittering).
- Ved at arbeidsgiver eier/disponerer plass på kommunikasjonsmiddel

Fra 2019 er det innført en samlet, øvre beløpsgrense i reisefradraget på 97.000 kroner. Beløpsgrensen i fradagsreglene begrenser også skattefritaket for arbeidsgivers dekning av pendlers besøksreiser til hjemmet på tilsvarende måte.

Den øvre beløpsgrensen på 97.000 kroner gjelder imidlertid ikke ved arbeidsgivers dekning av dokumenterte utgifter til besøksreiser med rutegående fly innenfor EØS.

Skattefritaket vil være begrenset til de tilfellene hvor pendleren får flybilletter av arbeidsgiver og der arbeidsgiver refunderer pendlerens utgifter til flybilletter mot dokumentasjon.

Eksempel

Pelle pendler hver uke fra Tromsø til Oslo. Arbeidsgiver dekker flybillettene på totalt 200.000 kroner. Arbeidsgiver kan dekke flybillettene skattefritt, selv om Pelle bare ville fått fradrag for 97.000 kroner.

Overnatting (losji)

Også arbeidsgivers dekning av kostnader til losji kan skje på ulike måter:

- Ved at det gis en utgiftsgodtgjørelse. Dersom godtgjørelsen tilsvarer satsene for fradrag er det ikke overskudd til beskatning.
- Ved at en får refundert kostnader etter bilag (kvittering).
- Ved at arbeidsgiver stiller rom, hybel, leilighet eller hus til disposisjon.

Kost

Arbeidsgivers dekning av utgifter til kost kan skje på følgende måter:

- Ved at det gis en utgiftsgodtgjørelse. Dersom godtgjørelsen tilsvarer satsene for fradrag er det ikke overskudd til beskatning.
- Ved at en får refundert kostnader etter bilag (kvittering).
- Ved at en har fri kost hos arbeidsgiver (naturalytelse).

I det sistnevnte tilfellet skattlegges man i 2019 for kostbesparelse i hjemmet med 89 kroner per dag dersom en spiser alle måltider hos arbeidsgiver.

Har pendlerboligen kokemuligheter kan ikke arbeidsgiver dekke merkostnader til kost skattefritt fra 2018, verken gjennom kostgodtgjørelse eller refusjon (etter bilag). Bor du på pensjonat eller på hybel/brakke uten kokemuligheter kan arbeidsgiver dekke merkostnader med inntil 161 kroner per døgn skattefritt. Du kan også fortsatt få dekket merkostnader til losji skattefritt av arbeidsgiver.

Eksempel

Viggo bor i Trondheim og har i flere år pendlet til arbeid i Ålesund hvor han bor på hybel med kokemuligheter. Arbeidsgiver dekker pendlerutgiftene hans. I 2017 fikk han 205 kroner per døgn i kostgodtgjørelse og dekket pendlerbolig med 11.500 kroner i måneden.

Fra 2019 kan arbeidsgiver kun kunne dekke Viggos kostnader til losji på 11.500 kroner skattefritt.

Eksempel

Simon bor i Oslo og har i flere år pendlet til arbeid i Kristiansand hvor han bor på pensjonat. Arbeidsgiver dekker pendlerutgiftene hans. I 2017 fikk han 315 kroner per døgn i kostgodtgjørelse og dekket losji med 9.000 kroner i måneden.

Fra 2019 kan arbeidsgiver dekke 161 kroner per i døgn i kost og 9.000 kroner i losji skattefritt.

Skattefri dekning fra arbeidsgiver til kost skal ikke begrenses etter 24-månedersregelen, dvs. arbeidsgiver kan yte skattefri dekning av merutgifter til kost og losji også etter perioden på 24 måneder.

Pensjon for alders- og AFP-pensjonister

Oversikt over pensjoner mv.

- Folketrygdens alderspensjon (Nav)
- Avtalefestet pensjon (AFP)
- Tjenestepensjon: innskudds- eller foretakspensjon (obligatorisk for de fleste ansatte).
- Frivillig pensjonssparing for næringsdrivende (innskuddspensjon)
- Individuell pensjonssparing: IPA, IPS
- Kollektiv livrente
- Pensjon over driften
- Individuell livrente

Skattefradrag for alders- og AFP-pensjonister

Skattefradraget fastsettes årlig av Stortinget, og tilpasses folketrygden, slik at minstepensjonistene ikke skal betale skatt. For inntektsåret 2019 maksimalt skattefradrag er 30.000 kroner. Ved ordinær skatteberegning er skatt av minstepensjonen ca. 30.000 kroner, og den «nulles ut» av skattefradraget. Skattefradraget fastsettes individuelt for den enkelte skattyter, uavhengig av ektefelles inntekt. Fradraget trappes ned for pensjon som er høyere enn minstepensjon. Skattefradraget avkortes med 15,3 prosent av samlet pensjonsinntekt mellom 198.200 kroner og 297.900 kroner, og med 6 prosent av overskytende pensjonsinntekt.

Hvem som omfattes av fradraget

Alle som mottar alderspensjon fra folketrygden (NAV), både dagens alderspensjonister og kommende alderspensjonister har krav på skattefradrag. Det samme har mottakere av AFP i offentlig sektor. Personer som mottar pensjoner som tilsvarer folketrygdens alderspensjon eller «gammel» AFP fra EØS-land, har også krav på skattefradrag.

Eksempel

En person mottar pensjon fra Sverige, som tilsvarer vår folketrygd, vil ha krav på fradraget. Det har ingen betydning at pensjonen er lav; så lenge en tar ut full ytelse, vil en ha krav på fullt skattefradrag.

Tjenestepensjonsutbetalinger gir ikke selvstendig rett til skattefradrag. Ny AFP i privat sektor som er tatt fra 1. januar 2011 gir heller ikke selvstendig rett til skattefradrag.

En person som kun mottar pensjon over drift eller fra pensjonsordning gjennom jobben, har ikke krav på skattefradrag.

Norske pensjonister bosatt i utlandet (EØS-området) som betaler kildeskatt til Norge har krav på skattefradrag på samme måte som innenlandsboende pensjonister, dersom de velger å skattlegges etter de ordinære regler.

Tabell

Tabellen gir en oversikt over hvilke pensjonsutbetalinger som utløser krav på skattefradrag, og hvilke pensjonsutbetalinger som skal tas med ved beregning av reduksjonen av fradraget («samlet pensjon» i tabellen). Pensjonsutbetalinger ved alder kan grupperes slik:

Rett til skattefradrag	Alderspensjon fra NAV eller tilsvarende ordning fra EØS-land.
Rett til skattefradrag	AFP i offentlig sektor – avkortes mot lønn.
Rett til skattefradrag	Supplerende stønad, kort botid i Norge
Samlet pensjon	AFP i privat sektor
Samlet pensjon	Tjenestepensjon: Innskuddspensjon
Samlet pensjon	Tjenestepensjon: Foretakspensjon
Samlet pensjon	Individuelle pensjonsavtaler (gammel IPS, IPA)
Samlet pensjon	Pensjon over drift.
Samlet pensjon	Kollektiv livrente (t.o.m. 2006, beskattes som pensjon)
Ikke rett til skattefradrag og ikke med i samlet pensjon	Kollektiv livrente (f.o.m 2007, beskattes som livrente)
Ikke rett til skattefradrag og ikke med i samlet pensjon	Individuell livrente (beskattes som livrente)

Ektefeller får hvert sitt fradrag

Fradraget fastsettes individuelt, uten hensyn til eventuell ektefelles eller meldepliktig samboers inntekt. Det innebærer at gifte alderspensjonister bør være oppmerksom på fordeling av inntekter og fradrag.

Eksempel

Den ene ektefellen jobber, den andre tar ut pensjon på 200.000 kroner. Skattefradraget beregnes ut fra pensjonistens brutto pensjon.

Fradraget avkortes ut fra samlet pensjon

For alderspensjonister som kun har pensjonsinntekt tilsvarende litt over folketrygdens garantipensjon å leve av, sørger skattefradraget for at de ikke betaler skatt av pensjonsinntekten.

Avtrapping

Maksimalt skattefradrag er 30.000 kroner i 2019. Fradraget reduseres med 15,3 prosent av pensjon mellom 198.200 kroner og 297.900 kroner, og med 6 prosent av pensjon over 297.900 kroner. Fradraget er helt utfaset ved en pensjon på 543.665 kroner.

Eksempel

Lars har en samlet pensjonsinntekt på 300.000 kroner, og tar ut 100 prosent pensjon. Fullt skattefradrag er 30.000 kroner, men dette avkortes fordi pensjonen overstiger 198.200 kroner. I intervallet 198.200 kroner til 297.900 kroner avkortes fradraget med 15,3 prosent, mens det avkortes med 6 prosent for overstigende beløp. For Lars avkortes dermed skattefradraget med 15.254 kroner + 126 kroner, til sammen 15.380 kroner. Skattefradraget blir dermed 14.620 kroner (30.000 – 15.380).

Samlet pensjon

Ved beregning av reduksjonen tas alle pensjonsinntekter som beskattes som personinntekt med, se oversikt i tabell.

Både pensjon fra folketrygden, AFP-pensjon, pensjon fra pensjonsordninger i arbeidsforhold, pensjon over drift og utenlandske pensjoner mv.

Livrenteutbetalinger mv. og andre utbetalinger som beskattes som kapitalinntekt tas ikke med i grunnlaget.

Eksempel

Arild tar ut pensjon fra NAV, 200.000 kroner (100 %), AFP og tjenestepensjon gjennom jobben, til sammen 370.000 kroner. Skattefradraget beregnes etter en samlet pensjon på 370.000 kroner

Eksempel

Hildegunn tar ut full pensjon fra NAV, 250.000 kroner i året. I tillegg mottar hun utbetaling fra sin livrenteforsikring på 150.000 kroner i året. Skattefradraget beregnes ut fra pensjonsinntekten, 250.000 kroner i året.

Lønns- eller næringsinntekter påvirker ikke fradraget

Skattefradraget skal ikke avkortes mot arbeidsinntekter (lønn eller næringsinntekt). Årsaken er at hensikten med de omfattende endringene er å redusere marginalsatten på arbeid for pensjonister som vil utnytte arbeidsevnen i tillegg til å ta ut alderspensjon.

Eksempel

Jarle tar ut full pensjon fra folketrygden, 225.000 kroner per år. Skattefradraget i 2019 er 25.900 kroner (30.000 – 4.100). I tillegg jobber han fulltid og tjener 400.000 kroner per år. Lønnsinntekten reduserer ikke skattefradraget.

Kapitalinntekter og kapitalutgifter påvirker ikke fradraget

Kapitalinntekter og kapitalutgifter påvirker ikke skattefradraget. Skattefradraget er basert på brutto pensjon (og pensjonsgrad), ingenting annet. Verken andre inntekter eller fradrag vil ha noe å si for hvor stort skattefradraget blir.

Eksempel

Ole har pensjon fra folketrygden på 250.000 kroner. Dette gir et skattefradrag på 22.075 kroner. I tillegg har han renteinntekter på 50.000 kroner per år. Renteinntektene reduserer ikke skattefradraget.

Pensjonsgrad - Reduksjon av skattefradraget

Etter reglene om fleksibelt uttak av alderspensjon fra folketrygden kan pensjonen tas ut helt eller delvis, og graderingen kan være 20, 40, 50, 60, 80 eller 100 prosent av full pensjon.

En person som for eksempel tar ut 60 prosent alderspensjon fra folketrygden, får kun 60 prosent av maksimalt skattefradrag. Også AFP kan tas ut gradert.

Maksimalt skattefradrag for de ulike uttaksprosentene blir:

30.000 kroner ved 100 prosent pensjonsgrad

24.000 kroner ved 80 prosent pensjonsgrad

18.000 kroner ved 60 prosent pensjonsgrad

15.000 kroner ved 50 prosent pensjonsgrad

12.000 kroner ved 40 prosent pensjonsgrad

6.000 kroner ved 20 prosent pensjonsgrad

Pensjon bare en del av året

Dersom en har tatt ut pensjon bare deler av året avkortes skattefradraget.

Eksempel

Nina tar ut 100 prosent pensjon fra 1. juli, altså i seks måneder. Hun mottar 120.000 kroner i pensjon. Hennes skattefradrag blir 11.802 kroner. Skattefradraget halveres fordi hun bare har tatt ut pensjon halve året. Dessuten reduseres skattefradraget fordi hun har en årlig pensjon over 99.100 kroner ($198.200 \text{ kroner} \times 0,5$).

Skattereduksjonen

Skattefradraget reduserer skatt på alminnelig inntekt, trinnskatt og trygdeavgift, men ikke formuesskatt. Skattefradraget kan ikke overstige summen av beregnede inntekts-skatte og trygdeavgift.

Pensjonistektepar med for eksempel renteinntekter eller renteutgifter må derfor passe på å få utnyttet sitt skattefradrag når de fyller ut skattemeldingen.

Eksempel

Stein er lønsmottaker og har betydelige renteinntekter. Hans ektefelle Inger har pensjon på 120.000 kroner (100 % pensjonsgrad). Fordi hennes pensjon er lavere enn 198.200 kroner, vil hun ha krav på et skattefradrag på 30.000 kroner. Hennes skatt på pensjonen er imidlertid bare på 11.896 kroner, slik at hun ikke får utnyttet 18.104 kroner av skattefradraget.

I denne situasjonen vil det lønne seg å overføre kapitalinntekter på 82.291 kroner fra Stein til Ingers skattemelding. Som en følge av overføringen øker skatten hennes med 18.104 kroner, til 30.000 kroner, og hun får utnyttet skattefradraget på 30.000 kroner fullt ut.

Skattefradrag for pensjonsinntekt beregnes individuelt på grunnlag av hver ektefelles brutto pensjonsinntekt. Det kan derfor være svært lønnsomt å passe på at begge får full utnyttelse av sitt eget skattefradrag når de fyller ut skattemeldingen.

Renteinntekter

Renteinntekt er skattepliktig inntekt og beskattes med en sats på 22 prosent. Renteinntekter som du mottar fra utlandet er skattepliktig i Norge på samme måte som renteinntekter fra en norsk utbetaler.

Renteinntektene er vanligvis forhåndsutfylt i skattemeldingen. Har du opptjent renter i utlandet, eller har lånt ut penger privat, må du selv føre opp rentebeløpet.

Unntatt fra skatteplikt er renteinntekt ved tilbakebetaling av skatt.

Ettergivelse av renter som gave

Renter som er opptjent (påløpt), men som er ettergitt som gave, er skattepliktige. Frafall av ikke-opptjente renter (ikke påløpt) utløser imidlertid ikke skatteplikt.

Ekstrabeskatning av renter - lån fra person til selskap

Dersom du gir lån til aksjeselskap eller deltakerfastsatte selskaper skal det beregnes en ekstraskatt når renten er høyere enn skjermingsrenten. For hver enkelt måned skal det foretas en beregning av grunnlaget for ekstrabeskatningen. Grunnlaget for beregning av ekstraskatten er faktiske påløpte renter i kalendermåneden redusert med satsen for skatt på alminnelig inntekt. Deretter gjøres det fradrag for skjerming. Skjermingsfradraget utgjør lånesaldoen ved månedens begynnelse multiplisert med månedens skjermingsrente.

Skjermingsrenten fastsettes forskuddsvis for hver tomånedersperiode og offentliggjøres på skatteetaten.no. I 2019 var skjermingsrenten som følger:

januar – februar	0,8 prosent
mars – august	1,1 prosent
september – desember	1,4 prosent

Eksempel

1. januar 2019 ga du lån til et aksjeselskap på 400.000 kroner til 5 % rente. Skjermingsrenten i januar 2019 var 0,8 %. Beregningen av grunnlaget for ekstrabeskatning for januar blir som følger:

Faktisk mottatt rente ($400.000 \times 5 \% \times 1/12$)	kr 1.667
- Skatt på faktisk mottatte renter ($1.667 \times 22 \%$)	kr 367
- Skjermingsfradrag ($400.000 \times 0,8 \% \times 1/12$)	kr 267
Grunnlaget for ekstrabeskatningen	kr 1.033

Skatt ($1.033 \times 22 \%$)	kr 227
--------------------------------	--------

Skjermingsrenten i mars 2019 var 1,1 %. Beregningen av grunnlaget for ekstrabeskatning for mai blir som følger:

Faktisk mottatt rente ($400.000 \times 5 \% \times 1/12$)	kr 1.667
- Skatt på faktisk mottatte renter ($1.667 \times 22 \%$)	kr 367
- Skjermingsfradrag ($400.000 \times 1,1 \% \times 1/12$)	kr 367
Grunnlaget for ekstrabeskatningen	kr 933

Skatt ($933 \times 22 \%$)	kr 205
------------------------------	--------

Skjermingsrenten i september 2019 var 1,4 %. Beregningen av grunnlaget for ekstrabeskatning for mai blir som følger:

Faktisk mottatt rente ($400.000 \times 5 \% \times 1/12$)	kr 1.667
- Skatt på faktisk mottatte renter ($1.667 \times 22 \%$)	kr 367
- Skjermingsfradrag ($400.000 \times 1,4 \% \times 1/12$)	kr 467
Grunnlaget for ekstrabeskatningen	kr 833

Skatt ($833 \times 22 \%$)	kr 183
------------------------------	--------

Samlet skatt på renteinntektene i januar utgjør 594 kroner (kr 367 + kr 227), i mars 572 kroner (kr 367 + kr 205) og i september 550 kroner (kr 367 + kr 183). Forutsatt at det ikke betales avdrag, slik at gjelden er uforandret gjennom året, utgjør skatten på renteinntektene 6.820 kroner ($((kr 594 \times 2) + (kr 572 \times 6) + (kr 550 \times 4))$) for inntektsåret 2019.



Tips: Det er skjermingsrenten før skatt som avgjør hvor stor den reelle lånerenten kan være uten ekstrabeskatning. Det betyr at den reelle lånerenten kan være skjermingsrente/ $0,78$ uten at det blir noe ekstrabeskatning. Dette betyr at du for 2019 kan beregne en rente på $1,03$ prosent ($0,8/0,78$) i perioden januar – februar, $1,41$ ($1,1/0,78$) i perioden mars – august og $1,79$ prosent ($1,4/0,78$) i perioden september – desember uten ekstrabeskatning.

Du må selv beregne og oppgi inntektene til beskatning i skattemeldingen. Skatteetaten har utarbeidet et skjema (RF- 1070) som kan være til hjelp ved beregningen.

Tidfesting av renteinntekter

Hovedregel

Renteinntekt skattlegges som hovedregel i det året de opptjenes/påløper (realisasjonsprinsippet). Når rentene faktisk mottas er uten betydning.

Unntak: Det er unntak for opptjente renter som er forfalt til betaling i inntektsåret, men som ikke er betalt av låntaker. Disse føres først til inntekt og beskattes det år de faktisk betales.

Bankinnskudd med bindingstid

Dersom du binder bankinnskuddet for en bestemt periode for å oppnå høyere rente, anses denne forhøyede renten først opptjent i det inntektsåret bindingstiden utløper. Løper det en lavere rente som du uansett skal godskrives, skal denne lavere rente inntektsføres det enkelte år.

Eksempel

I 2018 setter du inn 300.000 kroner på banksparing med to års bindingstid. Bindingstiden gjør at du oppnår en rente $2,5$ prosent, i stedet for 2 prosent. Avkastningen på 2 prosent inntektsføres det enkelte år, mens ekstraavkastningen på $0,5$ prosent for 2018, 2019 og 2020 vil først bli beskattet i 2020.

Hvem skal skattlegges

Renteinntekter skattlegges som hovedregel hos den som eide bankinnskuddet eller fordringen mv. i den perioden renten ble opptjent.

Er du gift kan du og din ektefelle fritt velge hvordan dere vil fordele rentene. I de aller fleste tilfeller vil det ikke ha noe betydning hvem av dere som fører renteinntektene, skatten er uansett 22 prosent (2020: 22 prosent). Det finnes imidlertid noen unntak, se kapitlene «Skatteberegning» og «Pensjon».

Rentekostnader

Rentekostnader er som hovedregel fradragsberettiget. Unntatt er imidlertid renter beregnet i forbindelse med avregning av skatt ved fastsettingen (restskatt) og endrings-sak. Forsinkelsesrente (såkalte morarenter) ved for sen betaling av skatt er derimot fradragsberettiget.

Vilkår for fradrag

For at du skal kunne kreve fradrag, må normalt følgende vilkår være oppfylt:

- Du må være ansvarlig for gjelden
- Rentene må være påløpt
- Dersom rentene er forfalt til betaling, må de være betalt av deg i inntektsåret

For å kunne kreve fradrag må du være ansvarlig som låntaker for gjelden i det tidsrommet rentebeløpet påløper. Er dere flere som er ansvarlige for gjelden i samme tidsrom, har du bare fradragsrett for renter som faller på din andel av gjelden etter den interne avtale. Dette gjelder selv om du utad er solidarisk ansvarlig og faktisk betaler hele rentebeløpet.

Videre stilles det som vilkår at du har en reell plikt til å dekke (betale) hovedstolen og rentebeløpet.

Hvem kan kreve fradrag

I utgangspunktet har du bare krav på fradrag for renter av egen gjeld.

Ektefeller

Ektefeller som skattlegges hver for seg (adskilt) kan i utgangspunktet bare kreve fradrag for renter av egen gjeld.

Er du gift og du skattlegges sammen med din ektefelle kan dere fordele gjeldsrentene slik dere ønsker, uavhengig av hvem av dere som er ansvarlig for gjelden. I de aller fleste tilfeller vil det imidlertid ikke ha noe betydning hvem av dere som fører opp fradraget. Det finnes imidlertid et par unntak:

- Dersom en av dere har så lav nettoinntekt etter fradrag at en ikke får utnyttet personfradraget (2019: 56.550 kroner), vil det ofte være penger å spare på å overføre en del av fradraget til den andre. Les mer om dette i kapitlet «Ektefeller».
- Dersom en av dere ikke får utnyttet skattefradraget for pensjonsinntekt fullt ut fordi beregnet skatt på alminnelig inntekt og trygdeavgift er lavere enn maksimalt skattefradrag (2019: 30.000 kroner), vil det være gunstig å overføre rentefradraget til den av dere som ikke har krav på skattefradrag eller som er innrømmet skattefradrag som

ikke er begrenset til skatt på alminnelig inntekt og trygdeavgift. Les mer om dette i kapittel «Pensjon for alders- og AFP-pensjonister».

Barn og ungdom. Betaling av barns lån

Renter av gjeld for barn som er 16 år eller yngre i inntektsåret skal føres til fradrag i foreldrenes inntekt. Dette gjelder selv om barnet har arbeidsinntekt som skattlegges hos barnet selv. Er barnet 17 år eller eldre i inntektsåret skal gjeldsrentene føres til fradrag hos barnet.

Noen foreldre ønsker å tilgodese barna ved å betale ned studielånet deres. Merk at du kun får fradrag for betaling av egne gjeldsrenter. Det betyr at dersom dere betaler gjeldsrenter for barnet, er det i prinsippet ingen av dere som får fradrag for rentene i skattemeldingen. Sørg derfor for å gi barnet pengene i stedet, slik at barnet selv betaler gjeldsrentene, og dermed også får fradraget.

Overkurs

Har du betalt overkurs ved innfrielse av fastrentelån likestilles dette med betaling av renter. Fradraget føres sammen med andre renteutgifter i skattemeldingen.

Eksempel

Olve solgte sin leilighet høsten 2019. Han hadde fastrente på 5 prosent og betalte overkurs på 30.000 kroner ved innfrielsen av lånet. Beløpet føres til fradrag i skattemeldingen.

Samboere

Samboere kan ikke på samme måte som ektefeller fordele gjeldsrenter fritt mellom seg. Som samboer har du som utgangspunkt rett til fradrag for den delen av gjelden og gjeldsrentene du er ansvarlig for. Er dere begge ansvarlige for gjelden i samme tidsrom, skal hver av dere ha fradrag for egen del av rentebeløpet etter en reell, intern avtale om ansvaret for gjelden. Foreligger det ikke en slik avtale, deles rentefradraget likt mellom dere når begge er ansvarlige for gjelden overfor banken.

Det er videre et vilkår at den av dere som krever fradraget faktisk har betalt rentene. Hvis den ene betaler mer enn avtalen med banken skulle tilsi, fører det til at ingen av dere har krav på fradrag for disse rentene. For likevel å oppnå fradrag i en slik situasjon, bør dere lage en samboeravtale som viser at dere hefter for (er ansvarlige for) lånet i samsvarende med betaling av rente.

Selv om dere begge er ansvarlige for gjelden vil banken ofte rapportere gjeld og gjeldsrenter bare på den av dere som står som hovedkunde i bankens register. Dersom dere overfor banken hefter med 50 prosent hver, og også betaler i henhold til dette, har dere rett på fradrag med halvparten hver. Den av dere som har fått innrapportert hele belø-

pet, reduserer da både gjeldsbeløpet og rentebeløpet i sin skattemelding. Den andre samboeren skal i sin skattemelding føre halvparten av renteutgiftene og halve lånesaldoen.

Tidfesting

Gjeldsrenter skal som hovedregel føres til fradrag i det inntektsåret det oppstår en ubetinget plikt til å betale rentene (realisasjonsprinsippet), normalt det år rentene påløper. Det er i utgangspunktet uten betydning når rentene skal betales etter låneavtalen.

Det gis likevel ikke fradrag for påløpte renter som etter låneavtalen er forfalt til betaling innen utløpet av inntektsåret, men som ikke er betalt ved inntektsårets utgang (misligholdte renter). Slike renter kommer først til fradrag det året de betales.

Eksempel

Tiril har tatt opp et lån hvor det er påløpt 5.000 kroner i renter i løpet av året. Rentene forfaller til betaling 15.12.2019. Dersom Tiril ikke betaler rentene i løpet av året, har hun ikke krav på fradrag for rentene i 2019. Først i det inntektsår de misligholdte rentene blir betalt, kan Tiril kreve fradrag.

Dersom påløpte renter først forfaller til betaling etter utløpet av inntektsåret (etter-skuddsrenter), gis det etter hovedregelen fradrag det inntektsåret det oppstår en ubetinget plikt til å betale rentene, normalt det år rentene påløper. Blir ikke rentene betalt innen utløpet av forfallsåret skal imidlertid rentebeløp som er ført til fradrag tilbakeføres som et inntektstillegg i forfallsåret.

Eksempel

For inntektsåret 2017 fikk Tiril fradrag for påløpte renter med 10.000 kroner. Rentene forfalt til betaling i januar 2018. Hvis rentene først betales i 2019, skal Tiril inntektsføre rentene i skattemeldingen for inntektsåret 2018. Når rentene betales i 2019 gis det fradrag.

Statens Lånekasse for utdanning

Et unntak fra hovedregelen om tidfesting gjelder rentefradrag av lån i Statens lånekasse for utdanning. Rentekostnadene som stammer fra lån i Lånekassen skal følge kontantprinsippet ved tidfestingen, dvs. at de kommer til fradrag det året de betales.

Diverse

Betaling av renter

Renter anses betalt selv om du tar opp nye lån for å betale rentene. Dette vil gjelde også i de tilfellene der det nye lånet er tatt opp hos den som skal ha rentene for det gamle lånet. Det samme gjelder om du har inngått ny låneavtale med långiveren.

Rentene anses imidlertid ikke betalt om du har misligholdt lånet ved å oversitte betalingsfristen og långiver deretter aksepterer en utsettelse med rentebetalingen uten å innvilge et ytterligere lån.

Ettergivelse av renter

Har du fått ettergitt påløpte renter etter at de er forfalt, men uten at de er betalt, vil du ikke ha rett til fradrag, uavhengig av om ettergivelsen er ment som en gave eller skyldes dårlig betalingsevne.

Hvis ettergivelsen omfatter tidligere fradragsførte renter, vil det ettergitte beløp så langt det tidligere er ført til fradrag, måtte tilbakeføres til inntekt i ettergivelsesåret. Får du ettergitt påløpte renter før de er forfalt til betaling, vil renter påløpt fram til tidspunktet for ettergivelsen være fradragsberettiget, selv om de ikke blir betalt.

Garantiprovisjon

Garantiprovisjon som betales til andre enn långiver godtas i praksis som rentekostnad. Fradragsretten er imidlertid betinget av at provisjonen er beregnet av lånebeløpet over lånets løpetid, og at den i prinsippet tilsvarer den høyere renten som ville blitt forlangt dersom långiver alene påtok seg risikoen for mislighold av lånet.

Innfrielse av fastrentelån før forfall

Eventuell overkurs som du har betalt i forbindelse med at du har innfridd et fastrentelån før forfall, vil kunne likestilles med gjeldsrenter, forutsatt at det dreier seg om lån med vanlig markedsrente på avtaletidspunktet. Overkurs anses å påløpe i det år du forplikter deg til å dekke overkursen. Hvis overkursen er betinget av at du sier opp lånet, skal overkursen periodiseres på dette tidspunkt.

Kausjon

Først fra det tidspunkt hoveddebitor ikke lenger er i stand til å betale sin gjeld ved forfall (insolvens), er gjeld fradragsberettiget ved formuesfastsettelsen for kausjonisten. For selvskyldnerkausjonist blir kausjonsansvaret gjeld allerede før insolvens foreligger, dersom hoveddebitor misligholder plikten til å betale renter/avdrag.

Renter påløpt etter at kausjonsansvaret har blitt gjeld, anses som renter også for kausjonisten. Kausjonisten har imidlertid krav på tilbakebetaling fra debitor (regress). I utgangspunktet er derfor renten ikke fradragsberettiget hos kausjonisten. Får ikke kau-

sjonisten rentebeløpet tilbake fra debitor, vil beløpet være fradragsberettiget når den manglende betalingen er endelig konstatert og vilkårene for øvrig er oppfylt.

Kredittkjøp

Renter ved kredittkjøp er i utgangspunktet fradragsberettiget. Det gjelder imidlertid visse formelle vilkår og begrensninger i fradragets størrelse. Disse begrensninger gjelder likevel ikke ved kontokjøp, hvis kredittyteren er en sparebank, en forretningsbank eller et finansieringsforetak som har tillatelse til å drive finansieringsvirksomhet etter lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 3-3.

Det kan bare gis fradrag for renter hvis du som kjøper oppfyller de formelle vilkår vedrørende kontrakt og betaling som oppstilles i Finansdepartementets skattelovforskrift §§ 6-40-2 og 6-40-3.

Hvis oppgitt effektiv rente er høyere enn 17 prosent, skal maksimum fradragsbeløp beregnes forholdsmessig på grunnlag av betalte kredittkostnader i inntektsåret, effektiv rente og maksimumssats 17 prosent.

Eksempel

Hans kjøper en ny TV 31. desember 2018 for 20.000 kroner. Oppgitt effektiv rente: 35 % fordelt over 24 måneder. Betalte kredittkostnader i 2019 utgjør dermed 3.500 kroner ($35 \% \times 20.000 \times 12/24$). Maksimalt fradrag i 2019 utgjør 1.700 kroner ($3.500 \times 17 \% / 35 \%$)

Lån fra arbeidsgiver

Om fradrag for tillagt fordel av rimelig lån fra arbeidsgiver, se kapittel «Naturalytelser».

Lån i utlandet

Renter og gjeld i utenlandsk bank må du selv føre opp i skattemeldingen. Beløpene må omregnes til norske kroner. Valutakurser finnes på www.norges-bank.no. Ved omregning av gjeldsrentene benyttes gjennomsnittlig valutakurs, mens gjelden omregnes til kursen ved årsskiftet.

Det samlede rentefradraget skal begrenses dersom du har fast eiendom i land utenfor EØS, hvis inntekt av slik fast eiendom er unntatt fra beskatning i Norge etter skatteavtale (fordelingsmetoden), f.eks. Brasil eller USA. Dette gjelder uavhengig av om gjelden er tatt opp i Norge eller i utlandet. Se nærmere om begrensningen i kapittel «Utland».

Renter ved restskatt og tilgode

Rentene beregnes med utgangspunkt i Norges Banks styringsrente per 1. januar i det aktuelle året (skattefastsettingsåret). Denne renten skal reduseres med 22 prosent. Reduksjonen er begrunnet i at rentegodtgjørelse og rentetillegg ved avregningen ikke skal tas med som skattepliktig inntekt eller komme til fradrag, slik tilfellet er for andre typer renter.

For inntektsåret 2019 er renten 1,17 prosent per år. Det er samme sats for rentegodtgjørelse som for rentetillegg.

Restskatt

Ved restskatt beregnes det renter fra 1. juli 2019 (15. mars 2020 for upersonlige skattytere) frem til forfall første termin restskatt i 2020, dvs. tre uker etter at skatteoppgjøret er sendt.

Dersom du innbetaler tilleggsforskudd innen 31. mai 2020 slipper du imidlertid å betale renter. Dette gjelder både for lønnstakere/pensjonister og næringsdrivende. Du finner informasjon om konto- og KID-nummer for betaling av tilleggsforskudd i skattemeldingen din.

Restskatt (med rentetillegg) under 100 kroner kreves ikke inn. Uførepensjonister, mottakere av overgangsstønad, etterlattepensjon, pensjon til familiepleiere eller supplerende stønad til person med kort tid i Norge som får skattebegrensning pga. lav inntekt, slipper rentetillegg på restskatt.

Penger til gode

Har du penger til gode, vil det også bli beregnet renter.

Ved for mye innbetalt utskrevet forskuddsskatt og forskuddstrekk innbetalt innen utgangen av inntektsåret skal det beregnes rentegodtgjørelsen fra 1. juli 2019 (15. mars 2020 for upersonlige skattytere) til skatteoppgjøret blir sendt deg i 2020.

Ved tilbakebetaling av tilleggsforskudd og utskrevet forskuddsskatt som er innbetalt i året etter inntektsåret og senest 31. mai, skal du godtgjøres renter fra 31. mai 2020 til skatteoppgjøret blir sendt deg.

Tilgodebeløp (med rentegodtgjørelse) på kr 99 eller lavere vil ikke bli tilbakebetalt.

Reisefradrag

Det gis fradrag for daglig reise mellom hjem og arbeidssted. Du kan kreve fradrag for arbeidsreiser på vanlig måte selv om du har firmabil.

Det er ikke fradragsrett for reiseutgifter i forbindelse med besøk av barn, eller ved reise til studiested.

Hvis arbeidsgiver besørger transport til og fra jobb, det vil si dersom den ansatte kjører gratis eller med rabatt på transportmiddel som arbeidsgiver stiller til rådighet, kan man ikke kreve fradrag for denne reisen etter sats.

Yrkesreiser kan du ikke kreve fradrag for i denne posten. Er du næringsdrivende, er det en egen post i næringsoppgaven hvor du fører yrkeskjøring. Er du lønnsinntaker og har yrkeskjøring, kan du også kreve fradrag for slik kjøring etter de samme regler som gjelder for næringsdrivende. Slikt fradrag inngår imidlertid i minstefradraget, og kommer derfor eventuelt isteden for dette.

Vanligvis gis det kjøregodtgjørelse for lønnsinntakernes yrkeskjøring. Slik godtgjørelse kan gis skattefritt dersom den ikke gir overskudd (med kr 3,50 per kilometer).

Arbeidsreiser skiller seg også fra de såkalte pendlerreiser (besøksreiser), som er arbeidsreiser med overnatting. Det gis imidlertid fradrag etter de samme regler som for arbeidsreiser.

Sats og bunnfradrag

Reisefradraget er 1,56 kroner per kilometer – uansett om du reiser kollektivt, bruker egen bil, sitter på med venner eller må bruke drosje. Satsen reduseres til 0,76 per kilometer for reise over 50.000 kilometer i året. Det gis ikke fradrag for reisestrekning utover 75.000 km per kalenderår. Summen av reisefradraget må reduseres med et bunnfradrag som for 2019 utgjør 22.700 kroner.

Beregning av reisefradraget

Reisefradraget består av avstandsfradraget pluss (i noen tilfeller) bom-/fergefradraget, fratrasket egenandelen.

For å beregne reisefradraget multipliserer du først antall kilometer per dag med antall arbeidsdager. Ved fulltidsstilling med vanlig fem-dagers uke, regner man med 230 arbeidsdager i løpet av året. Fravær utover ferie (sykdom, avspasering mv) skal trekkes fra dersom fraværet utgjør mer enn 15 arbeidsdager i året. Ved flere arbeidsreiser til og fra arbeid i løpet av en dag, skal faktisk antall reiser regnes med. Ved deltids jobb regnes det reelle antall dager.

Satsene

For arbeidsreise inntil 50.000 km per år kan det kreves fradrag med kr 1,56 per kilometer. For avstand utover dette, inntil 75.000 km, gis fradrag med kr 0,76 per kilometer.

Deretter trekker du fra bunnfradraget på 22.700 kroner.

Eksempel

En daglig reisevei på 15 kilometer (hver vei) gir følgende regnestykke for en person i fulltids jobb:

$30 \text{ km} \times 230 \text{ dager} \times 1,56 = 10.764 \text{ kroner}$. Utgiftene overstiger ikke bunnfradraget, og en har derfor ikke krav på noe fradrag.

For å overstige bunnfradraget må du ha en daglig arbeidsreise på omtrent 32 kilometer (31,63) hver vei i fulltidsstilling.

Eksempel

En daglig reisevei på 40 kilometer (hver vei) gir følgende fradrag for en person i fulltids jobb:

$80 \text{ km} \times 230 \text{ dager} \times 1,56 = 28.704 \text{ kroner}$. Etter bunnfradraget på 22.700 kroner, blir det igjen 6.004 kroner til fradrag.

Mange får reisefradraget forhåndsutfylt i skattemeldingen. Du bør imidlertid sjekke at beløpet stemmer. Det beløpet som er forhåndsutfylt, er basert på fjorårets tall. Var du syk deler av fjoråret, eller økte stillingsprosenten siste år, må du passe på å øke fradraget. Har du skiftet bolig eller arbeidssted, kan fradraget bli høyere eller lavere enn det som er forhåndsutfylt, avhengig av ny avstand mellom hjem og arbeidssted. Fradraget for arbeidsreise reduseres ikke selv om du benytter firmabil.

Bompenger og ferge

I visse tilfeller har du krav på fradrag for utgifter til bompenger og ferge i tillegg til avstandsfradraget.

For å kunne kreve fradrag for ferge eller bompenger må du ha «behov for bil», og utgiftene må overstige 3.300 kroner per år. «Behov for bil» har du bare dersom bruk av bil innebærer minst to timer kortere reise- eller ventetid per dag, sammenlignet med bruk av offentlige kommunikasjonsmidler.

NB! Fra 2019 vil samlet reisefradrag, inklusiv bompasseringer og ferge, være begrenset oppad til 97.000 kroner.

Eksempel

Muhammed har fulltidsjobb. Arbeidet ligger 80 km unna hjemmet hans, og han bruker egen bil til jobb. Han kjører samme rute som bussen.

Fradraget for 2019 blir:

80 km x 2 turer pr. dag x 230 dager = 36.800 km

36.800 km x kr 1,56 = kr 57.408

kr 57.408 - kr 22.700 = kr 34.708 i fradrag

En kollega av Muhammed, Jostein, bor like langt unna. På hans hjemsted er det dårligere kollektivtilbud. Alternativet til å bruke bil er for ham kombinasjon av buss og tog, slik at han daglig ville brukt over fire timer på reise frem og tilbake, i stedet for de to timene det tar å kjøre. Han har i løpet av året betalt 8.000 kroner i bompaseringer. Josteins reisefradrag blir dermed 42.708 kroner.

Eksempel

Avstanden mellom hjem og arbeid er 50 kilometer hver vei, og arbeidstaker jobber vanlig femdagers uke. Arbeidsdagen starter så tidlig at det ikke er aktuelt å bruke offentlige kommunikasjonsmidler. Utgifter til bompasering er på 7.000 kroner per år. Fradraget blir:

100 km x 230 dager x kr 1,56 kr 35.880

+Bompenger kr 7.000

=Sum utgifter kr 42.880

-Bunnfradrag kr 22.700

=Reisefradrag kr 20.180

Skatteberegning

Skatt på alminnelig inntekt

De fleste lønnstakere og pensjonister mottar en foreløpig beregning av skatter og avgifter som vedlegg til den forhåndsutfylte skattemeldingen. Forutsatt at beløpene som er forhåndsutfylt er korrekte og fullstendige, samt at du ikke gjør endringer, viser denne hva du får i restskatt eller til gode på skatten eksklusiv renter. Korrigerer du beløp eller gjør tilføyelser i skattemeldingen vil dette normalt medføre økt eller redusert skatt.

Det er maksimalt fire skatter som blir beregnet. Dette er skatt på alminnelig inntekt (inntektsskatt til kommune, fylke og fellesskatt til staten), trinnskatt, trygdeavgift og formuesskatt.

Endring av inntekts- og fradragbeløp vil i de fleste tilfelle ha en skatteeffekt på 22 prosent. Dette gjelder imidlertid ikke hvis du for eksempel korrigerer lønn, pensjon eller næringsinntekt. Dersom du endrer denne type inntekter, må du også ta hensyn til trygdeavgift og eventuelt trinnskatt.

For 2019 beskattes eierinntekter (aksjeutbytte, gevinst-/ og tap ved salg av aksjer, utdeling fra deltakerfastsatt selskap og gevinst-/tap ved salg av andel i deltakerfastsatt selskap) med 31,68 prosent. Teknisk gjøres dette ved at eierinntektene oppjusteres med en faktor på 1,44.

Eksempel

Kristoffer mottar 10.000 kroner i utbytte etter skjerming i 2019. Skatten på utbytte blir 3.168 kroner ($10.000 \times 1,44 \times 22\%$).

I den nye skattemeldingen for lønnstakere og pensjonister får du oppdatert skatteberegning med en gang dersom du gjør endringer. Leverer du på papir, må du foreta utregningen manuelt. Dette gjelder også dersom du har mottatt skattemelding for næringsdrivende mv. Alternativt kan du legge tallene inn i Skatteetatens skattekalkulator på skatteetaten.no.

Skatt på alminnelig inntekt består av kommunal- og fylkeskommunal skatt, samt fellesskatt til staten. Satsen er 22 prosent. I alminnelig inntekt inngår alle skattepliktige inntekter (pensjonsinntekt, lønnsinntekt, næringsinntekt og kapitalinntekt), redusert for alle fradragsberettigede utgifter og et personfradrag. Personfradraget er et generelt bunnfradrag som ikke fremgår av skattemeldingen men blir (automatisk) tatt hensyn til ved beregningen av skatten.

Skatt på alminnelig inntekt for inntektsåret 2019 beregnes som følger:

Inntektsskatt til kommune og fylke (14,15 %) / fellesskatt til staten (7,85 %)

Alminnelig inntekt

-personfradrag (kr 56.550)

=Skattegrunnlag x 22 %¹¹ Personer i Finnmark og Nord-Troms 18,5 %

Fra og med 2018 skattlegges alle personlige skattytere i skattekasse 1.

Eksempel

Frank er enslig og har i 2019 en alminnelig inntekt på 350.000 kroner. Skatt på alminnelig inntekt blir:

Alminnelig inntekt	kr 350.000
- personfradrag:	kr 56.550
= skattegrunnlag	kr 293.450

Inntektsskatt (skatt på alminnelig inntekt): kr 293.450 x 22 % = kr 64.559

Negativ inntekt

Dersom du har negativ inntekt vil den delen som ikke er brukt opp automatisk bli overført til din ektefelle. Det er ingen valgdag når det gjelder overføring av restfradraget til ektefellen. Dette medfører at din ektefelle får lavere alminnelig inntekt og dermed lavere skatt enn hva beløpene som er ført i skattemeldingen hans eller hennes skulle tilsi. Dersom verken du eller din ektefelle har tilstrekkelig inntekt til å dra nytte av underskuddet, fremføres det overskytende automatisk til din skattemelding neste år.

Bosatte i Nord-Troms og Finnmark

Det gis skattelempning dersom du er bosatt i kommunene Karlsøy, Kvæangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms eller i Finnmark. Sammenlignet med bosatte andre steder i landet innebærer skattelempningen følgende i 2019:

- 2 prosent lavere trinnskatt (kun trinn 3)
- 3,5 prosent lavere fellesskatt til staten (inntektsskatt)
- særskilt inntektsfradrag – 15.500 kroner

Ved skatteberegningen vil både inntektsskatt og trinnskatt bli beregnet som om du ikke bodde i Finnmark eller Nord-Troms. Deretter gis det et skattefradrag som utgjør summen av den skattelette som lavere trinnskatt, fellesskatt og særskilt inntektsfradrag gir. Særskilt inntektsfradrag er et ekstra fradrag i nettoinntektsgrunnlaget før 18,5 prosent

inntektsskatt beregnes. Merk at i skatteoppgjøret omtales denne skatteletten kun på egen linje som «Særskilt fradrag i Finnmark og Nord-Troms».

Trinnskatt

Trinnskatten beregnes av personinntekt som overstiger et årlig fastsatt fribeløp. Personinntekt er et brutto inntektsbegrep og omfatter inntekt fra arbeid (lønn, næring) og pensjon, eller inntekter som erstatter denne type inntekt (for eksempel sykepenges, foreldrepenger mm). Kapitalinntekter og fradrag har således ingen innvirkning på beregningen av trinnskatten.

Satser og innslagspunkt for inntektsåret 2019:

	Brutto personinntekt (kr)	Sats (%)
Fribeløp	0-174.500	0
Trinn 1	174.500-245.650	1,9
Trinn 2	245.650-617.500	4,2
Trinn 3	617.500-964.800	13,2 ¹
Trinn 4	964.800 og over	16,2

¹ 11,2 % for personer skattepliktig i Nord-Troms eller Finnmark

Eksempel

I 2019 har Iselin mottatt en lønn på 500.000 kroner. I tillegg har hun mottatt 200.000 kroner i pensjon. Dette gir følgende trinnskatt:

Bruttoinntekt	kr 700.000 (500.000+200.000)
- fribeløp	kr 174.500
= skattegrunnlag	kr 525.500
Trinnskatt:trinn 1: (245.650-174.500) = 71.150 x 1,9 %	kr 1.352
Trinnskatt:trinn 2: (617.500-245.650) = 371.850 x 4,2 %	kr 15.618
Trinnskatt:trinn 3: (700.000-617.500) = 82.500 x 13,2 %	kr 10.890
Total trinnskatt	kr 27.860

Iselin må betale 27.860 kroner i trinnskatt.

For næringsdrivende skal det også beregnes trinnskatt av arbeidsgodtgjørelse og personinntekt fra næringen.

Trygdeavgift

Som medlem av folketrygden må du betale trygdeavgift. Trygdeavgiften beregnes av personinntekten (samme grunnlag som trinnskatten beregnes av) og har differensierte satser avhengig av hvilke type inntekt det er snakk om (lønn/næring/pensjon) og hvor gammel du er. Det skal ikke betales trygdeavgift for personinntekt under 54.650 kroner. Avgiften skal heller ikke overstige 25 prosent (opptrappingsats) av den delen av personinntekten som overstiger 54.650 kroner.

For inntektsåret 2019 og 2020 beregnes trygdeavgiften som følger:

		Sats (%)	
	Inntekt	2019	2020
Mellomsats	Lønn	8,2	8,2
	Næringsinntekt – fiske og fangst ¹ /barnepass i eget hjem	8,2	8,2
Høy sats	Næringsinntekt – jordbruk og skogbruk	11,4	11,4
	Annen næringsinntekt	11,4	11,4
Lav sats	Pensjonsinntekt ²	5,1	5,1
	Personinntekt til personer under 17 år og over 69 år	5,1	5,1

¹ Lavere trygdeavgiftssats for fiske og fangst har sammenheng med at disse næringene betaler produktavgift som blant annet skal dekke differansen mellom 8,2 % og 11,4 % trygdeavgift.

² Fra i 2015 skattlegges uføretrygd som lønn, dvs. med sats på 8,2 %.

Eksempel

I 2019 har Kristoffer (65 år) mottatt 75.000 kroner i alderspensjon og 300.000 i lønnsinntekt, totalt 375.000 kroner. Dette gir følgende trygdeavgift:

Pensjon:	kr 75.000 x 5,1 % =	kr 3.825
Lønn:	kr 300.000 x 8,2 % =	kr 24.600
Samlet trygdeavgift		kr 28.425

Kristoffer må betale 28.425 kroner i trygdeavgift i 2019.

Maksimale effektive marginale skattesatser

Marginalskatt er den skattesatsen som gjelder for den siste kronen du har tjent. For inntektsåret 2019 og 2020 utgjør skattesatsene som følger:

Inntektsart	2019	2020
Lønnsinntekt eks. arbeidsgiveravgift	46,4 %	46,4 %
Lønnsinntekt inkl. arbeidsgiveravgift ¹	53,0 %	53,0 %
Pensjonsinntekt	43,3 %	43,3 %
Fiske, barnepass	46,4 %	46,4 %
Annen næringsinntekt	49,6 %	49,6 %
Utbytte og uttak ²	46,7 %	46,7 %

¹ 2019/2020: $(8,2+22+16,2+14,1) \times 100 / (100+14,1)$

² For eier selskap til sammen

Skattesatser 2019–2020

Skattesatser og beløpsgrenser mv. for inntektsårene 2019 og 2020:

	2019	2020
Skatt på alminnelig inntekt		
Personer ¹	22 pst.	22 pst.
Bedrifter	22 pst.	22 pst.
Trinnskatt		
Trinn 1		
Innslagspunkt	174 500 kr	180 800 kr
Sats	1,9 pst.	1,9 pst.
Trinn 2		
Innslagspunkt	245 650 kr	254 500 kr
Sats	4,2 pst.	4,2 pst.
Trinn 3		
Innslagspunkt	617 500 kr	639 750 kr
Sats ²	13,2 pst.	13,2 pst.
Trinn 4		
Innslagspunkt	964 800 kr	999 550 kr
Sats	16,2 pst.	16,2 pst.
Trygdeavgift		
Nedre grense for å betale trygdeavgift	54 650 kr	54 650 kr
Opptappingssats	25,0 pst.	25,0 pst.
Sats		
Lønnsinntekt	8,2 pst.	8,2 pst.

Primærnæringsinntekt ³	11,4 pst.	11,4 pst.
Annen næringsinntekt	11,4 pst.	11,4 pst.
Pensjonsinntekt mv.	5,1 pst.	5,1 pst.
Maksimale effektive marginale skattesatser		
Lønnsinntekt ekskl. arbeidsgiveravgift	46,4 pst.	46,4 pst.
Lønnsinntekt inkl. arbeidsgiveravgift	53,0 pst.	53,0 pst.
Pensjonsinntekt ⁴	43,3 pst.	43,3 pst.
Primærnæringsinntekt ³	46,4 pst.	46,4 pst.
Annen næringsinntekt	49,6 pst.	49,6 pst.
Utbytte og uttak ⁵	46,71 pst.	46,71 pst.
Personfradrag	56 550 kr	51 300 kr
Minstefradrag i lønnsinntekt		
Sats	45,0 pst.	45,0 pst.
Nedre grense	4 000 kr	4 000 kr
Øvre grense ⁶	100 800 kr	104 450 kr
Minstefradrag i pensjonsinntekt		
Sats	31,0 pst.	31,0 pst.
Nedre grense	4 000 kr	4 000 kr
Øvre grense	85 050 kr	87 450 kr
Særskilt fradrag i arbeidsinntekt ⁷	31 800 kr	31 800 kr
Særfradrag for enslige forsørgere	51 804 kr	51 804 kr
Særskilt skattefradrag for pensjonister		
Maksimalt beløp	30 000 kr	32 330 kr
Nedtrapping, trinn 1		
Innslagspunkt	198 200 kr	204 150 kr
Sats	15,3 pst.	16,7 pst.
Nedtrapping, trinn 2		
Innslagspunkt	297 900 kr	306 300 kr
Sats	6,0 pst.	6,0 pst.

Skattebegrensningsregelen

Avtrappingssats	55,0 pst.	55,0 pst.
Skattefrie nettoinntekt		
Enslig	147 450 kr	147 450 kr
Gift	135 550 kr	135 550 kr
Formuestillegget		
Sats	1,5 pst.	1,5 pst.
Enslig	200 000 kr	200 000 kr
Gift	100 000 kr	100 000 kr
Særskilt fradrag i Finnmark og Nord-Troms	15 500 kr	15 500 kr
Sjømannsfradraget		
Sats	30,0 pst.	30,0 pst.
Øvre grense	80 000 kr	80 000 kr
Fiskerfradraget		
Sats	30,0 pst.	30,0 pst.
Øvre grense	150 000 kr	150 000 kr
Særskilt fradrag i næringsinntekt for jordbruk mv.		
Inntektsuavhengig fradrag	63 500 kr	90 000 kr
Sats utover inntektsuavhengig fradrag	38,0 pst.	38,0 pst.
Maksimalt samlet fradrag	166 400 kr	190 400 kr
Særfradrag for store sykdomsutgifter		
Nedre grense	9 180 kr	9 180 kr
Maksimalt årlig fradrag for innbetaling til individuell pensjonsordning ⁸	40 000 kr	40 000 kr
Fradrag for reiser mellom hjem og arbeid		
Sats per km	1,56/0,76 kr	1,56/0,76 kr
Nedre grense for fradraget	22 700 kr	23 100 kr
Maksimalt fradrag for gaver til frivillige organisasjoner	50 000 kr	50 000 kr
Maksimal verdi av skattefrie personalrabatt	8 000 kr	8 000 kr

Maksimalt fradrag for innbetalt fagforeningskontingent mv.	3 850 kr	3 850 kr
--	----------	----------

Boligsparing for ungdom under 34 år (BSU)

Sats for skattefradrag	20,0 pst.	20,0 pst.
Maksimalt årlig sparebeløp	25 000 kr	25 000 kr
Maksimalt samlet sparebeløp i ordningen	300 000 kr	300 000 kr

Foreldrefradrag for legitimerede utgifter tilpass og stell av barn

Øvre grense

Ett barn	25 000 kr	25 000 kr
Tillegg per barn utover det første	15 000 kr	15 000 kr

Skattefri kilometergodtgjørelse ved yrkeskjøring med privatbil

Sats per kilometer til og med 10 000 km	3,50 kr	3,50 kr
Sats per kilometer over 10 000 km	3,50 kr	3,50 kr

Formuesskatt ⁹

Kommune

Innslagspunkt	1 500 000 kr	1 500 000 kr
Sats	0,7 pst.	0,7 pst.
Stat		

Innslagspunkt	1 500 000 kr	1 500 000 kr
Sats	0,15 pst.	0,15 pst.

- 1) For skattytere i Nord-Troms og Finnmark er satsen 18,5 % i 2019 og 2020.
- 2) For skattytere i Nord-Troms og Finnmark er satsen 11,2 pst. i trinn 3 både i 2019 og 2020.
- 3) Næringsdrivende innenfor fiske og fangst samt barnepass i eget hjem (barn under 12 år eller med særlig behov for omsorg og pleie) har 8,2 pst. trygdeavgift på næringsinntekten.
- 4) For personer som omfattes av skattefradrag for pensjonsinntekt, kan den høyeste effektive marginale skattesatsen bli opptil 46,6 pst. i 2019 og 48,0 pst. i 2020.
- 5) Inkludert selskapsskatt og oppjusteringsfaktor for utbytte mv. I 2019 og 2020 er selskapsskatten 22 pst. og oppjusteringsfaktoren for utbytte mv. 1,44.
- 6) Summen av minstebradraget i lønnsinntekt og minstebradraget i pensjonsinntekt begrenses oppad til øvre grense i minstebradraget i lønnsinntekt, dvs. 104 450 kroner i 2020.
- 7) Skattyter som kun har lønnsinntekt, får det høyeste av minstebradraget i lønnsinntekt og det særskilte fradraget i arbeidsinntekt.
- 8) I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2017 er det innført en ny ordning for skattefavisert individuell sparing til pensjon. Maksimalt fradragbeløp i den nye ordningen er 40 000 kroner. Den gamle IPS-ordningen videreføres med 15 000 kroner i maksimalt fradrag (samordnes med innskudd i den nye ordningen slik at samlet fradrag ikke kan overstige 40 000 kroner) for de som allerede sparer i ordningen.
- 9) Innslagspunktene er for enslige skattytere. For ektefeller, som lignes under ett for felles formue, er innslagspunktene det dobbelte av hva tabellen viser.

Skatteklasse

To skatteklasser

Det skal fastsettes skatteklasse for alle personlige skattytere (fysiske personer) ved fastsettelsen. Det samme gjelder for dødsbo. Det fastsettes ikke skatteklasse for andre upersonlige skattytere (aksjeselskaper mv.) enn dødsbo.

Fra 2018 er det to skatteklasser; klasse 0 og klasse 1. Klasse 2 har falt bort fra 2018.

Personfradrag (tidligere klassefradrag)

Personfradrag er et generelt bunnfradrag i alminnelig inntekt, det vil si at det gis i alle inntekter (lønns-, pensjons-, kapital- og næringsinntekter). Alle personlige skattytere bosatt i Norge skattlegges i skatteklasse 1 fra og med inntektsåret 2018. Fradraget gis automatisk ved skatteberegningen (det verken føres i eller fremgår av skattemeldingen).

For inntektsåret 2019 utgjør personfradraget 56.550 kroner.

Det gis ikke personfradrag i klasse 0. For eksempel skattlegges dødsbo i skatteklasse 0 for år etter dødsfallåret (når boet ikke er oppgjort).

Personfradraget er altså ikke et fradragsbeløp ved inntektsfastsettingen, men et skattefritt fribeløp ved beregning av skatt på alminnelig inntekt (nettoinntekt).

Personfradraget kan ikke føre til negativ inntekt, og dermed heller ikke gi fremførbart underskudd.

Opphold i utlandet

Er du skattepliktig som bosatt i Norge etter norsk intern rett for hele inntektsåret, innvirker ikke opphold utenfor Norge på klassefastsettingen. Dette gjelder selv om du har hatt opphold i utlandet hele inntektsåret og selv om du anses skatteavtalemessig bosatt i utlandet etter skatteavtalen med vedkommende land.

Dersom du etter skatteloven regnes som skattepliktig bosatt i Norge etter norsk intern rett bare en del av året, skal du ha personfradrag tilsvarende det antall hele eller påbegynte måneder av inntektsåret som oppholdet har vart. Det samme gjelder for deg som kun er skattepliktig til Norge under midlertidige opphold her.

Eksempel

Har du for eksempel oppholdt deg i Norge fra 12. august til 8. september, så har du oppholdt deg her under 30 dager, og skal ha 1/12 personfradrag. Hvis du hadde oppholdt deg her frem til 13. september, så hadde du hatt krav på 2/12 personfradrag.

Ektefeller

Som hovedregel skattlegges ektefeller særskilt. Når ektefellene skattlegges særskilt, skal ektefellenes inntekt skattlegges hver for seg. Dette innebærer at det for hver av ektefellene foretas en skatteberegning i klasse 1 av inntektskatt på alminnelig inntekt, trinnskatt på personinntekt, og av trygdeavgifter. Formuesskatt beregnes alltid på ektefellenes samlede formue.

Ektefeller skal skattlegges hver for seg (atskilt) selv om ekteskapet består både formelt og reelt når de etter ekteskapsinngåelsen fortsetter å bo hver for seg. Tilsvarende gjelder også dersom de etter å ha etablert felles hjem går over til å leve varig atskilt uten at det foreligger samlivsbrudd.

Eksempel:

Jostein er 89 år, og flytter inn på aldershjem, mens kona Erna på 82 år bor hjemme. Han og kona Erna lever varig atskilt, og skattlegges hver for seg.

Nygifte

Har dere giftet dere etter 31. oktober i året før inntektsåret (fra og med 1. november 2018), skattlegges dere hver for dere (adskilt). Har dere giftet dere i denne perioden anses dere ikke automatisk som ektefeller – rent skattemessig.

Dere bør sjekke om det lønner seg å bli skattlagt under ett (som ektefeller) for inntektsåret 2019. Skattlegging under ett kan gi lavere formuesskatt hvis en av ektefellene har negativ formue mens den andre har positiv formue av en størrelse som utløser formuesskatt.

Det er imidlertid et vilkår som må oppfylles, og det er at dere må ha flyttet sammen i felles hjem før utgangen av 2019.

Et eksempel på det du kan skrive i vedlegg til skattemeldingen er:

«Jeg giftet meg med Kari Lillevik f.nr: 123456 00000 den 10. desember 2018. Vi har bodd sammen i flere år og oppfyller derfor vilkåret om å ha stiftet felles hjem før utgangen av 2019. Jeg har ikke hatt noen inntekt i 2019, og krever derfor å bli skattlagt sammen med min ektefelle.»

Samlivsbrudd

Som samlivsbrudd regnes skilsmisse, formell separasjon eller faktisk separasjon.

Barnløst par

Hvis dere har flyttet fra hverandre (samlivsbrudd) ved utgangen av året vil dette, skattemessig, få effekt for hele året. I skattemeldingen vil dere derfor bli behandlet som enslige. Begge tar med egen formue og inntekt, og får ett personfradrag hver.

Ektefeller med barn

For ektefeller med barn blir den skattemessige effekten av et samlivsbrudd større. En eller begge av de tidligere ektefellene vil bli betegnet som «enslig forsørger». Som enslig forsørger får man eventuelt foreldrefradrag (fradrag for barnepass), og særfradrag for enslige forsørgere.

Har du blitt skilt eller separert, og overtar eneomsorgen for barnet som fortsetter å bo hos deg, skal du ha særfradrag som enslig forsørger. Er det flere barn, og hver av foreldrene beholder eneomsorgen for minst ett av dem, vil begge foreldrene kunne anses som enslige forsørgere, se «Enslige forsørgere».

Flytter sammen igjen

Er separerte ektefeller flyttet sammen igjen innen utgangen av inntektsåret, skal klasse fastsettes som for ektefeller.

Flytter skilte ektefeller sammen uten å inngå nytt ekteskap, er de ikke gift, men samboere.

Ektefelle bosatt i utlandet

Er den ene ektefelle skattepliktig som bosatt i Norge etter norsk intern rett og den andre ektefelle ikke er skattepliktig som bosatt i Norge, skal den ektefellen som er bosatt i Norge gis personfradrag etter de ordinære reglene.

Hvis ektefellen i utlandet har tatt opphold i Norge i løpet av inntektsåret og begge ektefellene er skattepliktige for lønn i Norge og de oppholder seg i Norge innenfor den samme tidsperioden, kan de kreve å bli skattlagt som ektefeller.

Har den ene eller begge ektefeller bare bodd eller oppholdt seg deler av året i Norge, slik at det blir spørsmål om redusert personfradrag/fribeløp for en eller begge ektefeller, skal dette avgjøres individuelt for hver av dem.

Dødsfall - skatteklasser

Når en person dør vil skattemessig behandling avhenge av om gjenlevende ektefelle eller samboer sitter i uskifte eller ikke. Var vedkommende enslig eller samboer uten barn, skilles det mellom tilfeller hvor enearving overtar alt og andre tilfeller hvor det er flere arvinger slik at det oppstår et dødsbo.

Avdøde var gift eller samboer

Gjenlevende ektefelle overtar i uskifte

Når du som gjenlevende ektefelle har overtatt boet udeelt (uskiftet bo) etter avdøde ektefelle, skattlegges du og avdøde som ektefeller i dødsåret. Hvis både du og avdøde hadde inntekt, gis dere hvert deres personfradrag. Du som gjenlevende ektefelle formuesskattlegges for hele uskifteboet og får som følge av den felles skattleggingen dobbelt fribeløp i dødsåret.

Gjenlevende samboer i uskifte

Gjenlevende samboer med felles barn kan sitte i uskifte med bestemte eiendeler, og likestilles da med gjenlevende ektefelle, og behandles skattemessig som om paret var gift før dødsfallet.

Det er bare samboere med felles barn, eller som har hatt eller venter barn sammen som kan sitte i uskifte.

Gjenlevende samboer i uskifte likestilles med gjenlevende ektefelle. Det vil si at hvis både du og avdøde hadde inntekt, gis dere hvert deres personfradrag. Du som gjenlevende samboer formuesskattlegges for hele uskifteboet og får som følge av den felles skattleggingen dobbelt fribeløp i dødsåret. Dette kan slå gunstig ut:

Eksempel

Kari er gjenlevende samboer, og har betydelig egen formue. Både hun og den avdøde samboer eide hver sin halvpart av en belånt, felles bolig. Avdød samboer hadde negativ netto formue. Kari som sitter i uskifte, ber derfor om å bli lignet under ett med avdøde samboer i vedlegg til skattemeldingen. I stedet for ett fribeløp på 1,5 million kroner blir fribeløpet det doble: 3 millioner, og formuesskatten reduseres derfor med 12.750 kroner.

Avdøde var enslig eller samboer uten barn

Enearving

Overtar du som enearving boet udelt etter avdøde, skattlegges du og avdøde under ett.

Du kan imidlertid kreve din og avdødes inntekt skattlegges hver for seg. Slik atskilt skattlegging vil i de fleste tilfeller gi lavest skatt. I så fall ber du i vedlegg til skattemeldingen om å bli skattlagt atskilt.

Dødsbo

Når boet ikke overtas udelt av gjenlevende ektefelle, samboer eller enearving, vil dødsboet være eget skattesubjekt. I dødsåret skattlegges avdøde og dødsboet under ett.

Dødsboet gis personfradrag dersom avdøde ville fått personfradrag om avdøde hadde levd.

Klassefastsettingen for dødsbo er uten betydning ved klassefastsettingen for gjenlevende ektefelle/samboer.

I år etter dødsåret skattlegges dødsbo i klasse 0 og det gis dermed ikke personfradrag.

Formue

Personer bosatt i utlandet fastsettes i klasse 0. Ved fastsettelse i klasse 0 gis det ikke fradrag for fribeløp ved beregning av formuesskatt til kommunen.

Fribeløp ved beregning av skatt på formue til staten er derimot ikke avhengig av klassen, slik at alle personlige skattytere og dødsbo har krav på fribeløp ved beregning av formuesskatten til staten.

Eksempel

Tor er skattemessig bosatt i Tyskland, og har en fritidsbolig i Norge. Formuesverdien på fritidsboligen er 750.000 kroner. Tor skattlegges i klasse 0, ettersom han bare er begrenset skattepliktig til Norge. Han har derfor ikke krav på personfradrag, og får dermed ikke fribeløp ved beregning av formuesskatt til kommunen. Imidlertid får han fribeløp ved beregning av formuesskatt til staten, ettersom det ikke er avhengig av klassen. Formuesskatten til kommunen blir 5.250 kroner ($kr\ 750.000 \times 0,7\%$). På grunn av at fribeløpet er 1,5 million kroner blir det ikke formuesskatt til staten.

Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Skattebegrensning vil si at du betaler en lavere skatt enn du skulle gjort etter de ordinære skattereglene.

Hovedsiktemålet med skattebegrensningsregelen er at mottakere av visse behovsprøvde ytelser normalt skal slippe å betale skatt, men at denne fordelene skal avtrappes gradvis når inntekten eller formuen øker.

Hvem har krav på skattenedsettelse

Du kommer inn under reglene for skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt, dersom du mottar følgende ytelser:

- overgangsstønad etter ftrl. § 16-7 (tidligere familiepleier)
- overgangsstønad etter ftrl. 17-6 (gjenlevende ektefelle)
- pensjon etter ftrl. § 16-7 (tidligere familiepleier)
- pensjon etter ftrl. § 17-5 (gjenlevende ektefelle)

Regelen for skattebegrensning ble endret med virkning fra inntektsåret 2011, og omfatter ikke lenger alderspensjonister.

Fra 2015 omfatter reglene for skattebegrensning heller ikke uførepensjonister, enslig mor eller far som mottar overgangsstønad eller mottakere av supplerende stønad med kort botid i Norge. For uførepensjonister og enslig mor eller far som mottar overgangsstønad var det en overgangsordning som gjaldt til og med inntektsåret 2017.

Beløpsgrense

Dersom du har du krav på skattebegrensning, skal det ikke beregnes skatt på alminnelig inntekt eller trygdeavgift dersom beregningsgrunnlaget ikke overstiger:

- | | | |
|---------------|-------------|--------------------|
| • Enslige: | Kr 147.450 | (2020: kr 147.450) |
| • Ektefeller: | Kr 135.550* | (2020: kr 135.550) |

* Ektefeller ses som hovedregel hver for seg, slik at beløpsgrensen gjelder per person.

Skattebegrensningen innebærer at du betaler 55 prosent skatt av (en beregnet) nettoinntekt som overstiger den skattefrie nettoinntekten, inntil du er oppe på normal skatt for ditt inntektsnivå.

Beregningsgrunnlaget

Beregningsgrunnlaget for skattebegrensning tar utgangspunkt i alminnelig inntekt (nettoinntekt) før særfradrag. Et eventuelt tillegg i alminnelig inntekt ved utdeling fra ansvarlig selskap trekkes fra. Et eventuelt skjermingsfradrag i aksjeutbytte og/eller

aksjegevinsten må legges til. Fra og med inntektsåret 2016 skal aksjeutbytte, aksjegevinst/tap, utdeling fra deltakerfastsatt selskap og gevinst/tap ved realisasjon av andel i deltakerfastsatt selskap, oppjusteres med en faktor. For inntektsåret 2019 utgjør denne faktoren 1,44. Slik oppjustering skal imidlertid ikke foretas ved fastsetting av alminnelig inntekt som grunnlag for skattebegrensningen.

Du må også legge til et sjablongmessig inntektstillegg på 1,5 prosent av eventuell nettoformue som overstiger 200.000 kroner (100.000 kroner for hver ektefelle). Formuesverdi av primærbolig (dvs. egen bolig du er fast bosatt i ved utgangen av inntektsåret) holdes utenfor den formuen som skal være grunnlag for inntektstillegget.

Skatter som begrenses

Skatter som kan begrenses er skatt av alminnelig inntekt (kommune- og fylkesskatt, fellesskatt), trygdeavgift (lav, mellom og høy sats), og de to laveste nivåene av trinnskatt. Skattebegrensningen omfatter ikke de to høyeste nivåene på trinnskatten eller formuesskatt.

Tilleggsskatt og forsinkelsesavgift inngår ikke i skattebegrensningen. Eventuell tilleggsskatt beregnes likevel av den skatten som fremkommer etter at det er tatt hensyn til eventuell skattebegrensning.

Fradrag i skatt

Generelt

Skattebegrensningen regnes før alle fradrag direkte i skatt, for eksempel fradrag for boligsparing for ungdom (BSU). Fradrag direkte i skatt gis etter at skattebegrensningen er gjennomført.

Eksempel: Skattebegrensning for skattyter som mottar pensjon etter ftrl.**§ 17-5**

Johan mottok i 2019 pensjon på 220.000 kroner. Nettoformuen utgjorde 1.600.000 kroner, herav formuesverdi primærbolig på 450.000 kroner. Johans eneste fradrag er minstefradrag på 68.200 kroner. Dette gir Johan en alminnelig inntekt på 151.800 kroner. For å finne Johans skatt må vi først regne skatten ut etter de normale reglene:

Trygdeavgift:

kr 220.000 * 5,1 % =	kr 11.220
----------------------	-----------

Skatt på alminnelig inntekt:

(kr 151.800 – kr 56.550) * 22 % =	kr 20.955
-----------------------------------	-----------

Trinnskatt:

(220.000 – 174.500) * 1,9 % =	kr 865
-------------------------------	--------

Formuesskatt:

(kr 1.600.000 – kr 1.500.000) * 0,85 %	kr 850
--	--------

Samlet skatt/avgift	kr 33.890
---------------------	-----------

Samlet skatt etter de normale reglene er altså 33.890 kroner. Denne skatten må sammenlignes med skatten beregnet etter skattebegrensningsregelen, og den laveste av de to er skatten som skal betales:

Beregningsgrunnlag:

Overgangsstonad	kr 220.000
-----------------	------------

- minstefradrag	kr 68.200
-----------------	-----------

Beregnet nettoinntekt	kr 151.800
-----------------------	------------

+inntektstillegg formue

(kr 1.600.000 – kr 450.000 – kr 200.000) * 1,5 % =	kr 14.250
--	-----------

Beregningsgrunnlag	kr 166.050
--------------------	------------

Etter skattebegrensningsregelen skal skatt på alminnelig inntekt og trygdeavgift ikke overstige 55 prosent av beregnet nettoinntekt over 147.450 kroner. Dette gir:

Maksimal skatt på alm. inntekt og trygdeavgift:

$(kr\ 166.050 - kr\ 147.450) * 55\ %$	kr 10.230
+ Formuesskatt ¹ =	kr 850
Sum skatt og avgift	kr 11.080

Beregnet skatt og avgift i eksempelet blir etter dette 11.080 kroner, noe som innebærer en skattebegrensning på 22.810 kroner (kr 33.890 – kr 11.080).

¹Skattebegrensningen omfatter ikke formuesskatt

Skattebegrensning ved liten skatteevne

Innledning

Har du kommet i en vanskelig økonomisk situasjon og har svært lav inntekt, kan du søke om skattebegrensning på grunn av liten skatteevne. Søknaden kan vedlegges skattemeldingen. Skattekontoret vil da foreta en mer omfattende behovsprøving ut fra din økonomi.

Forutsetningen er at du har så lav inntekt at den ikke er tilstrekkelig til å dekke et nødvendig, nøkternt forbruk for deg selv og de personer du har plikt til å forsørge. I tillegg til skattepliktig inntekt vil skattekontoret også ta hensyn til skattefrie inntekter, som for eksempel barnetrygd. Du må ha et klart behov for skattenedsettelse.

Hvis din inntekt og formue er fastsatt ved skjønn, du har rett til lån fra Lånekassen for en større del av året, inntektsnedgangen er forbigående (ikke varer mer enn 2-3 år) eller den lave inntekten skyldes deltidsarbeid/kortvarig opphold i riket er det vanligvis ikke aktuelt å gi skattebegrensning etter denne regelen.

Dersom skattekontoret konkluderer med at du har behov for skattenedsettelse, skal skattebegrensningen skje på samme måte som om du hadde hatt krav på skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt.

Må ha hatt rett til skattebegrensning foregående år

Med virkning for inntektsåret 2018 er det innført et vilkår om at skattebegrensning kun gis til skattytere som oppfylte vilkårene for skattebegrensning for inntektsåret 2017. For etterfølgende inntektsår kreves det at du også oppfylte vilkårene for skattebegrensning i foregående inntektsår.

Om du for et senere inntektsår ikke har krav på skattebegrensning avskjæres du dermed fra å kunne kreve det også i fremtiden.

Eksempel

Johan hadde krav på skattebegrensning i 2017, 2018 og 2019, men ikke i 2020. Johan kan ikke få skattebegrensning for inntektsåret 2021 eller senere.

Beregningsgrunnlaget

For å finne beregningsgrunnlaget tar man utgangspunkt i alminnelig inntekt (nettoinntekt) før særfradrag. Et eventuelt tillegg i alminnelig inntekt ved utdeling fra ansvarlig selskap trekkes fra. Et eventuelt skjermingsfradrag i aksjeutbytte og/eller aksjegevinster må legges til. Fra og med inntektsåret 2016 skal aksjeutbytte, aksjegevinst/tap, utdeling fra deltakerfastsatt selskap og gevinst/tap ved realisasjon av andel i deltakerfastsatt selskap, oppjusteres med en faktor. For inntektsåret 2019 utgjør denne faktoren 1,44. Slik oppjustering skal imidlertid ikke foretas ved fastsetting av alminnelig inntekt som grunnlag for skattebegrensningen.

Beregningsgrunnlaget skal videre korrigeres for skattefrie inntekter. Det må derfor i utgangspunktet også gjøres tillegg for blant annet arv, gave, barnetrygd, kontantstøtte til småbarnsforeldre, skattefrie gevinster, skattefrie leieinntekter i fritaksbehandlet bolig, lotterigevinster, stipendier, inntekter som er skattefrie på grunn av skatteavtale mv. og skattefritt underholdsbidrag for barn som er 16 år eller yngre og som skattyter bor sammen med.

Derimot skal sosiale stønader fra det offentlige (grunn- og hjelpestønad etter folketrygdloven, bostøtte, ytelser etter sosiallovgivningen o.l.) holdes utenfor. Dette gjelder både om støtten ytes deg eller noen som du har plikt til å forsørge. Grunnlaget skal ikke korrigeres for tilbakebetalt skatt eller betalt restskatt.

En del av fradragposter ved fastsettingen påvirker ikke inntekten som du har til disposisjon til å dekke leveomkostninger og må derfor legges til beregningsgrunnlaget. Det gjelder blant annet sjømannsfradrag, særskilt fradrag for fiskere, tidligere års underskudd framført til fradrag i alminnelig inntekt i inntektsåret og fradragført tap ved realisasjon av fast eiendom og aksjer.

Videre skal det gjøres tillegg for etterbetalt pensjon for tidligere år som ikke er tatt med i alminnelig inntekt i året samt fradragførte gjeldsrenter når disse gjelder låneopptak til dekning av fritidseiendom, fritidsbåt, unødig kostbar bolig og bil o.l. I tillegg til ovennevnte skal det gjøres tillegg for eventuelle gaver til frivillige organisasjoner mv. som det er krevd fradrag for.

I tillegg til ovennevnte må du legge til et sjablongmessig inntektstillegg på 1,5 prosent av eventuell nettoformue som overstiger 200.000 kroner. Bolig brukt som egen primær-bolig holdes utenfor ved beregningen av nettoformuen.

Sluttvederlag

Utbetalinger i forbindelse med opphør av arbeidsforhold er i utgangspunktet skattepliktig som ordinær lønn (arbeidsinntekt). Det er uten betydning om oppsigelsen skyldes arbeidstakers forhold, nedbemanningssituasjoner eller rett og slett en avtale mellom arbeidstaker og arbeidsgiver om å avslutte arbeidsforholdet.

Det finnes likevel enkelte grep som kan gjøres for å redusere skatten på utbetaling i forbindelse med opphør av arbeidsforhold.

Utbetalingstidspunkt

Det normale ved utbetaling av sluttpakker er at du som ansatt tilbys en engangsutbetaling mot å avslutte arbeidsforholdet frivillig. Utbetalingen kommer da i tillegg til ordinær lønn og medfører at du fort kommer over innslagspunktet for 3. trinn i trinnskatten. Dette kan føre til en høyere skattebelastning enn om utbetalingen hadde blitt fordelt over flere år. I praksis er det derfor åpnet for at du kan inngå en avtale med arbeidsgiver om at utbetalingen skjer over flere år.

Husk at en slik avtale med arbeidsgiver må inngås før beløpet forfaller til betaling. I utgangspunktet beskattes lønn på utbetalingstidspunktet. Beskatningen kan imidlertid skje et tidligere inntektsår hvis du har adgang til å få beløpet utbetalt før det året det faktisk utbetales.

Utbetalinger som er unntatt fra skatteplikt

Støtte til utdanning med inntil 1,5 G.

Hvis du er i en prosess med arbeidsgiver hvor du skal avslutte ditt arbeidsforhold vil det være gunstig å la arbeidsgiver dekke utgiftene dine til en eventuell videreutdanning. Skulle du som ansatt ha dekket denne kostnaden selv, ville du normalt ikke fått fradrag. For at dekningen skal være skattefri er det et krav at utdannelsen har tilstrekkelig relevans for muligheten til å få nytt arbeid, samt at dekningen ikke overstiger en beløpsgrense på 1 ½ G (som fra 1. mai 2019 er på 149.787 kroner).

Arbeidsgivers dekning av utgifter til karriererådgivning mv. i forbindelse med opphør av arbeidsforhold omfattes også av skattefritaket.

Skattefritaket gjelder dekning av utgifter til blant annet undervisning, eksamensavgift, skolebøker og annet materiell knyttet til utdanningen/kurset, reise til undervisningsstedet samt utgifter til mat, opphold og besøksreiser dersom utdannelsen medfører opphold utenfor hjemmet. Et vilkår for skattefritak på godtgjørelse er at du utarbeider en oversikt over utgiftene på forhånd som leveres arbeidsgiver, og en endelig oversikt over utgiftene ved endt utdanning.

Ved ekstern utdanning gjelder det enkelte tilleggsvilkår:

- 1 Skattefritaket er begrenset til å gjelde utdanning som ved fulltidsstudier har en normert varighet på inntil 4 semestre eller maksimalt 20 måneder.
- 2 For utdanning på mer enn 2 måneder er det et vilkår at du må ha vært ansatt i heltidsstilling hos arbeidsgiveren i mer enn ett år ved studiets start.

Les mer om vilkårene for arbeidsgivers skattefrie dekning av utdanningsutgifter under «Utgiftsgodtgjørelser/utdanning».

Erstatninger

Erstatning for tapt arbeidsinntekt

Dersom det i forbindelse med en oppsigelse utbetales erstatning som skal dekke den ansattes økonomiske tap i forbindelse med oppsigelsen, for eksempel tapte arbeidsinntekter, er erstatningen alltid skattepliktig.

Arbeidsmiljøloven og skadeserstatningsloven – erstatning for ikke-økonomisk skade

I tilfeller hvor det utbetales erstatning til den ansatte for ikke-økonomisk skade, kan deler av erstatningen være skattefri.

Det er et vilkår for skattefrihet at utbetalingen skjer på grunnlag av en rettsstridig handlemåte fra arbeidsgivers side i forbindelse med fratredelsen. Det vil si at det må foreligge forhold som kan utløse erstatning etter arbeidsmiljøloven eller skadeserstatningsloven.

Arbeidsmiljøloven - usaklig oppsigelse eller avskjed

Hvis du fra arbeidsgiver får utbetalt erstatning med grunnlag i arbeidsmiljøloven § 15-12 om «usaklig oppsigelse», er en del av erstatningen tilsvarende inntil 1 ½ ganger folketrygdens grunnbeløp (149.787 kroner fra 1. mai 2019), skattefri. Tilsvarende gjelder erstatning for ikke-økonomisk skade ved «urettmessig avskjed» etter arbeidsmiljøloven § 15-14. Den delen av erstatningen som overstiger 1 ½ ganger grunnbeløpet, er skattepliktig som lønn.

Ved en rettskraftig dom som fastslår at oppsigelsen for eksempel er usaklig, så legges dette til grunn av skattemyndighetene. I de tilfeller hvor det verken foreligger noen dom, eller hvor arbeidsgiver ikke innrømmer skyld, er det du selv som må påvise at det foreligger klanderverdige forhold fra arbeidsgivers side og at erstatningen knytter seg til ikke-økonomisk skade som følge av krenkelsen.

Krenkelsen kan ligge i selve det at oppsigelsen er usaklig eller i måten oppsigelsen er gjennomført på. Ofte utbetales det i disse sakene en samlet erstatning som skal dekke både økonomisk og ikke-økonomisk skade.

Er størrelsen på erstatningsbeløpet (ikke-økonomisk skade) fastsatt i en rettskraftig dom, legges det til grunn. Følger det ikke av dommen hvor stor del av erstatningen som gjelder den ikke-økonomiske skaden, må det foretas en konkret vurdering av hvor mye denne utgjør av den totale erstatningsutbetalingen. Tilsvarende gjelder når en rettssak heves som forlikt eller erstatningsutbetalingen bare følger av en avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Det er ikke avgjørende hvordan partene selv har definert beløpet. Det avgjørende er om det var reelt grunnlag for erstatning etter reglene i arbeidsmiljøloven.

Skadeerstatningsloven - ménerstatning eller oppreisning

Erstatning som utbetales for ikke-økonomisk skade etter skadeserstatningsloven § 3-2, § 3-2 a om ménerstatning eller § 3-5 og 3-6 om oppreisning, er i sin helhet skattefri.

Det kreves at arbeidsgiver forsettlig, (grovt) uaktsomt eller på straffbart vis har opptrådt på en slik måte at arbeidstakeren er påført en krenkelse utenom selve opphøret av arbeidsforholdet, og at det er en rimelig sammenheng mellom krenkelsen og erstatningens størrelse.

Det er ytterst sjelden at erstatningsansvar foreligger på slikt grunnlag i forbindelse med opphør av arbeidsforhold. Et eksempel kan være at arbeidsgiveren har fremsatt grove beskyldninger som han senere må trekke tilbake.

Hvis det ikke foreligger rettskraftig dom må du overfor skattemyndighetene sannsynliggjøre at arbeidsgiveren har opptrådt slik at vilkårene for å gi slik erstatning for ikke-økonomisk skade er oppfylt.

Renter

Det er viktig å merke seg at renter av erstatningsbeløp alltid er skattepliktig inntekt, selv om selve erstatningsbeløpet ikke er skattepliktig. Rentene skattlegges som kapitalinntekter med 22 prosent.

Fradrag for advokatutgifter

Hvis sluttvederlaget som du får utbetalt av arbeidsgiver er skattepliktig vil du kunne ha krav på fradrag for advokatutgifter som du har hatt i forbindelse med avslutningen av arbeidsforholdet. Dette vil typisk kunne være utgifter i forbindelse med juridisk bistand for å beholde jobben, få jobben tilbake eller fremforhandle et best mulig økonomisk oppgjør.

Husk at advokatutgifter inngår i minstefradraget, slik at det i praksis kun vil bli fradragsrett hvis advokatutgiftene (sammen med eventuelle andre utgifter du har hatt i forbindelse med jobben) overstiger minstefradraget som for 2019 er på maksimalt 100.800 kroner.



Tips: Hvis du ikke får nyttiggjort deg fradraget for advokatutgifter siden minstefradraget overstiger dine faktiske utgifter, vil det være smart å få arbeidsgiveren din til å dekke disse kostnadene. Ved å inngå en avtale med din arbeidsgiver om at de dekker advokatkostnadene dine som en del av sluttpakken vil denne dekningen være skattefri.

Hvis utbetalingen fra arbeidsgiver derimot er skattefri, vil du ikke kunne kreve fradrag for advokatutgiftene.

Stipend

Stipend kan være enten skattepliktig eller skattefritt. Dersom det er tilstrekkelig sammenheng mellom stipendet og skattyters arbeid, vil stipendet være skattepliktig som lønnsinntekt. Dersom stipendet utbetales regelmessig, med grunnlag i lov eller avtale, kan stipendet være skattepliktig som pensjon.

Forskningsstipend

Forskningsstipend utbetalt fra arbeidsgiver er skattepliktig som lønnsinntekt. Det samme gjelder dersom stipendet er utbetalt fra andre, men skal erstatte arbeidsinntekt. Ved vurderingen av om stipendet er ment å erstatte arbeidsinntekt, legges det blant annet vekt på om stipendet er stort nok til å dekke normale leveomkostninger. I rettspraksis har stipender ned i 60-70.000 kroner blitt ansett tilstrekkelige. Det er ikke noe hinder for skatteplikt etter disse reglene at det ikke er forventet eller avtalt noe motytelse i form av prestasjoner eller forskningsarbeider fra mottaker. Det kreves heller ikke noe formell tilknytning mellom giver og mottaker.

Utdanningsstipend

Utdanningsstipend som utbetales for å gå på skole/universitet frem til avsluttende eksamen, for eksempel fra Lånekassen, er ikke skattepliktig inntekt. Utdanningsstipend i arbeidsforhold er normalt skattepliktig inntekt, men det finnes unntak fra denne skatteplikten. Les mer om arbeidsgivers dekning av kostnader til utdanning under temaet «Utdanning».

Reisestipend

Dersom stipendet brukes til konkrete reiser i forbindelse med arbeidet vil bare et overskudd være skattepliktig inntekt.

Hvis du for eksempel skal bruke stipendet til forskningsreiser, så vil hele eller deler av stipendet kunne utbetales skattefritt. Forutsetningen er for det første at det er en forskningsreise, dvs. at det er en reise som ikke er av fast karakter - altså ikke en del av en vanlig arbeidshverdag. Dette vil f. eks. typisk kunne dreie seg om deltakelse på konferanser, kongresser, seminarer, besøk hos forskningsmiljøer, såkalte field trips mv. Blir reisene av lang og mer varig karakter, vil den nødvendige karakteristikken av reisen for skattefri utbetaling kunne bortfalle. For at din arbeidsgiver skal kunne foreta en skattefri utbetaling ved forskningsreiser må utbetalingen dekke dokumenterte utgifter til reise og opphold, evt. deltakeravgifter mv. Du kan benytte regning og/eller statens satser. For å kunne få utbetalt noe skattefritt før reisen er foretatt, må du levere en skriftlig redegjørelse over anslagsvise utgifter som må dokumenteres ved reiseregning og originalbilag når reisen er gjennomført. Hvis du ikke gjør dette må arbeidsgiver behandle hele utbetalingen som skattepliktig lønn. Et overskudd vil uansett være skattepliktig som lønn.

Reisestipend fra Lånekassen er skattefritt.

Sykdomsutgifter (Særfradrag for store sykdomsutgifter)

Skattyter som har merkostnader på grunn av varig sykdom eller svakhet, kan kreve fradrag for merkostnadene dersom de overstiger 9.180 kroner. Dersom kostnadene overstiger grensebeløpet, gis det fradrag for $\frac{2}{3}$ (67 %) av kostnaden. Det er ingen øvre beløpsgrense.

Eksempel:

Bentes fradragsberettigede sykdomsutgifter er 20.000 kroner. Hun får fradrag for 13.400 kroner.

Ved utgifter til tilsyn av funksjonshemmet barn, gis det fradrag for kostnadene uten hensyn til minstebeløpet på 9.180 kroner. Du kan ikke kreve både foreldrefradrag og særfradrag for den samme utgiften. Overstiger utgiftene maksimalbeløpet for foreldrefradrag, kan det overskytende kreves som særfradrag.

For årene 2012 til 2020 er det et generelt krav for fradragsrett at skattyter har fått sykdomsfradrag både i 2010 og 2011. Videre er fradragsretten for enkelte utgiftstyper fjernet fra 2012.

Varig sykdom eller svakhet

Det er et krav for særfradrag at en lider av varig sykdom eller svakhet. Varig sykdom er en medisinsk betegnelse, mens varig svakhet er et juridisk begrep. Sykdom betegner alt helsevesenet skal ta seg av. Varig svakhet betegner et avvikt fra «normal» tilstand, og kan være både fysisk og psykisk. Eksempler er dysleksi og sterk syns- eller hørselshemming.

Tilstanden anses som varig dersom den har vart i, eller må forventes å vare i, minst to år.

Hvilke kostnader

Generelt

I utgangspunktet har en krav på fradrag for alle merkostnader på grunn av sykdom/svakhet. Det gis imidlertid ikke særfradrag for kostnader til varig opphold ved alders- og sykehjem. Egenbetaling ved avlastningsopphold på institusjon anses likevel som sykdomskostnad.

En må ved vurderingen av hvilke kostnader som gir fradragsrett, sammenligne med hvilke kostnader en ville hatt uten sykdommen/svakheten. Kostnader med fradragsrett kan være både behandlingskostnader (legekonsultasjoner, medisiner mv) eller andre økte kostnader sykdommen/svakheten medfører (spesielt kosthold, hjelp i hjemmet, økt klesslitasje, økt innetemperatur, forhøyet forsikringspremie mv.). Merutgifter til

kost for diabetikere blir sjablongmessig satt til 4.000 kroner for hele inntektsåret, dersom ikke høyere kostnader sannsynliggjøres.

Offentlige stønader som er ment å gå til dekning av sykdomskostnadene, og som er skattefrie, skal normalt redusere beløpet som gir fradragsrett. Dette gjelder for eksempel normalt grunnstønad og hjelpestønad.

Utgangspunktet om fradragsrett for alle merkostnader begrenses på to kanter, ved at:

- Fra 2012 er fradragsretten for enkelte utgiftstyper fjernet.
- Det gis normalt ikke fradrag for behandlingskostnader utenfor offentlig norsk helsevesen.

Fjernet fradragsrett for enkelte utgifter

Fradragsrett for utgifter til tannbehandling, boligtilpasning og transport er tatt ut av særfradragsordningen fra og med inntektsåret 2012. Utgifter til disse formål inngår altså ikke lenger i grunnlaget for særfradrag. Eventuelle gjestående utgifter må overstige 9.180 for å gi rett til fradrag.

Må ha hatt fradrag i 2010 og 2011

Fra og med 2012 er ordningen begrenset til eksisterende brukere, og det vil si at det bare er skattytere som fikk slikt særfradrag for inntektsårene 2010 og 2011, som kan kreve fradrag.

Eksempel:

Kari hadde særfradrag for store sykdomsutgifter i 2010, og fikk det samme i 2011. Per har ikke krevd særfradrag for sykdom i 2010, men hadde i 2011 kvalifiserende utgifter på til sammen 25.000 kroner, noe han fikk innvilget særfradrag for. Forutsatt at utgiftene fortsatt er de samme, vil Kari i 2019 få særfradrag, mens Per ikke vil få et slikt fradrag fordi han ikke hadde fradraget både i 2010 og 2011.

Behandlingsutgifter

Det er i utgangspunktet bare fradragsrett for pleie- eller behandlingsutgifter innenfor offentlig norsk helsevesen.

En institusjon, for eksempel et sykehus, er innenfor offentlig norsk helsevesen dersom den enten er eid eller drevet av offentlige myndigheter eller er finansiert av et regionalt helseforetak eller en kommune.

Privatpraktiserende lege, fysioterapeut og psykolog er innenfor offentlig norsk helsevesen dersom han har fastlegeavtale eller avtale om driftstilskudd med kommune eller regionalt helseforetak.

Det kan likevel gis fradrag for behandling dersom det ikke foreligger tilfredsstillende tilbud fra offentlig norsk helsevesen eller ventetiden er urimelig lang. Behandlingen må anses faglig forsvarlig. Det er normalt fylkesmannen som tar standpunkt til disse spørsmålene.

Dokumentasjon

Legeattest

Ved krav om fradrag for sykdomskostnader må en fremlegge legeattest. Dette plikter en normalt å gjøre hvert år i skattemeldingen. Dersom en tidligere har fremlagt legeerklæring hvor det fremgår at sykdommen er kronisk, trenger en ikke fremlegge legeattest på nytt.

Kostnadene

En må sannsynliggjøre hvilke typer kostnader en har hatt og størrelsen på disse. En bør ta vare på relevante kvitteringer gjennom året, slik at disse kan legges frem dersom skattekontoret ber om dette.

Forholdet til andre særfradrag

Særfradrag for sykdomsutgifter kan ikke gis sammen med særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne.

Eksempel på vedlegg til skattemeldingen

Ved krav om fradrag for sykdomsutgifter er det fornuftig å gi utfyllende opplysninger i eget vedlegg. Et vedlegg bør inneholde et oppsett og en beskrivelse av kostnadene, og kan for eksempel se slik ut:

Fnr 123456 12345 – Ola Nordmann

Vedlegg til skattemeldingen for inntektsåret 2019

Særfradrag for store sykdomsutgifter

Jeg krever med dette særfradrag for store sykdomsutgifter med 15.454 kroner (2/3 deler av de totale merkostnadene er fradragsberettiget, men bruttobeløpet skal føres opp) som følge av sykdommen multipl sklerose. Legeattest følger vedlagt.

Sykdommen medfører at jeg må sitte eller ligge. Det har derfor vært nødvendig å holde huset varmere enn normalt. Jeg bruker elektrisk oppvarming og er avhengig av en innetemperatur på omtrent 3 grader over normal temperatur.

I henhold til Skatte-ABC 2019 kan det som et utgangspunkt legges til grunn at oppvarmingskostnadene øker med 5 prosent for hver grad innetemperaturen økes ut over 22 grader. Ut fra dette anslås merkostnaden til oppvarming for inntektsåret 2019 som følger:

Totale strømutfgifter er 40.000 kroner. Anslagsvis går gjennomsnittlig 2/3 av strømforbruket til oppvarming, dvs. 26.666 kroner. Merkostnad til oppvarming utgjør dermed 4.000 kroner ($15\% \times 26.666$).

På grunn av redusert bevegelse er jeg avhengig av reisefølge på ferie. Jeg har betalt sydenreise for reisefølge med 7.000 kroner.

Oversikt over totale merkostnader for inntektsåret 2019:

Kostnader til egenandelskort 1	kr	2.369
Kostnad til egenandelskort 2	kr	2.085
Økte kostnader til oppvarming	kr	4.000
Turfølge feriereise	kr	7.000
Samlet sum	kr	15.454

Jeg har ikke mottatt grunn- eller hjelpestønad til dekning av utgiftene. Kvitteringer ettersendes på forespørsel.

Med hilsen

Ola Nordmann

Tidfesting

Reglene om tidfesting bestemmer på hvilket tidspunkt en inntektspost skal skattlegges, eventuelt på hvilket tidspunkt du har krav på fradrag for en fradragspost. Skattereglene opererer med to sett regler for tidfesting av kostnader og inntekter: Kontantprinsippet, som i hovedsak benyttes ved tidfesting av lønn og pensjon (med tilhørende kostnader), og realisasjonsprinsippet, som benyttes for andre inntekter og fradrag.

Inntekter og utgifter tidfestes altså etter kontantprinsippet eller realisasjonsprinsippet.

Kontantprinsippet

Hva kontantprinsippet innebærer

Kontantprinsippet innebærer at inntekten skal skattlegges i det året ytelsen er utbetalt, eventuelt på det tidligere tidspunkt mottaker har rett til å få ytelsen utbetalt. Det er ikke tilstrekkelig at fordelen er opptjent og at skattyter har et ubetinget krav på å få beløpet utbetalt på et senere tidspunkt. For kostnader innebærer kontantprinsippet at kostnaden skal fradras når kostnaden er betalt.

Eksempel

Alf er lønnsmottaker og har fast månedslønn pluss overtidsbetaling. I desember 2018 jobbet han overtid. Lønn for overtidsarbeid blir av Alfs arbeidsgiver utbetalt måneden etter at arbeidet er utført, slik at overtiden i desember 2018 blir utbetalt i januar 2019. Alf har ingen ubetinget rett til å få utbetalingen tidligere, og utbetalingen er skattepliktig i 2019.

Eksempel

Bjørn er lønnsmottaker og ber i desember sin arbeidsgiver om forskudd på lønn. I desember 2019 får han utbetalt månedslønnen for desember pluss halve månedslønnen for januar 2020. Bjørn skal i 2019 skattlegges for det han har fått utbetalt, selv om deler av inntekten ikke er opptjent ennå. Ved forskuddsbetaling av lønnsinntekt må en skille mot lån fra arbeidsgiver. Forskuddsbetaling av et større beløp for en lengre periode vil kunne anses som lån.

Forfallstidspunktet har betydning for tidfestingen, fordi det er på forfallstidspunktet mottaker har rett til å få ytelsen utbetalt. En står fritt til å avtale forfallstidspunkt, og en kan også avtale å endre et opprinnelig forfallstidspunkt. Avtale om endring må inngås før det opprinnelige forfallstidspunktet.

Eksempel

Cecilie er lønsmottaker og blir sagt opp fra sin stilling i november 2018 på grunn av nedbemanning. Hun blir tilbudt etterlønn tilsvarende seks månedslønner. Cecilie og arbeidsgiver avtaler at hun ikke skal ha rett til å få utbetalt etterlønnen før i januar 2019. Utbetalingen skattlegges i 2019.

Inntekter og kostnader som følger kontantprinsippet

Inntekter og kostnader som normalt tidfestes etter kontantprinsippet er arbeidsinntekt (med tilknyttede kostnader), pensjon, skattepliktig/ fradragberettiget underholdsbi-drag, trygdeytelser og renter av lån i Lånekassen.

Kontantprinsippet innebærer at etterbetalt lønn eller pensjon i utgangspunktet skal skattlegges på utbetalingstidspunktet. Dette kan være ugunstig for skattyter, fordi inntekten kan bli uforholdsmessig stor i utbetalingsåret. Det er derfor fastslått i Finansdepartementets forskrift til skatteloven § 14-3-1 at skatt og trygdeavgift på etterbetalt offentlig eller privat pensjon skal beregnes til det beløp den ville utgjort, dersom beløpene var skattlagt i opptjeningsåret. Dette gjelder bare når dette gir en lavere samlet skatt og trygdeavgift. Tilsvarende gjelder for andre trygdeytelser utbetalt gjennom NAV: arbeidsavklaringspenger, sykepenger og dagpenger. Det foretas ikke slik omberegning for renter på etterbetalingen. Omberegningen skjer automatisk ved fastsettingen.

Eksempel

Arne er 1. februar 2019 tilstått uførepensjon med tilbakevirkende kraft fra 1. juni 2016. Etterbetalt beløp er kr 450.000, og beløpet skal fordeles til beskatning i årene 2016 til 2019, dersom dette gir en samlet lavere skatt enn skattlegging i 2019.

Også skatten på etterbetalt lønn kan omberegnes (lempes) til hva den ville utgjort hvis lønnen var utbetalt i opptjeningsåret. Dette skjer imidlertid ikke automatisk, og du må selv søke skattekontoret om dette. Av hensyn til arbeidsbelastningen skjer det ikke omberegning for mer bagatellmessige beløp, og skattemyndighetene anbefaler at omberegning først vurderes når etterbetalingen utgjør mer enn 20.000 kroner.

Realisasjonsprinsippet**Hva realisasjonsprinsippet innebærer**

Realisasjonsprinsippet er hovedregelen for tidfesting og innebærer at en inntekt skal skattlegges i det året det oppstår et ubetinget krav på betaling. Det har ingen betydning når beløpet forfaller til betaling eller faktisk betales. Tilsvarende skal en kostnad fradragføres på det tidspunktet en har en ubetinget betalingsplikt, og heller ikke her spiller det noen rolle når utgiften forfaller til betaling eller faktisk betales.

Eksempel

Alma er næringsdrivende konsulent og får betalt per time av sin oppdragsgiver. Alma skal inntektsføre timene etter hvert som de utføres, og ikke på det senere tidspunktet hun fakturerer og får utbetalt godtgjørelsen.

Eksempel

Børre selger sin utleieleilighet til Carina i desember 2018 med gevinst. Han overleverer leiligheten i slutten av desember 2018, mens det er avtalt at Carina skal betale kjøpesummen i januar 2019. Børre har en ubetinget rett til vederlaget når han selv har overlevert eiendommen, og gevinsten skal derfor tas til beskatning i 2018.

Eksempel

David har aksjer i selskap Y. På ekstraordinær generalforsamling vedtar selskap Y i november 2019 at det skal utbetales ekstraordinært aksjeutbytte med kr 10 per aksje. Utbyttet blir ikke utbetalt før i februar 2020. David skal inntektsføre utbyttet i 2019.

Eksempel

Carl har lån i X-banken. Carl betaler renter og avdrag to ganger per år, i mars og i september. I perioden september 2019 til desember 2020 påløper det renter med 50.000 kroner, som ikke forfaller til betaling før i mars 2020. Renteutgiftene skal tas til fradrag når det oppstår en ubetinget plikt til å betale, altså når de påløper. Carl skal dermed også føre renteutgiftene som påløper i perioden september til desember 2019 til fradrag i 2019, selv om de ikke betales før i mars 2020.

Inntekter og kostnader som følger realisasjonsprinsippet

Inntekter og kostnader som normalt skal tidfestes etter realisasjonsprinsippet, er kapitalinntekter og -utgifter (for eksempel renteutgifter, rentekostnader, aksjegevinster/tap/utbytte) og inntekt/ kostnad i virksomhet.

Nærmere om tidfesting av valutagevinst- og tap, se kapitlet «valutagevinst og valuta-tap». Nærmere om tidfesting av renteutgifter, se kapitlet «renteutgifter».

Tilleggsskatt

Du kan ilegges tilleggsskatt dersom du har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger til skattemyndighetene. Tilleggsskatten beregnes av den skatten som er eller kunne ha vært unndratt. Tilleggsskatt ilegges med en sats på mellom 10 og 60 prosent.

Nærmere om grunnvilkårene

Uriktige eller ufullstendige opplysninger

Det er gitt uriktige opplysninger når de opplysninger som er gitt ikke stemmer med de faktiske forhold. Opplysningene vil være ufullstendige når skattyter gir et fortegnert eller ufullstendig bilde av de underliggende realiteter, selv om de opplysningene som gis, isolert sett er korrekte så langt de rekker. Skattyter har likevel oppfylt sin opplysningsplikt dersom det er gitt opplysninger som gjør at skattemyndighetene må anses å ha fått tilstrekkelig grunnlag for å ta opp det aktuelle skattespørsmål, slik at de gjennom adgangen til å skaffe seg ytterligere opplysninger vil kunne få et tilstrekkelig vurderingsgrunnlag.

Unnlatt levering av skattemelding eller næringsoppgave

Unnlatt pliktig levering av skattemelding eller næringsoppgave er et eget grunnlag for tilleggsskatt. Det har imidlertid liten realitet at det er et selvstendig grunnlag, fordi det uansett vil kunne være gitt ufullstendige opplysninger når skattemelding eller næringsoppgave ikke er levert.

Har ført til eller kunne ha ført til skattemessige fordeler

Det er et vilkår for tilleggsskatt at de manglende opplysninger har ført til eller kunne ha ført til skattemessige fordeler, altså fastsetting av for lav skatt.

Eksempel

Fredrik oppgir ikke renteinntekter på 20.000 kroner fra innskudd i utenlandsk bank i skattemeldingen. De manglende opplysninger kunne ha ført til fastsetting av for lav skatt, og dette vilkåret for tilleggsskatt er dermed oppfylt.

Satser for tilleggsskatt

Ordinær sats

Den ordinære satsen for tilleggsskatt er 20 prosent.

Lav sats

Tilleggsskatt ilegges med en redusert sats på 10 prosent dersom opplysningene er oppgitt ukrevet av arbeidsgiver eller andre.

Eksempel

Erik er lønsmottaker og hadde to arbeidsgivere i 2019. Totalt hadde han en lønnsinntekt på 500.000 kroner. Lønnsinntekt på 50.000 kroner fra en av arbeidsgiverne stod ikke oppført i den forhåndsutfylte skattemeldingen, til tross for at arbeidsgiver hadde levert korrekt lønns- og trekkoppgave til skattemyndighetene. Erik blir ilagt tilleggsskatt for de manglende opplysningene i skattemeldingen med en sats på 10 prosent, fordi arbeidsgiver hadde gitt opplysningene til skattemyndigheten. Les likevel om unnskyldningsgrunnene nedenfor.

Høy sats

Det kan ilegges skjerpet tilleggsskatt dersom du har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt. Skjerpet tilleggsskatt ilegges normalt med 20 prosent, men kan ilegges med 40 prosent. Den høyeste satsen ilegges fortrinnsvis i saker hvor unndragelsene er planlagte og systematiske, eller skjer over noe tid.

Skjerpet tilleggsskatt kommer på toppen av ordinær tilleggsskatt, hvilket innebærer at ved bruk av skjerpet tilleggsskatt blir den samlede satsen 40 eller 60 prosent.

Beregningsgrunnlaget

Uriktige eller ufullstendige opplysninger

Har skattyter gitt skattemyndighetene uriktige eller ufullstendige opplysninger som har ført til eller kunne ha ført til fastsetting av for lav skatt, beregnes tilleggsskatten av den skatt som er eller kunne ha vært unndratt.

Formues- og inntektstillegg som gir grunn for å anvende tilleggsskatt, anses å utgjøre den øverste del av skatteters formue og inntekt.

Eksempel

Stig har en oppgitt lønnsinntekt på 970.000 kroner fra sin arbeidsgiver. I tillegg har han en uoppgitt næringsinntekt på 100.000 kroner. Skatteprosenten på næringsinntekten, når den legges på toppen av lønnsinntekten, er 49,6 prosent for 2019. Dersom tilleggsskatt ilegges med 40 prosent, vil tilleggsskatten utgjøre 19.840 kroner (altså 40 prosent av unndratt skatt på 49.600 kroner).

Unnlatt levering av skattemelding

Ved unnlatt levering av skattemelding baseres beregningen av tilleggsskatten på de skattegrunnlag som viser seg å komme i tillegg til det som fremgår av den forhåndsutfylte skattemeldingen.

Tidfestingsfeil

Ved tidfestingsfeil oppstår det spørsmål om tilleggsskatten skal beregnes etter bruttometoden eller nettometoden. Etter bruttometoden ses hvert inntektsår for seg. Dette innebærer at tilleggsskatten blir ilagt fullt ut for den skatt som er spart i år 1, uten at det samtidig tas hensyn til den økte skatt i år 2. Etter nettometoden ses de aktuelle årene under ett, slik at tilleggsskatten bare beregnes av skattyters fordel ved at beskatningen er utsatt.

Nettometoden skal benyttes dersom:

- opplysningsfeilen automatisk motvirkes i ett eller flere senere inntektsår – for eksempel når det er benyttet for høy avskrivningssats
- skattyter selv har motvirket feilen i ett eller flere senere inntektsår, før skattemyndighetene har tatt opp forholdet
- feilen ikke er motvirket når skattemyndighetene tar opp spørsmålet, men det fremstår som mest sannsynlig at dette ville blitt gjort dersom feilen ikke var blitt oppdaget

Utgangspunktet for beregningen av tilleggsskatt ved tidfestingsfeil vil være differansen mellom nåverdien av den skatt som er spart, og nåverdien av den økte skatt i senere år. Dette innebærer at tilleggsskatten beregnes av skattyters nettofordel ved den utsatte beskatningen.

Skyldkravet

Lav og ordinær sats

Det stilles ikke krav til subjektiv skyld ved illeggelse av tilleggsskatt med lav eller ordinær sats. Les likevel om unnskyldningsgrunnene nedenfor.

Skjerpet tilleggsskatt

For skjerpet tilleggsskatt er kravet til skyld slik at de uriktige eller ufullstendige opplysningene må ha vært gitt forsettlig eller grovt uaktsomt, men det er tilstrekkelig at skattyter har utvist simpel uaktsomhet når det gjelder forståelsen av de skatterettslige følgene av opplysningssvikten.

Ved bedømmelsen av om skyldkravet er oppfylt, må det tas utgangspunkt i hva som kan forventes av vanlige, pliktoppfyllende skattytere, men det må også ses hen til eventuelle personlige kvalifikasjoner som kan påvirke det aktsomhetskrav som bør stilles til den enkelte i egne skattesaker.

Skyldkravet må være oppfylt av skattyter selv, det er ikke tilstrekkelig at skattyters medhjelper har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt. Etter omstendighetene kan skatt-

ytter i slike tilfeller eventuelt bedømmes som grov uaktsom i sin kontroll av medhjelpens innsats, og ilegges skjerpet tilleggsskatt på det grunnlag.

Beviskravet

Lav og ordinær sats

Skattemyndighetene har bevisbyrden for at de faktiske vilkårene for tilleggsskatt er oppfylt. Beviskravet for å ilegge tilleggsskatt med lav og ordinær sats er klar sannsynlighetsovervekt.

Kravet til klar sannsynlighetsovervekt gjelder både vilkåret om at skattyter må ha gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger, unnlatt pliktig levering av skattemelding, og vilkåret om at opplysningssvikten har ført til eller kunne ha ført til skattemessige fordeler. Kravet om klar sannsynlighetsovervekt gjelder også størrelsen på den skattemessige fordel som danner grunnlaget for tilleggsskattens størrelse.

Videre vil kravet til klar sannsynlighetsovervekt også gjelde unnskyldningsgrunnene. Det vil si at anførsler om eksistensen av slike grunner må kunne motbevises av skattemyndighetene med klar sannsynlighetsovervekt for at deres eksistens ikke skal legges til grunn.

Skjerpet tilleggsskatt

Ved ileggelse av skjerpet tilleggsskatt skal beviskravet tilsvare det straffeprosessuelle beviskravet, det vil si bevist utover enhver rimelig tvil. Dette gjelder både de objektive vilkår (altså at skattyter har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger som har eller kunne ha ført til skattemessige fordeler) og det subjektive skyldvilkåret (altså at skattyter handlet grovt uaktsomt eller forsettlig med hensyn til opplysningssvikten).

Konsekvensen av kravene til bevis er et tredelt beviskrav i samme fastsettingssak, nemlig alminnelig sannsynlighetsovervekt for selve skattegrunnlaget, klar sannsynlighetsovervekt for den ordinære tilleggsskatten og bevis utover enhver rimelig tvil for skjerpet tilleggsskatt.

Eksempel

En næringsdrivende har ikke levert skattemelding. Det foreligger da hjemmel for fastsetting ved skjønn. Som følge av dokumentbevis som skattemyndighetene sitter på, er det bevist utover enhver rimelig tvil at faktisk unndratt overskudd er minst 100.000 kroner. Videre er det, på bakgrunn av erfaringstall i bransjen, klar sannsynlighetsovervekt for at faktisk unndratt næringsoverskudd er ytterligere minst 200.000 kroner. Det foreligger altså alminnelig sannsynlighetsovervekt for at unndratt overskudd er 300.000 kroner på grunn av konkrete omstendigheter og antakelser om de individuelle driftsforholdene. Skattemyndighetene vil da ha bevisgrunnlag for skjønnsfastsetting av 300.000 kroner i næringsinntekt. Dersom det legges til grunn at det ikke foreligger unnskyldelige forhold, og at skattyter har vært klar over faktum og opplysningsfeilene, vil det være bevisgrunnlag for ileggelse av 20 prosent tilleggsskatt av 200.000 kroner i næringsinntekt og for ileggelse av skjerpet tilleggsskatt på skatt av 100.000 kroner i næringsinntekt.

Unnskyldningsgrunner og unntak**Unnskyldningsgrunner**

Tilleggsskatt skal ikke ilegges dersom opplysningssvikten anses som «unnskyldelig», uavhengig av hva som gjør forholdet unnskyldelig.

Ved vurderingen av om forholdet er unnskyldelig skal det tas hensyn til den skattepliktiges personlige forutsetninger, herunder alder, erfaring med økonomiske forhold, forutsetninger for å skaffe seg kunnskap om norske skatteregler med videre.

Eksempelvis kan bruk av unnskyldningsgrunnene vil være naturlig hvor skattyter for et kortere eller lengre tidsrom er ute av stand til å ivareta egne interesser. Årsaken kan være psykiske eller sosiale problemer, sykdom eller dødsfall i familien, samlivsbrudd, rusmisbruk eller fengselsopphold. Et annet eksempel på tilfeller hvor en opplysningsfeil kan være unnskyldelig er hvor det har vært generelt lett å misforstå en skatte- eller skjemaplikt. Opplysningsfeil som bare skyldes det forhold at en rettsregel er uklar, vil imidlertid ikke være unnskyldelig. Ytterligere eksempler kan være lite synlige feil i tredjepartsoppgaver (lønnsoppgaver mv.) som skattyter ikke retter, og tekniske regnskapsfeil som ikke kvalifiseres som «åpenbare regne- eller skrivefeil».

Etter Finansdepartementets vurdering bør skattemyndighetene ta hensyn til om opplysningssvikten gjelder en enkeltstående feil av en ellers lojal og aktsom skattepliktig.

Det er i utgangspunktet skattyter som må påberope seg at det foreligger et unnskyldelig forhold. Skattemyndighetene har likevel en selvstendig plikt til å vurdere om dette foreligger.

Tilleggsskatten faller helt bort i alle tilfeller der det foreligger tilstrekkelige unnskyldningsgrunner.

Ikke unnskyldningsgrunner ved skjerpet tilleggsskatt

Skjerpet tilleggsskatt forutsetter skyld hos skattyter. Det er derfor etter lovgivers oppfatning i praksis ikke grunnlag for å hevde at det foreligger unnskyldelige forhold som skal fritas for tilleggsskatt når skyldkravet er oppfylt. Unntaket for unnskyldelige forhold får derfor ikke anvendelse for skjerpet tilleggsskatt. Unnskyldningsgrunnene vil likevel kunne påvirke vurderingen av om skyldkravet er oppfylt.

Unntak fra tilleggsskatt

Beløpsgrense

Det skal ikke ilegges tilleggsskatt dersom den vil utgjøre mindre enn 1.000 kroner.

Opplysninger som er forhåndsutfylt i skattemeldingen

Det ilegges ikke tilleggsskatt for skattegrunnlag som fremkommer ved riktige og fullstendige opplysninger som er forhåndsutfylt i skattemeldingen. Dette gjelder generelt, ikke bare for lønnstakere og pensjonister som jo har leveringsfritak dersom de ikke har endringer.

Unntaket forutsetter at opplysningene faktisk er forhåndsutfylt korrekt i den skattemeldingen som er sendt skattyter. Dersom tredjepartsoppgaven mottas for sent til at opplysningene kan forhåndsutfylles i skattemeldingen, men likevel i tide til at fastsettingen blir riktig, faller tilfellet utenfor unntaket. Tilleggsskatt ilegges da med en sats på 10 prosent.

Unntaket fra tilleggsskatt for forhåndsutfylte opplysninger kommer videre ikke til anvendelse dersom skattyter endrer en korrekt opplysning, for eksempel øker beløpet i en fradragspost.

Åpenbare regne- eller skrivefeil

Tilleggsskatt fastsettes ikke på grunnlag av åpenbare regne- eller skrivefeil i skattyters oppgaver. Også manglende kunnskap om, eller uriktig oppfatning av, hvordan et data-program fungerer, omfattes av lovens begrep «regne- eller skrivefeil».

Når det gjelder hva som er en åpenbar feil har Høyesterett uttalt at «[f]or en som kontrollerer oppgavene må det ved normal grundighet i gjennomgangen «springe i øynene» at her er det noe galt. Det er en ren objektiv vurdering som må foretas, slik at det ikke er avgjørende om en ligningsfunksjonær faktisk oppdager at det er en feil eller ikke.»

Det er ikke noe vilkår at det er åpenbart hva feilen består i. Det er tilstrekkelig at det er åpenbart at det foreligger en feil i skattyters oppgaver. Regne- eller skrivefeil gir ikke grunnlag for tilleggsskatt selv om skattyter kan bebreides for feilen, forutsatt at feilen er

åpenbar. Det ilegges likevel tilleggsskatt dersom det må antas å foreligge forsøk på å unndra skatt.

Frivillig retting

Det ilegges ikke tilleggsskatt når skattyter frivillig retter eller utfyller opplysninger som er gitt tidligere.

Tilleggsskatt etter dødsfall

Det er lovfestet et unntak fra tilleggsskatt når skattyter er død. Dersom skattyter dør etter at tilleggsskatten er ilagt, opprettholdes tilleggsskatten, selv om klage- og søksmålsfristene ikke er utløpt. Arvingene kan utnytte de mulighetene som klage- og søksmålsfristene gir.

Fratrekk i tilleggsskatt ved ilagt tvangsmulkt for samme forhold

Dersom du ikke leverer pliktige opplysninger innen de fastsatte frister kan du bli ilagt en daglig løpende tvangsmulkt. Dersom opplysningene likevel ikke gis, skal det ilegges tilleggsskatt for unnlatt levering når vilkårene er oppfylt, selv om tvangsmulkt er ilagt for det samme forhold. Tvangsmulkt for unnlatt levering av opplysninger kommer imidlertid til fradrag i beregningen av tilleggsskatten for samme forhold.

Utsatt iverksetting

I utgangspunktet skal skattekrav og ilagte reaksjoner betales ved forfall. Du har imidlertid rett til utsatt iverksetting av tilleggsskatt (og overtredelsesgebyr) når du klager. Du trenger ikke be om dette. Dersom du ønsker å gå til søksmål for å få vedtaket prøvd i en domstol, skal du etter anmodning få utsatt iverksetting. Utsatt iverksetting innebærer at du ikke trenger å betale tilleggsskatten (evt. overtredelsesgebyret) før klagen er avgjort eller det foreligger endelig rettsavgjørelse.

Overgangsregler

I utgangspunktet vil skatteforvaltningsloven gjelde for alle saker som skattemyndighetene behandler etter 1. januar 2017. Det er imidlertid vedtatt overgangsregler når det gjelder bestemmelsen om tilleggsskatt.

For saker som tas opp ved varsel om tilleggsskatt etter 1. januar 2017 gjelder de nye reglene i skatteforvaltningsloven.

Eksempel

Svein blir i 2019 varslet om at ligningen for 2015 vil bli endret og at det vurderes å ilegge ordinær tilleggsskatt. Senere vedtak konkluderer i tråd med varselet, og tilleggsskatt skal da ilegges med 20 prosent.

For saker som er tatt opp før 1. januar 2017, gjelder de tidligere reglene. Det samme gjelder for saker som tas opp etter dette tidspunktet, men der overtredelsen er begått før 1. januar 2017, og samlet tilleggsskatt hadde blitt høyere etter de nye reglene.

Tvangsmulkt

Fra 1. januar 2017 er forsinkelsesavgiften erstattet med tvangsmulkt ved for sen eller manglende levering av pliktige opplysninger til Skatteetaten, eller dersom det er åpenbare feil i de opplysninger som gis.

Personlig næringsdrivende, AS og deltakerfastsatt selskap

Har du fått tilsendt forhåndsutfylt skattemelding for næringsdrivende (RF-1030) og leverer denne og/eller pliktig næringsoppgave etter innleveringsfristen (ordinær eller utsatt), men før skatteoppgjøret er sendt deg, vil skattekontoret i utgangspunktet ilegge deg tvangsmulkt. Dette gjelder selv om du ikke har drevet næringsvirksomhet i 2019, så lenge du har fått tilsendt denne type skattemelding.

Tilsvarende gjelder for aksjeselskap mv. og deltakerfastsatte selskaper som leverer henholdsvis skattemelding (RF-1028) og selskapsoppgave med vedlegg (RF-1215/RF-1233) etter innleveringsfristen men før utlegg. For deltakerfastsatt selskap skal tvangsmulkten beregnes hos selskapet for deretter å fordeles på deltakerne.

Tvangsmulkten ilegges ved et betinget vedtak. Dette betyr at det sendes ut et kombinert varsel og vedtak om at dersom opplysningsplikten ikke overholdes innen en ny frist, vil tvangsmulkten begynne å løpe. Tvangsmulkt vil løpe til:

- opplysningene gis
- skattemyndighetene har fastsatt ved skjønn
- eller maksimal beløpsgrense er nådd

Lønnstakere og pensjonister mv.

Reglene om tvangsmulkt gjelder ikke dersom du omfattes av ordningen med leveringsfritak, dvs. dersom du mottar forhåndsutfylt skattemelding for lønnstakere og pensjonister mv.

Har du mottatt forhåndsutfylt skattemelding for lønnstakere og pensjonister mv. og du benytter deg av ordningen med leveringsfritak («stille aksept») anses skattemeldingen levert ved skattemeldingsfristens utløp. Endrer du opplysningene i skattemeldingen etter fristens utløp ilegges du altså ikke tvangsmulkt, men det kan være aktuelt med tilleggsskatt.

Fristutsettelse

Hvis du ikke rekker å foreta de korrigeringer/tilføyelser du skal innen skattemeldingsfristen er det viktig at du ber om utsatt innleveringsfrist. Søknaden bør sendes i god tid før fristens utløp.

Næringsdrivende kan søke elektronisk om 30 dagers utsettelse med innleveringen ved å gå inn via Altinn og levere RF-1114.

Størrelsen på tvangsmulkten

Tvangsmulkt er en løpende daglig mulkt og øker med et fast beløp for hver kalenderdag leveringen uteblir, noe som kan medføre en langt sterkere reaksjon enn tidligere for forsinket levering (forsinkelsesavgift).

Størrelsen på tvangsmulkten følger nå rettsgebyret, som for 2020 er fastsatt til 1.172 kroner. For manglende levering av skattemeldinger (tidl. selvangivelse) ilegges det et 1/2 rettsgebyr pr. dag, og maksgrense 50 rettsgebyr (2020: kr 58.600).

Eksempel

Sander har mottatt skattemelding for næringsdrivende. Han har en alminnelig inntekt på 500.000 kroner. Dersom skattemeldingen leveres 20 dager etter fristen vil han bli ilagt en tvangsmulkt på kr 11.720 kroner. I 2015 ville samme forsinkelse medført en forsinkelsesavgift på 1.000 kroner (to promille av alminnelig inntekt).

Leveres skattemeldingen 40 dager etter fristen vil han bli ilagt en tvangsmulkt på 23.440 kroner. I 2015 ville forsinkelsesavgiften utgjort 5.000 kroner (en prosent av alminnelig inntekt).

Ilagt tvangsmulkt for manglende levering av pliktige opplysninger skal komme til fradrag ved beregning av eventuell tilleggsskatt for unnlatt levering av de samme opplysningene.

Reduksjon eller frafall av tvangsmulkten

Tvangsmulkt kan etter skatteforvaltningsloven i særlige tilfeller reduseres eller frafalles. Skattedirektoratet har utarbeidet retningslinjer for i hvilke tilfeller slik reduksjon eller frafall er aktuelt. Retningslinjene er tilgjengelige på [skatteetaten.no](https://www.skatteetaten.no).

Retningslinjene ble oppmyket noe med virkning fra 1. august 2018, blant annet slik at nystartet virksomhet som hovedregel ikke skal ilegges tvangsmulkt og ved at tvangsmulkt som hovedregel skal frafalles etter klage ved førstegangs feil.

Skattedirektoratet legger til grunn at tvangsmulkten som hovedregel skal frafalles hvis

- det viser seg senere at subjektet ikke var opplysningspliktig
- opplysningsplikten ikke ble overholdt pga. uforutsette og akutte forhold hos den opplysningspliktige selv eller medhjelper/fullmektig, for eksempel alvorlig sykdom, skade eller død

- selskapet har krysset av på skattemeldingen at de har revisjonsplikt, men rent faktisk ikke har slik plikt. Meldingen vil da ikke overføres fra Altinn til Skatteetatens systemer.
- opplysninger er levert, og opplysningspliktige tidligere har opptrådt aktsomt og lojalt (har levert rettidig)

Hvis skattemyndighetene allerede på vedtakstidspunktet er kjent med at slike forhold foreligger, skal det ikke ilegges tvangsmulkt.

Fradrag for tvangsmulkten

Gebyr mv. som ikke har overveiende straffelignende karakter er fradragsberettiget hvis de har tilstrekkelig tilknytning til en skattepliktig inntekt eller et inntektserv.

Tvangsmulkt ved for sent eller manglende leverte oppgaver har ikke karakter av straff. Siden kravet til tilknytning til skattepliktig inntekt eller inntektserv. normalt vil være oppfylt i disse tilfellene vil ilagt tvangsmulkt være fradragsberettiget.



Tips: Husk å kreve fradrag for ilagt tvangsmulkt

Utgiftsgodtgjørelser

Utgiftsgodtgjørelse: Arbeidsgivers dekning av utgifter i forbindelse med jobb.

Vanligvis er det fradragsrett for utgifter som har tilknytning til jobben (men de vil imidlertid inngå i minstefradraget). I stedet for å betale utgiftene selv og kreve fradrag er det mer lønnsomt at arbeidsgiver dekker utgiftene i form av utgiftsgodtgjørelse. Arbeidsgiver kan dekke utgifter i forbindelse med jobben skattefritt.

Med utgiftsgodtgjørelse menes ytelser som du som lønnstaker mottar til dekning av kostnader i forbindelse med utførelse av arbeid, oppdrag eller verv.

Utgiftsgodtgjørelser dekker normalt bare kostnader som er fradragsberettigede ved fastsettelsen.

I dette kapittelet skal vi se på:

- Telefon og bredbånd
- PC og hjemmekontor
- Aviser og tidsskrifter
- Kurs og utdanning
- Betalingskort og reiseforsikring
- Mat på jobb
- Mat på reiser
- Reiseutgifter og parkeringsplass
- Pendling og flytting.

Avis

Fordel ved helt eller delvis fri avis i arbeidsforhold er som utgangspunkt skattepliktig inntekt. Men har du på grunn av ditt arbeid et informasjonsbehov, kan arbeidsgiver betale for at du skal få en eller flere aviser levert hjem. Kravet om at du må abonnere på minst en dagsavis i tillegg er opphevet fra 2019.

Eksempel

Morten må på grunn av jobben sin holde seg oppdatert på nyhetsbildet. Arbeidsgiver dekker derfor et abonnement på Aftenposten. Morten får avisen levert hjem til seg, og har ingen andre avisabonnementer. Morten kan fra 2019 få dekket avisen skattefritt.

Hvis dekningen er skattefri, skal det ikke innrapporteres noen fordel. Eventuell skattepliktig fordel skal innrapporteres. Refunderer arbeidsgiveren arbeidstakerens avisabon-

nement, er det å anse som dekning av privat utgift. Er det arbeidsgiverens abonnement, behandles det som en naturaltelse.

Betalingskort

Dersom den ansatte har behov for betalingskort (kredittkort) i forbindelse med jobb, er arbeidsgivers dekning av årsavgiften skattefri. Forutsetningen er at den private bruken ikke påfører arbeidsgiver ekstra kostnader.

Briller

Har du legeerklæring på at du trenger databriller, kan din arbeidsgiver skattefritt dekke anskaffelse av spesialtilpassede brilleglass med rimelig innfatning til bruk ved dataskjerm. Forutsetningen er at behovet for slike terminalbriller er bekreftet av lege eller optiker.

Datautstyr

Lån av arbeidsgivers datautstyr til bruk hjemme

Å låne en PC mv. av arbeidsgiver til hjemmebruk er skattefritt hvis den ansatte har behov for det på grunn av jobb.

Datautstyr

Med datautstyr menes her stasjonær PC, bærbar PC, nettbrett, programvare og uselvstendig tilleggsutstyr. Med uselvstendig tilleggsutstyr menes datautstyr som ikke har en selvstendig funksjon uten at det er knyttet opp til datamaskinen, for eksempel skriver. Slikt tilleggsutstyr brukes vanligvis privat, og lån er da skattepliktig. Unntaksvis brukes utstyret først og fremst i forbindelse med jobb, slik at det likestilles med lån av PC. I slike tilfeller vil det ikke ha noe å si at utstyret enkelte ganger også brukes privat.

Tjenstlig bruk

Med «tjenstlig bruk» menes all bruk som leder til leveranse av tekster, beregninger, tegninger, timelister til arbeidsgiveren, samt relevant øvelsesbruk.

Dersom du låner datautstyr uten at det er et behov for det i jobben, må du skatte av fordelene. Ytelsen vil være trekk- og avgiftsfri (fri bruk/utlån av kapitalgjenstander uten overdragelse av eiendomsretten), men den skal innrapporteres.

Kjøp av arbeidsgivers datautstyr

Kjøper du datautstyr fra arbeidsgiveren settes lønnsfordelen til differansen mellom markedsverdi og den pris du har betalt for datautstyret. Det kan være vanskelig å vite hva som er akseptabel pris. Av den grunn har skattemyndighetene fastsatt hva du minimum må betale. Kan ikke annen verdi spesifikt dokumenteres, legges følgende markedsverdi til grunn:

- Utstyr mindre enn ett år gammelt: 80 % av opprinnelig kostpris
- Utstyr som er mellom 1 og 2 år: 50 % av opprinnelig kostpris
- Utstyr som er mellom 2 og 3 år: 20 % av opprinnelig kostpris
- Utstyr som er 3 år eller eldre: 500 kroner

Hvis du minst betaler beløpene angitt ovenfor, beregnes det ikke noen fordel ved kjøp av brukt utstyr fra arbeidsgiver. Opprinnelig kostpris er arbeidsgivers kostpris inklusive moms, fratrukket rabatter.

Eksempel

Du låner et nettbrett av arbeidsgiver, kjøpt i juni 2017 for 6.000 kroner. Når du slutter i desember 2019, kan du kjøpe nettbrettet av arbeidsgiver for 1.200 kroner uten noen skattemessig effekt.

Eksempel

Petter skal slutte i jobben og begynne for seg selv og ønsker derfor å overta den PCen han bruker på kontoret. PCen, som snart er tre år gammel, kostet ny 12.000 kroner. Hvis Petter ikke betaler noe, må han skatte av 2.400 kroner.

Hjemmekontor

I disse tider, hvor flere og flere jobber i kontorlandskap, kan et komfortabelt hjemmekontor hvor man kan jobbe uforstyrret en eller flere ganger i uken, være gull verdt. Hvis kontoret kun brukes i forbindelse med jobb, er det også mulig å få noen skattefrie kroner ut av det. En kontorpult i stuen eller på gjesterommet er altså ikke tilstrekkelig.

Såkalt hjemmekontorgodtgjørelse settes til en andel av faktiske kostnader på hele huset, alternativt til et standardbeløp på 1.850 kroner per år.

Dersom du tar utgangspunkt i andel av faktiske kostnader, må du sette deg ned og summere hva huset koster deg per år i forsikring, eiendomsskatt, kommunale avgifter, ytre vedlikehold mv.

Her som overalt ellers er det viktig med dokumentasjon av opplysningene, slik at arbeidsgiver er sikker på at beløpet kan utbetales skattefritt.

Eksempel

Samlede utgifter til ytre vedlikehold, kommunale avgifter, villaeierforsikring, innbo-forsikring og oppvarming mv. i løpet av året er 50.000 kroner. Hjemmekontoret utgjør 10 prosent av boligarealet. Som ansatt kan du motta hjemmekontorgodtgjørelse på 5.000 kroner, som tilsvarer en lønnsinntekt på ca. 8.900 kroner, hvis du tjener 600.000 kroner.

Bor du i leid bolig, kan hjemmekontorgodtgjørelsen dekke en andel av betalt husleie. Har du for eksempel betalt 120.000 kroner i husleie, og bruker 10 % av boarealet (eksklusivt) til hjemmekontor, kan arbeidsgiver utbetale 12.000 kroner i skattefri hjemmekontorgodtgjørelse.

Flyttekostnader

Har du fått jobb et annet sted i landet, og av den grunn må flytte, kan arbeidsgiver skattefritt dekke flytteutgiftene.

Flyttekostnader i forbindelse med fratreden fra stilling, eksempelvis ved oppnådd pensjonsalder, er i utgangspunktet ikke fradragsberettiget. Det er bare gjort unntak for pensjonister som må fraflytte tjenestebolig. Flyttekostnader ville uansett også inngå i minstefradraget, slik at det kun ville blitt aktuelt dersom du krevde faktiske utgifter fradragsført i stedet for minstefradraget.

Situasjonen er etter vår vurdering en annen når det gjelder pendling. Flytting hjem må anses som en del av merkostnadene ved å bo borte fra hjemmet.

Reiseforsikring

Dekker arbeidsgiver reiseforsikring som kun gjelder tjenestereiser, er slik dekning helt skattefri. Gjelder forsikringen også på den ansattes fritid, er derimot merkostnaden (så mye forsikring koster ekstra som en følge av at den også dekker fritid) skattepliktig.

Utdanning

Utgifter til kurs og utdanning kan være en svært gunstig naturaltelse. Årsaken er at utgiftene kan bli svært store, og at man normalt ikke vil få fradrag dersom utgiften blir dekket av egen lomme. Økt kompetanse kommer også arbeidsgiver til gode, hvilket øker viljen til å betale utdanningen for den ansatte.

Skattefritaket gjelder dekning av utgifter til blant annet undervisning, eksamensavgift, skolebøker og annet materiell knyttet til utdanningen, reise til undervisningsstedet samt merutgifter til kost, losji og besøksreiser dersom utdannelsen medfører opphold utenfor hjemmet. Kostnadene må dokumenteres. Ettersom også kostnader til utdanning i utlandet kan dekkes, er det svært store beløp det kan bli snakk om å motta skattefritt.

Det er en forutsetning for skattefritaket at utdanningen gir kompetanse som kan benyttes i arbeid hos den nåværende arbeidsgiver. Hvis støtten til utdannelsen gis i forbindelse med avslutning av et arbeidsforhold må utdannelsen gi relevant kompetanse for fremtidige jobber.

Intern utdanning er alltid skattefritt. Dersom utdanningen ikke arrangeres av arbeidsgiver, men eksternt, gjelder enkelte tilleggsvilkår. For ekstern utdanning er skattefritaket begrenset til å gjelde utdanning som ved fulltidsstudier har en normert varighet på inntil fire semestre eller maksimalt 20 måneder. Dette gjelder for hvert ansettelsesforhold. For utdanning på mer enn 2 måneder er det et vilkår at man må ha vært ansatt i heltidsstilling hos den aktuelle arbeidsgiveren i mer enn ett år ved studiets begynnelse. For deltidsansatte kreves tilsvarende lengre ansettelse.

Det er ingen øvre beløpsgrense for dekning av utdanningsutgifter, og utdanningen kan tas i Norge eller i utlandet, og gjelde kompetanse både i forhold til nåværende og fremtidig jobb. Hvis det gjelder dekning i forbindelse med en sluttpakke er det en beløpsgrense på 1,5 G. I 2019 vil det si 149.787 kroner.



Tips: Det er mulig å delta på flere kortere kurs som til sammen har varighet på over 20 måneder, såfremt kursene er uavhengige av hverandre. Det vil si at de ikke må bygge på hverandre eller lede til en grad.

Eksempel

Det er ønskelig fra både arbeidsgivers og den ansattes side at den ansatte tar en toårig Master of Management. Studiet koster ca. 70.000 kroner per studieår, som tilsvarer en bruttolønn for den ansatte på 123.675 kroner (hvis trinnskatt trinn 3). Dette er noe mer enn arbeidsgiver har råd til, men ved å gjøre en avtale om at den ansatte reduserer lønnen sin med 70.000 kroner, mot at arbeidsgiver dekker utgifter til studieavgift og litteratur, kommer begge ut i pluss. Dette skyldes at arbeidsgiver sparer arbeidsgiveravgift og feriepenger.

Den ansatte:

Spart studieavgift:	kr 70.000
- redusert lønn (etter skatt på 43,4 %)	kr 39.620
- feriepenger (10,2 % etter skatt)	kr 4.041
= den ansatte sparer	kr 26.339

* Ifølge ferieloven har man kun krav på 4 uker ferie. Da er satsen 10,2 %. Mange har likevel avtalefestet rett til 5 uker ferie. Da vil satsen være 12 %.

Arbeidsgiver:

Spart lønn:	kr 70.000
+ sparte feriepenger	kr 7.140
+ spart arbeidsgiveravgift	kr 10.877
- dekket studieutgifter	kr 70.000
= arbeidsgiver sparer før skatt	kr 18.017

Arbeidsgiver får fradrag for lønn, feriepenger, arbeidsgiveravgift og studieutgifter med 22 prosent. Korrigert for denne skatteeffekten vil arbeidsgiver spare 13.873 kroner.

Eksempel på utgiftsoppgave til arbeidsgiver:

UTGIFTSOPPGAVE

Til leder/lønnsavdeling

Jeg viser til samtale, og ber med dette om å få utbetalt utdanningsstipend for å ta ved høyskolen ... i

Jeg har jobbet heltid i over 12 måneder, og utdannelsen er relevant for jobben min her. Jeg ber derfor om å få utbetalingen som en trekkfri ytelse.

Mine utgifter:

Skolepenger:

Skolebøker:

Eksamensavgift:

Totalt:

Jeg leverer kvitteringer på utgiftene i etterkant.

Lillevik, dato

Peder Ås

Merutgifter på reise

Bilgodtgjørelse

Bruker du egen bil i jobben kan arbeidsgiver dekke kostnadene ved å utbetale bilgodtgjørelse. Dekningen kan bestå av et fast månedlig beløp, en fast godtgjørelse per kjørte kilometer eller en kombinasjon av disse. Bilgodtgjørelsen kan også relateres til for eksempel dekning av bensinutgiftene på bilen.

Din arbeidsgiver kan utbetale bilgodtgjørelse for jobbrelatert kjøring (yrkes- eller tjenestereiser, se vilkår 1 under) inntil Skattedirektoratets forskuddssatser, skattefritt og uten skattetrekk når du som lønnstaker har gitt arbeidsgiver nødvendig dokumentasjon (se vilkår 2 under). Dersom høyere beløp utbetales, vil det overskytende være skattepliktig som lønn.

Den nødvendige dokumentasjonen må være gitt til arbeidsgiver på utbetalingstidspunktet for at arbeidsgiver skal kunne la være å foreta skattetrekk. Når det gjelder skatteplikten, vurderes denne ved fastsettingen av skattegrunnlaget for det enkelte år. Det er derfor fullt mulig at bilgodtgjørelse som har vært gjenstand for skattetrekk, likevel ikke skal skattlegges. Dette forutsetter at enten arbeidsgiver (før årets slutt) eller skattekontoret (sammen med skattemeldingen) mottar nødvendig dokumentasjon fra deg.

Vilkår 1: Kjøringen (reisen) må være jobberelatert (en yrkesreise)

Trekkfri utbetaling av Skattedirektoratets satser forutsetter at det dreier seg om en yrkesreise og ikke privat kjøring (arbeidsreise). Skillet mellom arbeidsreise og yrkesreise kan være vanskelig, men det klare eksemplet på en yrkesreise (som du kan motta godtgjørelse for) er kjøring til en kunde. Som arbeidsreise regnes vanlig kjøring mellom hjem og fast arbeidssted. Utbetaler arbeidsgiver godtgjørelse for en arbeidsreise, behandles en slik utbetaling som lønn.

Vilkår 2: Legitimasjonskrav – reiseregning eller kjørebok

Trekkfri utbetaling av bilgodtgjørelse for yrkesreiser forutsetter at den ansatte leverer undertegnet reiseregning. Reiseregningen må minst inneholde følgende opplysninger:

- den ansattes navn, adresse og underskrift
- dato for avreise og hjemkomst for hver yrkes-/tjenestereise
- formålet med reisen (for eksempel «varelevering», «kontraktsmøte», «kurs»)
- reiseruten og årsaken til eventuelle omkjøringer
- totalt utkjørt distanse på grunnlag av bilens kilometerteller (eventuelt tripteller)

Alle oppstillinger og reiseregninger skal oppbevares som bilag til arbeidsgiverens regnskaper.

Vilkår 3: Arbeidsgivers utbetaling overstiger ikke satsene fastsatt av Skattedirektoratet.

Satser for inntektsåret 2019/(2020):

0 – 10.000 km	3,50 (3,50)
over 10.000 km	3,50 (3,50)
El-bil	3,50 (3,50)
Tilhengertillegg	1,00 (1,00)
Tillegg skogs/anleggsvei	1,00
Passasjertillegg	1,00

Har arbeidsgiveren din brukt disse satsene vil du finne igjen beløpet i årsoppgaven, men ikke i skattemeldingen. Hvis bilgodtgjørelsen du har fått overstiger disse satsene gir det et skattepliktig overskudd som du vil finne i skattemeldingen. Beløpet er skattepliktig som vanlig lønn, men gir ikke rett til feriepenger. Har arbeidsgiver utbetalt lavere beløp enn satsene fastsatt av Skattedirektoratet går underskuddet inn i minstefradraget, slik at du ikke får noen reell glede av det.

Fast bilgodtgjørelse

Bilgodtgjørelse som utbetales med et fast beløp, for eksempel hver måned, kvartal eller år uavhengig av faktisk yrkeskjøring, blir ved utbetaling behandlet som lønn (dvs. er med i grunnlaget for skattetrekk).

Dersom du i ettertid, eksempelvis ved årets slutt, leverer arbeidsgiver reiseregning eller kjørebok som gir de opplysninger som ville kunne gitt en trekkfri utbetaling, kan arbeidsgiver korrigere innrapporteringen og splitte opp bilgodtgjørelsen i en trekkfri del (for det antall kilometer dokumentasjonen omfatter og etter Skattedirektoratets forskuddssatser) og en trekkpliktig del (det resterende). Den delen som arbeidsgiver innrapporterer som trekkfri, vil ikke bli skattlagt.

Du kan også legge dokumentasjon direkte frem for skattekontoret sammen med skattemeldingen som viser totalt kjørt distanse i yrket i løpet av året. Dersom dette gjøres, er kun overskuddet utover Skattedirektoratets forskuddssatser skattepliktig.

Eksempel

Arbeidsgiver har utbetalt 18.000 kroner, som du finner i årsoppgaven (sammenstillingen) fra arbeidsgiver, og i skattemeldingen. Du har ført kjørebok som viser at du har kjørt 4.000 km i jobben (tilsvarer 14.000 kroner i 2019). Du stryker 18.000 kroner, og fører opp 4.000 kroner i stedet i skattemeldingen.

Gi en forklaring i eget vedlegg til skattemeldingen og opplys om eventuell kjørebok eller annen dokumentasjon.

Kjørebok

Som lønnsinntaker kan du ikke pålegges å føre kjørebok. Men en nøyaktig ført kjørebok vil kunne være en avgjørende dokumentasjon for yrkeskjøringen og dermed sørge for en riktig skattemessig behandling av fast bilgodtgjørelse.

De formelle kravene til selve kjøreboken er at det skjer en fortløpende registrering av bruken av bilen i yrket. Av kjøreboken må det fremgå hva som er utgangspunktet for dagens kjøring, hvilket firma, byggeplass eller lignende som er besøkt, hvor kjøringen avsluttes og kjørelengden ifølge kilometertelleren. Det er ikke nødvendig at privat bruk registreres i kjøreboken. Det totale antall kilometer må minst hver måned avleses fra kilometertelleren og anføres i boken.

Har du ikke ført kjørebok eller dersom kjøreboken ikke er korrekt ført, vil et anslag over yrkeskjøring som skal redusere overskudd på mottatt godtgjørelse, kunne endres skjønnsmessig av skattekontoret.

Mat på jobb

Utgifter til mat er en privat utgift. I utgangspunktet vil dermed mat fra arbeidsgiver regnes som lønn. I to tilfeller er mat på jobben likevel skattefritt:

- Hvis det går under reglene for velferdstiltak.
- Hvis den ansatte på grunn av jobben har høyere utgifter til mat enn han ellers ville hatt.

Rimelig lunsj = velferd

Velferdstiltak er tiltak som tar sikte på å øke trivselen og samhørigheten på jobben. Det forutsettes at tiltaket retter seg mot alle, eller en betydelig gruppe, og er rimelig og vanlig ellers i arbeidslivet.

Arbeidsgivers subsidiering av bedriftskantiner regnes som skattefritt velferdstiltak hvis den er rimelig, altså ikke altfor kostbar. Vurderingen går både på standarden og de ansattes egenbetaling. Ved en felles lunsjordning i bedriften, der arbeidsgiver dekker vanlig norsk hverdagsmat for de ansatte, er det tilstrekkelig at den ansatte dekker cirka halvparten av selvkost på innkjøpt mat.

Eksempel

Arbeidsgivers utgifter til lunsjordningen (utenom kaffe, te, juice, melk) er 600 kroner pr. måned. Den ansatte betaler 300 kroner pr. måned via trekk i lønn, og arbeidsgivers subsidiering er da skattefri.

Hvis bedriften har en mer påkostet lunsjordning, med dyrt pålegg, varm mat eller lignende, må den ansattes egenbetaling dekke hele arbeidsgivers råvarekost for å slippe skatt. I 2019 er skattepliktig beløp 46 kroner per dag (2020: 47 kroner).

Reglene om skattefrihet for arbeidsgivers tilskudd til matkuponger er opphevet med virkning fra og med inntektsåret 2019.

Overtidsmat

Reglene for skattefri dekning av overtidsmat er endret fra 2019. Etter de nye reglene stilles det krav om minst 10 timer sammenhengende arbeid for at arbeidsgiver skal kunne dekke et ekstra måltid skattefritt. Dette vilkåret vil gjelde i stedet for det gamle vilkåret om minst 12 timer sammenhengende fravær fra hjemmet. Det er videre innført en beløpsgrense som skal gjelde uavhengig av om arbeidsgiver kjøper inn måltidet og tilbyr det som en naturalytelse, eller om arbeidstaker kjøper måltidet selv og får dekket kostnadene mot å levere kvittering til arbeidsgiver (refusjon). Beløpsgrensen for inntektsåret 2019 er fastsatt til 200 kroner.

Adgangen til å utbetale skattefrie ulegitimerte matpenger (90 kroner i 2018) ved over-tidsarbeid er opphevet.

Mat på reiser

Pendlerreiser

Dersom du oppfyller pendlervilkårene kan du kreve fradrag for merkostnader til kost dersom du ikke har kokemuligheter i tilknytning til pendlerboligen. Arbeidsgiver vil, i de tilfellene hvor det foreligger rett til fradrag, kunne dekke merkostnadene skattefritt.

Mottar du godtgjørelse fra arbeidsgiver i samsvar med Skattedirektoratets satser blir det ikke noe skattepliktig overskudd, og beløpet står ikke i skattemeldingen (bare i års-oppgaven (sammenstillingen) du får fra arbeidsgiver).

Har arbeidsgiver utbetalt mer enn Skattedirektoratets satser for det aktuelle overnat-tingsstedet må du skatte av overskuddet. Har du for eksempel mottatt hotellsatsen på 578 kroner per døgn (2020: 589 kroner per døgn) men har bodd på pensjonat uten koke-mulighet, hvor satsen er 161 kroner per døgn (2020: 164 kroner per døgn), vil du bli beskattet for differansen mellom satsene med mindre du kan dokumentere høyere kost-nader. Differansen, 417 kroner per døgn (2020: 425 kroner per døgn) er da ført opp som inntekt i skattemeldingen.

Yrkes-/tjenestereiser

Er du på en yrkes-/tjenestereise med overnatting på hotell er den skattefrie kostsatsen på 578 kroner (2020: 589 kr) per døgn. Bor du på pensjonat eller hybel/brakkel uten kokemuligheter er den skattefrie kostsatsen 161 kroner (2020: 164 kroner). Dersom du er på en yrkes-/tjenestereise kan du også motta skattefri kostgodtgjørelse selv om du har overnatter på et sted med kokemuligheter. Den skattefrie kostsatsen utgjør da 89 kroner per døgn (2020: 91 kroner).

Har arbeidsgiver utbetalt mer enn Skattedirektoratets satser må du skatte av overskud-det.

Eksempel

Sjur har avtalt med arbeidsgiver at han skal få dekket diett etter statens satser når han reiser i forbindelse med arbeidet. Det betyr at han har krav på kr 780 i døgndiett når han reiser med overnatting (statens reiseregulativ). Sjur overnatter på hotell der frokosten ikke er inkludert i prisen.

Regnestykket blir som følger:

Statens satser	kr 780
Skattefri sats	kr 578
Skattepliktig utbetaling	kr 202

Skattefri utbetaling utgjør kr 578. Skattepliktig utbetaling utgjør kr 202 (kr 780 – kr 578) og er ført opp som inntekt i skattemeldingen.

Diettgodtgjørelse ved nytt diettdøgn – skattefri dekning

Vær oppmerksom på at definisjonen av hva som regnes som nytt diettdøgn er endret i 2019. Fra 2019 kan det for reiser på 6 timer eller mer inn i et nytt døgn trekk- og skattefritt utbetales godtgjørelse etter SKDs døgndiettsats for type overnattingssted for siste overnatting.

Måltidstrekk

Hotellsatsen forutsetter at den ansatte selv betaler alle måltider. Blir den ansatte påspandert måltider, eller disse ligger innbakt i hotellregningen (for eksempel frokost), reduseres satsen.

Måltidstrekket, altså reduksjon av beløpet for måltider den ansatte ikke betaler for, beregnes slik for 2019.

Innland og utland: Frokost: 20 prosent, Lunsj: 30 prosent, Middag: 50 prosent

Ved overnatting på hotell i Norge hvor frokost er inkludert i romprisen, er diettsatsen for 2019 dermed 462 kroner (578 kroner minus 116 kroner).

Eksempel

Er du på tjenestereise i Norge, overnatter, og blir påspandert middag, kan du få 289 kroner i skattefri diettgodtgjørelse i 2019. Er i tillegg frokosten inkludert i romprisen på hotellet på samme reise, kan du få 173 kroner i skattefri godtgjørelse (2019-satser).



Tips: Det er bare måltidstrekk for «fullverdige» måltider, altså måltider en normal person blir mett av, som det skal gjøres fradrag i kostgodtgjørelsen for. Selv om du serveres et lett måltid på flyet, kan du altså likevel kreve full diettgodtgjørelse.

Bruspenge

Fra 2016 er skattereglene endret slik at det ikke lenger er mulig å få skattefri dekning av ulegitimert godtgjørelse eller fradrag for ulegitimerte småutgifter. Fortsatt kan du imidlertid få dekket dokumenterte merkostnader skattefritt eller kreve fradrag for disse.

Kost på reise uten overnatting

Også for tjenestereiser uten overnatting kan du få dekket kosten. Tjenestereisebegrepet på innenlands dagsreiser er definert av Skattedirektoratet i kunngjøring av 23. oktober 2017 (definisjonen i Særavtalen har altså ikke lenger betydning). I kunngjøringen slås det fast at reiser i oppdrag for arbeidsgiver, der ansatte har reising som del av sitt ordinære arbeid, ikke skal gi grunnlag for trekke diett.

I vurderingen av om arbeidstaker på reise utøver ordinært arbeid eller ikke, skal det ses hen til det skattemessige yrkesreisebegrepet. Denne forståelsen av tjenestereisebegrepet for dagsreiser innenlands legges til grunn fra og med inntektsåret 2017.

En arbeidstaker som er på tjenestereise, kan få utbetalt følgende satser for kost på dagsreiser i 2019:

- Varighet 6-12 timer: 200 kroner
- Varighet over 12 timer: 400 kroner
- I tillegg er det et krav at reisen er over 15 kilometer og at det ut i fra oppdragets karakter ikke er mulig å innta måltidet på arbeidsstedet. Er reisen på under 6 timer vil du kunne få dekket legitimerede utgifter.
- Personer med mobilt arbeidssted kan ikke få utbetalt dagdiett.

For både overnattingsreiser og reiser på dagtid må det leveres reiseregning.

Underholdsbidrag

Fradrag

Underholdsbidrag som ytes etter lov eller avtale er som hovedregel fradragsberettiget i den grad bidraget regnes som skattepliktig inntekt for mottakeren. Det er imidlertid omfattende unntak fra hovedregelen, og følgende bidrag er ikke fradragsberettiget:

- Barnebidrag etter barneloven, bidrag til barn som man ikke plikter å underholde, oppgjør av bidragsgjeld vedrørende barnebidrag, bidrag til fjernadopterte barn samt oppfostringsbidrag etter barnevernloven ytet under fosterhjems- eller institusjonsopphold.
- Bidrag til ektefelle når det ikke foreligger samlivsbrudd. Flytter separerte ektefeller sammen i inntektsåret er det ikke fradragsrett for underholdsbidrag frem til det tidspunktet de flytter sammen.
- Bidrag til samboer.
- Bidrag til foreldre, når det ikke er vederlag for motytelse.
- Bidrag gitt som engangsbetaling til avløsning av regelmessig bidrag.

På grunn av alle unntakene ovenfor, vil det vanligste tilfelle hvor det skal gis fradrag for bidrag være når bidraget er betalt til ektefelle ved skilsmisse eller formell/faktisk separasjon. Dette vil også være det vanligste tilfelle hvor bidrag vil være skattepliktig for mottaker.

Fradrag kan gis, selv om den bidragsberettigede er bosatt i utlandet. Dette gjelder selv om bidraget ikke er skattepliktig inntekt for mottakeren etter vedkommende lands interne skatteregler.

Du må imidlertid betale via bank for å ha fradragsrett ved betaling som samlet (knyttet til samme bidragsforpliktelse) utgjør 10.000 kroner eller mer i løpet av kalenderåret. Dette gjelder også når mottakeren er bosatt i utlandet.

Skattepliktig underholdsbidrag skal føres i skattemeldingen, og inngår i grunnlaget for minstefradrag (etter samme regler som for pensjon). Fradragsberettiget underholdsbidrag føres i skattemeldingen, og kommer til fradrag i tillegg til minstefradraget.

Inntekt

Underholdsbidrag er som hovedregel skattepliktig inntekt for mottaker. Det er imidlertid også her store unntak fra hovedregelen, og følgende underholdsbidrag er ikke skattepliktige:

- Barnebidrag etter barneloven og oppfostringsbidrag etter barnevernloven.
- Bidrag til foreldre.

- Bidrag til ektefelle når det ikke foreligger samlivsbrudd, og bidrag til separert/fra-skilt ektefelle etter den dagen en har flyttet sammen igjen.
- Bidrag til samboer.
- Bidrag gitt som engangsbeløp til avløsning av regelmessig bidrag.

Underskudd

Negativ inntekt

Dersom du har fradrag som er større enn inntektene dine blir nettoinntekten negativ. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom du har hatt store tap ved salg av fast eiendom eller aksjer. Et slikt underskudd fremføres til påfølgende år.

Som utgangspunkt er underskudd fradragsberettiget fullt ut, men i noen tilfeller kan fradragsretten helt eller delvis være falt bort. Dette gjelder blant annet hvis

- det er gitt fradrag for kostnader til pass og stell av barn i det året slikt underskudd oppstod (slikt fradrag kan ikke etablere eller øke et framførbart underskudd)
- din næring er opphørt i 2005 eller tidligere og underskuddet gjelder denne næringen
- du har fått ettergitt gjeld ved gjeldsforhandling eller konkurs
- du har tilbakeført underskudd til tidligere år ved opphør av virksomhet

Ektefeller

Dersom du er gift overføres underskudd som du selv ikke får brukt opp automatisk til din ektefelle. Du kan ikke velge at underskuddet ikke skal overføres til din ektefelle. Hvis underskuddet fortsatt ikke er fullt utnyttet hos ektefellen, vil det gjenstående fremføres til fradrag neste år.

Eksempel

Jan har en lønnsinntekt på 700.000 kroner, minstefradrag på 100.800 kroner og et oppjustert aksjetap på 800.000 kroner. Minstefradraget og 599.200 kroner av aksjetapet reduserer inntekten hans til 0. Den resterende delen av tapet, 200.800 kroner, overføres automatisk til kona Mette.

Skattemeldingen

Har du underskudd til fremføring fra tidligere år, skal beløpet være oppgitt på skatteoppgjøret ditt for 2018 som «ubenyttet underskudd» og forhåndsutfyllt i skattemeldingen for 2019.

Du må føre opp hele underskuddet hvert år – du kan ikke velge å føre opp deler av underskuddet og «spare» resten til senere år.

Eksempel

Maria har i 2019 hatt tap ved avvikling av et aksjeselskap på 600.000 kroner. Øvrige fradrag i skattemeldingen er 120.000 kroner, mens lønnsinntekten er 450.000 kroner. Maria har ikke andre inntekter. Som en følge av fradragene vil Maria få negativ nettoinntekt i 2019.

Personfradraget kan ikke øke underskuddet, slik at dette faller bort for 2019. Dersom du har mulighet til å styre det, bør du sørge for å ha netto inntekt minst lik personfradraget (2019: 56.550 kroner). Selv om nettoinntekten er null eller negativ, blir ikke skatten nødvendigvis null. Bruttoskattene, altså trygdeavgift og trinnskatt, må betales på vanlig måte, selv om nettoinntekten er negativ.

Utland

Dette kapitlet omhandler skattespørsmål med tilknytning til utlandet. Regler som omtales er skattereglene ved inn- og utflytting, arbeidsopphold i utlandet, kildeskatt på lønn for utenlandske arbeidstakere, pensjon fra/til Norge, og fast eiendom og aksjer i utlandet. Det er generelt slik at skattespørsmål tilknyttet utlandet er mer kompliserte, slik at det ofte er nødvendig å kontakte vår medlemsservice i slike saker.

Innflytting til Norge

Ved innflytting til Norge er du skattemessig bosatt fra det året du har oppholdt deg i Norge:

- 183 dager i løpet av en tolv måneders periode, eller
- 270 dager i løpet av en trettiseks måneders periode.

Dersom du oppfyller kravet til 183 dagers opphold i løpet av ett inntektsår, blir du skattepliktig som bosatt fra innflyttingsdato. Oppfylles kravet i året etter innflyttingsåret, inntreffer skatteplikten som bosatt fra 1. januar dette året.

Eksempel

Iselin flytter til Norge 1. mars 2019. Hun oppholder seg i Norge mer enn 183 dager i 2019. Iselin er skattepliktig som bosatt i Norge fra 1. mars 2019.

Eksempel

Terje flytter til Norge 1. november 2019. Han oppholder seg i Norge mindre enn 183 dager i 2019, men mer enn 183 dager i de første 12 månedene etter innflyttingen. Terje er bosatt i Norge fra 1. januar 2020.

Eksempel

Roy oppholder seg i Norge i fra midten av mai til slutten av august i årene 2017 til 2019, til sammen 100 dager per år. Roy vil anses bosatt i Norge fra 1. januar 2019, fordi han i løpet av 2019 har vært i Norge i minst 270 dager i løpet av en trettiseks måneders periode.

Ved beregning av antall dager i Norge teller både hele og deler av en dag som ett helt døgn.

Eksempel

Dag lander på Gardermoen om kvelden 12. november og reiser ut av Norge igjen om morgenen 13. november. Oppholdet teller som to døgn i Norge.

Det spiller ingen rolle hva du gjør i Norge, om du arbeider eller er på ferie mv. Flere korte opphold legges sammen.

Når du er skattemessig bosatt i Norge etter skatteloven er du i utgangspunktet skattepliktig til Norge for all inntekt og formue, uansett om inntekten eller formuen er oppebåret/befinner seg i utlandet. Det er likevel begrensninger i denne fulle skatteplikten i skatteavtale med fremmed stat og i skatteloven. Se mer om dette nedenfor.

Utflytting

Generelt

Ved utflytting fra Norge vil skatteplikten til Norge opphøre etter nærmere regler. Når skatteplikten som bosatt i Norge er opphørt, betegnes du som skattemessig emigrert.

Vilkår for skattemessig emigrasjon

Tre vilkår må være oppfylt for at du skal anses skattemessig emigrert:

- Du må ha tatt fast opphold i utlandet
- Verken du selv eller dine nærstående kan disponere bolig i Norge
- Du kan ikke oppholde deg i Norge mer enn 61 dager i året i de tre første årene etter utflytting

Dersom disse tre vilkårene er oppfylt i de tre påfølgende årene etter utflytting, vil skatteplikten til Norge opphøre fra 1. januar i det fjerde året.

Eksempel

Kenneth solgte boligen og tok varig utflytting fra Norge 1. juni 2019. Dersom han ikke oppholder seg i Norge mer enn 61 dager per år i årene 2020 til 2022, vil han anses emigrert fra 1. januar 2023.

Dersom du har bodd i Norge mindre enn 10 år i løpet av livet, gjelder i utgangspunktet de samme vilkårene, men likevel slik at skatteplikten opphører fra 1. januar i året etter utflyttingsåret.

Eksempel

Tom solgte boligen og tok varig utflytting fra Norge 1. juni 2019. Han har til sammen bodd 8 år i Norge i løpet av sitt liv. Dersom han ikke oppholder seg mer enn 61 dager i Norge i 2020, vil han anses emigrert fra 1. januar 2020.

Disponere bolig

Når det gjelder reglene om emigrasjon vil du anses å disponere bolig i Norge hvis du eier en bolig, selv om den leies ut. Det samme gjelder dersom du leier bolig i Norge, også om boligen er fremleiet. Du anses likevel ikke for å disponere bolig ved kortvarig leie av bolig under «tillatt» opphold i Norge inntil 61 dager.

Dersom du eier aksjer i et selskap med bolig i Norge, anses du for å disponere denne, dersom din eierpost gir deg kontroll eller disposisjonsrett over boligen.

Eksempel

Finn eier bolig i Norge. I forbindelse med utflytting selger han boligen til sitt heleide aksjeselskap. Finn kan ikke skattemessig emigrere fra Norge fordi han anses å disponere bolig her.

Heller ikke dine nærstående kan disponere bolig i Norge. Nærstående vil i denne sammenhengen si ektefelle, samboer og mindreårige barn. Dere regnes som samboere bare dersom vedkommende flytter med deg til utlandet. Dersom du etter utflytting har mindreårige barn i Norge, anses du normalt å disponere bolig her frem til barnet er myndig. Dette gjelder likevel ikke når barnet bor sammen med fraskilt ektefelle eller tidligere samboer, eller du aldri har bodd sammen med den barnet bor sammen med i Norge.

Med bolig menes eiendom som kan benyttes til bolig hele året. Eiendom uten innlagt vann og avløp for helårsbruk holdes i utgangspunktet utenfor. Dersom slike eiendommer faktisk er benyttet som bolig av skattyter, anses enheten likevel som bolig, altså selv om den ikke har innlagt vann og avløp. Hytter og andre eiendommer som ikke er regulert til helårsbruk, regnes i utgangspunktet ikke som bolig. Også slike eiendommer vil imidlertid regnes som bolig dersom de rent faktisk benyttes som bolig.

Boligenhet som du har anskaffet minst fem år før det året du tok fast opphold i utlandet regnes likevel ikke som bolig, dersom du (eller dine nærstående) aldri har bodd der.

Eksempel

Vilde kjøpte en leilighet i Kristiansund i 2011, som har vært utleid siden. Hun tok varig opphold i utlandet i 2018. Vilde anses ikke å disponere leiligheten i Kristiansund som bolig i forhold til reglene om emigrasjon.

Eksempel

Mikkel kjøpte en leilighet i Oslo i 2011, som han siden har benyttet som fritidseiendom. Han tok varig opphold i utlandet i 2018. Mikkel anses ikke å disponere leiligheten i Oslo som bolig i forhold til reglene om emigrasjon.

Dersom det er kortere tid enn fem år mellom kjøpet av bolig og flyttingen til utlandet, vil skattyter anses å disponere boligen bare frem til femårskravet er oppfylt, så sant han eller hans nærmeste aldri har benyttet eiendommen som bolig.

Eksempel

Kai kjøpte en leilighet på Lillehammer i juni 2015, som siden har vært utleid. I forhold til reglene om emigrasjon, vil Kai anses å disponere bolig frem til juni 2020. Han kan ikke påbegynne emigrasjon før dette tidspunktet, selv om han flyttet ut av Norge tidligere.

Skatteplikten til Norge etter utflytting

Selv om du er skattemessig emigrert, vil du være skattepliktig til Norge for visse inntekter og formue med tilknytning til Norge. Du er da begrenset skattepliktig til Norge. Begrenset skatteplikt omfatter blant annet:

- fast eiendom i Norge
- lønn opptjent ved arbeid i Norge
- pensjon fra Norge
- lønn fra den norske stat
- virksomhet i Norge
- gevinst ved salg av aksjer i norske selskaper (i en begrenset periode)
- aksjeutbytte fra norsk selskap
- i en viss utstrekning inntekt ved arbeid om bord på skip

Dersom du har denne type inntekt eller formue, har du plikt til å levere skattemelding til Norge. Du har likevel ikke plikt til å levere skattemelding dersom du kun mottar utbytte fra norsk selskap eller skattlegges etter reglene om kildeskatt for utenlandsk arbeidstaker. I slike tilfeller trekkes kildeskatten av selskapet eller arbeidsgiver før utbyttet/lønn utbetales.

Arbeid i utlandet

I utgangspunktet er du fullt ut skattepliktig til Norge når du arbeider en periode i utlandet. Regler i skatteloven og skatteavtale kan likevel begrense Norges beskatningsrett. En gunstig regel som begrenser Norges beskatningsrett er ettårsregelen i skatteloven § 2-1 tiende ledd. Det foreligger også som oftest skatteavtale mellom Norge og det landet en arbeider i. I enkelte tilfeller er det mer gunstig å påberope seg reglene i skatteavtalene.

Ettårsregelen

Etter skatteloven § 2-1 tiende ledd kan en arbeidstaker som har et arbeidsopphold i utlandet av minst 12 måneders sammenhengende varighet, kreve skatten i Norge ned-satt.

I kravet til sammenhengende varighet ligger det at en bare har anledning til å oppholde seg i Norge i 6 dager per måned i gjennomsnitt, altså 72 dager per 12 måneders periode. Vær klar over at hver del av et døgn du er i Norge teller som en dag. Du kan godt være i Norge i mer enn 6 dager enkelte måneder, så lenge gjennomsnittlig opphold ikke overstiger 6 dager per måned.

Eksempel

Rune skal arbeide i England fra 1. mars 2019 til 1. november 2020. Han kan godt ta for eksempel fire uker sommerferie i Norge i juli 2019 og juli 2020, så lenge oppholdene i Norge gjennomsnittlig ikke overstiger 6 dager per måned.

Det er ingen øvre grense for hvor langt arbeidsoppholdet i utlandet kan være for å benytte ettårsregelen. Det stilles heller ingen krav til hva man gjør i Norge under tillatt opphold her (ferie, avspasering, arbeid mv.). Dersom en utfører arbeid under oppholdene i Norge, vil denne inntekten imidlertid være skattepliktig hit på ordinær måte.

Det gjelder spesielle regler for den som arbeider for den norske stat, eller dersom lønnsinntekten er finansiert av øremerkede midler fra den norske stat. Når det gjelder varigheten av oppholdet i utlandet, er det i slike tilfeller tilstrekkelig med to opphold á 6 måneders varighet innenfor en periode på 30 måneder.

Eksempel

Birger arbeider for en bistandsorganisasjon og Birgers lønnsinntekt er finansiert av øremerkede overføringer fra den norske stat. Birger har hatt to arbeidsopphold i utlandet, fra 5. januar til 8. juli 2019 og fra 1. november 2019 til 10. mai 2020. Birger oppfylder tidskravet i ettårsregelen, såfremt han ikke har vært mer enn 6 dager i Norge i gjennomsnitt i de to periodene han arbeidet ute.

I enkelte tilfeller kan opphold i Norge inntil 9 dager per måned godtas. Dette gjelder når det utvidede oppholdet skyldes ekstraordinære forhold som var upåregnelige da arbeidsoppholdet startet, for eksempel egen eller nærstående sykdom, eller krig/uro-ligheter/naturkatastrofe i arbeidslandet.

Arbeidsopphold

Ettårsregelen er en skattelempingsregel som kun gjelder for lønnsinntekter, og ikke for pensjon, næringsinntekt eller kapitalinntekt. Inntekter som omfattes er kontant lønn, naturalytelser mv. samt feriepenger innvunnet under utenlandsoppholdet. Sykepenger og fødsels-/adopsjonspenger likestilles med lønn, når mottaker ved utreisen ikke visste eller burde ha visst at en ville bli berettiget til dette. I tillegg omfattes inntekt fra selvstendig oppdrag som ikke fyller vilkårene for å anses som næringsinntekt. Dagpenger, uføretrygd og arbeidsavklaringspenger omfattes ikke av ettårsregelen.

For å omfattes av ettårsregelen, må en reise til utlandet primært for å arbeide. I kravet til arbeid ligger det at en minst må ha en stillingsprosent på 50. Det spiller i utgangspunktet ingen rolle om en har norsk eller utenlandsk arbeidsgiver. Det har heller ingen betydning for skattenedsettelsen i Norge om lønnsinntekten blir skattlagt i arbeidslandet.

Ettårsregelen gjelder ikke når arbeidet hovedsakelig finner sted utenfor andre lands territorium og kontinentalsokler. Dette vil i praksis gjøre regelen lite aktuell for sjømenn i internasjonal fart.

Norge eksklusiv beskatningsrett

Det kan ikke gis skattenedsettelse etter ettårsregelen når Norge i henhold til skatteavtale med arbeidslandet har eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten. Dette er særlig aktuelt i to tilfeller:

Norge har for det første ofte eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten når lønnen er betalt av den norske stat. I slike tilfeller er derfor ettårsregelen vanligvis aktuell bare når en arbeider i et land Norge ikke har inngått skatteavtale med. Lønnsinntekten regnes som utbetalt fra den norske stat også når den er utbetalt av andre, dersom lønnen er utbetalt med øremerkede midler fra den norske stat. Dette gjelder for eksempel i en del tilfeller for ansatte i bistandsorganisasjoner.

Eksempel

Arnulf har arbeidet for den norske stat i Sverige i to år. Den nordiske skatteavtalen bestemmer i artikkel 19 at Norge normalt har eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten. Skatten kan da ikke settes ned i Norge etter ettårsregelen.

Eksempel

Bjarte arbeider for en norsk bistandsorganisasjon i Afghanistan. Arbeidet har en varighet på to år, og Bjarte oppholder seg i Norge i 30 dager i løpet av denne tiden. Bjartes lønn er finansiert med øremerkede midler fra den norske stat. Fordi Norge ikke har skatteavtale med Afghanistan, kan Bjarte likevel innrømmes skattenedsettelse etter ettårsregelen som gjelder for offentlige ansatte.

Den andre situasjonen Norge kan ha eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten, er når du har norsk arbeidsgiver, og du oppholder deg i arbeidslandet i mindre enn 183 dager i løpet av et kalenderår. Denne begrensningen er aktuell i utreise- eller hjemreiseåret, men bare hvis skatteavtalen opererer med kalenderår (i stedet for 12-måneders periode) som relevant avgrensning. Dette gjelder for eksempel skatteavtalen med USA.

Det er i tillegg et krav for eksklusiv norsk beskatningsrett at arbeidsgiver ikke belaster lønnsinntekten et fast driftssted i USA.

Eksempel

Trond arbeidet i USA fra 1. oktober 2018 til 1. november 2019 for et norsk firma. Han har ikke vært i Norge i perioden. Hans arbeidsgiver har ikke fast driftssted i USA, og fordi Trond arbeidet i USA i mindre enn 183 dager i 2018, har Norge i henhold til skatteavtalen med USA eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten hans. Ettårsregelen kan dermed ikke benyttes for 2018. I 2019 har Trond vært i USA mer enn 183 dager, og ettårsregelen kan dermed benyttes for 2019. Selv om ettårsregelen ikke kan benyttes i 2018 fordi Norge i henhold til skatteavtalen med USA har eksklusiv beskatningsrett til lønnsinntekten, vil tiden Trond arbeider i USA i 2018 telle med ved beregningen om kravet til tolv måneders opphold er oppfylt.

Skattenedsettelsen

Dersom du oppfyller kravene i ettårsregelen, settes skatten i Norge ned med den delen av skatten som skyldes utenlandsinntekten. Dette kalles den alternative fordelingsmetoden.

Eksempel

Erik har arbeidet i England i hele 2019. Han har ingen inntekt i Norge. Eriks lønnsinntekt i England blir tatt opp til beskatning i Norge, men skatten i Norge settes ned med den delen av den norske skatten som skyldes arbeidsinntekten i England. Siden hele skatten i Norge skyldes arbeidsinntekten i England, settes hele den norske skatten ned.

Eksempel

Ida arbeidet i England fra 1. juni 2018 til 1. juli 2019. Fra august 2019 arbeidet hun igjen i Norge. I 2019 har Ida krav på skattenedsettelse på arbeidsinntekten opptjent i England fram til 1. juli 2019. Forutsatt at 50 prosent av inntekten er opptjent i England, vil 50 prosent av skatten i Norge falle bort.

NB: Merk at ettårsregelen ikke hjemler nedsetting av trygdeavgiften. Hvorvidt du skal betale trygdeavgift til Norge er regulert av bestemmelser i folketrygdloven og eventuell trygdeavtale. Her bør du alltid kontakte NAV Internasjonalt for en avklaring før du reiser ut. Disse reglene går vi ikke nærmere inn på i denne fremstillingen.

Offentlig ansatte som oppfyller kravene i ettårsregelen, vil kun få nedsatt skatten til kommune og fylkeskommune.

Se nærmere om den konkrete skattenedsettelsen i eksemplet som følger.

I skattemeldingen

Du må kreve skattenedsettelse etter ettårsregelen i skattemeldingen, og fylle ut skjema RF-1150 (ved levering av skattemelding i gammelt format). Du bør videre legge ved en bekreftelse fra arbeidsgiver på oppholdets varighet. Når du har norsk arbeidsgiver, skal arbeidsgiver gjennom a-ordningen ha innrapportert lønnsinntekten som opptjent i utlandet. Du bør ta kontakt med arbeidsgiver dersom lønnsinntekten er innrapportert som opptjent i Norge. Vær oppmerksom på at skattemyndighetene kan be deg om å dokumentere opphold i Norge nærmere, for eksempel ved utskrift av bankkonto, flybilletter e.l.

Har du utenlandsk arbeidsgiver som ikke innrapporterer lønn til Norge, bør du dokumentere lønnen ved årsoppgave/lønns slipper fra utlandet. Brutto lønn føres i skattemeldingen på vanlig måte.

For omregning av valuta benyttes enten Norges Banks gjennomsnittskurs for den aktuelle periode, eller månedskurs. Disse finner du på www.norgesbank.no.

Praktisk eksempel på nedsettelse

Ola Nordmann har arbeidet i USA fra 1. mai 2018 til 1. september 2019. Ola har norsk arbeidsgiver, som har innrapportert følgende lønnsinntekt for inntektsåret 2019:

Opptjent i Norge:	kr 255.000
Opptjent i USA:	kr 490.000
Skattepliktig del av forsikringer:	kr 8.608
Fri mobiltelefon:	kr 4.392
Feriepenger:	kr 49.000

Ola har i tillegg følgende fradrag i skattemeldingen: Renteutgifter på 40.000 kroner, foreldrefradrag på 25.000 kroner og fagforeningskontingent på 3.000 kroner. Det er av disse kun fagforeningskontingenten som skal fremgå av skjemaet.

Olas utfylte RF-1150 ser slik ut:



Nedsetting av inntektsskatt på lønn 2019

Se rettledning på baksiden

Navn			Fødselsnummer	
Ola Nordmann			010170 12345	
Hvor lenge har du arbeidet i utlandet i inntektsåret?	Fra dato	Til dato	Hvor mange dager har du oppholdt deg i Norge i løpet av inntektsåret? (hele eller deler av dager)	Antall dager
	01/01	01/09		112
Krever du nedsetting av inntektsskatt etter: ☒ etårsregelen, eller ☐ skatteavtale mellom Norge og landet du har arbeidet i?			Ble arbeidsoppholdet i utlandet avsluttet i løpet av inntektsåret? ☒ Ja ☐ Nei	

1 Lønn opptjent i utlandet

Beløpet føres også i skattemeldingen post 2.1.1

Land	Lønn fra den norske stat?	Beløp i valuta	Valutakode	Beløp i NOK
USA (ordinær lønn)	☐ Ja ☒ Nei			490.000
USA (andel forsikringer og telefon)	☐ Ja ☒ Nei			8.667
USA (FP opptjent i 2018, utbetalt i 2019)	☐ Ja ☒ Nei			49.000

2 Kostnader direkte tilordnet lønn fra utlandet ført i post 1

Når du har ført opp noen av disse fradragene i skattemeldingen, må du opplyse om fradraget knytter seg til lønn i Norge og/eller til lønnen i utlandet:

		Norge	Utlandet	Forholdsmessig fordeling	Beløp som knytter seg til lønnen i utlandet (NOK)
2.1	Skattemeldingen post 3.2.2 faktiske kostnader	☐	☐		
2.2	Skattemeldingen post 3.2.7 merkostnader ved arbeidsopphold utenfor hjemmet	☐	☐		
2.3	Skattemeldingen post 3.2.8/9 netto arbeids-/besøkreiser	☐	☐		
2.4	Skattemeldingen post 3.2.11 fagforeningskontingent	☐	☐	☒	
2.5	Skattemeldingen post 3.2.12 premie til pensjonsinnskudd	☐	☐	☐	
2.6	Skattemeldingen post 3.2.13 særskilt fradrag for sjefolk	☐	☐	☐	

3 Tilleggsopplysninger

Dato	Underskrift
------	-------------

Fastsatt av Skattedirektoratet med hjemmel i skatteforvaltningsloven § 8-2 og § 8-15 med forskrift.

RF-1150B

Rettledning

Fastsatt av Skattedirektoratet for inntektsåret 2019

Innledning

Skjemaet RF-1150 skal fylles ut av personer som krever nedsettelse av norsk skatt for å unngå dobbeltbeskatning på lønn som er opptjent under arbeidsopphold i utlandet. Forutsetningen er at man har krav på slik nedsettelse etter interne skatteregler eller skatteavtale. I noen få tilfeller kan man også kreve nedsettelse i norsk skatt på pensjon fra utlandet, avhengig av den aktuelle skatteavtale. Reglene følger av skatteloven § 2-1 tiende ledd og Finansdepartementets forskrift til skatteloven § 16-29-20 flg.

Personer som er skattemessig bosatte i Norge etter norsk intern rett og etter eventuell skatteavtale kan kreve nedsettelse i norsk skatt på lønn i følgende tilfeller:

- lønn som er opptjent under arbeidsopphold i utlandet med en varighet på mer enn 12 måneder (den såkalte ettårsregelen), eller
- lønn som er omfattet av fordelingsmetoden med progresjonsforbehold eller den alternative fordelingsmetoden etter skatteavtale som Norge har inngått med en annen stat.

Den alternative fordelingsmetoden er en metode for å unngå dobbeltbeskatning på lønn opptjent i et annet nordisk land, samt lønn i offentlig tjeneste og pensjon fra enkelte stater. Fordelingsmetoden med progresjonsforbehold er en metode for å unngå dobbeltbeskatning på lønn opptjent i en del andre stater.

Nedsettelsen i skatten beregnes i begge tilfeller ved at den inntekten som er opptjent i utlandet medregnes i det norske beskatningsgrunnlaget for trinnskatt og alminnelig inntekt, og at skatten så settes ned med den del av skatten som faller på lønn opptjent i utlandet.

Nedsettelse av inntektskatten skjer ved skattefastsettingen. Har du i tillegg inntekter som omfattes av kreditmetoden, skal du også fylle ut skjemaet RF-1147. Fradrag for skatt betalt i utlandet av person - kreditfradrag. Eksempelvis som begge har inntekt som omfattes av reglene om skattnedsettelse, må fylle ut hvert sitt skjema. I noen tilfeller kan nedsettelsen av skatten bli mindre enn den skatt som er betalt i utlandet dersom det er et høyere skattenivå i det landet der inntekten er opptjent.

Øverst på skjemaet må du gi opplysninger om varigheten av arbeidsoppholdet i utlandet i inntektsåret, og om varigheten av opphold i Norge. Har du hatt flere opphold i utlandet i inntektsåret, må du gi informasjon om dette under post 3 Tilleggsopplysninger.

Personer som er skattemessig bosatt i Norge etter norsk intern rett kan kreve nedsettelse i norsk skatt på lønn i følgende tilfeller:

- lønn som er opptjent under arbeidsopphold i utlandet med en varighet på mer enn 12 måneder (den såkalte ettårsregelen), eller
- lønn som er omfattet av fordelingsmetoden med progresjonsforbehold eller den alternative fordelingsmetoden etter skatteavtale som Norge har inngått med en annen stat.

Du må huke av for om du krever nedsettelse i norsk skatt etter ettårsregelen eller etter en skatteavtale.

Post 1 Lønnsinntekt opptjent i utlandet

Her skal du oppgi lønn, honorarer, naturallytelser og annen godtgjørelse for arbeid som er utført i utlandet, og som omfattes av reglene om nedsettelse av skatt, se ovenfor under innledningen. Du skal også krysse av for hvorvidt lønnen kommer fra den norske stat. Beløpet skal oppgis både i den aktuelle valuta ved utbetalingen og i norske kroner. Det skal også oppgis valutakode (eksempelvis SEK, EUR, USD). Her skal du også oppgi pensjon fra utlandet når det følger av skatteavtale at dobbeltbeskatning skal unngås ved den alternative fordelingsmetoden.

Ved omregningen skal du benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet eller en årlig gjennomsnittskurs. Dokumenteres det at en vesentlig del av utenlandsinntekten er vekslet om på et annet tidspunkt og til en annen kurs, kan skattekontoret samtykke i at en annen kurs brukes ved omregningen. I så fall må du gi nærmere opplysninger under post 3 Tilleggsopplysninger. Valutakursene finnes på www.norges-bank.no

Post 2 Kostnader direkte tilordnet lønn fra utlandet ført i post 1

I denne posten skal du oppgi kostnader som er oppført i skattemeldingen, og som kan knyttes direkte til utenlandsinntekten. At en kostnad kan direkte tilordnes en inntekt vil si at kostnaden er pådratt for å opptjene inntekten.

For alle postene 2.1 – 2.6 skal du bare angi ett kryss eller ett beløp per post.

Dersom hele kostnaden i postene 2.1 - 2.3 er knyttet enten til inntekt i Norge eller til inntekt i utlandet krysser du av i rubrikken for Norge eller utlandet. Der kostnaden er tilknyttet både Norge og utlandet, benytter du rubrikken for beløp som knytter seg til inntekt i utlandet. I et slikt tilfelle skal du ikke krysse av i avkryssingsfeltet for Norge eller utlandet.

Dersom hele kostnaden i postene 2.4 - 2.6 er knyttet enten til inntekt i Norge eller til inntekt i utlandet krysser du av i rubrikken for Norge eller utlandet. Der kostnaden er tilknyttet både Norge og utlandet, skal kostnaden enten fordeles forholdsmessig ved å krysse av for forholdsmessig fordeling, eller det skal fylles ut i rubrikken for beløp utland.

Andre kostnader og fradrag som ikke knytter seg direkte verken til inntekten i Norge eller utlandet, blir fordelt forholdsmessig mellom nettoinntekten i Norge og i utlandet. Denne fordelingen vil bli foretatt av skattekontoret.

Når det gjelder de skattepliktige ytelsene forsikring og telefon, har Ola fordelt inntekten mellom Norge og USA etter hvor lenge han arbeidet i hvert land. Dette betyr at 8/12 er henført til inntekt opptjent i USA. Feriepengene er opptjent under utenlandsoppholdet i 2018. De skal være med som utenlandsk inntekt i skjemaet, selv om de er utbetalt i 2019.

Skattekort

Dersom du har norsk arbeidsgiver, må denne foreta forskuddstrekk i lønnsinntekten opptjent i utlandet. Det er da en fordel å be om endret skattekort, slik at dette kan tilpasses ettårsregelen. I søknad om nytt skattekort bør du, foruten inntektens størrelse, oppgi:

- hvem som er arbeidsgiver
- i hvilken periode du skal arbeide i utlandet og forventet antall dager i Norge
- i hvilket land du skal arbeide og hva du skal arbeide med

Skatteavtale

Norge har inngått i underkant av 90 skatteavtaler med andre land. Skatteavtalene fordeles beskatningsretten mellom landene når inntekt eller formue har tilknytning til flere land, for eksempel når du bor i Norge men arbeider i et annet land.

Skatteavtalene opererer med et eget bostedsbegrep (som oftest finner du dette i artikkel 4 i avtalen). Ved bruk av skatteavtalene må du ta stilling til hvilket land du er bosatt i henhold til skatteavtalen – i arbeidslandet eller i Norge.

Ofte vil du være bosatt i Norge i henhold til skatteavtalen, selv om du arbeider i utlandet. Vi går ikke her nærmere inn på de forskjellige kriteriene i bostedsartikkelen, men nedenfor finner du skatteavtalenes metode for å unngå dobbeltbeskatning på lønnsinntekten opptjent i utlandet.

Bosatt i Norge etter skatteavtalen

Når du er bosatt i Norge i henhold til skatteavtalen, kan du benytte de ordinære reglene i skatteavtalen for unngåelse av dobbeltbeskatning. Dette er særlig aktuelt når en ikke oppfyller kravene til ettårsregelen, jf. ovenfor. Det finnes to hovedtyper av skatteavtaler, og metoden de bruker for å unngå dobbeltbeskatning er ulik:

En kreditavtale gir rett til fradrag for den skatten som er betalt i utlandet (med den begrensning at du ikke får fradrag for mer enn det som er betalt i skatt på inntekten i Norge). I skattemeldingen må skjema RF-1147 vedlegges (når du leverer skattemeldingen i gammelt format), og du må dokumentere betalt skatt i utlandet. Se eksempel på utfylt skjema i avsnittet «pensjon fra utlandet» nedenfor.

En unntaksavtale fører, når det gjelder lønnsinntekt, til det samme resultat som bruk av ettårsregelen, det vil si skattenedsettelse etter den alternative fordelingsmetode. Skat-

tenedsettelse kreves i skattemeldingen på samme måte, og du må levere skjema RF-1150 sammen med skattemeldingen (når du leverer skattemeldingen i gammelt format). Om utfylling av skjemaet, se ovenfor.

Bosatt i utlandet etter skatteavtalen

Dersom du er bosatt i utlandet etter skatteavtalen, vil Norge ikke kunne skattlegge inntekter eller formue som ikke har kilde i Norge. Dette betyr for eksempel at lønnsinntekt opptjent i utlandet da ikke er skattepliktig til Norge.

I skattemeldingen opplyser du om inntektene/formue i utlandet, men påstår deg bosatt i utlandet i henhold til skatteavtale. Du må vedlegge et skriv fra skattemyndighetene i bostedsstaten som bekrefter at de anser deg for bosatt der i henhold til skatteavtalen.

Kreditregler i skatteloven

Selv om Norge ikke har skatteavtale med arbeidsstaten, og selv om du ikke oppfyller vilkårene i ettårsregelen, skal likevel lønnsinntekten ikke dobbelbeskattes. Inntekten vil riktignok tas opp til beskatning i Norge, men skattelovens kapittel 16 inneholder bestemmelser som innrømmer fradrag i Norge for skatt betalt i utlandet når inntekten har kilde i utlandet. Inntekten har kilde i utlandet når arbeidet er utført i utlandet. Også her må RF-1147 leveres som vedlegg til skattemeldingen (når du leverer skattemeldingen i gammelt format), og betalt skatt i utlandet må dokumenteres.

Ubenyttet kreditfradrag kan fremføres i inntil fem år.

Arbeid i Norge – kildeskatt for utenlandsk arbeidstaker

Kildeskatt på lønn

Fra 2019 er det innført en ny forenklet beskatningsordning (kildeskatt) for utenlandske arbeidstakere som har lønnsinntekt under midlertidig opphold i Norge.

Tidligere ble denne gruppen arbeidstakere skattlagt etter de ordinære reglene, men kan fra 2019 i stedet velge å skattlegges i den forenklete ordningen.

Etter den forenklete ordningen skattlegges bruttoinntekten med en sats på 25 prosent, uten rett til fradrag for kostnader. Skatten trekkes endelig av arbeidsgiver, og arbeidstaker slipper å levere skattemelding.

Arbeidsgiver skal på vanlig måte betale arbeidsgiveravgift av arbeidsinntekt som blir skattlagt etter den forenklete ordningen.

Ordningen gjelder for arbeidstakere som ikke er bosatt i Norge etter norsk intern rett (i innflyttingsåret kan reglene om kildeskatt likevel normalt benyttes). Dette vil typisk være arbeidstakere fra utlandet som er på kortere oppdrag i Norge.

Arbeidstakere som oppfyller vilkårene kan velge om de vil benytte seg av den nye ordningen, eller om de vil bli beskattet etter de ordinære reglene. Siden kildeskatten er flat, mens ordinær skatt er progressiv, vil det normalt være for de høyere inntektene at kildeskatten er mest lønnsom. For å benytte seg av ordningen om kildeskatt må arbeidstakeren få utskrevet et skattekort med kildeskatt på lønn. En kan senere velge å i stedet skattlegges etter de ordinære reglene, men en kan ikke gå motsatt vei – fra ordinært skattekort til skattekort for kildeskatt.

For å kunne benytte seg av ordningen kan en ikke ha bruttoinntekt (inkl. feriepenger og skattepliktige utgiftsgodtgjørelser mv.) som overstiger trinn 3 i trinnskatten (kr 617.500 i 2019). Har en inntekt over dette nivået, skattlegges en etter de ordinære reglene. Inntektsgrensen blir ikke avkortet selv om en arbeider i Norge i bare deler av året.

Pensjon

Bosatt i Norge, pensjon fra utlandet

Når du er bosatt i Norge etter norsk intern rett, har Norge i utgangspunktet rett til å skattlegge pensjon mottatt fra utlandet. Denne beskatningsretten er likevel ofte begrenset av skatteavtale mellom Norge og utbetalingsstaten. Skatteavtalene har ulike regler, og det er derfor nødvendig å undersøke den enkelte skatteavtale for å avgjøre Norges beskatningsrett.

Det går et skille mellom skatteavtaler som gir kildestaten beskatningsretten og avtaler som gir bostedsstaten beskatningsretten, eventuelt en kombinasjon av disse. Det skilles også i enkelte avtaler mellom ulike typer pensjoner. Du må derfor undersøke den konkrete skatteavtale for å avklare skatteplikten. Vær klar over at pensjonen må oppgis i skattemeldingen selv om den er skattefri i Norge, fordi pensjonen har betydning for beregningen av skattefradraget for pensjonsinntekt. Se nærmere om skattefradraget i hovedkapitlet «pensjon».

Du må altså undersøke skatteavtalen mellom Norge og utbetalingsstaten, for å se om pensjonen er skattepliktig til Norge. Her gjengir vi som en illustrasjon reglene i den nordiske skatteavtalen:

Skatteplikten for pensjoner utbetalt fra de andre nordiske landene reguleres av den nordiske skatteavtale artikkel 18. Pensjonen er i utgangspunktet skattepliktig til utbetalingsstaten. Norge kan likevel også skattlegge pensjonen, men skal gi fradrag i beregnet skatt etter kreditmetoden.

I skattemeldingen må du oppgi pensjonen til beskatning. Pensjon fra en annen EØS-stat (inkludert Norden), som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden eller AFP i Norge, skal oppgis i post 2.2.3 (i skattemeldingen i gammelt format). Du har krav på skattefradrag i pensjonsinntekt for slik pensjon. Andre pensjoner oppgis i post 2.2.2 (i skattemeldingen

i gammelt format), og gir ikke selvstendig rett til skattefradrag i pensjonsinntekt. Da denne boken gikk i trykken var det ikke klart hvordan skillet fremgår i ny skattemelding.

Du må omregne inntekten til norske kroner før du fører den inn i skattemeldingen. Benytt gjennomsnittskursen på den aktuelle valutaen. Kursen finner du på norges-bank.no. Du må kreve skattenedsettelse (kreditfradrag) i Norge for skatten du har betalt i utbetalingsstaten. Dette gjøres ved å krysse av i post 1.5.6 for kreditfradrag og ved å fylle ut og levere skjema RF-1147 «Fradrag for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag 2019», sammen med skattemeldingen (dette gjelder skattemeldingen i gammelt format).

Utfylt RF-1147 fremgår av eksemplet nedenfor:

Ola Nordmann er bosatt i Norge og mottok i 2019 privat pensjon fra Sverige på 200.000 SEK. I tillegg mottok han 200.000 NOK i pensjon fra folketrygden. Han betalte 50.000 SEK i skatt på den svenske pensjonen i Sverige.

Olas utfylte RF-1147 ser slik ut:



Fradrags for skatt betalt i utlandet av person – kreditfradrag 2019

Se egen rettleiding for utfylling av skjemaet (RF-1148)

Navn	Fødselsnummer
Ola Nordmann	110140 12345

1. Lønn opptjent i utlandet Beløpet føres også i skattemeldingen post 2.1.1

Land lønnen er opptjent i	Valutakode	Brutto lønn i utlandet		Skatt betalt i utlandet	
		Beløp i valuta	Beløp i NOK	Beløp i valuta	Beløp i NOK

2. Pensjon og uføreytelser fra utlandet Pensjon føres også i skattemeldingen postene 2.2.2 og 2.2.3 Uføreytelser føres også i post 2.1.9

Land	Type ytelse	Valutakode	Brutto ytelse		Skatt betalt i utlandet	
			Beløp i valuta	Beløp i NOK	Beløp i valuta	Beløp i NOK
	☐ Pensjon etter privat tjeneste ☐ Pensjon i hht sosiallovgivningen ☐ Pensjon etter offentlig tjeneste ☒ Annen privat pensjon ☐ Uføreytelse					
Sverige	☐ Pensjon etter privat tjeneste ☐ Pensjon i hht sosiallovgivningen ☐ Pensjon etter offentlig tjeneste ☐ Annen privat pensjon ☐ Uføreytelse	SEK	200.000	186.120	50.000	46.530
	☐ Pensjon etter privat tjeneste ☐ Pensjon i hht sosiallovgivningen ☐ Pensjon etter offentlig tjeneste ☐ Annen privat pensjon ☐ Uføreytelse					

3. Aksjeutbytte fra utenlandsk selskap

Land der selskapet er hjemmehørende	Valutakode	Brutto utbytte fra utlandet		Skatt betalt i utlandet	
		Beløp i valuta	Beløp i NOK	Beløp i valuta	Beløp i NOK

4. Annen kapitalinntekt fra utlandet

Land	Type inntekt	Ført i post	Valutakode	Inntekt fra utlandet		Skatt betalt i utlandet	
				Beløp i valuta	Beløp i NOK	Beløp i valuta	Beløp i NOK

5. Næringsinntekt/underskudd og personinntekt fra enkeltpersonforetak i utlandet Beløpene føres også i skattemeldingen post 1.6, 2.7 eller 3.2.19

Land	Beregnet personinntekt	Næringsinntekt	Underskudd	Valutakode	Skatt betalt i utlandet	
	Beløp i NOK	Beløp i NOK	Beløp i NOK		Beløp i valuta	Beløp i NOK

6. Netto næringsinntekt/underskudd og arbeidsgodtgjørelse fra selskap med deltakerfastsettning som har virksomhet i utlandet Beløpene føres også i skattemeldingen post 1.7, 2.7 eller 3.2.19

Land	Arbeidsgodtgjørelse	Næringsinntekt	Underskudd	Valutakode	Skatt betalt i utlandet	
	Beløp i NOK	Beløp i NOK	Beløp i NOK		Beløp i valuta	Beløp i NOK

RF-1147B

7. Kostnader direkte tilordnet inntekt fra utlandet

Når du har ført opp noen av disse fradragene i skattemeldingen, må du opplyse om fradragene knytter seg til inntekt i Norge og/eller inntekt i utlandet				
		Norge	Utlandet	Forholdsmessig fordeling
7.1	Skattemeldingen post 3.2.2 faktiske kostnader	☐	☐	
7.2	Skattemeldingen post 3.2.7 merkostnader ved arbeidsopphold utenfor hjemmet	☐	☐	
7.3	Skattemeldingen post 3.2.8/9 netto arbeids-/besaksreiser	☐	☐	
7.4	Skattemeldingen post 3.2.11 fagforeningskontingent	☐	☐	☐
7.5	Skattemeldingen post 3.2.12 premie til pensjonsinnskudd	☐	☐	☐
7.6	Skattemeldingen post 3.2.13 særskilt fradrag for sjøfolk	☐	☐	☐
7.7	Skattemeldingen post 3.2.14 fradrag for fiskere og fangstfolk	☐	☐	☐

Andre kostnader som kreves direkte tilordnet inntekt fra utlandet

7.9	Tap ved salg av verdipapir i utenlandsk foretak	☐ Ja ☐ Nei
7.10	Fremførbart underskudd fra virksomhet i utlandet	☐ Ja ☐ Nei
7.11	Rentekostnader direkte knyttet til virksomhet i en annen EØS-stat	☐ Ja ☐ Nei

8. Formue i utlandet Beløpet føres også i skattemeldingen post 4.6

Land	Formuesart	Formuesverdi	Valutakode	Skatt betalt i utlandet	
		Beløp i NOK		Beløp i valuta	Beløp i NOK

9. Deltakers andel av utenlandsk formue/gjeld i selskap med deltakerfastsetting Beløpet føres også i skattemeldingen post 4.5.4 eller 4.8.3

Land	Andel formue	Andel gjeld	Valutakode	Skatt betalt i utlandet	
	Beløp i NOK	Beløp i NOK		Beløp i valuta	Beløp i NOK

10. Krav om fradrag for fremført utenlandsk skatt

År	Fremført utenlandsk inntektsskatt (NOK)	Fremført utenlandsk formuesskatt (NOK)
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		

11. Krav om tilbakeføring av utenlandsk skatt

Kreves det at utenlandsk skatt som eventuelt ikke kommer til fradrag i årets skatt skal tilbakeføres til fradrag i skatt for foregående år?

☐ Ja ☐ Nei

12. Tilleggsopplysninger

Dato

Underskrift

Fastsatt av Skattedirektoratet med hjemmel i skatteforvaltningsloven § 8-2 og § 8-15 med forskrift.

Bosatt i utlandet, pensjon fra Norge

Mottaker har ikke emigrert

Norge vil ha eksklusiv beskatningsrett til pensjonen når du anses bosatt i Norge etter skatteavtale. Dersom du anses bosatt i utlandet etter skatteavtale, blir situasjonen mer komplisert ettersom noen skatteavtaler gir bostedsstaten beskatningsretten, mens andre skatteavtaler gir kildestaten (den stat som utbetaler pensjonen) beskatningsretten. I tillegg skilles det i enkelte avtaler mellom private pensjoner, pensjoner utbetalt fra folketrygden og pensjoner fra arbeid i offentlig sektor. Det er derfor viktig at du undersøker den konkrete skatteavtale for å avklare skatteplikten. Nedenfor har vi til illustrasjon gjengitt reglene i den nordiske skatteavtalen og skatteavtalen mellom Norge og Spania.

Pensjon fra Norge til person bosatt i et annet nordisk land:

Skatteplikten for pensjoner reguleres av den nordiske skatteavtalen artikkel 18. Pensjonen er i utgangspunktet skattepliktig til utbetalingsstaten, altså Norge, og skattlegges her på vanlig måte. Bostedslandet kan likevel også ta pensjonen opp til beskatning, men må gi fradrag i skatt etter kreditmetoden.

Pensjon fra Norge til person bosatt i Spania:

Skatteplikten for pensjon utbetalt fra Norge reguleres av skatteavtalen med Spania artikkel 18. Pensjonen er kun skattepliktig til bostedsstaten. Dette betyr at pensjonen ikke skal skattlegges i Norge.

Mottaker har emigrert

Når mottaker av pensjonen ikke er skattemessig bosatt i Norge, kan det kun ilegges kilde-skatt med 15 prosent av brutto pensjon. Om når en person er emigrert, se kapitlet «utflytting fra Norge». Dersom pensjonen er unntatt beskatning i Norge i henhold til skatteavtale, se ovenfor, kan Norge ikke skattlegge pensjonen.

Dersom en er bosatt innenfor EØS-området, kan en i stedet for å betale 15 prosent kilde-skatt, skattlegges etter de ordinære reglene dersom dette lønner seg. Det er et vilkår for beskatning etter de ordinære reglene at minst 90 prosent av samlet inntekt er skattepliktig til Norge.

Fast eiendom i utlandet

Dersom du eier fast eiendom i utlandet, skal denne ved skattleggingen i utgangspunktet behandles som om den hadde ligget i Norge. Det skal fastsettes en formuesverdi, og det skal beregnes skatt av formue. Det skal også beregnes skatt av inntekt dersom eiendommen regnskapsbehandles, eller dersom eiendommen er en fritaksbehandlet fritidseiendom med leieinntekter som overstiger 10.000 kroner. Se mer om beskatning av leieinntekter i kapitlet «bolig/fritidseiendom/tomt».

Skatteavtale mellom Norge og det landet eiendommen ligger i, kan likevel bestemme at eiendommen er unntatt beskatning i Norge. Se mer om dette nedenfor.

Formuesverdi

Formuesverdien fastsettes etter norske regler. En eventuell formuesverdi fastsatt etter utenlandske regler har ingen betydning i Norge.

Både bolig- og fritidseiendommer i utlandet verdsettes etter reglene som gjelder for fritidseiendommer i Norge. Ved verdsettelsen skilles det ikke på om eiendommen er primærbolig eller sekundærbolig. For eiendommer som ikke tidligere har fått fastsatt en formuesverdi settes formuesverdien til maksimalt 30 prosent av omsetningsverdien. For en nærmere beskrivelse av reglene om formuesverdi, se kapitlet «bolig/fritidseiendom/tomt».

Merk at verdsettelse av utleid næringseiendom i utlandet skjer etter de ordinære reglene for utleid næringseiendom, altså basert på faktiske utleieinntekter.

Skatteavtale med kreditmetode

Dersom skatteavtalen mellom Norge og det landet eiendommen ligger i, bygger på kreditmetoden, skal eiendommen skattlegges i begge land. Det samme er tilfellet dersom det ikke foreligger noen skatteavtale. En kan da kreve den utenlandske skatten fradrett i norsk skatt, dersom det dreier seg om samme type skatt betalt i samme inntektsår.

Merk at du ikke får større fradrag i Norge enn det skatten utgjør i Norge på eiendommen. Dersom du for eksempel har betalt 20.000 kroner i skatt på utleieinntekter i Spania, mens skatten i Norge på den samme utleieinntekten er 15.000 kroner, vil maksimalt kreditfradrag være 15.000 kroner. Og omvendt: Dersom betalt skatt i Spania er 10.000 kroner, mens skatten i Norge er 15.000 kroner, vil kreditfradraget utgjøre 10.000 kroner.

I skattemeldingen gir du opplysninger om utenlandsk inntekt og krever fradrag for inntektsskatten. Du må fylle ut skjema RF-1147 (gjelder skattemeldingen i gammelt format), som vedlegges skattemeldingen sammen med dokumentasjon på betalt skatt i utlandet. Om utfylling av skjemaet, se ovenfor om pensjon fra utlandet. Dersom du ikke har fått endelig skatteoppgjør i det landet boligen ligger i når skattemeldingen i Norge skal leveres, bør du kreve fradrag i skattemeldingen, men skrive i vedlegg at dokumentasjon med konkret beløp ettersendes.

Skatteavtale med unntaksmetode

Når skatteavtalen bygger på unntaksmetoden, er eiendommen i utlandet ikke skattepliktig til Norge som formue, og normalt er heller ikke leieinntekter skattepliktig til Norge. Skattekontoret må likevel beregne en formuesverdi etter vanlige regler. Ligger eiendommen utenfor EØS-området, reduseres gjeld- og gjeldsfradraget. Dette betyr at fradraget faller bort for en andel av eiers gjeld og gjeldsrenter, fordi han har formue i

utlandet som ikke er skattepliktig til Norge. Den andelen som bortfaller er brutto formue i utlandet som ikke skal skattlegges i Norge, dividert på global brutto formue.

Eksempel

Atle eier en leilighet i Brasil. Formuesverdien på leiligheten, fastsatt etter norske regler, er 200.000 kroner. Atles totale bruttoformue er 1 million kroner, mens hans gjeld er 500.000 kroner. Atle betalte 20.000 kroner i gjeldsrenter i 2019. Skatteavtalen mellom Norge og Brasil er en unntaksavtale, slik at Atle i Norge ikke er skattepliktig for leiligheten som ligger i Brasil.

En femdel av Atles formue er ikke skattepliktig til Norge (200.000 kr/1 mill. kr), noe som betyr at Atles fradrag for gjeld- og gjeldsrenter skal reduseres med en femdel. Atle får fradrag for 400.000 kroner i gjeld og 16.000 kroner i gjeldsrenter.

For ektefeller ser man på ekteparets samlede formue og gjeld ved reduksjonen.

Merk: Dersom eiendommen ligger innenfor EØS-området, gis det fullt fradrag for gjeldsrenter, selv om eiendommen er unntatt beskatning i Norge (hvis det ikke er krevd fradrag for rentene i det landet eiendommen ligger).

Aksjer i utenlandsk selskap

Utbytte

Personer som er bosatt i Norge etter skatteloven er skattepliktig til Norge for aksjeutbytte fra utenlandsk selskap. Vanligvis betaler du 15 prosent kildeskatt på aksjeutbyttet i selskapets hjemland, og normalt har du rett til fradrag for denne skatten i Norge. Dette innebærer at du i Norge i utgangspunktet betaler netto 16,68 prosent i skatt (31,68 % skatt på eierinntekt - 15 % kildeskatt). Vær oppmerksom på at du har krav på skjermingsfradrag.

Skjema RF-1147 og dokumentasjon på betalt skatt i utlandet vedlegges skattemeldingen dersom du leverer skattemelding i gammelt format.

Gevinst

For person som er bosatt i Norge er gevinst ved salg av aksjer i utenlandsk selskap skattepliktig til Norge etter skatteloven. Normalt begrenser ikke skatteavtale med selskapets hjemland Norges beskatningsrett, men her forekommer det unntak.

Valutagevinst og valutatap

Har du valuta, bankinnskudd eller annen pengefordring som er tallfestet i utenlandsk valuta, og valutakursen endrer seg fra ervervstidspunktet til den blir realisert, regnes verdiendringen som skyldes endring i valutakursen som en valutagevinst/-tap.

Eksempel

I februar 2007 kjøpte du amerikanske dollar (USD) for 250.000 norske kroner (NOK). På kjøpstidspunktet var kursen 8,86, dvs. at du fikk USD 28.216,7. Pengene ble plassert i en sveitsisk bank og står der urørt til du 10 år senere tar pengene ut av banken og veksler dem tilbake til norske kroner. På tilbakevekslingstidspunktet var kursen på amerikanske dollar 7,60, dvs. at du nå sitter igjen med 214.447 norske kroner ($28.216,7 \times 7,60$) av de opprinnelige 250.000. Du vil da ha et valutatap på 35.553 norske kroner ($250.000 - 214.447$) som skyldes at verdien på USD er svekket i forhold til norske kroner.

Tilsvarende regler gjelder for gjeld tallfestet i utenlandsk valuta. Dersom valutaen svekkes i forhold til norske kroner fra lånet ble tatt opp til det innløses, regnes endring i verdien som skyldes endring i valutakursen som en valutagevinst. Skulle valutaen styrke seg i forhold til norske kroner oppstår det et valutatap.

Eksempel

Du tok opp et valutalån i amerikanske dollar i januar på 2 millioner norske kroner. Da du tok opp lånet var kursen 7,70 (1 USD=7,70 NOK), dvs. at lånet ditt utgjorde USD 259.740. Du betaler kun renter på lånet. I slutten av desember tilbakefører du lånet som du har i dollar til norske kroner. Kursen på dette tidspunktet var 8,80. Lånet ditt utgjør nå 2.285.712 norske kroner ($259.740 \times 8,80$). Du har dermed hatt et valutatap på 285.712 norske kroner.

Reglene for beskatning og fradrag

Hovedregelen er at valutagevinster er skattepliktig inntekt og at valutatap er fradragsberettiget. Dette gjelder både i og utenfor næring.

Det er to hovedgrupper av unntak, det vil si tilfeller der valutagevinst ikke er skattepliktig og valutatap ikke er fradragsberettiget:

For det første gjelder reglene ikke gevinst og tap som knytter seg til utenlandske betalingsmidler til personlig bruk. Har du for eksempel valutagevinst eller tap i forbindelse med veksling av reisesjekker eller ved veksling til og fra utenlandsk valuta i forbindelse med en feriereise, vil dette verken gi grunnlag for beskatning eller for tapsfradrag.

Videre gjelder reglene ikke gevinst og tap utenfor næringsvirksomhet som knytter seg til fordring eller gjeld som er etablert 12. april 1991 eller tidligere.

Valutagevinst inngår i alminnelig inntekt, det vil si med en skattesats på 22 prosent. Tap er tilsvarende fradragsberettiget i alminnelig inntekt.

Tidfesting av gevinst og tap

Hovedregel

Hovedregelen er at valutatap skal fradragsføres og valutagevinst inntektsføres i det år det skjer en full innfrielse, refinansiering, en nedbetaling, veksling, omklassifisering, eller en overdragelse.

For gjeld i utenlandsk valuta betyr dette at valutagevinst skattlegges i det inntektsåret gjelden nedbetales. Ved full innfrielse av lånet er en gevinst realisert i sin helhet, mens en nedbetaling realiserer valutagevinsten på den nedbetalte delen av lånet. Tilsvarende gjelder for tap.

Eksempel

Du tok opp et lån i svenske kroner (SEK) 17. august 2019. Avdrag på lånet betales kvartalsvis med 30.000 svenske kroner. Siden låneopptak i august 2019 har kursen på svenske kroner styrket seg mot norske kroner. Da du tok opp lånet var kursen 96,97, mens den ved innbetaling av 1. termin (16. november 2019) var 99,87. Du skal i 2019 ha fradrag for den delen av tapet som er realisert. Tapet anses realisert etter hvert som lånet nedbetales.

Realisert valutatap i 2019 vil dermed utgjøre 870 norske kroner $((30.000 \times 99,87/100) - (30.000 \times 96,97/100))$.

Noen valutalån har som vilkår at ved hver termin blir eventuelt valutatap på restlånet beregnet og betalt. Beregnet valutatap (kursdifferanse) på restlånet anses ikke realisert når lånet løper videre i samme valuta og med samme størrelse tallfestet i den utenlandske valutaen, selv om «taps»-beløpet blir innbetalt. Derimot er valutagevinst eller -tap realisert for det beløp som slik innbetaling reduserer lånet regnet i den utenlandske valutaen.

Eksempel

30. april 2019 tok du opp et valutalån i sveitsiske franc (CHF) på 2 millioner norske kroner. Med en kurs på 7,9959 ($100 \text{ CHF} = 799,59 \text{ NOK}$) utgjorde lånet CHF 250.128 ($2.000.000 \times 100/799,59$). Avdrag på lånet betales hvert kvartal med 8.000 sveitserfranc. Lånet har som vilkår at valutatap på restlån beregnes og betales hver termin.

Termin 1 (31. juli 2019): Kursen på sveitserfranc er nå 8,5201 ($100 \text{ CHF} = 852,01 \text{ NOK}$). Du betaler inn avdraget på 8.000 sveitserfranc. Realisert valutatap i 2019 vil dermed utgjøre 4.194 norske kroner ($((8.000 \times 852,01/100) - (8.000 \times 799,59/100))$). I tillegg har du et valutatap på restlånet på 126.924 norske kroner ($((242.128 \times 852,01/100) - (242.128 \times 799,59/100))$). Selv om du må betale beløpet inn til banken vil du ikke få fradrag for dette tapet da det ikke anses å være realisert. Fradrag vil imidlertid kunne oppnås dersom du innfrir lånet, eller konverterer det over i en annen valuta.

For næringsdrivende/selskaper kan det gjelde egne tidfestingsregler.

Nærmere om refinansiering

Normalt vil gjelden anses innfridd dersom en refinansierer gjelden ved å ta opp lån hos en annen kreditor. I enkelte tilfeller vil likevel ikke refinansiering anses som innfrielse. Momenter som kan trekke i retning av at refinansieringen ikke kan anses som en innfrielse er at refinansieringen ikke har ført til endring i vilkårene og at formålet ikke har vært å endre debtors økonomiske handlefrihet.

Veksling mellom utenlandske valutaer

Det er ikke et krav at veksling, refinansiering eller annet skjer fra utenlandsk valuta til norske kroner. Det vil også utløse beskatning/fradrag ved veksling og annet mellom utenlandske valutaer.

I skattemeldingen

Valutagevinst og valutatap er i noen tilfeller oppført i den forhåndsutfylte skattemeldingen. Det anbefales likevel at du kontrollerer at gevinsten/tapet er forhåndsutfylt med korrekt beløp. Gi gjerne tilleggsopplysninger i eget vedlegg. Både gevinst og tap bør dokumenteres.

KAPITTEL 3

POSTENE I SKATTEMELDINGEN 2019

Her finner du en oversikt og gjennomgang av postene i skattemeldingen, og dermed hvor i skattemeldingen inntekt/fradrag og formue/gjeld skal føres. Du har selv ansvar for å oppgi all skattepliktig inntekt og formue og føre opp fradrag. Dette gjelder også forhold som ikke er forhåndsutfylt i skattemeldingen. Du må også sørge for å endre forhåndsutfylte beløp som er feil.

NB! Beskrivelsene under de enkelte postene var ikke fullstendige fra skattemyndighetene da boken gikk i trykken. Det kan derfor forekomme feil eller unøyaktigheter. Ta kontakt med medlemstelefonen på tlf. 22 97 97 10, eller se skatteetaten.no dersom du er i tvil om utfyllingen.

Merk: Skattemeldingen kommer for inntektsåret 2019 i nytt format for de fleste lønns-mottakere og pensjonister. I nytt format er postene fjernet, og erstattet av temaer. Det som skrives om de enkelte postene i det følgende gjelder altså bare de som leverer skattemeldingen i gammelt format. Les mer om skattemeldingen i nytt format i kapitlet «skattemeldingen» innledningsvis i boken.

Opplysninger om personlige forhold mv.

Post 1.2 – Opphold i Norge

Denne posten vises for de som bare har vært skattepliktig til Norge en del av året eller de som er begrenset skattepliktig til Norge. Har du posten i skattemeldingen din, må du sjekke at antall tolvdelers som er forhåndsutfylt er riktig.

Post 1.3 – Samboere - ektefeller

I denne posten oppgir du informasjon om samboer, opplysninger om nylig inngått ekteskap og forsørgelse av ektefelle i utlandet.

Post 1.5.1 – BSU i annen EØS-stat (ikke i Norge)

I denne posten fører du sparebeløp på boligsparingskonto for ungdom (BSU) i annen EØS-stat enn Norge. Du får 20 prosent fradrag på skatten basert på innbetalt sparebeløp. Maksimalt sparebeløp er 25 000 kroner i året.

For å få fradraget må du sende årsoppgaven fra spareinstitusjonen til ditt skattekontor. Husk å føre på navn og fødselsnummer (11 siffer) på årsoppgaven som skal sendes inn. Husk også å fylle ut post 3.1.11 Renteinntekter og 4.1.9 innskudd i utenlandsk bank.

BSU i Norge er et fradrag i selve i skatten og skal ikke føres i skattemeldingen. Beløpet blir fylt ut på forhånd etter hva som er rapport inn fra banken du sparer i. Du må sjekke at beløpet stemmer i skatteoppgjøret. Dersom beløpet ikke stemmer må du ta kontakt med banken din.

Post 1.5.2 – Skattefrie spillegevinster

Fikk du i 2019 skattefrie spillegevinster til en verdi av til sammen minst 100.000 kroner, så må beløp/verdi oppgis i denne posten.

Lotteri- og tippegevinster er i utgangspunktet skattepliktige når de overstiger 10.000 kroner. Gevinster fra følgende spill og trekninger er likevel skattefrie:

- spill arrangert av Norsk Tipping AS, f.eks. Lotto, Viking Lotto, Tipping og Oddsen
- totalisatorspill omfattet av totalisatorloven (Rikstoto)
- utlodning etter lotteriloven, bl.a. Quicklotteri og bingospill
- pengespill og lotterier i en annen EØS-stat som tilsvarer spill eller lotterier som lovlig tilbys i Norge
- offentlig tilgjengelige tiltak arrangert av massemedier

Gevinster som ikke er nevnt ovenfor, er skattepliktige når verdien av hver enkelt gevinst overstiger 10.000 kroner før fradrag for kostnader. Skattepliktig gevinst føres i post 3.1.12. Kostnader som er direkte knyttet til den skattepliktige gevinsten føres i post 3.3.7.

Skattefritaket for gevinster ved spill og konkurranser gjelder ikke når gevinsten regnes som vederlag for arbeid eller virksomhet.

Post 1.5.3 - Arv og gaver

Har du mottatt arv eller gave i 2019 er slik formuesøkning ikke skattepliktig inntekt. Det skal likevel gis opplysninger i denne posten, hvis samlet verdi er 100.000 kroner eller høyere. Verdi av arv eller gave skal oppgis for å bidra til å forklare endringer i din formue. Se mer om arv og gaver på vår hjemmeside skatt.no.

Gave i tilknytning til arbeidsforhold er vanligvis ikke gave i skatterettslig forstand, men regnes som lønn. Vær oppmerksom på at dette også gjelder overføringer fra andre enn arbeidsgiver, så lenge gaven har tilstrekkelig tilknytning til arbeidsforholdet.

Post 1.5.5 – Tilleggsopplysninger for utenlandske arbeidstakere og næringsdrivende
I denne posten skal du gi opplysninger om deg selv og ditt opphold i Norge, blant annet om opphold i Norge, mottatt lønn og trygdeplikt.

Post 1.5.6 – Inntekt og formue i utlandet og skattemessig utflytting

Hadde du inntekt, formue (herunder fast eiendom) og/eller gjeld i utlandet i 2019, så kryss av for «ja» i denne posten og gi nærmere opplysninger. For i utgangspunktet skal all inntekt, formue og gjeld i utlandet oppgis i skattemeldingen, og det gjelder også når inntekten eller formuen ikke skal skattlegges i Norge. Aktuelle poster i skattemeldingen er post 2.1.1 (lønn), 2.2.2 (pensjon), 3.1.2 (renteinntekt), 3.3.1 (renteutgift), 3.1.7 (utbytte), 4.1.9. (bankinnskudd), 4.6.1 (fast eiendom i utlandet) og 4.8.3 (gjeld). Gi opplysninger i eget vedlegg, hvis du mener at inntekten eller formuen ikke er skattepliktig til Norge.

Krever du kreditfradrag og/eller nedsettelse av skatt på lønn tjent under arbeidsforhold i utlandet for å unngå dobbeltbeskatning, så kryss av for ja i denne posten.

Se nærmere opplysninger i den enkelte post og mer om reglene i kapitlet «Utland».

Post 1.5.8 - Fradrag i skatt for kostnader til godkjente forsknings- og utviklingsprosjekter

Kreves fradrag for kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekter, skal det krysses av for ja, og skjema RF-1053 fylles ut.

Post 1.5.11 - Felles bedrift

Ektefeller som har fordelt næringsinntekt og/eller beregnet personinntekt fra felles bedrift, skal krysse av for «ja» i denne posten. Fordelt næringsinntekt overføres fra næringsoppgaven RF-1175 (evt. RF-1176) til post 2.7, og fordelt beregnet personinntekt fra personinntektsskjema RF-1224 til post 1.6.

Post 1.5.12 – Skattebegrensning ved liten skatteevne

Denne posten er aktuell for deg som ufrivillig lever på svært lave inntekter over flere år. Skattebegrensning gis til svært få, og bare til de som varig er ute av stand til å forsørge seg selv.

Det er ingen nedre inntektsgrense som gir rett til skattebegrensning. Skattebegrensning ved liten skatteevne er en behovsprøvd unntaksregel. Med virkning for inntektsåret 2018 er det i tillegg innført et vilkår om at skattebegrensning kun gis til skattytere som oppfylte vilkårene for skattebegrensning for inntektsåret 2017.

Post 1.6 - Beregnet personinntekt fra enkeltpersonforetak

Postene under "1.6 Beregnet personinntekt fra foretak" gjelder positiv beregnet personinntekt fra næringsvirksomhet og utbetalt sykepenger til næringsdrivende. Personinntekten går fram av skjema "RF-1224 Personinntekt", "RF-1219 Gevinst- og tapskonto" og/eller "RF-1084 Avskrivning". Ved elektronisk levering av de skjemaene vil personinntekt overføres automatisk til korrekt post.

Post 1.6.1 - Positiv personinntekt fra enkeltpersonforetak og mannskapslott fra fiske og fangst

Her føres positiv beregnet personinntekt fra enkeltpersonforetak som driver innen fiske, og/eller familiebarnehage i eget hjem. Beløpet hentes fra skjema «Personinntekt fra enkeltpersonforetak» (RF-1224) post 1.35/1.33 (ektefelle) og/eller skjema «Fiske» (RF-1213) post 119. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave og personinntektsskjema hentes beløpet fra din beregning i skattemeldingen av driftsresultatet overført til «Beregnet personinntekt». Trygdeavgiftssatsen for næringsinntekt fra fiske og av barnepass i barnepassers hjem er 8,2 prosent av beregnet personinntekt i 2019.

Negativ beregnet personinntekt skal ikke overføres fra skjema RF-1224 til skattemeldingen, men kan fremføres til fradrag i senere års personinntekt.

Post 1.6.2 - Positiv personinntekt fra enkeltpersonforetak – annen næring

Her føres positiv beregnet personinntekt fra annen næring, herunder jordbruk og skogbruk. Beløpet hentes fra «Personinntekt fra enkeltpersonforetak» (RF-1224), post 1.36/1.34 (ektefelle). Her føres også "gjennomsnittsunderheng" i skogbruk. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave og personinntektsskjema hentes beløpet fra din beregning i skattemeldingen av driftsresultatet overført til «Beregnet personinntekt». Trygdeavgiftssatsen for annen næringsinntekt er 11,4 prosent av beregnet personinntekt.

Post 1.6.3 - Sykepenger utbetalt til fiskere eller familiebarnehage i eget hjem

Denne posten viser hva du, som driver næring innen fiske eller familiebarnehage i eget hjem, har mottatt i sykepenger. Beløpet er normalt ferdig utfylt, men sjekk at alt er riktig. Beløpet skal også være med i post 2.7.13.

Post 1.6.4 - Sykepenger utbetalt til selvstendig næringsdrivende – annen næring

Denne posten viser hva du, som driver næring innen kategori "Annen næring", har mottatt i sykepenger. Beløpet skal også være med i post 2.7.13.

Poster for deltaker i deltakerfastsatt selskap (KS, ANS mv.)

Post 1.7.1 - Arbeidsgodtgjørelse fra deltakerfastsatt selskap innen fiske eller familiebarnehage i deltakerens eget hjem

Her føres arbeidsgodtgjørelse fra deltakerfastsatt selskap som driver fiske, eller familiebarnehage i deltakerens hjem. Beløpet hentes fra skjema «Deltakerens oppgaver over egen formue og inntekt i deltakerfastsatt selskap» (RF-1221) post 1160. Fordeles arbeidsgodtgjørelsen mellom ektefeller føres den i post 1.7.7.

Post 1.7.2 - Samordning av negativ beregnet personinntekt fra enkeltpersonforetak i fiske eller familiebarnehage i eget hjem med arbeidsgodtgjørelse fra deltakerfastsatt selskap – fiske eller familiebarnehage i eget hjem

Her føres negativ personinntekt som kan samordnes med arbeidsgodtgjørelse i post 1.7.1. Beløpet henter du fra skjema «Personinntekt fra enkeltpersonforetak» (RF-1224) post 1.21.

Post 1.7.4 - Arbeidsgodtgjørelse fra deltakerfastsatt selskap

Her føres arbeidsgodtgjørelse fra deltakerfastsatt selskap som driver annen næring. Beløpet hentes fra skjema «Deltakerens oppgaver over egen formue og inntekt i deltakerfastsatt selskap» (RF-1221) post 1162/1262.

Når arbeidsgodtgjørelse skal fordeles mellom ektefeller, fører den ektefellen som leverer RF-1221 sin andel i post 1.7.4, den andre ektefellen fører sin del i post 1.7.8.

Post 1.7.5 - Samordning av negativ beregnet personinntekt fra enkeltpersonforetak i annen næring med arbeidsgodtgjørelse fra deltakerfastsatt selskap – annen næring

Her føres negativ personinntekt som kan samordnes med arbeidsgodtgjørelse i post 1.7.4. Beløpet henter du fra skjema «Personinntekt fra enkeltpersonforetak» (RF-1224) post 1.21.

Post 1.7.7 - Andel av ektefellens arbeidsgodtgjørelse fra deltakerfastsatt selskap, fiske eller familiebarnehage i eget hjem

I denne posten fører du opp andel av felles arbeidsgodtgjørelse fra selskap med deltakerfastsetting (KS, ANS mv.) innen kategori «Fiske» og «Familiebarnehage» oppgitt i skjema «Deltakerens oppgave over egen formue og inntekt i selskap med deltakerfastsetting» (RF-1221) post 1160 kolonne «ektefelles andel». Posten benyttes når arbeidsgodtgjørelsen fordeles mellom ektefeller. Hvis arbeidsgodtgjørelse ikke fordeles mellom ektefeller føres beløpet i post 1.7.1

Post 1.7.8 - Andel av ektefellens arbeidsgodtgjørelse fra deltakerfastsatt selskap som driver annen næring

I denne posten fører du opp andel av felles arbeidsgodtgjørelse fra selskap med deltakerfastsetting (KS, ANS mv.) innen kategori «Annen næring» oppgitt i skjema «Deltakerens oppgave over egen formue og inntekt i selskap med deltakerfastsetting» (RF-1221) post 1162 kolonnen «ektefelles andel». Hvis ikke arbeidsgodtgjørelse/personinntekt fordeles mellom ektefeller føres beløpet i post 1.7.4.

Lønn og tilsvarende ytelser

Post 2.1 - Lønn og tilsvarende ytelser

I denne posten finner du samlet lønn og tilsvarende ytelser, som er med i grunnlaget for trygdeavgift (8,2 prosent) og trinnskatt, se kapitlet «Skatteberegning». Samlet beløp fremkommer av postene 2.1.1 til 2.1.5 nedenfor. Arbeidsgiver skal innen 1. februar 2020 gi arbeidstaker en sammenstilling over ytelser i 2019. Sammenstillingen skal inneholde summen av rapporterte inntekter (lønn, ytelser, godtgjørelser), feriepengegrunnlag og forskuddstrekk. Opplysningene fra sammenstillingen skal være forhåndsutfylt i skattemeldingen. Hvis opplysningene er feil, må du få arbeidsgiver til å endre innberetningen. I en slik endringsoppgave skal bare differansen mellom tidligere innrapportert beløp og det riktige beløp oppgis. Dersom innrapportert beløp er for høyt angitt, skal beløpet i endringsoppgaven merkes med et minustegn. Sjekk alltid at det er tatt hensyn til endringsmeldingen i den forhåndsutfylte skattemeldingen. Endringsmeldinger som skattekontoret mottar etter februar, vil normalt ikke være medtatt i den forhåndsutfylte skattemeldingen. I så fall må du korrigere skattemeldingen, og ordningen med stille aksept kan ikke benyttes.

Post 2.1.1 - Lønn mv.

Her fremkommer lønn, honorar og andre ytelser fra arbeidsgiver. Det gjelder også skattepliktige naturalytelser, det vil si ytelser som består av annet enn penger. Naturalytelser som skal føres i denne posten er for eksempel:

- Fri telefon og andre EKOM-tjenester (for eksempel bredbånd)
- Fri bil
- Fri avis
- Fritt arbeidstøy
- Flybonus
- Fri bolig
- Fritt arbeidstøy
- Fri kost og losji

Sjekk at alle lønnsinntekter fremgår av skattemeldingen. Hvis lønnsinntekt ikke er med i skattemeldingen, må du oppgi inntekten i post 2.1.1. Skal du levere på papir og det ikke er en egen post i skattemeldingen for beløp som skal oppgis, fører du beløpene i feltet «Beløp som ikke er forhåndsutfyllt, føres her», og oppgir post 2.1.1. Dette gjelder selv om du ikke har mottatt lønns- og trekkoppgave. Hvis du er usikker på om en inntekt er skattepliktig som lønn, så kan du gi nærmere opplysninger i eget vedlegg til skattemeldingen, slik at skattekontoret kan ta stilling til skatteplikten.

Feriepenger

Husk at feriepenger regnes som lønn, og det gjelder selv om det ikke er foretatt forskuddstrekk.

Opsjoner i arbeidsforhold

Gevinst ved innløsning eller salg av opsjon du har fått i arbeidsforhold skal også skattlegges som lønn, og føres i post 2.1.1. Om beregning av skattepliktig del, se kapitlet «Naturalytelser for arbeidstakere».

Aksjer/egenkapitalbevis til underkurs

Fordel som du oppnår ved kjøp av aksjer og egenkapitalbevis i arbeidsgiverselskap til underkurs føres i post 2.1.1.

Rimelige lån

Rentefordelen ved rimelige lån i arbeidsforhold skattlegges som lønn. Rentefordelen er normalt forhåndsutfyllt i skattemeldingen. Rentefordelen og de renter du har betalt fradragføres i post 3.3.1.

Diverse godtgjørelser

Sykepenger, foreldrepenger og arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsstønad etter sosialtjenesteloven og dagpenger under arbeidsledighet til lønnstakere er også skattepliktig

som lønn. Det samme gjelder godtgjørelse du har fått som medlem av styre, representantskap, utvalg, råd mv. Andre aktuelle godtgjørelser som regnes som lønn er skattepliktig del av sluttvederlag, drikkepenger og dekning av private kostnader.

Forsikringspremie

Arbeidsgivers dekning av premie til ulykkesforsikring og yrkesskadeforsikring utover arbeidsgivers erstatningsansvar, er skattepliktig. Det kan gis fradrag for virkelige kostnader med inntil 700 kroner (av den skatlagte delen), men fradraget inngår i minstefradraget. Dersom arbeidsgiver betaler premie for individuell- eller gruppelivsforsikring er dette skattepliktig som lønn. Det er ikke fradragsrett for denne premien.

Gaver i arbeidsforhold

Arbeidsgiver skal innrapportere skattepliktig verdi av gaver gitt i arbeidsforhold. Enkelte gaver er skattefrie, se kapitlet «Gaver og rabatter i arbeidsforhold». Om arbeidsinntekt i utlandet, se kapitlet «Utland».

Skattefri lønn

Lønn fra én enkelt arbeids- eller oppdragsgiver på inntil 1.000 kroner er skattefri. For arbeid i oppdragsgivers hjem/fritidsbolig, er grensen 6.000 kroner. Er arbeids- eller oppdragsgiveren en skattefri organisasjon, er utbetalingen skattefri hvis den ikke er over 10.000 kroner. Vær oppmerksom på at det ikke gjelder skattefri beløpsgrense for næringsinntekt.

Post 2.1.2 - Inntekt som gir rett til særskilt fradrag for sjøfolk

Her føres inntekt som gir rett til særskilt fradrag for sjøfolk. Vanligvis vil den være forhåndsutfylt i skattemeldingen.

Inntekt av arbeid om bord på skip i fart gir rett til særskilt fradrag for sjøfolk når arbeidet om bord er arbeidstakers hovedbeskjeftigelse, og arbeidet har vart i minst 130 dager i inntektsåret.

Sykepenger, hyre og likestilte ytelser ved sykdom eller skade som trer i stedet for inntekter om bord gir også rett til særskilt fradrag. Se mer om særskilt fradrag for sjøfolk i post 3.2.13.

Hyreinntekt som gir rett til særskilt fradrag for fiskere, føres i post 2.1.1. Fradraget føres i post 3.2.14.

Post 2.1.3 - Inntekt av barnepass i barnepasserens hjem

Godtgjørelse du mottar for å passe andres barn i eget hjem er næringsinntekt, men skal behandles som lønn når barna er

- 11 år eller yngre ved inntektsårets utgang (født i 2008 eller senere), eller
- 12 år eller eldre og har særlig behov for omsorg og pleie

Bruttovederlaget skal foreldrene normalt splitte i en utgiftsgodtgjørelse og et arbeidsvederlag (lønn). Er utgiftsgodtgjørelsen ikke satt høyere enn 50 prosent av samlet brutto godtgjørelse for hvert barn i året og heller ikke høyere enn 1.205 kroner per måned per barn, anses den ikke å gi overskudd. Bare arbeidsvederlaget skal da føres i skattemeldingen. Arbeidsvederlaget inngår i beregningsgrunnlaget for minstefradraget. Den fastsatte utgiftsgodtgjørelsen fungerer som et standardfradrag.

Familiebarnehage i eget hjem

Næringsinntekt/underskudd fra familiebarnehage som drives i eget hjem føres i henholdsvis post 2.1.3 og 3.2.19. Beløpet overføres fra næringsoppgave RF-1175 eller RF-1167 post 0402 E/F/G. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i skattemeldingen av driftsresultatet.

Dersom deltakeren i deltakerfastsatt selskap har drevet familiebarnehage i eget hjem, skal deltakerens del av overskuddet føres i post 2.1.3 og underskudd i post 3.2.19.

Sykepenger som erstatter inntekt av barnepass i eget hjem, skal være forhåndsutfyllt.

Familiebarnehage utenfor eget hjem

Næringsinntekt/underskudd fra familiebarnehage utenfor eget hjem føres i henholdsvis post 2.7.6 og 3.2.19.

Post 2.1.4 - Overskudd på utgiftsgodtgjørelser

Utgiftsgodtgjørelse er en kontant ytelse som skal dekke kostnader i forbindelse med arbeid, oppdrag eller verv, for eksempel kost-, reise- og bilkostnader. Er godtgjørelsen høyere enn kostnadene, er overskuddet skattepliktig og skal føres i post 2.1.4. Det vil normalt fremgå av lønns- og trekkoppgaven hva slags godtgjørelse det dreier seg om.

Om beregningen av over- eller underskudd, se «Utgiftsgodtgjørelser».

Godtgjørelse som dekker private kostnader er vanligvis fullt ut skattepliktig, for eksempel godtgjørelse for kostnader til reiser mellom hjem og fast arbeidssted.

Post 2.1.5 - Annen arbeidsinntekt

Her føres annen arbeidsinntekt utenfor næringsvirksomhet, for eksempel salgsinntekt og arbeidsvederlag fra håndverks- og husflidsarbeid i hjemmet. Salgsinntekten føres opp etter at kostnader til materialer er trukket fra.

Bruttoinntekt ved salg av hage- og naturprodukter utenfor næringsvirksomhet, for eksempel bær, sopp og fisk, skattlegges bare for beløp over 4.000 kroner i inntektsåret. Det er bare overskytende beløp som føres i skattemeldingen.

Post 2.1.7 - Dagpenger for næringsdrivende og fiskere

Her føres dagpenger under arbeidsledighet utbetalt til næringsdrivende og fiskere.

Post 2.1.8 - Uføretrygd fra folketrygden

Denne posten viser hva du har fått i uføretrygd fra folketrygden. Summen er normalt fylt ut med det som har blitt rapportert inn.

Post 2.1.9 - Uføretrygd fra andre enn folketrygden

Denne posten viser hva du har fått i uføreytelser fra andre ordninger enn folketrygden, herunder uføreytelser fra IPA/IPS og uføreytelser fra utlandet.

Post 2.1.10 - Ektefelletillegg - uføre

Denne posten viser hva du har fått i ektefelletillegg fra folketrygden som etter en overgangsordning utbetales til uførepensjonister som forsørger ektefelle.

Pensjon og tilsvarende ytelser

Post 2.2 - Pensjoner, livrenter i arbeidsforhold mv.

Fikk du i 2019 etterbetalt pensjon fra folketrygden eller fra andre, skal hele etterbetalingen skattlegges i utbetalingsåret. Beløpet skal være forhåndsutfylt. Skattekontoret skal sørge for at skatten ikke blir høyere enn om pensjonen var blitt skattlagt i det eller de årene etterbetalingen gjelder for. Sjekk derfor skatteoppgjøret om det er gjort.

Post 2.2.1 - Pensjon fra folketrygden

I denne posten skal pensjon fra folketrygden være forhåndsutfylt, og du finner dem i oppgaven fra NAV (pensjonsoppgaven). Det gjelder alderspensjon, etterlattepensjon, overgangsstønad og barnepensjon til barn som er 17 år eller eldre (født i 2002 eller tidligere).

Post 2.2.2 - Pensjon mv. fra andre enn folketrygden

Forhåndsutfylt i denne posten er andre norske pensjoner mv. enn pensjon fra folketrygden. Dette omfatter blant annet:

- Tjenestepensjon
- Avtalefestet pensjon (AFP)
- Andre pensjoner i arbeidsforhold
- Introduksjonsstønad
- Støtte etter lov om supplerende stønad til personer med kort botid i Norge
- Føderådsetelser (kårytelser) i jord- og skogbruk

Har du fått pensjonsytelser som ikke er forhåndsutfylt, må du selv føre opp beløpet.

Posten omfatter også utenlandske pensjoner som er skattepliktige i Norge og som ikke skal føres i post 2.2.3. For pensjon fra annen EØS-stat som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon (AFP) i Norge, se post 2.2.3. Nærmere om beskatningen av utenlandske pensjoner i Norge, se kapitlet «Utland».

Avløsning av rett til slike ytelser med engangsbeløp føres også her. Også utbetalinger fra individuell pensjonsavtale / individuell pensjonsordning (IPA og IPS) føres i post 2.2.2. Det samme gjelder skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet før 1. januar 2007. Skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet fra og med 1. januar 2007 skal føres i post 2.6.2.

Post 2.2.3 - Pensjon fra annen EØS-stat som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon (AFP) i Norge

Her føres pensjon fra annet EØS-land som tilsvarer alderspensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon (AFP), dersom pensjonen er skattepliktig i Norge. Det skal også oppgis tidsrom, pensjonsgrad, type pensjon og hvilket land den utbetales fra.

Pensjoner i denne posten gir rett til skattefradrag for alderspensjon, se nærmere om skattefradraget under «Pensjon».

Foruten Norge, inngår følgende stater i EØS-området: Belgia, Bulgaria, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Hellas, Irland, Island, Italia, Kroatia, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederland, Polen, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spania, Storbritannia og Nord-Irland, Sverige, Tsjekkia, Tyskland, Ungarn og Østerrike.

Post 2.2.4 - Ektefelletillegg

Har du fått skattepliktig ektefelletillegg fra enten folketrygden eller private pensjonsordninger, så må du sjekke at beløpet er forhåndsutfyllt.

Ektefelletillegg fra folketrygden som utbetales til mottakere av alderspensjon og avtalefestet pensjon (AFP) er skattefritt når virkningstidspunktet for ektefelletillegget er før 1. januar 2011.

Post 2.2.5 - Skattefri pensjon fra utlandet

Her føres pensjon fra utenlandske pensjonsordninger som ikke skal beskattes i Norge. Du må oppgi type pensjon, beløp og hvilket land den utbetales fra.

I utgangspunktet er alle pensjoner skattepliktige dersom mottaker er bosatt i Norge. Skatteavtale mellom Norge og utbetalingsstaten kan imidlertid bestemme at det bare er utbetalingsstaten som kan skattlegge pensjonen, slik at pensjonen blir skattefri i Norge.

Utenlandske pensjoner som er skattefrie i Norge på grunn av skatteavtale med utbetalingsstaten har likevel betydning for beregningen av skattefradrag for pensjonsinntekt, fordi slik pensjonen inngår i beregningsgrunnlaget.

Barns lønnsinntekt og tilsvarende ytelser

Post 2.4 - Barns lønnsinntekt

Post 2.4.1 - Barn som er 12 år eller yngre

Lønn på inntil 10.000 kroner for barn som er født i 2007 eller senere er skattefri. Overskytende beløp er skattepliktig, og føres i foreldrenes skattemelding. Barn som er født i 2007 eller senere skal ikke levere egen skattemelding. Dersom foreldrene bor sammen er forhåndsutfylt beløp ført med en halvpart på hver av foreldrene. En står fritt til å velge en annen fordeling, noe som kan være lønnsomt dersom den ene ektefellen har lav lønnsinntekt.

Dersom foreldrene ikke bor sammen, skatlegges inntekten i skattemeldingen til den av foreldrene som barnet registrert bosatt sammen med i folkeregisteret. Se kapitlet «Barn og foreldre».

Post 2.6 - Bidrag, livrenter, barnepensjon mv.

Post 2.6.1 - Mottatte skattepliktige underholdsbidrag

Har du fått regelmessig underholdsbidrag fra tidligere eller fraseparert ektefelle er det skattepliktig. Beløpet er forhåndsutfylt ved utbetaling fra offentlig kontor. Bidrag som utbetales direkte fra tidligere eller frasepart ektefelle, må du selv føre opp i skattemeldingen. Om fradragsretten for utbetalinger, se post 3.3.3.

Dersom underholdsbidrag er utbetalt som et engangsbeløp, og altså ikke som et regelmessig bidrag, er det ikke skattepliktig for mottaker og heller ikke fradragsberettiget for utbetaler.

Mange andre bidrag er ikke skattepliktige, og skal ikke føres i skattemeldingen. Dette gjelder for eksempel barnebidrag og særtilskudd etter barneloven, oppfostringsbidrag etter barnevernloven og bidragsforskudd etter forskotteringsloven.

Har du mottatt uførerenter og/eller livrenter i eller utenfor arbeidsforhold, skal beløpet føres i denne posten.

Post 2.6.2 - Annen skattepliktig utbetaling

Her fører du skattepliktige utbetalinger fra livrenter utenfor arbeidsforhold (individuelle livrenter), skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet fra og med 1. januar 2007, inntekt av føderåd (kårytelser) utenfor jord- og skogbruk (f.eks. fri bolig og andre naturalytelser), utbetaling fra legater og andre skattepliktige regelmessige stønader. Skattepliktig del av livrenter fra norsk livsforsikrings-selskap står i oppgaven fra selskapet.

Skattepliktig livrente fra utenlandsk forsikringsselskap føres i post 2.2.2.

Skattepliktige utbetalinger fra livrenter i arbeidsforhold (kollektive livrenter) opprettet før 1. januar 2007 føres i post 2.2.2.

Også skattepliktig etterlønn og etterpensjon etter dødsfall føres i post 2.6.2. Bare den delen som overstiger 1 ½ ganger grunnbeløpet i folketrygden (G) på dødsfallstidspunktet, er skattepliktig. Frem til 1. mai 2019 var 1 ½ G 145.325 kroner og fra 1. mai 2019 149.787 kroner.

Post 2.6.3 - Barnepensjon

Her føres barnepensjon for barn som er 16 år eller yngre (født i 2003 eller senere). Når barnepensjon tas med i din skattemelding, må eventuelt skattetrekk på pensjonen tas med i ditt skatteoppgjør. Overføring av skattetrekket til deg som foreldre skjer normalt av skatteoppkrever/kemner, men det er viktig at du sjekker at dette er med i ditt skatteoppgjør.

Barnetrygd og kontantstøtte er skattefrie, og skal ikke oppgis i skattemeldingen.

Næringsinntekter

Post 2.7 - Næringsinntekter

Næringsdrivende skal fra inntektsåret 2015 levere skattemeldingen elektronisk.

Næringsdrivende med brutto driftsinntekter som ikke overstiger 50.000 kroner, vil normalt være fritatt fra levering av næringsoppgave. Bedrifter med enkel skatteforhold kan levere Næringsrapport skatt. Næringsrapport skatt samler de vanligste skjemaene i en rapport. For mer informasjon om løsningen, se skatteetaten.no.

Post 2.7.1 - Næringsinntekt fra jordbruk, gartneri, pelsnæring mv.

Næringsinntekt/underskudd fra jordbruk, gartneri, pelsnæring mv. føres i henholdsvis post 2.7.1 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven (RF-1175) post 0402 E. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i skattemeldingen av driftsresultatet.

Post 2.7.2 - Næringsinntekt fra skogbruk

Næringsinntekt/underskudd fra skogbruk føres i henholdsvis post 2.7.2 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven (RF-1175) post 0402 E. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i skattemeldingen av driftsresultatet.

Post 2.7.3 - Næringsinntekt fra fiske og fangst

Næringsinntekt/underskudd fra fiske og fangst føres i henholdsvis post 2.7.3 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven (RF-1175) post 0402 E. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i skattemeldingen av driftsresultatet. Når du leverer elektronisk, vil summen i post 2.7.3 overføres automatisk fra RF-1175 skjemaet.

For fiskere som ikke har bokføringsplikt (lottakere), hentes beløpet fra post 117 i skjema «Fiske» (RF-1213).

Post 2.7.4 - Næringsinntekt fra reindrift

Næringsinntekt/underskudd fra reindrift føres i henholdsvis post 2.7.4 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven (RF-1175) post 0402 E. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i skattemeldingen av driftsresultatet. Når du leverer elektronisk, vil summen i post 2.7.3 overføres automatisk fra RF-1175 skjemaet.

Post 2.7.6 - Næringsinntekt fra annen næring

Næringsinntekt/underskudd fra annen næring føres i henholdsvis post 2.7.6 og 3.2.19. Beløpet hentes fra næringsoppgaven (RF-1175) post 0402 E/F/G. For enkeltpersonforetak som er fritatt fra å levere næringsoppgave hentes beløpet fra din beregning i skattemeldingen av driftsresultatet.

Post 2.7.7 - Næringsinntekt fra deltakerfastsatt selskap, fiske eller familiebarnehage i eget hjem

Deltakers andel av overskudd i selskap som har drevet fiske eller familiebarnehage i eget hjem føres i post 2.7.7. Andel av underskudd føres i post 3.2.19. Beløpet henter du fra post 1140 i skjema RF-1221. Når du leverer elektronisk vil summen i post 2.7.7/3.2.19 overføres automatisk fra skjema RF-1221.

Post 2.7.8 - Næringsinntekt fra deltakerfastsatt selskap som driver annen næring

I denne posten fører du opp beregnet næringsinntekt fra skjema «Deltakerens melding over egen formue og inntekt i selskap med deltakerfastsetting» (RF-1221) post 1140. Når du leverer elektronisk, vil summen i post 2.7.8 overføres automatisk fra skjema RF-1221. Du skal også føre beregnet næringsinntekt fra norskkontrollert utenlandsk selskap med mer i lavskatteland (NOKUS) i denne posten.

Post 2.7.10 - Tillegg i alminnelig inntekt fra deltakerfastsatt selskap (KS, ANS, mv.) som driver fiske eller familiebarnehage i eget hjem

Her føres tillegg i alminnelig inntekt for deltaker ved utdeling fra deltakerfastsatt selskap (DLS) som driver fiske eller familiebarnehage i deltakerens hjem. Tillegg i alminnelig inntekt består av alle vederlagsfrie utdelinger fra selskapet til deltakeren, som for eksempel kontantoverføringer, overføringer av eiendeler, fri bruk av selskapets eiendeler eller tjenesteytelser med videre. Beløpet hentes fra «Deltakerens oppgave over egen formue og inntekt i deltakerfastsatt selskap» (RF-1221) post 1143/1243.

Om beregning av tillegg i alminnelig inntekt av utdeling fra DLS til deltaker, se rettledningen til deltakeroppgavene for deltakerfastsatte selskaper, (RF-1222) post 1143.

Post 2.7.11 - Andel av felles tillegg i alminnelig inntekt KS, ANS, mv

Her føres tillegg i alminnelig inntekt for deltaker ved utdeling fra deltakerfastsatt selskap (DLS) som driver annen næring når ektefeller fordeler tillegg i alminnelig inntekt mellom seg. Beløpet hentes fra «Deltakerens oppgave over egen formue og inntekt i deltakerfastsatt selskap» (RF-1221) post 1143/1243.

Om beregning av tillegg i alminnelig inntekt av utdeling fra DLS til deltaker, se rettledningen til deltakeroppgavene for deltakerfastsatte selskaper, (RF-1222) post 1143.

Post 2.7.13 - Sykepenger mv.

I post 2.7.13 føres sykepenger utbetalt til selvstendig næringsdrivende. Posten omfatter også fødselspenger og omsorgspenger til selvstendig næringsdrivende.

Når pass av barn skjer i eget hjem skal sykepenger i oppgaven fra NAV føres i post 2.1.3.

Bolig og annen fast eiendom

Post 2.8 - Inntekt av bolig og annen fast eiendom

Skattepliktig inntekt av bolig og/eller annen fast eiendom i Norge og i utlandet føres i henholdsvis post 2.8.2 og 2.8.5. Fordel ved bruk av egen bolig er skattefri. Se mer om skatt på bolig og annen fast eiendom i kapitlet «Bolig/fritidsbolig/tomt».

Post 2.8.1 - Andelseiers/boligsameiers andel av inntekter i boligselskap/boligsameie

Her føres skattepliktig inntekt av andel i boligselskap/boligsameie. Beløpet er vanligvis ferdigutfylt og kontrolleres opp mot oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Dersom du ikke har mottatt en slik oppgave, bør selskapets/sameiets styre eller forretningsfører kontaktes.

Dersom boligen er utleid og skal regnskapsbehandles, skal andelen av inntekten ikke føres i post 2.8.1, men i stedet i skjema «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Dersom beløpet er forhåndsutfylt, må det i så fall strykes i post 2.8.1. Nettoinntekt (overskudd) fra RF-1189 føres i post 2.8.2, og underskudd i post 3.3.12.

Post 2.8.2 - Nettoinntekt ved utleie mv. av fast eiendom utenom næring

Her fører du nettoinntekt (overskudd) ved utleie av fast eiendom, så fremt utleien ikke er næringsinntekt. Beløpet hentes fra skjema «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Underskudd skal føres i post 3.3.12. Skattepliktige leieinntekter i denne posten omfatter blant annet utleie av bolig, tomt og hytter.

Om når utleie av fast eiendom regnes som næring, se kapitlet «Bolig/fritidsbolig/tomt».

Post 2.8.3 - Skattepliktig utleieinntekt fra fritidseiendom

I denne posten føres skattepliktige leieinntekter på fritidseiendom som du selv benytter. Egen bruk av fritidseiendom er ikke skattepliktig for eier. Leier du ut slik fritidseiendom som du selv bruker, så er inntil 10.000 kroner av leieinntektene skattefrie. Dersom leieinntektene er høyere, er det skatteplikt for 85 prosent av de inntektene som overstiger 10.000 kroner. Du har da ikke krav på fradrag for utgifter i forbindelse med utleien.

Dersom en ikke bruker fritidsboligen selv, er hele netto leieinntekt skattepliktig. Eiendommen skal da regnskapsbehandles, og inntekten overføres fra skjema «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189) til post 2.8.2.

Post 2.8.4 - Skattepliktig gevinst ved realisasjon (salg mv.) av bolig, tomt og annen fast eiendom

Gevinst ved skattepliktig realisasjon av bolig, tomt og annen fast eiendom føres i denne posten, og nærmere redegjørelse for gevinstberegning gir du i eget vedlegg. Se mer om skatteplikt og når slik gevinst er skattefri i kapitlet «Bolig/fritidsbolig/tomt». Et eventuelt tap føres i post 3.3.6.

Post 2.8.5 - Inntekt av fast eiendom i utlandet

Her føres skattepliktig inntekt ved utleie av fast eiendom i utlandet. Fyll ut skjema «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Underskudd føres i post 3.3.12. Gi nærmere opplysninger i eget vedlegg.

Skattepliktig gevinst ved salg eller annen realisasjon av fast eiendom i utlandet skal føres i post 3.1.11.

Nærmere om når inntekt fra eiendom i utlandet er skattepliktig, se kapitlet «Utland».

Post 2.8.6 - Skattepliktig inntekt ved korttidsutleie av egen bolig

Leier du ut din egen bolig mindre enn 30 dager, vil inntekten være skattepliktig etter en sjablongmetode. Sjablongmetoden innebærer at utleieinntekter inntil 10 000 kroner årlig er skattefri, og av det overskytende beløpet regnes 85 prosent som skattepliktig inntekt. Se emne «Bolig, fritidseiendom og tomt – skattepliktig utleie av bolig.»

Kapitalinntekter

Post 3.1 - Kapitalinntekter og andre inntekter

Post 3.1.1 - Renteinntekt av bankinnskudd mv.

Denne posten er forhåndsutfyllt med renteinntekter av:

- innenlandske bankinnskudd
- spareinnskudd i norske boligbyggelag
- innskudd i fast organiserte norske spareforeninger

- bankinnskudd som forvaltes av vergemålsmyndighetene
- låne- og spareinnskudd i norske samvirkelag eller forbruksforeninger

Hvis rentebeløpet er feil, eller ikke har kommet med i skattemeldingen, så må det føres i denne posten.

Sett strek over beløp som er feil, og før riktig beløp til høyre for det beløp som er strøket. Eventuelt benytt feltet «Beløp som ikke er forhåndsutfyllt, føres her», og rentebeløpet oppgis i post 3.1.1.

Er det flere som har bankinnskudd sammen, så innrapporterer banken renteinntektene bare på en person. I så fall må renteinntektene fordeles i forhold til eierandelene.

Renter av utenlandske bankinnskudd føres i post 3.1.11.

Post 3.1.2 - Andre renteinntekter

Denne posten omfatter renteinntekter av blant annet:

- norske fordringer
- norske leieboerinnskudd
- norske pantobligasjoner
- avkastning av indeksobligasjoner (IO) og banksparing med aksjeindeksert avkastning (BMA)
- andre innenlandske gjeldsbrev
- obligatoriske låneinnskudd i innenlandske samvirkeforetak mv.
- Renteinntekter verdipapirfond rentedel, obligasjoner/sertifikater (RF-1159)

Vær oppmerksom på at renteelementet (gevinst) ved innløsning av indeksobligasjoner er skattepliktig, hvis spareordningen gjelder mengdegjeldsbrev eller er i næring. Slik gevinst er ikke forhåndsutfyllt, og du må føre den opp selv i denne posten. Gevinsten utgjør differansen mellom mottatt beløp ved innløsningen og det du betalte for obligasjonen inkludert gebyr (tegningsgebyr og eventuelt avbruddsgebyr). Nærmere opplysninger kan gis i eget vedlegg.

Rentegodtgjørelse ved tilbakebetaling av skatt er ikke skattepliktig, og skal ikke føres opp. Renter av utenlandske fordringer mv. skal du føre i post 3.1.11.

Post 3.1.3 - Renter som skal ekstrabeskattes på lån til selskap (RF-1070)

Her føres renteinntekter som skal ekstrabeskattes på lån til selskap. Reglene rammer ikke bare lån fra aksjonærer, men alle personlige skattytere som yter lån til et aksjeselskap, allmennaksjeselskap, likestilt selskap og sammenslutning, tilsvarende utenlandsk selskap og deltakerfastsatt selskap.

Ekstrabeskatningen på lån fra person til selskap kommer i tillegg til ordinær skatt på renteinntekter (renteinntektene skal derfor også føres i post 3.1.2 eller 3.1.11).

Det er bare renter etter skatt som overstiger et skjermingsfradrag som skal ekstrabeskattes, og slik blir utregningen:

Faktisk påløpte renter på lånet

- skatt på renteinntektene (faktisk påløpt rentebeløp x skattesats for alminnelig inntekt)
- beregnet skjermingsfradrag (lånesaldo x skjermingsrenten)
- = Renteinntekt til ekstrabeskatning

Renteinntekten skal beregnes for hver enkelt måned og følge denne formelen:

Lånesaldoen settes til saldo ved månedens begynnelse. Ved låneopptak i løpet av kalendermåneden brukes lånesaldo ved opptaksdato. Ved utstedelse av fordring til underkurs skal lånesaldoen beregnes ut fra utstedelseskursen. Har du flere utlån til samme selskap, skal lånene ses under ett. Ved utlån til flere selskaper, skal renteinntekten beregnes for hvert selskap.

Skjermingsrenten for 2019 utgjør 0,8 % i perioden januar-februar, 1,1 % i perioden mars-august og 1,4 % i perioden september-desember. Den renten en kan beregne uten at det blir ekstrabeskatning er skjermingsrenten delt på 0,78.

Du kan benytte skjemaet RF-1070 for beregning av renteinntekter som skal ekstra beskattes. Beregningen skjer da automatisk når du fyller inn lånesaldo og påløpt rentebeløp for hver måned. Du finner også en tilsvarende hjelpeberegning på skatteetaten.no.

Post 3.1.4 - Avkastning fra kapitalforsikring

Denne posten viser hva du i 2018 har hatt i avkastning på sparedelen av kapitalforsikring med garantert avkastning og/eller skattepliktig utbetaling i 2019 fra kapitalforsikring med investeringsvalg uten garantert avkastning (Unit Link-forsikring). Summen blir normalt fylt ut med det som har blitt rapportert inn, så sjekk at alt er riktig.

Post 3.1.5 - Skattepliktig utbytte på aksjer mv. (RF-1088) og/eller utbytte fra aksjesparekonto

Denne posten viser skattepliktig utbytte. Summen er normalt fylt ut med det som står i skatteetatens skjema "RF-1088 Aksjeoppgaven" og/eller det som er innrapportert fra tilbyder av aksjesparekonto (ASK). Aksjeoppgaven finner du i din innboks i Altinn.

Skjema RF-1088 bygger på opplysninger selskapene, Verdipapirsentralen (VPS) og du har gitt til Skatteetaten. Du må kontrollere denne oppgaven før du gjør deg ferdig med skattemeldingen. Gjør du endringer i oppgaven, er du pliktig til å levere denne innen fristen for levering av skattemeldingen. Se kapitlet «Aksjer».

Er utbytteopplysningene i RF-1088 feil, må du rette disse og føre korrekt skattepliktig utbytte i post 3.1.5 i skattemeldingen. Du bør i tillegg ta kontakt med selskapet og gjøre oppmerksom på feilen.

I rettledningen til RF-1088 er det gitt mer informasjon om hvordan skattepliktig utbytte skal beregnes, samt enkelte regneeksempler.

Oppdager du feil i RF-1088, kan du få hjelp til å beregne riktig skattepliktig utbytte dersom du leverer RF-1088 på altinn.no. Du vil innen tre til fire dager motta en oppdatert oppgave. Den oppdaterte oppgaven kan du benytte ved utfyllingen av skattemeldingen.

Har du aksjer eller egenkapitalbevis, uten å ha mottatt RF-1088, skal du føre aksjeutbytte/renter i post 3.1.7.

Post 3.1.6 - Skattepliktig avkastning av andeler i verdipapirfond

Denne posten viser hva du har mottatt i skattepliktig avkastning fra andel i verdipapirfond (aksjedel). Summen er normalt fylt ut med det som har blitt rapportert inn, så sjekk at alt er riktig. Hvis beløpet er feil, må du endre det i skattemeldingen. Du bør også kontakte forvaltningsselskapet for at årsoppgaven skal bli riktig.

Hvis du eier andel i verdipapirfond som ikke allerede er utfylt i skattemeldingen, må du fylle ut skjema «Gevinst, tap, utbytte og formue på aksjer og andre finansielle produkter» (RF-1159) og post 3.1.7.

Post 3.1.7 - Skattepliktig utbytte aksjer og verdipapirfond aksjedel (RF-1159) og utbytte på aksjer i NOKUS-selskap (RF-1246)

I denne posten fører du opp utbytte på norske og utenlandske aksjer eller verdipapirfond aksjedel som ikke står i skattemeldingen.

Har du mottatt utbytte på aksjer og/eller aksjefond som ikke er forhåndsutfylt i skattemeldingen, skal du fylle ut skjemaet RF-1159.

Bruk "legg til post" i skattemeldingen og velg post 3.1.7. Denne posten leder deg til skjemaet RF-1159. Vær oppmerksom på at dersom du har utdeling fra kombinasjonsfond (aksje og rentepapirer), skal du splitte utdelingen i aksjeutbytte og renter. Rentedelen føres i post 3.1.2. Grunnen til at du må splitte er at det er ulike skattesatser for hhv aksje- og renteinntekter.

Post 3.1.8 - Skattepliktig gevinst ved salg av aksjer mv. (RF-1088) og/eller skattepliktig uttak fra aksjesparekonto

Denne posten skal være forhåndsutfylt med netto aksjegevinst fra norske aksjeselskaper og utenlandske selskaper som er registrert på Oslo Børs, og som du har mottatt «Aksjer

og egenkapitalbevis» (RF-1088) for. Det samme gjelder egenkapitalbevis. Posten kan også være forhåndsutfyllt med skattepliktig uttak fra aksjesparekonto.

Skjema RF-1088 bygger på opplysninger selskapene, Verdipapirsentralen (VPS) og du har gitt til Skatteetaten. Du må kontrollere denne oppgaven før du gjør deg ferdig med skattemeldingen.

Gjør du endringer i oppgaven, er du pliktig til å levere denne innen fristen for levering av skattemeldingen. Se nærmere under «Aksjer».

Er beløpet i RF-1088 feil, må du rette dette og føre korrekt skattepliktig gevinst i post 3.1.8 i skattemeldingen.

I rettledningen til RF-1088 er det gitt mer informasjon om hvordan skattepliktig gevinst skal beregnes, samt enkelte eksempler på gevinstberegning. Se nærmere under «Aksjer».

Oppdager du feil i RF-1088, kan du få hjelp til å beregne riktig skattepliktig gevinst dersom du leverer RF-1088 på altinn.no. Du vil innen tre til fire dager motta en oppdatert oppgave. Viser den oppdaterte oppgaven endret skattepliktig beløp, må du selv føre dette beløpet i skattemeldingen.

3.1.9 Skattepliktig gevinst ved salg av andeler i verdipapirfond

Denne posten viser hva du har hatt i skattepliktig gevinst ved salg av andel i verdipapirfond. Summen er normalt fylt ut med det som har blitt rapportert inn, så sjekk at alt er riktig.

Posten er normalt utfyllt med skattepliktig gevinst. Summen baserer seg på hva som har blitt rapportert inn av forvaltningsselskapet(ene), så sjekk at alt er riktig.

Beløpene du skal sjekke mot står i årsoppgaven du får fra forvaltningsselskapet i januar/februar. Hvis beløpet er feil, må du endre det i skattemeldingen.

Har du gevinst i et kombinasjonsfond som inneholder både aksjer og andre finansprodukter/renter, vil gevinsten i verdipapirfondet presenteres på to linjer. En linje for gevinst på aksjedel og en på rentedel.

Visning i Skattemeldingen:

3.1.9 Gevinst salg verdipapirfond aksjedel

3.1.9 Gevinst salg verdipapirfond rentedel

Informasjon mangler

Hvis du eier andel i et verdipapirfond som du har solgt og dette ikke står i skattemeldingen må du selv føre gevinsten i Skattemeldingen.

Du må føre opp gevinst på aksjedel for seg og rentedel for seg (pga. forskjellige skattesatser). Ved elektronisk levering finner du dette valget under 'legg til poster'.

Ved salg av andel i verdipapirfond som ikke står i skattemeldingen, skal du levere RF-1159 Gevinst, tap, utbytte og formue på aksjer og andre finansielle produkter.

3.1.10 Skattepliktig gevinst ved salg av aksjer, verdipapirfond og obligasjoner

I denne posten fører du opp beregnet gevinst ved salg av aksjer, verdipapirfond og obligasjoner som ikke er forhåndsutfylt i skattemeldingen.

Gevinst ved salg av aksjer og verdipapirfond aksjedel (RF-1159)

Har du gevinst ved salg av aksjer og/eller aksjefond som ikke er forhåndsutfylt i skattemeldingen, skal du fylle ut skjemaet RF-1159. Bruk legg til post i skattemeldingen og velg post 3.1.10. Denne posten leder deg til skjemaet RF-1159. Vær oppmerksom på at dersom du har gevinst ved salg av kombinasjonsfond (aksje og rentepapirer), skal du splitte gevinsten i en aksje- og rentedel. Grunnen til at du må splitte er at det er ulike skattesatser for hhv aksje- og renteinntekter.

Gevinst salg obligasjoner (forhåndsutfylt)

I denne posten vil du også kunne finne gevinst ved salg obligasjoner som er innrapportert fra banker mv. Du må kontrollere at beløpene er riktige.

Gevinst verdipapirfond rentedel, obligasjoner/sertifikater (RF-1159)

Har du gevinst ved salg av obligasjoner, sertifikater og/eller rentefond som ikke er forhåndsutfylt i skattemeldingen, skal du fylle ut skjemaet RF-1159. Bruk legg til post i skattemeldingen og velg post 3.1.10. Denne posten leder deg til skjemaet RF-1159. Vær oppmerksom på at dersom du har gevinst ved salg av kombinasjonsfond (aksje og rentepapirer), skal du splitte gevinsten i en aksje- og rentedel. Grunnen til at du må splitte er at det er ulike skattesatser for hhv aksje- og renteinntekter.

Post 3.1.11 – Inntekter fra utlandet

I denne posten fører du alle inntekter i utlandet som er skattepliktige i Norge og som ikke skal føres i andre poster. For eksempel renter av innskudd i utenlandske banker, inntekter av utenlandske obligasjoner og lån og gevinst ved salg av fast eiendom i utlandet.

- renter av innskudd i utenlandsk bank som går frem av skjema "RF-1231 Ban innskudd i utlandet"
- gevinst ved salg av fast eiendom i utlandet (se unntak nedenfor) renter på utestående lån til personer eller selskap i utlandet
- inntekter fra obligasjoner

- inntekt av utenlandske selskapsandeler som ikke er næringsinntekt,
- skattepliktig årlig avkastning fra kapitalforsikring tegnet i et annet EØS-land (særregler for livsforsikringer tegnet før 1.januar 2004)
- skattepliktig utbetaling i 2017 fra kapitalforsikring med investeringsvalg uten garantert avkastning (Unit Link-forsikring) fra selskap i et annet EØS-land
- utbetalt avkastning på kapitalforsikring (med eller uten garantert avkastning) tegnet i et forsikringsselskap utenfor EØS-området (gjelder kun for kontrakter inngått etter 1. januar 1986)

Skattepliktig leieinntekt av fast eiendom i utlandet, føres i post 2.8.5. Skattepliktig arbeidsinntekt føres i post 2.1.1.

Post 3.1.12 - Annen inntekt

Denne posten omfatter all annen skattepliktig innenlandsk inntekt som ikke er med i postene foran, blant annet:

- Gevinst ved salg av andel i norsk kontrollerte utenlandske selskap mv i lavskatteland - NOKUS (RF-1246 Deltakeren sitt skjema over formue og inntekt i NOKUS).
- Inntekt fra gevinst og tapskonto (RF-1219 Gevinst- og tapskonto).
- Inntektsføring fra negativ saldo (RF-1084 Avskrivning).
- Tilbakeførte renter.
- Retur av premie fra individuell pensjonssparing.
- Gevinst ved salg av andel i deltakerliknet selskap (RF-1221 Deltakerens oppgave over egen formue og inntekt i deltakerliknet selskap).
- Andel av felles gevinst ved salg av andel i deltakerliknet selskap.
- Fortsettelsesforsikring.
- Annen inntekt som går fram av årlig sammenstilling fra arbeidsgiver, for eksempel fordel ved fri bruk av andres eiendeler i arbeidsforholdet.
- Fordel ved fri bruk av andres eiendeler som ikke er i arbeidsforhold.
- Skattepliktig gevinst, finnerlønn og belønning for nyhetstips til aviser.
- Mining/Proof of stake ifm. krypto/virtuell valuta så lenge omfanget ikke blir vurdert som næring.
- Renter på for sent betalt lønn, pensjon, feriepenger osv.
- Valutagevinster.
- Skattepliktig arbeid på eget bygg.
- Festeavgift for den som eier festetomten og får inntekt.
- Godtgjørelse for andres bruk av din opphavsrett til åndsverk

Post 3.1.13 - Gevinst andre finansprodukter (RF-1159)

Denne posten kan være forhåndsutfylt med følgende finansielle instrumenter handlet gjennom Oslo Børs/VPS eller gjennom andre rapporteringspliktige finansinstitusjoner:

ETN (Exchange Traded Notes)

Warrants

Tegningsretter

Kursgevinst Valutalån

Denne posten skal også brukes til å innrapportere finansprodukter som ikke står i skattemeldingen. Når du går inn og velger legg til i post 3.1.13 vil skjema RF-1159 åpne seg. I RF-1159 har du en nedtrekksmeny der du velger hvilket finansprodukt du skal innrapportere. Dersom finansproduktet ikke står på listen velger du nederste valg som er andre verdipapirer/finansprodukter.

Post 3.1.14 - Skattepliktig avkastning eller kundeutbytte

Denne posten viser hva du har mottatt i skattepliktig avkastning eller kundeutbytte, for eksempel fra Gjensidige. Posten er normalt utfylt med utbytte eller avkastning. Summene baserer seg på hva som har blitt rapportert inn av leverandør(ene), så sjekk at alt er riktig.

Hvis beløpet er feil, må du selv endre det i skattemeldingen. Du bør også kontakte leverandøren for at årsoppgaven skal bli riktig.

Fradragsposter

3.2 - Fradrag i tilknytning til arbeidsinntekt mv.

Post 3.2.1 - Minstefradrag i egen inntekt

Alle som mottar lønn, pensjon og/eller lignende ytelser har krav på minstefradrag, som beregnes automatisk. Du behøver derfor ikke selv korrigere fradraget dersom du endrer beregningsgrunnlaget for fradraget, for eksempel når du må oppgi lønnsinntekt eller pensjon som ikke er forhåndsutfylt.

Minstefradraget gjelder alle utgifter knyttet til jobb eller pensjon, og du har krav på dette standardbeløpet uansett om du har hatt utgifter eller ikke. Dersom de faktiske utgiftene knyttet til arbeid, pensjon og lignende ytelser er høyere enn minstefradraget krever du i stedet fradrag for faktiske utgifter i post 3.2.2. Se nærmere under «Minstefradrag».

Post 3.2.2 - Faktiske kostnader

Som alternativ til minstefradrag kan du altså kreve fradrag for de reelle (faktiske) utgiftene du har hatt i denne posten. Her fører du fradrag for faktiske utgifter til erverv, sikring eller vedlikehold av skattepliktig lønns- eller pensjonsinntekt (kommer i stedet for minstefradrag). Dette kan være advokatutgifter, hjemmekontor, fagbøker, arbeidsklær og lignende. Husk å stryke minstefradraget. Utgiftene du krever fradrag spesifiseres i eget vedlegg. Skattekontoret kan på forespørsel kreve at du dokumenterer/sannsynlig-

gjør kostnadene. Eksempler på kostnader som kan trekkes fra i stedet for minstefradraget, er kostnader til:

- arbeidsklær (når klesslitasjen er ekstra stor) eller uniform
- bruk av hjemmekontor
- faglitteratur
- flytting ved overtakelse av stilling
- reise uten overnatting ved jobbintervju
- frivillig syke- og ulykkesforsikring (begrenset til 700 kroner, ektefeller kan til sammen ikke kreve høyere fradrag enn 700 kroner)
- kost på tjenestereiser uten overnatting (merkostnader til kost og losji på tjenestereiser med overnatting skal ikke føres her, men i post 3.2.7)
- kost ved fravær fra hjemmet uten overnatting i forbindelse med overtid, vakter, lang reise fram og tilbake til arbeidet osv.
- oppdragstakers premie til frivillig trygd i de første 16 dagene
- stedfortreder (vikar)
- transport på tjenestereiser/yrkesreiser
- vedlikehold/ajourhold av utdanning
- verktøyhold

Underskudd på godtgjørelse fra arbeidsgiver til dekning av slike kostnader inngår også i post 3.2.2.

Post 3.2.4 - Minstefradrag i ektefelletillegg

Det gis minstefradrag i ektefelletillegg, som er ført i post 2.2.4. Minstefradraget utgjør 31 prosent av ektefelletillegget, men kan ikke overstige 85.050 kroner. Minstefradraget skal heller ikke settes lavere enn 4.000 kroner, med mindre ektefelletillegget er lavere.

Post 3.2.5 - Minstefradrag i barns inntekt

Har du barn som er 12 år eller yngre som har lønnsinntekt oppført i post 2.2.4 gis det et eget minstefradrag. Det skal beregnes eget minstefradrag i lønnsinntekten for hvert slikt barn. Er barns inntekt fordelt mellom foreldrene, beregnes minstefradraget av lønnsinntekten før fordeling, og blir deretter fordelt mellom foreldrene. Se mer om dette i kapitlet «Barn og ungdom».

Post 3.2.6 - Minstefradrag i barnepensjon

Er du 17 år eller eldre (født i 2002 eller tidligere) og mottar barnepensjon, har du krav på et eget minstefradrag i barnepensjonen som er ført i post 2.2.1 og/eller post 2.2.2 i din egen skattemelding. Minstefradraget kommer i tillegg til minstefradrag i eventuell lønnsinntekt. Fradraget beregnes som for annen pensjon.

Hvis det er foreldrene som mottar pensjon for barn som i 2019 er 16 år eller yngre (født i 2003 eller senere), gis et eget minstefradrag beregnet av beløpet i post 2.6.3. Gjelder

beløpet flere barn, gis det minstefradrag i barnepensjonen for hvert av dem. Minstefradraget beregnes av hele barnepensjonen uavhengig av hvordan ektefellene har fordelt den mellom seg i skattemeldingen. Minstefradraget fordeles deretter mellom ektefellene i samme forhold som barnepensjonen er fordelt mellom dem.

Se mer om dette i kapitlet «Barn og ungdom».

Post 3.2.7 - Merkostnader til kost og losji mv. ved opphold utenfor hjemmet
Overnatter du et annet sted enn hjemme på grunn av jobb, kan du ha krav på fradrag for merkostnader til mat (kost) og overnatting (losji) med mer.

Utgifter på grunn av arbeidsopphold utenfor hjemmet uten overnatting, inngår i post 3.2.1 eller føres i post 3.2.2.

Post 3.2.8 - Fradrag for reise mellom hjem og fast arbeidssted (arbeidsreiser)
Du får fradrag for kostnader til reiser mellom hjem og fast arbeid som overstiger 22 700 kroner og opptil 97 000 kroner før egenandel. Du har krav på fradraget uavhengig av dine virkelige utgifter, eller hvilket transportmiddel du bruker. Fradraget beregnes etter reiseavstand. Summen kan være forhåndsutfylt ut fra opplysningene på fjorårets skattemelding.

Post 3.2.9 - Fradrag for reisekostnader ved besøk i hjemmet (besøksreiser)
Bor du på grunn av arbeidet utenfor hjemmet, kan du få fradrag for reisekostnader ved besøk i hjemmet (besøksreiser). Fradraget gis etter de samme regler og satser som ved arbeidsreiser, se post 3.2.8, med ett unntak: Har du brukt fly ved besøksreisen, kan du i stedet for avstandsfradrag (kr 1,56/0,76 per km) kreve fradrag for kostnader til flybillett. Kostnadene må kunne dokumenteres. Krever du fradrag for flyreisen, føres fradraget i rubrikken for bompenger og fergekostnader, se kapitlet «Fradrag». I tillegg kan du kreve avstandsfradrag for resten av reisen.

Fradraget for besøksreiser er begrenset oppad til 97.000 kroner før bunnfradraget på 22.700 kroner. Fradrag for besøksreiser og arbeidsreiser ses under ett.

Hvis du på grunn av ditt arbeid i Norge må bo utenfor eget hjem i en annen EØS-stat og pendler til hjemmet i utlandet, kan du kreve fradrag for besøksreiser til hjemmet.

Bor du utenfor EØS-området gis det i utgangspunktet kun fradrag for billettutgifter (faktiske utgifter). Dersom du kan dokumentere bruk av egen bil på hele eller deler av strekningen, får du likevel fradrag for bruk av bil etter normale satser (1,56/0,76 per km). Fradraget er begrenset oppad til 97.000 kroner.

Post 3.2.10 - Fradrag for kostnader til pass og stell av barn (foreldrefradrag)

Foreldre som har dokumenterte utgifter til pass og stell (barnehage, dagmamma, skolefritidsordning mv.) av barn som er 11 år eller yngre (født i 2008 eller senere) kan kreve fradrag i denne posten for utgifter på inntil 25.000 kroner for ett barn. Fradragsbeløpet øker med 15.000 kroner per barn utover det første barnet. Se mer under emnet «foreldrefradrag».

Post 3.2.11 - Fagforeningskontingent

Fradrag for innbetalt fagforeningskontingent inkludert forsikringspremie er maksimalt 3.850 kroner, og er normalt forhåndsutfyllt i denne posten.

Det gis også fradrag for kontingent til arbeidstakerorganisasjon i annen EØS-stat, forutsatt at vilkårene er oppfylt, og du må selv kreve fradrag.

Post 3.2.12 - Fradragsberettiget innbetaling til pensjonsordning i arbeidsforhold - norsk og utenlandsk pensjonsordning

Denne posten omfatter fradragsberettiget innbetaling til pensjonsordning i Norge og i annen EØS-stat.

Post 3.2.13 - Særskilt fradrag for sjøfolk

Her fører du sjømannsfradraget, som er 30 prosent av inntekten om bord i post 2.1.2, begrenset til 80.000 kroner. Posten gjelder alle som har hovedbeskjeftigelse om bord på skip i fart og har arbeidet om bord i til sammen minst 130 dager i inntektsåret.

Post 3.2.14 - Særskilt fradrag for fiskere og fangstmenn

Fiskerfradraget er 30 prosent av netto arbeidsinntekt fra fisket i post 290 i skjema «Fiske» (RF-1213), begrenset til 150.000 kroner. Posten gjelder alle som i minst 130 dager av inntektsåret har deltatt i fiske eller fangst på havet eller langs kysten.

Oppfyller du vilkårene for særskilt fradrag for fiskere og fangstfolk og særskilt fradrag for sjøfolk i samme inntektsår, beregnes de særskilte fradragene hver for seg. Samlet fradrag kan likevel ikke overstige 150 000 kroner.

Post 3.2.15 - Jordbruksfradrag

Du kan kreve jordbruksfradrag dersom bestemte vilkår er oppfylt, og skjema RF-1177 må da leveres.

Det gis et inntektsuavhengig fradrag i alminnelig inntekt på inntil 63.500 kroner per år for jordbruksvirksomhet. For inntekt over 63.500 kroner gis i tillegg et inntektsavhengig fradrag på 38 prosent. Maksimalt samlet fradrag er 166.400 kroner. Fradraget forutsetter positiv alminnelig inntekt og kan kreves både av bruker som har bodd på og drevet jordbruksvirksomhet på driftsenheten over halvparten av inntektsåret. Fradragsgrunnlaget er alminnelig inntekt fra jordbruk. I tillegg kan bi-inntekter tas med, begrenset til

30.000 kroner. Inntekt fra maskin- og transportkjøring for andre, og inntekt ved utleie av maskiner og redskap, kan også tas med i grunnlaget hvis det hovedsakelig brukes i jordbruksnæringen. Hva som regnes som hovedsakelig er endret fra og med 2013, og kravet er redusert til 60 prosent (tidligere 80 prosent).

Beløpet som skal føre i denne posten henter du fra post 438 i skjema RF-1177. Når du leverer elektronisk, vil summen i post 3.2.15 overføres automatisk fra RF-1177.

Fordeles næringsinntekt og jordbruksfradrag mellom ektefeller, fører du som er hovedutøver beløpet fra post 441.2 i skjema RF-1177 til post 3.2.15. Hovedutøver er du som leverer næringsoppgaven i ditt navn.

Du som ikke er hovedutøver fører beløpet fra post 441.3 i RF-1177 til post 3.2.15 i din skattemelding. Ektefelle skal ikke levere eget RF-1177. Næringsinntekt og jordbruksfradrag skal som hovedregel fordeles utfra arbeidsinnsats.

Post 3.2.16 - Særskilt fradrag i reindriftsvirksomhet

Er du reineier og har drevet reindrift mer enn halvparten av inntektsåret, kan du kreve reindriftsfradrag. Du må da levere RF-1177. Er du fritatt for å levere næringsoppgave, skal du ikke levere RF-1177. Du fører i stedet fradraget direkte fra beregningen i skattemeldingen. Informasjon om reglene og fradragets størrelse finner du i rettleidingen RF-1178.

Det gis et inntektsuavhengig fradrag i alminnelig inntekt på inntil 63.500 kroner per år for reindriftsvirksomhet. For inntekt over 63.500 kroner gis i tillegg et inntektsavhengig fradrag på 38 prosent. Maksimalt samlet fradrag er 166.400 kroner.

Vær oppmerksom på at jordbruks-, reindrifts- og skiferproduksjonsfradrag ikke kan overstige 166.400 kroner.

Beløpet som skal føres i post 3.2.16 henter du fra post 334 i skjema «Landbruk» (RF-1177). Når du leverer elektronisk, vil summen i post 334 overføres automatisk fra RF-1177 til post 3.2.16 i skattemeldingen.

Post 3.2.18 - Premie til egen tilleggstrygd for næringsdrivende

Her fører du frivillig premie til folketrygden for egen tilleggstrygd for sykepengen eller yrkesskadetrygd. Beløpet er ikke forhåndsutfyllt i skattemeldingen.

Tilleggsdekning for sykepengen tegnet i et forsikringsselskap er ikke fradragsberettiget, verken i næringsoppgaven eller på skattemeldingen.

Post 3.2.19 - Underskudd annen næring (RF-1175 eller RF-1242)

I denne posten fører du opp beregnet næringsunderskudd, oppgitt ved forenklet rapportering (veiviser), "Næringsrapport skatt" eller i skjema "RF-1175 Næringsoppgave 1", "RF-1167 Næringsoppgave 2", "RF-1242 Næringsoppgave for billedkunstner" og/eller "RF-1221 Deltakerens melding over egen formue og inntekt i selskap med deltakerfastsetting". Her føres også gjennomsnittsoverheng i inntekt fra skogbruk.

Posten gjelder deg som:

- driver enkeltpersonforetak og som har et beregnet underskudd i "Næringsrapport skatt", skjema "RF-1175 Næringsoppgave 1" eller "RF-1167 Næringsoppgave 2".
- er billedkunstner og har et beregnet underskudd i skjema "RF-1242 Næringsoppgave for billedkunstner".
- er deltaker i et selskap med deltakerfastsetting og har et beregnet underskudd i skjema "RF-1221 Deltakerens melding over egen formue og inntekt i selskap med deltakerfastsetting".
- har gjennomsnittsoverheng i inntekt fra skogbruk. Dette gjelder deg som har skog der aktiviteten ikke tilfredsstiller kravene til virksomhet og summen av de inntil fire siste års faktiske inntekter er mindre enn de fire siste års gjennomsnittsfastsatte inntekter.

Post 3.3- Kapitalkostnader og andre fradrag

Post 3.3.1 - Gjeldsrenter

Renteutgifter er fradragsberettiget i alminnelig inntekt, og inkluderer renter betalt på innenlandske og utenlandske lån, banklån, private lån og lån fra arbeidsgiver. Ved private lån, lån i utenlandsk bank og lån fra arbeidsgiver må du selv føre opp fradraget i skattemeldingen.

Ved lån fra arbeidsgiver, privatperson eller lån i utlandet: Husk å føre opp fradraget i skattemeldingen post 4.8.1 (ved gjeld til norske kreditorer) eller post 4.8.3 (ved gjeld til utenlandske kreditorer).

Du får vanligvis fradrag for alle renter som er påløpt i inntektsåret på dine lån. Det gjelder også etableringsgebyr, som likestilles med renter. Gjeldsrenter er forhåndsutfyllt i denne posten.

Renter som er forfalt, men ikke betalt i 2019, kan du ikke kreve fradrag for (med mindre de inngår i bokføringspliktig virksomhet). Slike misligholdte renter får du først fradrag for det året du betaler dem. For studielån i Lånekassen gis det bare fradrag for renter som er betalt. Husk å føre opp renter av eventuell gjeld til privatpersoner og arbeidsgiver. Betalte forsinkelsesrenter av gjeldsrenter, og renter og omkostninger ved kredittkjøp, kan du også trekke fra. For kredittkjøp gjelder visse formelle vilkår og begrensninger i fradragets størrelse.

Forskuddsbetalte renter for 2020 eller senere år kan du ikke føre opp. Det samme gjelder ettergitte renter.

Rentefordelen ved rimelig lån i arbeidsforhold kommer til fradrag i denne posten, i tillegg til de faktiske rentene. Rentebeløpet inkludert rentefordelen vil normalt være forhåndsutfyllt. Rentefordelen er skattepliktig som lønn, og føres i post 2.1.1. Rentetillegg på restskatt kan du ikke trekke fra.

Husk å kreve fradrag i denne posten for forsinkelsesrenter (morarenter).

I tilfeller der flere har lån sammen og banken innrapporterer beløpet på bare en av låntakerne, må låntakerne selv fordele fradraget etter ansvarsforhold. Ektefeller kan likevel velge en annen fordeling.

Om fradrag for gjeld og gjeldsrenter for personer med fast eiendom i utlandet, se kapittel «Utland».

Post 3.3.2 - Gjeldsrenter – utlandet

Renter på lån i utlandet skal dokumenteres. Om fradrag for gjeld og gjeldsrenter for personer med fast eiendom i utlandet, se kapittel «Utland».

Post 3.3.3 – Føderådsytelser/underholdsbidrag.

Dersom du betaler et regelmessig bidrag til en annen person, så kan du i noen tilfeller få fradrag for bidraget du har betalt. Du kan også få fradrag for føderådsytelser. En føderådsytelse er for eksempel at noen får bo i eller bruke vederlagsfritt en bolig/eiendom du eier.

Føderåd

Her fradragsfører du dine ytelser knyttet til fast eiendom utenfor jord- og skogbruk, det vil si verdien av boret, naturalytelser og eventuelle kontanter som er utbetalt i henhold til avtale om føderåd (kår). Merk at du skal inntektsføre boretten i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Kostnader til forsikringer og vedlikehold mv. på boligen føres i det samme skjemaet.

Underholdsbidrag

Underholdsbidrag som utbetales regelmessig til fraseparert eller tidligere ektefelle er fradragsberettiget, så fremt det følger av lov eller avtale. Underholdsbidrag betalt gjennom NAV Innkreving står i oppgaven fra NAV. Det er kun fradragsberettigede underholdsbidrag som skal føres i post 3.3.3. Underholdsbidrag betalt som et engangsbetrag er ikke fradragsberettigede. Skattekontoret kan kreve dokumentasjon for bidrag du har betalt direkte til bidragsmottaker.

Vær oppmerksom på at det ikke er fradragsrett for betalt barnebidrag mv., og det er heller ikke skattepliktig for mottakeren. Se mer om dette i post 2.6.1.

Fradragsberettiget underholdsbidrag kan fradras i tillegg til minstefradrag. For den som har mottatt skattepliktig underholdsbidrag, regnes det med i grunnlaget for beregning av minstefradrag etter samme regler som pensjon.

Fradrag for underholdsbidrag gis det året bidraget er betalt, og skattlegges det året det mottas.

Det er et vilkår for fradragsrett at betaling skjer via bank, med mindre betalingen samlet utgjør mindre enn 10.000 kroner per mottaker i løpet av et kalenderår.

Post 3.3.4 - Andel av kostnader i boligselskap (borettslag og boligaksjeselskap) og i boligsameie

Beløpet står i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Andelseiere/boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få nødvendige opplysninger fra selskapets/sameiets styre eller regnskapsfører.

Leier du ut bolig i et boligselskap (borettslag og boligaksjeselskap) eller boligsameie som fører til at boligen skal regnskapsbehandles, skal din andel av selskapets/sameiets kostnader ikke føres her. Eventuelt forhåndsutfylt beløp skal da strykes og føres i «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Se kapitlet «Bolig/fritidsbolig/tomt».

Post 3.3.5- Fradragsberettiget innbetaling til individuell pensjonsordning (IPS)

Her får du fradrag for individuell pensjonssparing (IPS), og maksimalt fradrag er 40.000 kroner. Det gis fradrag for premie, innskudd og administrasjonskostnader knyttet til individuell pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning (IPS).

Post 3.3.6 - Tap ved salg mv. av bolig, fritidseiendom, tomt og annen fast eiendom

Her fører du tap ved skattepliktig salg mv. av fast eiendom. Vis hvordan du har beregnet tapet i eget vedlegg til skattemeldingen. Se mer om dette i kapitlet «Bolig, fritidsbolig, tomt».

Tap ved salg mv. av eiendom i utlandet føres også i post 3.3.6 når tapet er fradragsberettiget i Norge, se kapittel «Utland».

Post 3.3.7 - Andre fradrag

Her fører du andre fradrag, og benyttes blant annet til følgende fradrag:

Gaver til frivillige organisasjoner og tros- og livssynssamfunn

Du kan få fradrag for innrapporterte gaver til visse frivillige organisasjoner, selskap, stiftelser og sammenslutninger. Fradragsretten gjelder gaver på minimum 500 kroner per organisasjon i løpet av året, maksimalt samlet 50.000 kroner.

Norsk organisasjon mv. må ha gitt opplysning om gaven til Skatteetaten i maskinlesbar form innen fastsatte frister, slik at gavebeløpet blir forhåndsutfylt. Ved feil eller manglende innberetning, må du snarest mulig henvende deg til organisasjonen og be om ny innberetning. Det er ikke mulig å overføre beløp innrapportert på en ektefelle til den annen.

Skatteetaten offentliggjør en oppdatert og uttømmende liste over hvilke organisasjoner mv. dette gjelder, se skatteetaten.no.

Fradragsordningen gjelder også pengegaver til utenlandske organisasjoner mv. innenfor EØS-området. Gaver til Den norske Kirke og en EØS-stats alminnelige statskirke omfattes også.

Gave til utenlandsk gavemottaker blir ikke forhåndsutfylt i skattemeldingen. For slike gaver må du selv føre opp gavebeløpet i post 3.3.7, og gi opplysninger om navn på organisasjonen. På forespørsel må du kunne fremlegge kvittering fra organisasjonen, som må inneholde opplysninger om ditt navn, adresse, norsk fødselsnummer/ organisasjonsnummer og gavebeløp i norske kroner.

Tilskudd til forskning og yrkesopplæring

Du kan få fradrag for tilskudd til institutt som under medvirkning av staten driver yrkesopplæring som kan ha betydning for din virksomhet, og/eller vitenskapelig forskning. Når det gjelder tilskudd (gave, donasjon mv.) til vitenskapelig forskning, er det ikke noe krav om at giveren driver virksomhet. Samlet fradrag gis med inntil 10.000 kroner uten begrensning i forhold til din inntekt. Fradrag for tilskudd med inntil 10.000 kroner kan derfor øke et underskudd til fremføring. Fradrag utover 10.000 kroner begrenses til 10 prosent av din alminnelige inntekt før særfradrag og før fradrag for tilskuddet.

Liste over godkjente institutter finner du på skatteetaten.no.

Aksjehandel

Har du utgifter til PC, bredbånd, telefon, tidsskrifter eller annet i forbindelse med aksjehandel eller annen aktivitet som gir deg skattepliktig inntekt, så kan det være fradragsberettiget. Husk at mye av dette også kan brukes privat, så ofte kan du ikke trekke fra hele kostnaden. Gjør anslag, og forklar og spesifiser overfor skattekontoret i vedlegg til skattemeldingen.

Bankboks

Utgifter til bankboks er fradragsberettiget dersom du oppbevarer inntektsgivende verdipapirer der.

VPS-gebyr

VPS-gebyr er fradragsberettiget i denne posten.

Standardfradrag for utenlandske arbeidstakere

- Fra og med inntektsåret 2019 er retten til standardfradrag begrenset til kun å gjelde utenlandske sjøfolk og sokkelarbeidere.

Inntektsfradrag fra Gevinst og tapskonto

Dette gjelder for alle som har et tap som fradragsføres over flere år gjennom «Gevinst og tapskonto» (RF-1219). Beregnet fradrag fremgår av post 15b i RF-1219.

Fradragsføring av positiv saldo

Dette gjelder for alle som har et tap som fradragsføres over flere år gjennom avskrivningsskjema (RF-1084). Beregnet fradrag fremgår post 110.

Tap aksjer og andre verdipapirer, underskudd

Post 3.3.8 - Tap ved salg av aksjer mv. (RF-1088)

Denne posten skal være forhåndsutfylt med netto aksjetap fra norske aksjeselskaper og utenlandske selskaper som er registrert på Oslo Børs, og som du har mottatt «Aksjer og egenkapitalbevis» (RF-1088) for. Det samme gjelder egenkapitalbevis. RF-1088 bygger på opplysninger selskapene, Verdipapirsentralen (VPS) og du har gitt til Skatteetaten. Du må kontrollere denne oppgaven før du gjør deg ferdig med skattemeldingen. Gjør du endringer i oppgaven, er du pliktig til å levere denne innen fristen for levering av skattemeldingen.

Er beløpet i RF-1088 feil eller det står «ukjent», må du rette dette og føre korrekt fradragsberettiget tap i post 3.3.8 i skattemeldingen.

I rettleddningen til RF-1088 finner du eksempler på gevinst- og tapsberegninger.

Oppdager du feil i RF-1088, kan du få hjelp til å beregne riktig fradragsberettiget tap dersom du leverer RF-1088 på altinn.no. Du vil innen tre til fire dager motta en oppdatert oppgave. Viser den oppdaterte oppgaven endret beløp, må du selv føre dette beløpet i skattemeldingen.

Har du aksjer eller egenkapitalbevis, uten å ha mottatt RF-1088, skal du føre netto aksjetap i post 3.3.10.

Post 3.3.9 - Tap ved salg av andeler i verdipapirfond

Denne posten omfatter fradragsberettiget tap ved innløsning, salg eller annen realisasjon av andeler i verdipapirfond (f.eks. aksjefond, obligasjonsfond, rentefond, kombinasjonsfond).

Aksjedelen i verdipapirfondet vil gi et fradrag på 31,68 %. Rentedelen av verdipapirfondet vil gi et fradrag på 22 %.

Har du tap i et kombinasjonsfond som inneholder både aksjer og andre finansprodukter/renter vil tapet i verdipapirfondet presenteres på to linjer, en linje for tap på aksjedel og en på rentedel.

Visning i Skattemeldingen:

*3.3.9 Tap salg verdipapirfond aksjedel**3.3.9 Tap salg verdipapirfond rentedel*

Hvis du eier andel i et verdipapirfond som du har solgt og dette ikke står i skattemeldingen må du selv føre tapet i Skattemeldingen. Du må føre opp tap på aksjedel for seg og rentedel for seg (pga. forskjellige skattesatser). Ved elektronisk levering finner du dette valget under «legg til poster».

Post 3.3.10 - Tap ved salg av aksjer og obligasjoner (RF-1159)

[under denne posten var beskrivelsen ikke klar da boken gikk i trykken].

Post 3.3.11 - Framførbart underskudd fra tidligere år

Har du underskudd til fremføring fra tidligere år, skal beløpet være oppgitt på skatteoppgjøret ditt for 2018 som «ubenyttet underskudd», og forhåndsutfyllt i post 3.3.11 i skattemeldingen for 2019.

Husk at man må føre opp hele underskuddet hvert år - man kan ikke velge å føre opp deler av underskuddet og «spare» resten til senere år. Vær oppmerksom på at underskudd du ikke selv får brukt opp overføres automatisk til ektefelle.

Post 3.3.12 - Underskudd ved utleie av fast eiendom utenfor næring (RF-1189)

Her fører du underskudd ved utleie av boligeiendom og annen fast eiendom som skal regnskapsbehandles. Legg ved «Utleie mv. av fast eiendom» (RF-1189). Se også «Bolig/fritidsbolig/tomt».

Post 3.3.13 - Tap andre finansprodukter (RF-1159)

Denne posten kan være forhåndsutfylt med følgende finansielle instrumenter handlet gjennom Oslo Børs/VPS eller gjennom andre rapporteringspliktige finansinstitusjoner: ETN (Exchange Traded Notes), Warrants, Tegningsretter, Kurstap Valutalån.

Denne posten skal også brukes til å innrapportere finansprodukter som ikke står i skattemeldingen.

Post 3.3.14 – Fradrag for investering i oppstartsselskap

Personlige skattytere kan få fradrag i alminnelig inntekt med inntil 500.000 kroner hvert år for innskudd i oppstartsselskap. Innskudd kan også gjøres gjennom et aksjeselskap investor er eier i (holdingselskap). Nærmere om vilkår for fradrag, se tema «Aksjer – Aksjeinnskudd i oppstartsselskap».

Selskapet som du investerer i, og eventuelle mellomliggende selskaper, må gi skattemyndighetene opplysninger om hvilke personlige skattytere som har foretatt fradragsberettigede aksjeinnskudd.

Særfradrag

Post 3.5.3 - Særfradrag for lettere nedsatt ervervsevne

Posten gjelder de som har lettere nedsatt ervervsevne og ikke mottar uførepensjon eller andre offentlige stønader.

Særfradraget gis etter en samlet økonomisk vurdering, der også ektefelles inntekts- og formuesforhold tas med. Du må sende inn legeattest hvis du ikke har gjort det tidligere. Særfradraget skal ikke overstige 9.180 kroner.

Post 3.5.4 - Særfradrag for uvanlig store sykdomskostnader

Har du hatt store sykdomsutgifter i 2019 på grunn av egen eller forsørget person kan du ha krav på særfradrag.

Fra 2012 ble imidlertid ordningen begrenset til eksisterende brukere. Det vil si at det bare er skattytere som fikk slikt særfradrag for inntektsårene 2010 og 2011 (begge årene), som kan kreve fradrag i 2019.

Sykdomsutgifter må på forespørsel kunne dokumenteres/sannsynliggjøres, og må minst utgjøre 9.180 kroner. Det kreves legeattest på at sykdommen er kronisk, men har du tidligere framlagt legeattest, behøver du likevel ikke å legge fram legeattest på nytt.

I 2019 gis det fradrag for 67 prosent av utgiftene. Er fradragsberettigede utgifter 10.000 kroner, er fradragsbeløpet 6.700 kroner.

Fradragsretten for utgifter til tannbehandling, boligtilpasning og transport er fjernet fra 2012. Vær oppmerksom på at utgifter til boligtilpasning, som ikke kan påregnes å ha en markedsverdi ved omsetning, og som du før inntektsåret 2012 har valgt å føre til fradrag

over flere år, kan likevel fradragsføres til og med inntektsåret 2019 (100 %). Se nærmere om fradraget i «Sykdomsutgifter».

Post 3.5.5 - Særfradrag for enslige forsørgere

Særfradraget blir gitt for det antall måneder forsørgeren har mottatt dobbel barnetrygd fra NAV. Er utvidet barnetrygd delt mellom foreldrene, gis et halvt særfradrag. Samlet særfradrag er regnet ut basert på opplysninger fra NAV og er utfylt i skattemeldingen.

Skattyter kan ikke selv endre beløpet. For å få endret beløpet må du legge frem dokumentasjon fra NAV på antall måneder med hel eller delt utvidet barnetrygd.

Post 3.6 - Grunnlag for beregning av kommune-, fylkes- og fellesskatt

Beløpet reduseres med personfradrag. Deretter beregnes 22 prosent kommune-, fylkes- og fellesskatt av nettobeløpet.

For skattytere i Nord-Troms og Finnmark reduseres beløpet både med personfradrag og et særskilt inntektsfradrag. Deretter beregnes 18,5 prosent kommune-, fylkes- og fellesskatt av nettobeløpet.

Formue

Det er formuen og gjelden ved årsskiftet 2019/2020 du skal oppgi.

Post 4.1 - Bankinnskudd, kontanter, verdipapirer mv.

I postene under 4.1 fører du norske bankinnskudd, verdipapir mv. Har du innskudd i utenlandske banker føres det i post 4.1.9 og utenlandske verdipapirer mv. i post 4.6.2.

Post 4.1.1 - Bankinnskudd mv.

Her føres alle innenlandske innskudd (inkludert renter) per 1. januar 2019 i:

- bank
- forsikringsselskap
- fast organiserte spareforeninger
- samvirkelag
- borettslag, boligbyggelag og boligaksjeselskap

Post 4.1.3 - Kontanter mv.

I tillegg til kontanter i norsk og utenlandsk valuta fører du i post 4.1.3 opp verdien av sjekker, giroutbetalingskort, og/eller bankremitter, som ikke er hevet eller godskrevet konto per 1. januar 2020. For utenlandsk valuta mv. brukes bankenes kjøpskurs.

Her føres bare opp beløp som overstiger fribeløpet på 3.000 kroner. Ektefeller og barn som skattlegges under ett, har ett felles fribeløp. Dette gjelder selv om inntekten fast-

settes særskilt. Ektefeller kan fordele fribeløpet etter eget ønske. Skattlegges ektefellene hver for seg, skal de ha hvert sitt fribeløp på 3.000 kroner.

Post 4.1.4 - Formue av andeler i verdipapirfond – aksjedel (RF-1159)

Har du andeler i norske verdipapirfond per 1. januar 2020, skal denne posten være forhåndsutfyllt med opplysninger som Skatteetaten har mottatt fra forvaltningsselskapene. Verdipapirfond verdsettes til 75 prosent av andelsverdien. Formuesverdien er notert på grunnlag av andelsverdien per 1. januar 2020.

Dersom formuesverdien mangler, må du føre 100 prosent av andelsverdien her. Skatteetaten vil beregne rabatten på 25 prosent automatisk i skatteoppgjøret. Posten viser kun verdipapirfondets aksjedel (dersom du har kombinasjonsfond vises rentedelen i post 4.1.5). Årsaken til oppdelingen er at det kun er aksjedelen som gir verdsettelsesrabatt.

Post 4.1.5 - Formue av andeler i verdipapirfond – rentedel (RF-1159)

Posten er forhåndsutfyllt med opplysninger om formue i norske verdipapirfond og i enkelte utenlandske verdipapirfond som Skatteetaten har mottatt fra forvaltningsselskapene. Formue av andeler i norske og utenlandske verdipapirfond som ikke er forhåndsutfyllt, må du føre opp selv. Denne posten viser kun verdipapirfondets rentedel (dersom du har kombinasjonsfond vises aksjedelen i post 4.1.4). Årsaken til oppdelingen er at det kun er aksjedelen som gir verdsettelsesrabatt. Her vises 100 prosent av andelsverdien.

Dersom formuesverdien mangler, må du føre 100 prosent av andelsverdien her. Skattepliktig formuesverdi er 100 prosent av andelsverdien.

Post 4.1.6 - Utestående fordringer (i Norge)

Oppgi skyldnerens navn, adresse og beløpet du har til gode. Renter fører du i post 3.1.2. Ved usikre fordringer reduseres beløpet skjønnsmessig. Poenget er å komme frem til fordringens reelle verdi. Gi tilleggsopplysninger i eget vedlegg.

Post 4.1.7 - Formuesverdi av norske aksjer, egenkapitalbevis, obligasjoner mv. registrert i verdipapirregisteret (VPS)

Aksjer

Har du norske aksjer og egenkapitalbevis registrert i verdipapirregisteret (VPS), er formuesverdien forhåndsutfyllt. Det samme beløp skal framgå av opplysningene i årsoppgaven fra verdipapirregisteret. Formuesverdien av andre norske aksjer skal stå i post 4.1.8. Andeler i norske verdipapirfond finner du i post 4.1.4. Aksjer mv. i utenlandske selskaper skal føres i post 4.6.2.

Verdsettelse

Børsnoterte aksjer verdsettes til 75 prosent av kursverdien per 1. januar 2020. Er selskapet notert på både norsk og utenlandsk børs, brukes den norske kursverdien.

Aksjer i norske ikke-børsnoterte selskaper verdsettes i utgangspunktet til 75 prosent av aksjenenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi per 1. januar 2019.

Ta eventuelt kontakt med selskapet for å få informasjon om denne verdien.

Egenkapitalbevis verdsettes til 75 prosent av kursverdien per 1. januar 2020.

Både for aksjer og egenkapitalbevis er det 100 prosent av formuesverdien (grunnlaget) som skal føres i skattemeldingen. Rabatten beregnes i skatteoppgjøret.

Verdi av norske obligasjoner

Ihendehaverobligasjoner og andre obligasjoner registrert i et verdipapirregister er forhåndsutfyllt i denne posten, og verdsettes til kursverdien eller til antatt salgsverdi dersom kursen ikke er notert.

4.1.8 - Formue norske aksjer (RF-1088) og verdipapirer ikke i verdipapirregisteret (RF-1159)

Denne posten viser formue på aksjer og andre verdipapirer som ikke er registrert i verdipapirsentralen.

Post 4.1.9 - Innskudd i utenlandske banker

Her føres innskudd i utenlandske banker per 1. januar 2020. Bankens kjøpskurs per 1. januar 2020 skal brukes ved omregningen til norske kroner. Innskuddene spesifiseres i «Bankinnskudd i utlandet» (RF-1231).

Post 4.1.10 - Formue andre finansprodukter

Denne posten skal være forhåndsutfyllt for følgende finansielle instrumenter handlet gjennom Oslo Børs/VPS:

ETN-er (Exchange Traded Notes)

Warrants

Tegningsretter

Denne posten skal også brukes til å innrapportere finansprodukter som ikke står i skattemeldingen.

Post 4.2 - Innbo og annet løsøre

Privat innbo og annet løsøre skal oppgis enten det befinner seg i Norge eller i utlandet.

Post 4.2.3 - Innbo og annet løsøre enn motorkjøretøy, campingvogn og båt med salgsverdi 50.000 kroner eller høyere

Her fører du antatt salgsverdi på privat innbo og løsøre som overstiger et fribeløp på 100.000 kroner. Fribelet er felles for ektefeller og barn som skattlegges under ett, selv om inntekten fastsettes særskilt. Fribelet kan fordeles mellom ektefellene etter eget ønske.

Antatt salgsverdi for privat innbo og løsøre som er forsikret beregnes med utgangspunkt i forsikringsverdien (gjenanskaffelsesverdien). Formuesverdien av slikt innbo og løsøre verdsettes i forhold til forsikringssummen slik:

- Av de første 1.000.000 kroner av forsikringssummen settes formuesverdien til 10 prosent = 100.000 kroner.
- Av de neste 400.000 kroner settes formuesverdien til 20 prosent = 80.000 kroner.
- Av det overskytende regnes 40 prosent.

Hvis forsikringssummen ikke er kjent, for eksempel ved kollektiv hjemforsikring, eller når innbo og løsøre ikke er forsikret, kan du beregne antatt salgsverdi med utgangspunkt i hva du antar det vil koste å anskaffe innboet/løsøret som nytt.

Båt som ikke er særskilt forsikret, og som heller ikke inngår i en ordinær innbo- og løsøreforsikring, verdsettes til antatt salgsverdi. Er båten særskilt forsikret, settes antatt salgsverdi til 75 prosent av forsikringssummen.

Båt med antatt salgsverdi per 1. januar 2020 på 50.000 kroner eller høyere, skal føres i post 4.2.4.

Eksempel:

Forsikringssum (løsøre ekskl. båt)	kr 1 200 000
Forsikringssum båt	kr 30 000
Løsøre kr 1 000 000 x 10	kr 100 000
+ kr 200 000 x 20 %	kr 40 000
= Antatt salgsverdi	kr 140 000
+ Båt kr 30 000 x 75 %	kr 22 500
Sum	kr 162 500
– Skattefritt beløp	kr 100 000
= Formuesverdi av løsøre inkl. fritidsbåt (post 4.2.3)	kr 62 500

Post 4.2.4 - Fritidsbåter med salgsverdi 50.000 kroner eller høyere

Fritidsbåter med antatt salgsverdi 50.000 kroner eller høyere skal føres her. Oppgi merke, type og antatt salgsverdi. Er båten forsikret, settes verdien i utgangspunktet til 75 prosent av forsikringssummen.

Post 4.2.5 - Motorkjøretøy

Biler, motorsykler, snøscootere og andre motorkjøretøyer verdsettes med utgangspunkt i kjøretøyets listepreis og registreringsår:

Registreringsår	Verdi av listepreis som ny
2019	75 %
2018	65 %
2017	55 %
2016	45 %
2015	40 %
2014	30 %
2013	20 %
2012–2004	15 %
2003–1990	kr 1 000

Listepreis finnes på skatteetaten.no/listepreis. Kjøretøy som er 30 år eller eldre verdsettes til antatt salgsverdi.

Kjøretøy som er driftsmidler i næring verdsettes til nedskrevet verdi. Næringsdrivende fører beløpet i post 4.4.1. Personer som har bil som regnskapsbehandles og har mottatt «Skattemelding for lønnstakere og pensjonister mv.», fører skattemessig nedskrevet verdi i post 4.2.5. Dersom virkelig verdi er lavere enn nedskrevet verdi, føres virkelig verdi.

Post 4.2.6 - Campingvogn

Campingvogn verdsettes med utgangspunkt i campingvognens listepreis som ny på samme måte som motorkjøretøy, se post 4.2.5.

*Post 4.3 - Formuesverdi for bolig og annen fast eiendom**Post 4.3.2 - Bolig*

Her føres formuesverdi for egen bolig, utleiebolig, pendlerbolig, flerboligbygg og boliger i boligselskap. Se kapitlet «Bolig, fritidsbolig, tomt».

Formuesverdien fastsettes årlig med utgangspunkt i beregninger fra Statistisk sentralbyrå. Ved verdsettelsen tas det hensyn til boligtype, byggeår, areal (P-ROM/BOA) og geografisk beliggenhet. Se mer i kapitlet «Bolig». Du kan selv beregne verdien ved å bruke boligkalkulatoren på skatteetaten.no.

Primærbolig verdsettes til 25 prosent av beregnet markedsverdi. Verdien skal ikke overstige 30 prosent av virkelig verdi. For at en bolig skal kunne verdsettes som primærbolig, må du ha vært bosatt der per 1. januar 2020. I utgangspunktet legges din folkeregistrerte bostedsadresse til grunn.

Du kan kun eie én primærbolig. Unntaksvis kan en bolig verdsettes som primærbolig, selv om du ikke var fast bosatt der per 1. januar 2020. Unntaket gjelder bare hvis du kan sannsynliggjøre/dokumentere at alder og/eller helsemessige årsaker har forhindret deg fra å ha fast bosted i boligen. I den perioden du var forhindret fra å bruke boligen, kan du ikke ha leid ut boligen eller latt andre, herunder nære slektninger, benytte boligen mot at de helt eller delvis dekker driftsutgiftene.

Sekundærboliger er alle andre boliger, og verdsettes til 90 prosent av beregnet markedsverdi. Verdien skal ikke overstige virkelig verdi.

Du kan altså kreve at formuesverdien settes ned hvis du kan dokumentere at formuesverdien overstiger 30 prosent av boligens markedsverdi. Er boligen en sekundærbolig må du kunne dokumentere at formuesverdien overstiger markedsverdien. Du kan kreve nedsettelse i skattemeldingen eller ved å endre fastsettelsen/klage.

Formuesverdien forhåndsutfylles i skattemeldingen på grunnlag av tidligere innrapporterte opplysninger om boligen, for eksempel ut fra opplysninger gitt i skjema RF-1282 «Opplysninger for å fastsette formuesverdi på boligeiendommer». Sjekk at forhåndsutfylte opplysninger om boligen er korrekte og rett eventuelle feil i skattemeldingen. Er boligens formuesverdi ikke forhåndsutfylt, må du i skattemeldingen gi opplysninger om boligtype, byggeår og areal. Hvis det mangler opplysninger eller opplysningene ikke er korrekte, må du foreta rettelsene i skattemeldingen og levere denne (rettelsene gjøres ikke ved å levere RF-1282).

Selv om det tidligere er innrapportert opplysninger om boligen, må det sendes inn nye opplysninger hvis boligens areal (P-ROM/BOA) i løpet av 2019 er blitt utvidet eller redusert på grunn av tilbygg, rivning, brann mv. Hvis boligens nye areal ikke er lagt til grunn for den forhåndsutfylte formuesverdien, må du oppgi boligens nye areal i feltet for arealopplysninger.

Fritidseiendommer (herunder fritidsboliger i fritidsboligselskap), våningshus, boliger i utlandet og på Svalbard og annen fast eiendom verdsettes etter andre regler, se postene 4.3.3, 4.3.5 og 4.6.1.

Post 4.3.3 - Fritidseiendom

Her føres formuesverdien på fritidseiendommer, som skal holdes uforandret fra 2018 til 2019.

Ved førstegangstaksering av nybygde fritidseiendommer skal formuesverdien hverken overstige 30 prosent av eiendommens kostpris inkludert grunn, eller 30 prosent av eiendommens markedsverdi. Når formuesverdien ligger vesentlig over takstnivået for sammenlignbare eiendommer ellers i kommunen, kan den settes ned.

Har du bygd på eller på annen måte påkostet fritidsboligen, må du opplyse om dette i eget vedlegg. Skattekontoret fastsetter da eventuelt ny formuesverdi. Det samme gjelder dersom påkostninger mv. er foretatt tidligere uten å være tatt hensyn til pga. manglende eller ufullstendige opplysninger til skattemyndighetene. Omsetning av eiendommen gir i seg selv ikke grunnlag for økning av formuesverdien.

Hvis du kan dokumentere at formuesverdien overstiger 30 prosent av fritidseiendommens markedsverdi, kan du kreve at formuesverdien settes ned. Se kapitlet «Bolig/fritidsbolig/tomt».

Post 4.3.4 - Skogverdi

Skogverdien for 2019 er forhåndsutfyllt. Har skogverdien endret seg vesentlig i året (for eksempel på grunn av tilkjøp, frasalg, fredning, naturskade eller lignende), må du stryke den forhåndsutfylte verdien og levere skjemaet RF-1016 med beregnet ny verdi. Nærmere opplysninger framgår av rettledningen RF-1017.

Post 4.3.5 - Annen fast eiendom

Her fører du formuesverdien av all annen fast eiendom enn bolig- og fritidseiendom i Norge, for eksempel ubebygd tomt, jordbrukseiendom, kraftverk og næringseiendom. Formuesverdien av annen fast eiendom skal ikke økes for inntektsåret 2019, og skal ikke overstige 80 prosent av markedsverdien.

Hvis formuesverdien ikke er forhåndsutfyllt, eller den er forhåndsutfyllt i feil post (husk da å stryke den feilaktige posten), må du føre beløpet i en av følgende poster:

4.3.5 Norsk næringseiendom (RF-1098)

4.3.5 Tomt

4.3.5 Annen fast eiendom med skattepliktig avkastning

4.3.5 Annen fast eiendom uten skattepliktig avkastning

4.3.5 Gårdsbruk

Leverer du skattemeldingen på papir, angir du postbetegnelsen på en av postene nevnt ovenfor og fører beløpet under «Beløp som ikke er forhåndsutfyllt, føres her:».

Utleid norsk næringseiendom

Formuesverdien av utleid næringseiendom skal beregnes med utgangspunkt i brutto utleieinntekter. Du foretar beregningen på skjemaet RF-1098 og fører formuesverdien i post 4.3.5 «Norsk næringseiendom» (RF-1098). Se nærmere i rettledningen RF-1099 om hvordan formuesverdien skal beregnes. Formuesverdien settes til 75 prosent av antatt markedsverdi beregnet ut fra kapitalisert utleieverdi, og skal ikke overstige 90 prosent av virkelig markedsverdi.

Ikke-utleid norsk næringseiendom

Formuesverdien for ikke-utleid norsk næringseiendom fastsettes etter en sjablongmetode basert på eiendommens beliggenhet, eiendomstype og areal. Formuesverdien settes til 75 prosent av antatt markedsverdi beregnet ut fra kapitalisert utleieverdi. For ikke-utleid næringseiendom benyttes sjablongmessig fastsatt leie. Formuesverdien skal uansett ikke overstige 90 prosent av virkelig markedsverdi.

Du må benytte kalkulator for ikke-utleid næringseiendom på skatteetaten.no for å kunne regne ut formuesverdien. For 2019 er kalkulasjonsfaktoren 0,065. Faktoren gjelder både utleid og ikke-utleid næringseiendom. Formuesverdien for ikke-utleid næringseiendom er forhåndsutfyllt i skattemeldingen.

Dersom den forhåndsutfylte formuesverdien er riktig, trenger du ikke levere RF-1098. Er den ikke riktig, må du fylle ut RF-1098 og overføre riktig beløp til skattemeldingen. Er for eksempel opplysningene om areal og eiendomstype i skjemaet fra i fjor ikke lenger riktig, må du gi opplysninger på RF-1098. Du må også fylle ut RF-1098 og overføre beløpet til skattemeldingen hvis eiendommen går fra å være ikke-utleid til å være utleid, og omvendt. Er det ikke forhåndsutfyllt noe beløp i skattemeldingen, for eksempel fordi du har kjøpt eiendommen i 2019, må du også fylle ut RF-1098 og overføre formuesverdien til skattemeldingen. Se nærmere informasjon i rettledningen til RF-1099.

Post 4.4.1 - Biler, maskiner, inventar mv.

I denne posten føres nedskrevet verdi på driftsmidler som biler, maskiner inventar med mer som brukes i næringsvirksomhet. Verdien får du fra "Næringsrapport skatt", "RF-1175 Næringsoppgave 1" eller "RF-1167 Næringsoppgave 2".

Post 4.4.2 - Buskap

Skattedirektoratet har fastsatt normalverdier for de fleste husdyr. Se Skattedirektoratets takseringsregler § 3-1-4 på skatteetaten.no.

Post 4.4.3 - Varelager

Egenproduserte varer verdsettes til tilvirkningsverdien, og innkjøpte varer verdsettes til anskaffelsesverdien.

Post 4.4.4 - Skip, fiske- og fangstfartøy mv.

Se Skattedirektoratets takseringsregler § 2-1-4 på skatteetaten.no.

Post 4.5 - Annen formue

Post 4.5.1 - Premiefond, individuell pensjonsavtale (IPA)

Her fører du innestående beløp (inkludert renter) på premiefond per 1. januar 2020 i tilknytning til individuell pensjonsavtale (IPA), som er skattepliktig formue.

Post 4.5.2 - Gjenkjøpsverdi av livsforsikringspoliser

Gjenkjøpsverdien av individuelle livrenteavtaler er i utgangspunktet skattepliktig formue og skal føres i denne posten.

Om barns formue, herunder engangserstatning for personskafe til barn og engangserstatning for tap av forsørger, se kapitlet «Barn og ungdom».

Gjenkjøpsverdien av kapitalforsikringsavtaler føres også her.

Gjenkjøpsverdien av individuelle livrenteavtaler og kapitalforsikringsavtaler står i oppgaven fra selskapet.

Kapitalforsikringsavtaler i utenlandske selskaper skal føres i post 4.6.2.

Post 4.5.3 - Formue i borettslag, boligaksjeselskap og boligsameie

Her føres andelseiers andel av annen formue i boligselskapet enn boligens formuesverdi. Også boligsameiers andel av annen formue i boligsameiet utenom boligens formuesverdi, skal føres her. Er du andelseier eller sameier i et boligsameie med flere enn åtte eier-seksjoner, finner du beløpet i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få oppgitt beløpet fra sameiets styre eller regnskapsfører.

Post 4.5.4 - Annen skattepliktig formue

Hvis du har annen skattepliktig formue per 31. desember føres verdien i denne posten. Med annen skattepliktig formue menes for eksempel formue av kapitalisert festeavgift, rettigheter knyttet til skog/utmark, andel av selskap med deltakerfastsetting (RF-1221) og/eller NOKUS (RF-1246).

*Post 4.6 - Skattepliktig formue i utlandet**Post 4.6.1 - Formue i fast eiendom i utlandet*

Her fører du formuesverdien av all fast eiendom i utlandet. Oppgi også i hvilket land eiendommen ligger. Reglene om verdsettelse av fast eiendom som nevnt under post 4.3.3 og 4.3.5, gjelder også for eiendommer i utlandet.

Vær oppmerksom på at reglene om verdsettelse av boligeiendommer som beskrevet i pkt. 4.3.2 ikke gjelder for boliger i utlandet.

Reglene om verdsettelse av utleid næringseiendom gjelder for eiendommer i utlandet.

Formuesverdi på fast eiendom som ikke er skattepliktig i Norge, skal også føres her. Er det ikke fastsatt en formuesverdi på eiendommen tidligere, må du gi opplysninger om eiendommen på eget ark, se post 1.5.6. Opplysningene vil ha betydning for fordelingen av gjeld og gjeldsrenter mellom Norge og utlandet i de tilfeller den faste eiendommen

ligger utenfor EØS-området og er fritatt for norsk beskatning etter skatteavtale. Se kapitlet «renteutgifter» og «utland».

Har du anskaffet eiendom i løpet av 2019, skal du gi opplysninger om eiendommen. Opplyse om hva slags eiendom det er (fritidseiendom, tomt mv.), hvilket land den ligger i, når den ble kjøpt (dato), kjøpesum og salgsverdi hvis det foreligger.

Er eiendommen en utleid næringseiendom, skal du fylle ut skjemaet «Formue av næringseiendom » (RF- 1098) og føre formuesverdien i post 4.6.1.

Post 4.6.2 - Annen skattepliktig formue i utlandet

I denne posten fører du opp formue i utlandet som er skattepliktig til Norge og som ikke skal føres i andre poster. Det gjelder utenlandske aksjer, utestående krav, obligasjoner og kapitalforsikring. Dette gjelder dersom disse finansproduktene ikke er rapportert inn til Skatteetaten av din forvalter/bank. Andeler i utenlandske verdipapirfond føres i post 4.1.4 (aksjedel) og 4.1.5 (rentedel).

Posten gjelder:

- alle utenlandske aksjer herunder de som er notert på Oslo børs
- utestående krav på utenlandske skyldnere
- obligasjoner
- kapitalforsikring
- annen skattepliktig formue

Gjeld

Alle som er skattemessig bosatt i Norge skal føre all gjeld per 1. januar 2020 til fradrag i formuen i skattemeldingen.

Post 4.8.1 - Innenlandsk gjeld

Her fører du gjeld i Norge, og det gjelder og så gjeld til privatpersoner. Dersom ubetalt restskatt er forfalt til betaling per 31. desember 2019, skal beløpet føres her.

Ved stetsevarige festerettigheter, typisk tomtefeste, skal du som fester føre opp den kapitaliserte forpliktelsen til å betale festeavgift.

Post 4.8.2 - Gjeld i borettslag, boligaksjeselskap og boligsameie

Her fører du din andel av gjelden. Er du andelseier eller sameier i et boligsameie med flere enn åtte eierseksjoner, finner du beløpet i oppgaven fra boligselskapet eller boligsameiet. Boligsameiere som ikke har fått oppgave, kan få opplysninger fra sameiets styre eller regnskapsfører.

Post 4.8.3 - Utenlandsk gjeld

Her føres gjeld til utenlandske fordringshavere, for eksempel gjeld i utenlandsk bank.

I posten fører du informasjon om långivers navn, gjeld og gjeldsrenter i norske kroner og gjennomsnittlig valutakurs. Bruk kjøpskurs fra Norges Bank 1. januar 2020.

Post 4.9 - Nettoformue

Her fremkommer beregningsgrunnlaget for formuesskatten, se kapitlet «Skatteberegning».

Post 5.0 - Tilleggsopplysninger

Posten 5.0 er fjernet fra og med 2017. Skal du gi nærmere opplysninger, og redegjøre for endringer i den forhåndsutfylte skattemeldingen må dette gjøres i eget vedlegg til skattemeldingen. På den måten sikrer du at skattekontoret har fått tilstrekkelig opplysninger.

Beløp som ikke er forhåndsutfylt

Skal du levere skattemeldingen på papir og det ikke er en egen post i skattemeldingen for beløp som skal oppgis, fører du beløpene i feltet “Beløp som ikke er forhåndsutfylt, føres her”. Oppgi nummer på posten. Nye eller endrede fradrag- og gjeldsbeløp fører du opp med minustegn, inntekts- og formuesbeløp uten fortegn.

Eksempel

Kari har lånt 500.000 kroner av sin far, Peder Hansen, adresse Storgata 1 Storvik, født 28.10.33. For dette har hun betalt påløpte renter. Beløpene fører hun opp i dette feltet med minusfortegn foran, og merker posten 3.3.1/4.8.1.

Postnr.Se rettledningen. Skriv tydelig!

	Inntekt/fradrag	Formue/gjeld
3.3.1/4.8.1 Gjeldsrenter/gjeld - lån fra min far Peder Hansen, Storgata 1 Storvik	- 11.250	- 500.000

KAPITTEL 4

PLANLEGGING, KLAGE OG ENDRING

Bindende forhåndsuttalelse

Det er lovbestemt at skattemyndighetene på anmodning fra deg som skattebetaler kan avgi forhåndsuttalelse om de skattemessige virkningene av en konkret, planlagt disposisjon – før den igangsettes. Og det ligger i navnet: Forhåndsuttalelser skal legges til grunn som bindende ved fastsettingen, vel å merke så fremt du krever det. Det vil derfor være en stor fordel å få avklart på forhånd de skattemessige virkninger av en planlagt disposisjon, ettersom skatten i mange tilfeller vil være avgjørende for om planen skal følges.

Det er Skattedirektoratet og skattekontorene som kan gi bindende forhåndsuttalelser i skatte- og avgiftssaker. Formålet med ordningen er å gi skattyter større forutsigbarhet i forhold til framtidige disposisjoner. Ordningen med bindende forhåndsuttalelse omfatter alle saker om skatt og avgift som reguleres av skatteforvaltningsloven. Privatpersoner, foreninger og næringsdrivende kan be om bindende forhåndsuttalelser.

Slik kan du planlegge

Du lurar for eksempel på om egen bolig kan selges skattefritt ved hjelp av reglene om brukshindring, ettersom du har måttet fraflytte boligen på grunn av arbeid. I et slikt tilfelle er det en billig forsikring å få bekreftet i en bindende forhåndsuttalelse at planlagt salg kan gjøres skattefritt, og at gevinstskatt på flere hundre tusen kroner unngås. Får du et negativt svar har du selvsagt full anledning til å flytte tilbake, og sørge for at kravet om botid er oppfylt.

På den måten kan du planlegge annerledes, og likevel slippe gevinstskatt. Bindende forhåndsuttalelse (BFU) fra skattemyndighetene gir deg altså trygghet for at den skattemessige virkningen av en konkret planlagt disposisjon blir som tenkt.

Hvis du kommer til å selge boligen uavhengig av eventuelt svar fra skattekontoret, og du ønsker å selge så raskt som mulig, er det liten grunn til å be om – og vente på – en bindende forhåndsuttalelse. I et slikt tilfelle redegjør du i stedet i skattemeldingen for at salget av boligen er skattefritt på grunn av reglene om brukshindring.

Hvordan få en bindende forhåndsuttalelse?

Forespørsler om bindende forhåndsuttalelse sender du til ditt lokale skattekontor, og du må betale et gebyr. Henvendelsen må være skriftlig og inneholde:

- Navn
- Adresse
- Organisasjonsnummer eller fødselsnummer på den det gjelder.
- En klar beskrivelse av hva man ønsker en uttalelse om.

I tillegg er det ønskelig at du oppgir ditt telefonnummer. Du må betale gebyret samtidig som forespørselen blir sendt til skattekontoret, og det må gå fram hvem betalingen gjelder for. For at behandlingen av en sak skal kunne starte så raskt som mulig, må du sammen med forespørselen legge med en bekreftelse på at gebyret er betalt.

Hvis det bes om forhåndsuttalelse for flere enn en skattyter, må alle underskrive, eventuelt må den som ber om forhåndsuttalelse legge fram skriftlig fullmakt fra de øvrige. Advokat, revisor, regnskapskontor, morselskap eller andre som opptrer som fullmektig, kan sende forespørsel på vegne av den som ønsker en bindende forhåndsuttalelse.

Felles forespørsler for skattytere som skattlegges ved forskjellige skattekontor skal sendes til: Skattedirektoratet, Postboks 9200 Grønland, 0134 Oslo.

Gjelder forespørselen skatt for skattytere som skattlegges ved sentralskattekontoret for utenlandssaker eller sentralskattekontoret for storbedrifter, skal den sendes dit.

Hva må du betale for BFU?

Gebyret for bindende forhåndsuttalelser følger rettsgebyret, som for tiden er 1.172 kroner. Gebyret er for:

- lønnstakere og pensjonister og deres bo et halvt rettsgebyr, som utgjør 586 kroner.
- andre fysiske personer og deres bo og enkeltpersonforetak og for ikke regnskapspliktig juridisk person to ganger rettsgebyret, som utgjør 2.344 kroner.
- små foretak etter regnskapsloven åtte ganger rettsgebyret, som utgjør 9.376 kroner.
- store foretak 15 ganger rettsgebyret, som utgjør 17.580 kroner.

Gebyret betales til kontonummer 7694 05 12251. Hvis du betaler fra utlandet kan du ha behov for IBAN (NO9876940512251) og SWIFT (DNBANOKK).

Vær oppmerksom på at en fellesanmodning om bindende forhåndsuttalelse fra et samboerpar, regnes som to gebyrpliktige anmodninger. For ektepar regnes en slik fellesanmodning som én gebyrpliktig anmodning.

Når får du svar?

Forhåndsuttalelsen skal være avgitt så raskt som mulig, og fristen er tre måneder fra saken er fullstendig opplyst. Gjelder henvendelsen enklere skattemessige forhold, får du vanligvis forhåndsuttalelsen fra skattekontoret innen 4 uker.

Andre forhåndsuttalelser, herunder saker som er prinsipielle og av allmenn interesse, kan kreve lenger behandlingstid, men vanligvis ikke lenger enn 3 måneder. Innen to uker får du i så fall brev om sakens gang og om når forhåndsuttalelsen kan ventes.

Det er viktig å være ute i god tid før planlagt disposisjon skal gjennomføres.

Hvor lenge gjelder en BFU?

Forhåndsuttalelser har bare bindende virkning for disposisjoner som er besluttet og iverksatt innen tre år etter utgangen av det året uttalelsen ble gitt. Dersom det blir gjort endringer i rettsreglene som er lagt til grunn for uttalelsen, går disse reglene foran det som er bestemt i uttalelsen. Den bindende virkningen av uttalelsen opphører uansett fem år etter utgangen av det året som uttalelsen ble avgitt.

Eksempel på virkningen av fristene på tre og fem år (hentet fra Skatte-ABC)

I år 1 gir skatteetaten en uttalelse om at en institusjon som skal stiftes vil falle inn under reglene om begrensning av skatteplikt etter sktl. § 2-32. For at uttalelsen skal være bindende må institusjonen være stiftet innen utgangen av år 4 (innen 3 år etter utgangen av det året uttalelsen er gitt). I forhold til den løpende vurdering av skatteplikt for institusjonen, vil skatteetaten være bundet av sin uttalelse til utgangen av år 6 (5 år etter utgangen av det året uttalelsen er gitt).

Hva kan du få en bindende forhåndsuttalelse om?

Du kan bare be om uttalelse om egne skatte- eller avgiftsforhold knyttet til norsk skatte- og avgiftslovgivning, og som gjelder fremtidige rettsspørsmål i forbindelse med en konkret disposisjon som ennå ikke er satt i verk.

Eksempel

Det kan ikke gis uttalelse om en person er skattepliktig som bosatt i Norge etter norsk intern rett eller om det etableres fast driftssted i henhold til skatteavtale.

Spørsmål om bindende forhåndsuttalelse i saker om inntekts- og formuesskatt, trygdeavgift, merverdiavgift og arbeidsgiveravgift skal som hovedregel avgjøres av skattekontoret. Skattedirektoratet skal fortsatt avgi uttalelser vedrørende kompliserte spørsmål, spørsmål av allmenn interesse eller spørsmål av prinsipiell betydning.

Bindende virkning

Forhåndsuttalelsen er bindende for alle instanser innen skatteforvaltningen, men er ikke juridisk bindende for skatteetaten i forhold til andre skattytere enn den som ber om uttalelsen. Ut fra prinsippet om likebehandling vil en slik forhåndsuttalelse likevel normalt være retningsgivende ved behandling av like saker.

Klage

Fra 2017 vil du ha adgang til å klage på forhåndsuttalelsen til skatteklagenemnda. Det kreves ikke nytt gebyr for klagebehandlingen. Forhåndsuttalelsen kan imidlertid ikke prøves i egen sak for domstolene.

Avslag på forespørselen

Ordningen skal avklare løsninger i konkrete saker, og spørsmål som bare knytter seg til ren verdsetting, bevisvurdering og/eller skjønnsutøvelse vil ikke bli behandlet. Forhold som skal avgjøres etter skatteavtale omfattes heller ikke. Skatteetaten kan dessuten avvise saker som ikke er av vesentlig betydning for den som spør, eller der det ikke gis tilstrekkelig opplysninger til å avgjøre problemstillingen. Saker der det ikke er betalt gebyr kan også avvises. Ifølge skatteetaten avvises flest saker knyttet til spørsmål om verdsetting (herunder verdsettingsprinsipper) og bevisvurderinger.

Eksempel

Det kan ikke gis uttalelse om hva som aksepteres som korrekt pris ved selskapets leie av lokale i eiers bolig.

Publisering

Forhåndsuttalelser fra Skattedirektoratet som kan anonymiseres, blir normalt lagt ut på skatteetatens hjemmesider. Det er bare unntaksvis at forhåndsuttalelser avgitt av skattekontorene blir publisert. Tidligere var det bare Skattedirektoratet som kunne avgi bindende forhåndsuttalelser, og det ble publisert langt flere uttalelser. Selv om bindende forhåndsuttalelser kun gjelder konkrete saker, så er et viktig formål med ordningen å gi bedre forutberegnelighet og større likebehandling for skattyterne.

Veiledende uttalelse

Et alternativ til å be om en bindende forhåndsuttalelse, er å be om en veiledende uttalelse. Veiledende uttalelser er ikke bindende for Skatteetaten, men gir uttrykk for etatens syn på det aktuelle spørsmål. Uttalelsen er gratis. Anmodning om veiledende forhåndsuttalelse sendes til ditt lokale skattekontor.

Eksempel på anmodning om BFU:

Anmodning om bindende forhåndsuttalelse

Jeg flyttet i januar 2015 ut av min egen bolig i Lillevik på grunn av midlertidig jobb i utlandet. Boligen i Lillevik kjøpte jeg i 2009. Boligen har vært utleid fra jeg fikk jobben i utlandet, men planen har vært å flytte tilbake etter avsluttet arbeidsopphold i henhold til kontrakten. Jeg har nå fått tilbud om ny jobb et annet sted i Norge, og ber derfor om en bekreftelse på at boligen i Lillevik kan selges skattefritt på grunn av reglene om brukshindring.

Gebynet på 586 kroner er betalt til kontonummer 7694 05 12251. Kopi av kvitteringer følger vedlagt.

Jeg håper på snarlig svar, og har dere spørsmål er det bare å ta kontakt med meg på telefon 01 02 03 04.

Med vennlig hilsen

Kari Nordmann
Fnr 010263 13432

Eksempel på føring i vedlegg til skattemelding:

Skattemelding 2019

Jeg har i mai 2019 solgt min egen bolig i Lillevik gnr 1 bnr 20, som ble kjøpt i 2009. I den forbindelse vises det til bindende forhåndsuttalelse fra Skatt Vest av 4. februar 2018, som bekrefter at boligen i Lillevik kan selges skattefritt på grunn av reglene om brukshindring. Se vedlagte bindende forhåndsuttalelse.

Fastsetting av skattegrunnlag

Skatteforvaltningsloven trådte i kraft 1. januar 2017. I denne forbindelse er det blant annet innført en ny fastsettingsmodell for formues- og inntektsskatt, hvor en har samlet og harmonisert fastsettingsregler som tidligere var regulert på ulike steder og i ulik grad i lovverket.

For formues- og inntektsskatt er formelt fastsettingsprinsippet endret fra vedtaksmodellen til egenfastsetting. I realiteten innebærer endringen likevel bare en kodifisering av gjeldende praksis på ligningslovens område.

Fastsettingen består av to deler: Først fastsettes skattegrunnlaget ved å anvende skattereglene på faktum. På dette grunnlaget foretas deretter en utregning av skatten.

Levering av skattemelding skal anses som fastsetting av grunnlag for skatten. Skattemyndighetene skal foreta skatteberegningen direkte på dette grunnlaget. Også stille aksept av en forhåndsutfylt skattemelding skal anses som en fastsetting av skattegrunnlaget. Det er først når den skattepliktige unnlater å levere (pliktig) skattemelding, og dermed ikke fastsetter skattegrunnlaget selv, eller hvor myndighetenes kontroller avdekker mangler ved opplysningene i skattemeldingen, at myndighetene får i oppgave å fastsette skattegrunnlaget. Slik myndighetsfastsetting skjer enten som et vedtak om førstegangs fastsetting (når skattemelding ikke er levert) eller ved vedtak om endring av den skattepliktiges fastsetting.

Når skattegrunnlaget er fastsatt skal myndighetene fortsatt beregne den endelige skatten. Etter fastsetting av skattegrunnlag og etterfølgende beregning og avregning, skal det som tidligere foretas et skatteoppgjør.

I praksis innebærer ikke endringen av fastsettingsmodell noen stor forskjell fra hvordan ligningsprosessen har foregått de senere årene. Selv om fastsettingen av skattegrunnlaget formelt sett har skjedd ved myndighetenes vedtak, har i stor utstrekning grunnlaget i praksis vært fastsatt ved skattepliktiges levering av selvangivelsen. Når den skattepliktige nå skal fastsette skattegrunnlaget for formues- og inntektsskatt selv, er det ikke åpnet for at behandlingen av enkeltposter skal overlates til skattemyndighetene. Alle nødvendige poster må derfor være utfylt. Det kan i tillegg være behov for å gi utfyllende informasjon.

Egenfastsetting innebærer altså at skattyter har ansvaret for å klargjøre relevant faktum, og å anvende skattereglene på faktum.

Skattyters endring av fastsetting

Etter skatteforvaltningsloven (gjeldende fra 1. januar 2017) kan du selv endre opplysninger i «tidligere leverte» skattemeldinger i tre år etter leveringsfristen for skattemelding.

Eksempel

Per oppdager høsten 2020 at han ved fastsettelsen for 2017 ikke har fått fradrag for fagforeningskontingent. Han kan selv endre skatteoppgjøret ved å endre fastsettelsen (legge inn fradraget).

Eksempel

Marion oppdager i juni 2021 at fastsettelsen for inntektsåret 2017 (skattemelding levert i april 2018) er feil, ved at hun hadde glemt å føre opp fradrag for tap ved salg av aksjer. Fordi det har gått mer enn tre år etter leveringsfristen for skattemeldingen kan hun ikke endre fastsettelsen selv, men må anmode skattemyndighetene om å endre på eget initiativ.

Eksempel

Simon oppdager i juni 2019 at ligningen for inntektsåret 2015 (selvangivelsen levert i april 2016) er feil, ved at han hadde glemt å føre opp fradrag for tap ved salg av aksjer. Simon kan ikke endre skatteoppgjøret selv.

Hvis saken er, eller har vært til behandling, hos skattemyndighetene har du ikke mulighet for å endre selv. Dette gjelder hvor det er varslet om at fastsettingen er under kontroll, eller hvor grunnlaget tidligere er fastsatt av skattemyndighetene.

Eksempel

Mona krevde i skattemeldingen fradrag for pendlerutgifter. Skattemyndighetene mente det ikke var grunnlag for fradraget, og satte det til 0 etter å ha tilskrevet Mona. Mona kan ikke selv endre denne delen av fastsettelsen.

Eksempel

Stig er selvstendig næringsdrivende. Han leverte ikke skattemeldingen for inntektsåret 2019 og skattemyndighetene fastsatte derfor grunnlagene ved skjønn. Siden grunnlagene er fastsatt av skattemyndighetene kan ikke Stig selv endre grunnlagene.

Dersom din endring av tidligere fastsetting blir tatt til følge vil du få tilgodebeløpet utbetalt uten at det fattes noe skriftlig vedtak.

Dersom skattemyndighetene helt eller delvis ikke tar kravet om endring til følge, skal det fattes et begrunnet vedtak. Du vil da ha anledning til å påklage vedtaket til skatteklagenemnda.

Endring etter klage fra skattyter

Hvis du etter å ha kontrollert skatteoppgjøret oppdager at skattekontoret har fraveket dine tall i skattemeldingen og dermed endret skattegrunnlaget, må du vurdere om fastsettelsen skal påklages. Har skattekontoret fattet et vedtak i en endringssak hvor du ikke har fått medhold, kan du også påklage dette vedtaket.

Hvem har klagerett

Hovedregelen er at det bare er den som vedtaket retter seg mot som har klagerett.

Det er likevel slik at også andre som er endelig ansvarlig for den skattepliktiges skatt har klageadgang. Det er i denne sammenheng ikke nok at en er solidarisk ansvarlig for skatten, dersom en kan kreve regress hos andre. Deltakerfastsatte selskap har slik klagerett siden de kan gjøres ansvarlig for den enkelte deltakers skatt.

Av praktiske hensyn kan aksjeselskap, deltakerfastsatt selskap og boligselskap klage på vedtak som gjelder verdien på aksjer og formue og inntekt i selskapene.

Hvem skal du klage til

Den formelle hovedregel er at klage skal behandles av overordnet forvaltningsorgan. Når det gjelder klage på vedtak om fastsetting av formues- og inntektsskatt, merverdiavgift, arbeidsgiveravgift skal imidlertid klagen behandles av Skatteklagenemnda.

Klagen skal sendes til det organet som har truffet enkeltvedtaket som påklages. Det er likevel fortsatt slik at klage på vedtak fra skattekontor kan sendes til hvilket som helst skattekontor.

Klage – formelle krav/innhold

En klage må være skriftlig og fullstendig. Den må inneholde opplysninger om hva klagen gjelder og en begrunnelse. Du må i klagen redegjøre for hva du mener er feil ved fastsettelsen/vedtaket og hvorfor du mener den er feil. Kravene til innholdet i en klage fremkommer av skatteforvaltningsloven § 13-5. Hvis du leverer en «foreløpig klage» uten å redegjøre nærmere for din påstand, men bare viser til at fastsettelsen/vedtaket må være feil, oppfyller ikke dette lovens krav og vil ikke avbryte klagefristen. Klagen kan sendes elektronisk via Altinn (RF-1117) eller som brev til skattekontoret.

Det er viktig at du i klagen gir skattemyndighetene alle opplysninger som kan ha betydning for fastsettingen. Er du i tvil om hvor mye dokumentasjon som skal vedlegges klagen, kan du i klagen nøye deg med å vise til den dokumentasjonen du har og at denne kan fremlegges dersom skattemyndighetene ønsker det. Dette kan jo særlig være praktisk hvis du har mange bilag.

At saken belyses best mulig er viktig. Hvis saken senere ender i rettsapparatet vil retten vurdere fastsettingsvedtaket ut fra de opplysningene skattemyndighetene hadde tilgjengelig da vedtaket ble fattet. Retten kan ikke ta hensyn til nye opplysninger som du først legger frem under domstolsbehandlingen.

Hvordan skal en klage utformes – et eksempel

Nedenfor følger et konkret eksempel på hvordan en klage til skatteklagenemnda kan utformes.

Skatt Vest
Postboks 10
1001 Skattevik,

Dato: 30. september 2019

KLAGE TIL SKATTEKLAGENEMNDA FOR PEDER ÅS, FNR 010101 02020
(Hvem det klages til og hvem klagen gjelder).

Jeg viser til skattekontoret sitt vedtak av 21. september 2019, vedrørende fastsettelsen av inntekt og formue for inntektsåret 2018.
(Vis til hvilket inntektsår saken gjelder, og hva som påklages).

Skattekontoret har skattlagt leieinntekt på 40.000 kroner fra utleie av del av min bolig i Storveien 1, til tross for at jeg har bodd i huset selv.
(Gi en kort oppsummering av hva saken gjelder).

Det følger av skatteloven § 7-2 (1) bokstav a at leieinntekter er skattefrie dersom eieren benytter minst halvparten av boligen til egen bruk, regnet etter utleieverdi. I 2018 bodde jeg i 85 prosent av husets areal. Utleieverdien per kvadratmeter på den delen jeg har bodd i er like stor som for den utleide delen og jeg fyller derfor vilkåret for fritaksbehandling.

(Redegjør for faktum, argumenter for påstanden din, og forklar nøye hvorfor du mener å ha rett. Hvis du kjenner lovregelen, kan det være lurt å vise til denne først, og kort si hva bestemmelsen sier.)

Jeg mener etter dette at vilkåret for fritaksbehandling er oppfylt og ber skatteklagenemnda redusere min alminnelige inntekt med utleieinntektene på kr 40.000.
(Kort oppsummering).

Jeg ber om å bli kontaktet dersom det er behov for ytterligere opplysninger eller -dokumentasjon.

Med vennlig hilsen
Peder Ås

Klagefrist

Generelt

Den generelle klagefristen er 6 uker.

Fristen gjelder fra melding om enkeltvedtak har kommet frem til klageren. Dersom en er avhengig av å få opplysninger fra skattemyndighetene for å klage gjelder en utsatt frist, slik at klageren kan sende inn klage innen seks uker etter at skattemyndighetene har sendt de nødvendige opplysninger. Bestemmelsen antas blant annet å kunne være praktisk i tilfeller hvor tredjeparter som er medansvarlige for den skattepliktiges skatt, vil klage på et vedtak.

For å overholde klagefristen holder det at klagen er sendt (poststemplet hvis du sender brev) samme dag som fristen går ut. Det er ikke noe krav at klagen skal ha kommet fram til skattemyndighetene innen fristen.

Forlenget klagefrist

Rekker du ikke å få sendt inn klagen før fristen går ut, kan du be om utsettelse. Det er imidlertid viktig at en slik forespørsel sendes skattekontoret innen klagefristens utløp.

Skattekontoret har i de fleste tilfeller en lovpålagt plikt til å varsle om endring av fastsettingen. Likevel skjer det at skattemyndighetene stryker fradragsposter eller forhøyer inntektsposter uten å varsle deg. I så fall løper klagefristen fra det tidspunkt du ble klar over endringen. Husk at klagen må sendes innen seks uker fra du oppdaget feilen, men ikke senere enn fem år etter inntektsåret det gjelder.

Har du behov for flere opplysninger fra skattekontoret før du klager, er klagefristen seks uker etter at skattekontoret sendte de nødvendige opplysninger. Det forutsetter at du virkelig har behov for ytterligere opplysninger for å kunne klage. Mener skattekontoret at du har hatt tilstrekkelige opplysninger, løper ingen utsatt klagefrist.

Restskatt

Selv om du klager på fastsettingen eller et vedtak, så må du betale restskatten innen de fastsatte frister. I de tilfellene hvor restskatten skyldes at skattekontoret har begått en feil eller det er helt åpenbart at det kommer til å bli foretatt en endring som medfører at restskatten bortfaller, bør du forsøke å få skatteoppkreveren med på en betalingsutsettelse. Du bør i disse tilfellene ta kontakt med saksbehandler ved skattekontoret og be om at de sender en melding til skatteoppkreveren (kemner-/kommunekassererkontoret) om at fastsettingen kommer til å bli endret. Gjør skattekontoret det, vil som oftest skatteoppkreveren avvente inndringen inntil nytt vedtak foreligger. Hvis du ikke når frem hos skattekontoret, kan du selv ta kontakt med kemnerkontoret. Ved en skriftlig henvendelse er det viktig at du legger ved en kopi av klagen som du sendte til skattekontoret.

Når klagefristen er gått ut

Når klagefristen har gått ut har du ikke krav på å få klagen din behandlet.

Dersom du klager etter utløpet av klagefristen, men før det har gått ett år siden vedtaket ble fattet, skal skattemyndighetene likevel vurdere om saken skal realitetsbehandles eller ikke. I denne forbindelse skal blant annet følgende momenter vurderes: den skattepliktiges forhold, den tid som er gått, spørsmålets betydning og sakens opplysning (les mer om disse momentene nedenfor under overskriften «Endring uten klage»). Hvis det er skattekontoret som har fattet vedtak, herunder et eventuelt avvisningsvedtak, kan du påklage vedtaket til skatteklagenemnda.

Kommer derimot klagen inn mer enn ett år etter vedtak ble fattet, kan saken ikke behandles som en normal klagesak. Skattekontoret skal likevel foreta en vurdering av om saken skal tas opp til endring på eget tiltak basert på en vurdering av momentene: den skattepliktiges forhold, den tid som er gått, spørsmålets betydning og sakens opplysning. Dersom skattekontoret avviser klagen din på dette stadiet vil du ikke ha klagerett til skatteklagenemnda.

Endring uten klage

I en skattesak som følger et vanlig løp skjer det en ordinær fastsetting. Den ordinære fastsettingen skjer enten ved at du leverer en skattemelding, ved at en tredjepart foretar et trekk eller ved at myndighetene fatter et vedtak basert på foreliggende opplysninger.

Skattemyndighetene har mulighet, innenfor visse frister, til å ta opp en sak til endring på eget initiativ uten at det foreligger noen klage fra deg. Dette kan for eksempel være fordi fastsettelsen bygger på feil i faktum eller feil anvendelse av skattelovgivningen.

Grunnvilkår – uriktig fastsetting

Grunnvilkåret for at skattemyndighetene skal kunne endre en skattefastsetting uten klage er at fastsettingen er uriktig. Skattemyndighetenes adgang til å endre uriktige fastsettinger gjelder fastsettinger

- foretatt av den skattepliktige selv,
- foretatt av en trekkpliktig,
- i vedtak skattemyndighetene selv har truffet.

Vilkårene er objektive. Det er altså ikke et vilkår for endringsadgang at du kan lastes for feilen. Reglene får tilsvarende anvendelse når det ikke foreligger noen skattefastsettelse.

Eksempel

Jonas fører opp pendlerfradrag i skattemeldingen for 2019, som er godtatt av skattekontoret når han mottar skatteoppgjøret sommeren 2020. Våren 2020 mottar han brev fra skattekontoret om at skattemyndighetene vurderer å stryke fradraget. Jonas blir bedt om å dokumentere at han oppfyller vilkårene for å anses som pendler.

Skattemyndighetene skal endre fastsettingen når endringen følger av, eller forutsettes i:

- utfallet av et søksmål,
- skattelovgivningen foreskriver endring av fastsettingen som følge av omstendigheter som inntreffer etter fastsettingen, eller
- endringen følger av skatteavtale.

Vurderingsmomenter

Alle fastsettinger skal ikke automatisk tas opp, selv om de er feil. Før en sak tas opp til endring skal skattemyndighetene vurdere om det er grunn til det, blant annet på bakgrunn av den skattepliktiges forhold, den tid som er gått, spørsmålets betydning og sakens opplysning. Vurderingen skal gjennomføres enten endringen er til gunst eller ugunst for den skattepliktige.

Den skattepliktiges forhold

Momentet «den skattepliktiges forhold» er flyttet fremst i oppregningen for å vise at momentet er en sentral del av vurderingen etter bestemmelsen. Det siktes her særlig til om den skattepliktige har oppfylt sin opplysningsplikt overfor skattemyndighetene eller ikke. I saker hvor den skattepliktige har innrettet seg lojalt og oppfylt opplysningsplikten om egne forhold, vil det som regel være mindre grunn til å endre fastsettingen til ugunst, og større grunn til å endre til gunst, enn i saker hvor den skattepliktige ikke har gjort dette.

Dersom opplysningsplikten er oppfylt, bør endringssak til skattepliktiges gunst tas opp. Dette gjelder også der eventuelle mangelfulle opplysninger har vært til den skattepliktiges ugunst, for eksempel der den skattepliktige har glemt en fradragspost. Endring kan unnlates dersom det dreier seg om bagatellmessige beløp.

Der den skattepliktige lojalt har gitt korrekte og fullstendige opplysninger, vil det være en høyere terskel for å endre fastsettingen til ugunst ettersom tiden går. Gjelder det for eksempel personlige skattepliktige med enkle og oversiktlige forhold og det har gått noen år, må dermed øvrige momenter ha vesentlig vekt før fastsettingen tas opp til endring. Endringer mot slutten av tidsperioden bør forbeholdes komplekse saker og/eller saker som gjelder større beløp.

Dersom opplysningsplikten ikke er overholdt, bør som utgangspunkt endringssak til skattepliktiges ugunst tas opp. Det kan for eksempel være at skattepliktige ikke har tatt med all inntekt/omsetning eller har ført opp en fradragspost han ikke er berettiget til i skattemeldingen. Etter en helhetsvurdering kan likevel andre momenter medføre at endring unnlates. Eksempelvis vil hensynet til tidsmomentet kunne trekke i denne retning – særlig der faktum raskt kan avklares. Foreligger vilkårene for frivillig retting bør endringssak som utgangspunkt tas opp.

Selv om en skattepliktig ikke har oppfylt sin opplysningsplikt, for eksempel ikke sendt skattemelding, men saken er godt opplyst på endringstidspunktet, må øvrige momenter ha betydelig vekt for at endringssak likevel ikke tas opp.

Manglende opplysninger eller manglende bruk av klageretten, kan ofte skyldes at den skattepliktige ikke har maktet å følge opp dette på grunn av en vanskelig livssituasjon. Årsaken kan være psykiske eller sosiale problemer, sykdom eller dødsfall i familien, samlivsbrudd, rusmisbruk, fengselsopphold mv. Skattepliktige i en slik situasjon har ofte redusert betalingsevne og gjeldsproblemer som følge av dette. Denne type forhold kan også gjelde for ledelsen i aksjeselskap. Skattekontoret bør i stor grad være innstilt på å ta slike saker opp til realitetsbehandling, selv om det er gått flere år etter klagefristens utløp. Den skattepliktiges leveringshistorikk bør i slike tilfeller ikke tillegges vekt. Når det er klart at vanskelige livsforhold hos den skattepliktige har ført til uriktig fastsetting, kan skattefastsettingen tas opp til endring uten hinder av fristene.

Begrepet «den skattepliktiges forhold» henger tett sammen med kriteriet «sakens opplysning» og hva den skattepliktige legger frem av opplysninger. «Den skattepliktiges forhold» omfatter både hvordan den skattepliktige har forholdt seg til frister og levering av skattemelding og hva som er årsaken til forsømmelse ved manglende levering av skattemelding, slik som sykdom, dødsfall i familien, samlivsbrudd mm. Dersom faktum uansett er godt opplyst og korrekt fastsetting enkelt kan foretas – bør endringssak tas opp innenfor fristen.

Hvert år skal i utgangspunktet vurderes for seg. Bare unntaksvis vil det være aktuelt å se på den skattepliktiges forhold for tidligere år. Det kan for eksempel være aktuelt der det ses et mønster hos den skattepliktige som indikerer manglende vilje til etterlevelse eller at den skattepliktige bevisst spekulerer i at skjønnsfastsettingen settes lavere enn faktisk skattegrunnlag.

Den tid som er gått

Med den tid som er gått menes den tid som har gått siden egenfastsettingen eller siden skattemyndighetenes vedtak ble truffet.

Isolert sett kan det legges til grunn at jo lengre tid som er gått, desto mindre grunn er det til å endre fastsettingen, uansett om det er tale om å endre til ugunst eller til gunst for den skattepliktige. Momentet «den tid som er gått» er flyttet fram i lovteksten og skal dermed være et mer sentralt moment ved vurderingen. Momentets betydning er også understreket av Finanskomiteen i Innst. 231 L – 2015-2016 s. 12.

Andre hensyn kan likevel være så tungtveiende at det fører til at en fastsetting tas opp selv om det har gått lang tid.

Når det er klart at vanskelige livsforhold hos den skattepliktige har ført til uriktig fastsetting, bør momentet «den tid som er gått» tillegges mindre vekt enn ellers.

Spørsmålets betydning

Med «spørsmålets betydning» siktes det normalt til differansen mellom tidligere avgjørelse og anført faktisk skatt og hvor store endringer i skatt som kan være aktuelle.

Det kan også ha betydning om feilen medfører urimelige forskjeller mellom skattepliktige, og hvorvidt den får prinsipiell betydning eller gjelder en enkeltstående sak.

Ved endring til gunst for den skattepliktige må størrelsen av endringen sammenholdes med den skattepliktiges økonomiske stilling og den betydning det har for den skattepliktige å få endret tidligere avgjørelse. Særlig der den skattepliktige har vært i en vanskelig livssituasjon og har redusert betalingsevne og gjeldsproblemer som følge av dette, vil spørsmålet kunne ha stor betydning selv om beløpet er lavt.

Der skattekontoret vurderer å ta en sak opp til endring på eget initiativ til den skattepliktiges ugunst stiller dette seg annerledes. Har skattekontoret avdekket at skattepliktige har unndratt skatt, trekker det i retning av at saken tas opp til endring selv om beløpet er lite, men beløpets størrelse må likevel veies opp mot det arbeid som gjenstår for å ta opp saken, ressurs situasjonen og øvrige momenter.

Sakens opplysning

Med «sakens opplysning» siktes det særlig til en vurdering av hvor mye arbeid som antas å gjenstå for å forberede et forsvarlig grunnlag for en realitetsavgjørelse, påliteligheten av de opplysningene som foreligger, og hvilke opplysninger skattemyndighetene kan regne med å framskaffe under en eventuell endringssak. Dersom det vil være vanskelig å fastlegge de faktiske forhold med tilstrekkelig sannsynlighet, taler det mot realitetsbehandling. Særlig gjelder det dersom en endringssak er uforholdsmessig arbeidskrevende for skattekontoret. Hvis saken er godt opplyst slik at skattekontoret enkelt kan gjennomføre en endringssak, taler dette generelt for realitetsbehandling.

Ved spørsmål om å endre skattefastsettinger til den skattepliktiges gunst bør det legges avgjørende vekt på sakens opplysning, og det kan legges til grunn en relativt lav terskel for å ta opp endringssaker av en viss betydning for den skattepliktige. Der det framlegges god dokumentasjon på at fastsettingen er feil, bør den skattepliktiges forhold eller den tid som er gått ha mindre betydning.

Er fastsettingen truffet på et sviktende faktisk grunnlag og skattekontoret ved den tidligere saksbehandling burde ha funnet frem til et mer korrekt faktum, taler det for at feilen blir rettet.

Fremstår ikke fastsettingen som forsvarlig ut fra de opplysningene som forelå på avgjørelsestidspunktet, må skattekontoret foreta endring i favør av den skattepliktige.

I saker om skjønnsfastsettelse, kan tilleggsskatt være ilagt så langt beviskravet er oppfylt. Fremkommer det opplysninger i saken som viser at unnskyldningsgrunner kommer til anvendelse, skal saken tas opp til endring. Det samme gjelder der beviskravet for tilleggsskatt ikke lenger er oppfylt. Fremstår skjønnsfastsettingen fortsatt som forsvarlig, kan endringen begrenses til spørsmålet om tilleggsskatt.

Endringsfrister

Femårsfrist

Etter reglene i skatteforvaltningsloven kan skattemyndighetene som hovedregel ta opp skattefastsettingen til endring i fem år etter utløpet av skattleggingsperioden.

Den normale endringsfristen er i skattesaker således redusert fra ti til fem år. Samtidig er både treårsregelen i ligningsloven § 9-6 nr. 2 og toårsfristen i § 9-6 nr. 3 fjernet. Det siste innebærer at perioden skattemyndighetene kan endre fastsettingen er utvidet fra to til fem år for skattepliktig som har gitt riktige og fullstendige opplysninger i skattemeldingen.

Eksempel

Miriam er usikker på om pensjon utbetalt fra Sverige i 2019 skal skattlegges i Norge, fordi inntekten også er skattlagt i Sverige. Hun gir opplysninger om inntekten i vedlegg til skattemeldingen, men fører den ikke inn i post 2.2.2. Etter ligningsloven ville normalt skattemyndighetenes endringsadgang være avskåret to år etter utløpet av inntektsåret, mens etter skatteforvaltningsloven kan fastsettingen endres i fem år.

Femårsregelen gjelder både ved endringer til gunst og til ugunst for den skattepliktige.

Eksempel

Karianne oppdager i november 2024 at hun i skattemeldingen for 2018 glemte å kreve fradrag for meglerkostnader i forbindelse med salg av utleieleilighet. Skattefastsettingen kan ikke endres.

I saker hvor den skattepliktige har innrettet seg lojalt og oppfylt opplysningsplikten om egne forhold, vil det være mindre grunn til å endre fastsettingen til ugunst, og større grunn til å endre til gunst, enn i saker hvor den skattepliktige ikke har gjort dette.

Innenfor femårsfristen skal skattemyndighetene i utgangspunktet kunne endre skattefastsettingen flere ganger. Hvis skattemyndighetene skal omgjøre et vedtak i endrings sak til ugunst for den skattepliktige uten at det foreligger nye opplysninger, må saken likevel tas opp innen fire måneder etter at det opprinnelige vedtaket ble truffet. Firemåneders fristen gjelder ikke for endring av feil i andre deler av skattefastsettingen enn de forholdene som var til behandling i vedtaket som omgjøres.

Eksempel

Ole får endret sin skattefastsetting i januar 2020 for inntektsåret 2018, siden han ikke kan fremskaffe dokumentasjon på/sannsynliggjøre tap ved salg av aksjer. I september 2020 mottar Ole nytt endringsvedtak for inntektsåret 2018 hvor skattemyndighetene også har omklassifisert lån til utbytte. Selv om det er utenfor firemånedersfristen kan skattemyndighetene endre, fordi endringene gjelder to forskjellige saker.

Tiårsfrist

Dersom det kunne ha vært ilagt skjerpet tilleggsskatt gjelder det en utvidet endringsfrist på ti år.

Eksempel

Skattemyndighetene oppdager i 2025 at Kim i 2019 forsettlig unnlot å ta med en stor aksjegevinst fra utlandet i skattemeldingen. Siden Kim kan ilegges skjerpet tilleggsskatt for forholdet gjelder en endringsfrist på ti år, og skattemyndighetene kan derfor ta opp forholdet.

Det gjelder også en endringsfrist på ti år ved frivillig retting.

Eksempel

Lars informerer skattemyndighetene i 2022 om at han i 15 år har hatt en uoppgett bankkonto i Sveits. Siden Lars sier ifra frivillig kan han ikke ilegges tilleggsskatt, men skattekontoret kan endre ligningen hans ti år tilbake i tid.

Sak om endring etter den skattepliktiges død kan tas opp senest to år etter dødsfallet.

Ingen frist for endring

I visse tilfeller gjelder det ingen frist for endring av fastsettinger:

- Når endring følger av, eller forutsettes i, utfallet av et søksmål.
- Endring som følge av en uttalelse fra Sivilombudsmannen.
- Når det er klart at vanskelige livsforhold hos den skattepliktige har ført til uriktig fastsetting.

Fristberegning

Fristene for endring skal som hovedregel regnes fra utgangen av skatteleggingsperioden. Fristen avbrytes ved at myndighetene tar fastsettingen opp til endring. Det er ikke til-

strekkelig at skattemyndighetene har bedt den skattepliktige om å redegjøre for forhold av betydning for fastsettingen.

Overgangsregler

I utgangspunktet vil skatteforvaltningsloven gjelde for alle saker som skattemyndighetene behandler etter 1. januar 2017. Det er imidlertid vedtatt overgangsregler for bestemmelsen om frister for endring uten klage.

Som hovedregel skal reglene om frister for endring uten klage få virkning for alle saker som skattemyndighetene tar opp til endring etter 1. januar 2017. Unntak skal likevel gjelde for endring av fastsettelser som er gjennomført etter ligningsloven for inntektsårene 2012 til 2014. Selv om det er adgang til å endre etter de nye fristreglene, skal fastsettelserne ikke kunne endres til ugunst for den skattepliktige dersom det ikke ville ha vært adgang til å endre fastsettelserne etter fristreglene i ligningsloven.

Eksempel

Beate ga fullstendige opplysninger om et fradrag i selvangivelsen for inntektsåret 2014. Dersom skattemyndighetene i 2018 legger til grunn at utgiften likevel ikke var fradragsberettiget, kan ligningen ikke endres – selv om en er innenfor femårsfristen i skatteforvaltningsloven – fordi den tidligere toårsfristen i ligningsloven § 9-6 er utløp.

Frivillig retting – slik unngås tilleggs-skatt

Du har plikt til å gi fullstendige og riktige opplysninger i skattemeldingen. Dersom du ikke har gitt alle opplysninger ved ligningen for tidligere år, kan du rette opp dette ved å ta kontakt med skattekontoret. Dette kan for eksempel være aktuelt ved at formue og inntekt i utlandet ikke er oppgitt. Forutsetningene for å unngå tilleggs-skatt er at du selv frivillig på eget initiativ melder fra til skattekontoret.

Opplysningene er gitt frivillig så fremt de ikke kan anses fremkalt ved kontrolltiltak som er eller vil bli satt i verk, eller ved opplysninger som skattemyndighetene har fått fra andre. Frivillighet vil for eksempel foreligge når det ikke gjennom pressen eller på annen måte er kjent at skattemyndighetene vil iverksette kontrolltiltak på et område. Frivillighet vil videre foreligge når skattemyndighetene ikke har mottatt kontrollopplysninger på et område fra et annet land.

Hvis ligningen endres på grunn av frivillig retting, og det fører til at du skal betale mer skatt, må du selvsagt betale både skatten og rentene. Rentene skal dekke den fordel du har hatt ved at du har hatt en utsettelse på betalingen. Se nærmere om renteberegningen på vår hjemmeside skatt.no. Du får nye skatteoppgjør for årene rettingen gjelder.

Dersom du har benyttet bistand ved frivillig retting etter at skatteoppgjøret er sendt ut, er det ikke fradragsrett for slike kostnader til for eksempel advokatbistand. Skjer frivillig retting før skatteoppgjøret er sendt ut, vil det derimot være fradrag for slike utgifter.

Skattemyndighetene har ikke mulighet til å foreta noen endring av ligningen din mer enn 10 år tilbake i tid, og du er derfor ikke pliktig å informere om eller betale skatt i slike tilfeller.

Det er ikke noen spesielle skjemaer eller regler som gjelder når du skal gi opplysninger om tidligere inntektsår. Du kan opplyse om det i skattemeldingen eller i vedlegg til denne. Vi anbefaler å skrive et eget brev eller e-post til skattemyndighetene, uavhengig av skattemeldingen. Se eksempel nedenfor.

Eksempel:

Anmodning om frivillig retting for inntektsårene 2013-2016

Kari Vik f.nr. 160850 00000

Jeg anmoder om frivillig retting vedrørende formue i Belgia, som beklageligvis ikke er oppgitt i mine skattemeldinger for inntektsårene 2013-2016. I 2013 arvet jeg penger av min mor som er belgisk og bosatt i Belgia, og pengene ble plassert i City Bank Belgia. Følgende formue og avkastning er ikke oppgitt i skattemeldingen post 4.1.9/3.1.11 for de respektive årene:

2013: Formue 500.000 kroner, avkastning (renter): 12.000 kroner

2014: Formue 500.000 kroner, avkastning (renter): 14.000 kroner

2015: Formue 500.000 kroner, avkastning (renter): 11.000 kroner

2016: Formue 500.000 kroner, avkastning (renter): 10.000 kroner

Vedlagt følger årsoppgave og kontoutskrift fra City Bank for disse årene.

Jeg har hatt negativ formue på grunn av boliglån for alle disse inntektsårene, slik at det ikke vil bli formuesskatt å betale, selv om min formue i Belgia blir hensyntatt. Jeg har dessverre ikke tenkt på at renteinntektene skulle vært oppgitt.

Etter skatteforvaltningsloven § 14-4 bokstav d skal det ikke ilegges tilleggsskatt når skattyter frivillig retter tidligere opplysninger, slik at det beregnes riktig skatt. Siden jeg har kommet med disse opplysningene om unndratt formue på eget initiativ, skal det derfor ikke ilegges tilleggsskatt.

Jeg vil opplyse om at det nå er gitt riktige og fullstendige opplysninger for inntektsårene 2013-2016.

Hvis det er behov for ytterligere opplysninger i saken, kan jeg kontaktes på telefon 22 00 00 00.

Med hilsen
Kari Vik

Dekning av sakskostnader

Dersom et enkeltvedtak blir endret til gunst for deg kan du kreve dekning av sakskostnader hvis disse er vesentlige. Dette gjelder ikke bare vedtak om skattefastsetting, men alle enkeltvedtak etter skatteforvaltningsloven. Definisjonen av enkeltvedtak fremgår av skatteforvaltningsloven § 1-2 første ledd bokstav d.

Får du bare delvis medhold i klagen er det bare kostnadene forbundet med denne del som skal erstattes. Hvor mye dette utgjør, må bero på en konkret vurdering i den enkelte sak. Vurderingstemaet er ikke hvor mye de ulike spørsmålene utgjør beløpsmessig, men hvordan sakskostnadene fordeler seg på disse.

Hva som kan regnes som vesentlige sakskostnader, må vurderes ut fra dine økonomiske forhold. I praksis vil du bare unntaksvis ha vesentlige sakskostnader når det ikke har vært engasjert sakkyndig bistand, f.eks. advokat eller revisor.

Det er bare kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket som kan dekkes. Dette innebærer at det må være en sammenheng mellom de kostnadene som kreves dekket og endringen av vedtaket.

Kostnader før førstegangs vedtak

Ettersom det bare kan kreves dekket kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, kan ikke kostnader som er pådratt før førstinstansens vedtak dekkes. Slike kostnader vil normalt måtte ses på som pådratt i sammenheng med skattepliktiges opplysningsplikt, og vil derfor ikke være nødvendige for å få endret vedtaket.

Etterfølgende kostnader

Det kan heller ikke kreves dekket kostnader ved etterarbeid, for eksempel for arbeid knyttet til utarbeidelse av kravet om sakskostnader. Slike kostnader har ikke sammenheng med endringen av vedtaket. Kostnader som knytter seg til advokatens gjennomgåelse av vedtaket kan kreves dekket.

Frister

Fristen for å sette frem krav om dekning av sakskostnader er seks uker. Spørsmålet om dekning for sakskostnader avgjøres av den myndigheten som endrer vedtaket. Spørsmålet avgjøres likevel av skattekontoret når endringsvedtaket er truffet av Skatteklagenemnda.

Klage over skattekontorets vedtak om avslag på sakskostnader etter endring av vedtak om for eksempel fastsetting av formues- og inntektskatt, behandles av Skatteklagenemnda.

Klage over skattekontorets vedtak om avslag på sakskostnader etter endring av andre enkeltvedtak enn skattefastsetting, skal behandles av Skattedirektoratet. Hvor Skatte-

direktoratet behandler sakskostnadskravet i første instans, er det Finansdepartementet som er klageinstans.

Trygdeavgift på personinntekt 2019

Tabellen viser trygdeavgift på personinntekt. Det er tre forskjellige satser. Lav sats, (5,1 %) på pensjoner, mellomatts (8,2 %) på lønn/uføretrygd/ næringsinntekt fiske og barnepass, og høy sats (11,4 %) på annen næringsinntekt. Avgiften skal ikke utgjøre mer enn 25 % av samlet grunnlag over kr 54.650.

Utover tabellen øker avgiften med kr 51 per kr 1.000 for lav sats, kr 82 per kr 1.000 for mellomatts og kr 114 per kr 1.000 for høy sats.

Grunnlag	Avgift			Grunnlag	Avgift			Grunnlag	Avgift			Grunnlag	Avgift		
	5,1 %	8,2 %	11,4 %		5,1 %	8,2 %	11,4 %		5,1 %	8,2 %	11,4 %		5,1 %	8,2 %	11,4 %
54 650	0	0	0	255 000	13 005	20 910	29 070	465 000	23 715	38 130	53 010	675 000	34 425	55 350	76 950
55 000	88	88	88	260 000	13 260	21 320	29 640	470 000	23 970	38 540	53 580	680 000	34 680	55 760	77 520
60 000	1 338	1 338	1 338	265 000	13 515	21 730	30 210	475 000	24 225	38 950	54 150	685 000	34 935	56 170	78 090
65 000	2 588	2 588	2 588	270 000	13 770	22 140	30 780	480 000	24 480	39 360	54 720	690 000	35 190	56 580	78 660
70 000	3 570	3 838	3 838	275 000	14 025	22 550	31 350	485 000	24 735	39 770	55 290	695 000	35 445	56 990	79 230
75 000	3 825	5 088	5 088	280 000	14 280	22 960	31 920	490 000	24 990	40 180	55 860	700 000	35 700	57 400	79 800
80 000	4 080	6 338	6 338	285 000	14 535	23 370	32 490	495 000	25 245	40 590	56 430	705 000	35 955	57 810	80 370
85 000	4 335	6 970	7 588	290 000	14 790	23 780	33 060	500 000	25 500	41 000	57 000	710 000	36 210	58 220	80 940
90 000	4 590	7 380	8 838	295 000	15 045	24 190	33 630	505 000	25 755	41 410	57 570	715 000	36 465	58 630	81 510
95 000	4 845	7 790	10 088	300 000	15 300	24 600	34 200	510 000	26 010	41 820	58 140	720 000	36 720	59 040	82 080
100 000	5 100	8 200	11 338	305 000	15 555	25 010	34 770	515 000	26 265	42 230	58 710	725 000	36 975	59 450	82 650
105 000	5 355	8 610	11 970	310 000	15 810	25 420	35 340	520 000	26 520	42 640	59 280	730 000	37 230	59 860	83 220
110 000	5 610	9 020	12 540	315 000	16 065	25 830	35 910	525 000	26 775	43 050	59 850	735 000	37 485	60 270	83 790
115 000	5 865	9 430	13 110	320 000	16 320	26 240	36 480	530 000	27 030	43 460	60 420	740 000	37 740	60 680	84 360
120 000	6 120	9 840	13 680	325 000	16 575	26 650	37 050	535 000	27 285	43 870	60 990	745 000	37 995	61 090	84 930
125 000	6 375	10 250	14 250	330 000	16 830	27 060	37 620	540 000	27 540	44 280	61 560	750 000	38 250	61 500	85 500
130 000	6 630	10 660	14 820	335 000	17 085	27 470	38 190	545 000	27 795	44 690	62 130	755 000	38 505	61 910	86 070
135 000	6 885	11 070	15 390	340 000	17 340	27 880	38 760	550 000	28 050	45 100	62 700	760 000	38 760	62 320	86 640
140 000	7 140	11 480	15 960	345 000	17 595	28 290	39 330	555 000	28 305	45 510	63 270	765 000	39 015	62 730	87 210
145 000	7 395	11 890	16 530	350 000	17 850	28 700	39 900	560 000	28 560	45 920	63 840	770 000	39 270	63 140	87 780
150 000	7 650	12 300	17 100	355 000	18 105	29 110	40 470	565 000	28 815	46 330	64 410	775 000	39 525	63 550	88 350
155 000	7 905	12 710	17 670	360 000	18 360	29 520	41 040	570 000	29 070	46 740	64 980	780 000	39 780	63 960	88 920
160 000	8 160	13 120	18 240	365 000	18 615	29 930	41 610	575 000	29 325	47 150	65 550	785 000	40 035	64 370	89 490
165 000	8 415	13 530	18 810	370 000	18 870	30 340	42 180	580 000	29 580	47 560	66 120	790 000	40 290	64 780	90 060
170 000	8 670	13 940	19 380	375 000	19 125	30 750	42 750	585 000	29 835	47 970	66 690	795 000	40 545	65 190	90 630
175 000	8 925	14 350	19 950	380 000	19 380	31 160	43 320	590 000	30 090	48 380	67 260	800 000	40 800	65 600	91 200
180 000	9 180	14 760	20 520	385 000	19 635	31 570	43 890	595 000	30 345	48 790	67 830	805 000	41 055	66 010	91 770
185 000	9 435	15 170	21 090	390 000	19 890	31 980	44 460	600 000	30 600	49 200	68 400	810 000	41 310	66 420	92 340
190 000	9 690	15 580	21 660	395 000	20 145	32 390	45 030	605 000	30 855	49 610	68 970	815 000	41 565	66 830	92 910
195 000	9 945	15 990	22 230	400 000	20 400	32 800	45 600	610 000	31 110	50 020	69 540	820 000	41 820	67 240	93 480
200 000	10 200	16 400	22 800	405 000	20 655	33 210	46 170	615 000	31 365	50 430	70 110	825 000	42 075	67 650	94 050
205 000	10 455	16 810	23 370	410 000	20 910	33 620	46 740	620 000	31 620	50 840	70 680	830 000	42 330	68 060	94 620
210 000	10 710	17 220	23 940	415 000	21 165	34 030	47 310	625 000	31 875	51 250	71 250	835 000	42 585	68 470	95 190
215 000	10 965	17 630	24 510	420 000	21 420	34 440	47 880	630 000	32 130	51 660	71 820	840 000	42 840	68 880	95 760
220 000	11 220	18 040	25 080	425 000	21 675	34 850	48 450	635 000	32 385	52 070	72 390	845 000	43 095	69 290	96 330
225 000	11 475	18 450	25 650	430 000	21 930	35 260	49 020	640 000	32 640	52 480	72 960	850 000	43 350	69 700	96 900
230 000	11 730	18 860	26 220	435 000	22 185	35 670	49 590	645 000	32 895	52 890	73 530	855 000	43 605	70 110	97 470
235 000	11 985	19 270	26 790	440 000	22 440	36 080	50 160	650 000	33 150	53 300	74 100	860 000	43 860	70 520	98 040
240 000	12 240	19 680	27 360	445 000	22 695	36 490	50 730	655 000	33 405	53 710	74 670	865 000	44 115	70 930	98 610
245 000	12 495	20 090	27 930	450 000	22 950	36 900	51 300	660 000	33 660	54 120	75 240	870 000	44 370	71 340	99 180
250 000	12 750	20 500	28 500	455 000	23 205	37 310	51 870	665 000	33 915	54 530	75 810	875 000	44 625	71 750	99 750
				460 000	23 460	37 720	52 440	670 000	34 170	54 940	76 380	880 000	44 880	72 160	100 320

Trinnskatt til staten på personinntekt 2019

Tabellen viser trinnskatt på personinntekt. Personinntekt er et brutto inntektsbegrep og omfatter inntekt fra arbeid (lønn, næring) og pensjon. Skattefritt beløp er kr 174.500. Trinnskatten beregnes med 1,9 % i intervallet kr 174.500 – kr 245.650, 4,2 % i intervallet kr 245.650 – kr 617.500, 13,2 % i intervallet kr 617.500 – kr 964.800 og 16,2 % over 964.800.

Utover tabellen øker trinnskatten med kr 162 per kr 1.000.

Grunnlag	Skatt	Grunnlag	Skatt	Grunnlag	Skatt	Grunnlag	Skatt	Grunnlag	Skatt
174 500	0	345 000	5 525	525 000	13 085	700 000	27 860	880 000	51 620
175 000	10	350 000	5 735	530 000	13 295	705 000	28 520	885 000	52 280
180 000	105	355 000	5 945	535 000	13 505	710 000	29 180	890 000	52 940
185 000	200	360 000	6 155	540 000	13 715	715 000	29 840	895 000	53 600
190 000	295	365 000	6 365	545 000	13 925	720 000	30 500	900 000	54 260
195 000	390	370 000	6 575	550 000	14 135	725 000	31 160	905 000	54 920
200 000	485	375 000	6 785	555 000	14 345	730 000	31 820	910 000	55 580
205 000	580	380 000	6 995	560 000	14 555	735 000	32 480	915 000	56 240
210 000	675	385 000	7 205	565 000	14 765	740 000	33 140	920 000	56 900
215 000	770	390 000	7 415	570 000	14 975	745 000	33 800	925 000	57 560
220 000	865	395 000	7 625	575 000	15 185	750 000	34 460	930 000	58 220
225 000	960	400 000	7 835	580 000	15 395	755 000	35 120	935 000	58 880
230 000	1 055	405 000	8 045	585 000	15 605	760 000	35 780	940 000	59 540
235 000	1 150	410 000	8 255	590 000	15 815	765 000	36 440	945 000	60 200
240 000	1 245	415 000	8 465	595 000	16 025	770 000	37 100	950 000	60 860
245 000	1 340	420 000	8 675	600 000	16 235	775 000	37 760	955 000	61 520
245 650	1 352	425 000	8 885	605 000	16 445	780 000	38 420	960 000	62 180
250 000	1 535	430 000	9 095	610 000	16 655	785 000	39 080	964 800	62 813
255 000	1 745	435 000	9 305	615 000	16 865	790 000	39 740	965 000	62 846
260 000	1 955	440 000	9 515	617 500	16 970	795 000	40 400	970 000	63 656
265 000	2 165	445 000	9 725	620 000	17 300	800 000	41 060	975 000	64 466
270 000	2 375	450 000	9 935	625 000	17 960	805 000	41 720	980 000	65 276
275 000	2 585	455 000	10 145	630 000	18 620	810 000	42 380	985 000	66 086
280 000	2 795	460 000	10 355	635 000	19 280	815 000	43 040	990 000	66 896
285 000	3 005	465 000	10 565	640 000	19 940	820 000	43 700	995 000	67 706
290 000	3 215	470 000	10 775	645 000	20 600	825 000	44 360	1 000 000	68 516
295 000	3 425	475 000	10 985	650 000	21 260	830 000	45 020	1 005 000	69 326
300 000	3 635	480 000	11 195	655 000	21 920	835 000	45 680	1 010 000	70 136
305 000	3 845	485 000	11 405	660 000	22 580	840 000	46 340	1 015 000	70 946
310 000	4 055	490 000	11 615	665 000	23 240	845 000	47 000	1 020 000	71 756
315 000	4 265	495 000	11 825	670 000	23 900	850 000	47 660	1 025 000	72 566
320 000	4 475	500 000	12 035	675 000	24 560	855 000	48 320	1 030 000	73 376
325 000	4 685	505 000	12 245	680 000	25 220	860 000	48 980	1 035 000	74 186
330 000	4 895	510 000	12 455	685 000	25 880	865 000	49 640	1 040 000	74 996
335 000	5 105	515 000	12 665	690 000	26 540	870 000	50 300	1 045 000	75 806
340 000	5 315	520 000	12 875	695 000	27 200	875 000	50 960	1 050 000	76 616

Skatt på alminnelig inntekt 2019

Tabellen viser summen av kommune- og fylkesskatt og fellesskatt. Satsen er til sammen 22 %. Personfradraget er kr 56.550. (personfradraget er innarbeidet i tabellen).

Utover tabellen øker skatten med 220 kroner per kr 1.000.

Nettoinntekt	Skatt	Nettoinntekt	Skatt	Nettoinntekt	Skatt	Nettoinntekt	Skatt
56 550	0	250 000	42 559	450 000	86 559	650 000	130 559
60 000	759	255 000	43 659	455 000	87 659	655 000	131 659
65 000	1 859	260 000	44 759	460 000	88 759	660 000	132 759
70 000	2 959	265 000	45 859	465 000	89 859	665 000	133 859
75 000	4 059	270 000	46 959	470 000	90 959	670 000	134 959
80 000	5 159	275 000	48 059	475 000	92 059	675 000	136 059
78 300	4 785	280 000	49 159	480 000	93 159	680 000	137 159
85 000	6 259	285 000	50 259	485 000	94 259	685 000	138 259
90 000	7 359	290 000	51 359	490 000	95 359	690 000	139 359
95 000	8 459	295 000	52 459	495 000	96 459	695 000	140 459
100 000	9 559	300 000	53 559	500 000	97 559	700 000	141 559
105 000	10 659	305 000	54 659	505 000	98 659	705 000	142 659
110 000	11 759	310 000	55 759	510 000	99 759	710 000	143 759
115 000	12 859	315 000	56 859	515 000	100 859	715 000	144 859
120 000	13 959	320 000	57 959	520 000	101 959	720 000	145 959
125 000	15 059	325 000	59 059	525 000	103 059	725 000	147 059
130 000	16 159	330 000	60 159	530 000	104 159	730 000	148 159
135 000	17 259	335 000	61 259	535 000	105 259	735 000	149 259
140 000	18 359	340 000	62 359	540 000	106 359	740 000	150 359
145 000	19 459	345 000	63 459	545 000	107 459	745 000	151 459
150 000	20 559	350 000	64 559	550 000	108 559	750 000	152 559
155 000	21 659	355 000	65 659	555 000	109 659	755 000	153 659
160 000	22 759	360 000	66 759	560 000	110 759	760 000	154 759
165 000	23 859	365 000	67 859	565 000	111 859	765 000	155 859
170 000	24 959	370 000	68 959	570 000	112 959	770 000	156 959
175 000	26 059	375 000	70 059	575 000	114 059	775 000	158 059
180 000	27 159	380 000	71 159	580 000	115 159	780 000	159 159
185 000	28 259	385 000	72 259	585 000	116 259	785 000	160 259
190 000	29 359	390 000	73 359	590 000	117 359	790 000	161 359
195 000	30 459	395 000	74 459	595 000	118 459	795 000	162 459
200 000	31 559	400 000	75 559	600 000	119 559	800 000	163 559
205 000	32 659	405 000	76 659	605 000	120 659	805 000	164 659
210 000	33 759	410 000	77 759	610 000	121 759	810 000	165 759
215 000	34 859	415 000	78 859	615 000	122 859	815 000	166 859
220 000	35 959	420 000	79 959	620 000	123 959	820 000	167 959
225 000	37 059	425 000	81 059	625 000	125 059	825 000	169 059
230 000	38 159	430 000	82 159	630 000	126 159	830 000	170 159
235 000	39 259	435 000	83 259	635 000	127 259	835 000	171 259
240 000	40 359	440 000	84 359	640 000	128 359	840 000	172 359
245 000	41 459	445 000	85 459	645 000	129 459	845 000	173 459

Formuesskatt til staten og kommune 2019

Tabellen viser summen av formuesskatt til stat og kommune for enslige. Skattefritt beløp utgjør kr 1.500.000 for enslige og kr 3.000.000 for ektefeller. Formuesskatten beregnes med 0,85 % over skattefritt beløp (0,7 % til kommunen og 0,15 % til staten).

Utover tabellen øker skatten med kr 85 per kr 10.000.

Grunnlag	0	10000	20000	30000	40000	50000	60000	70000	80000	90000
1 500 000	0	85	170	255	340	425	510	595	680	765
1 600 000	850	935	1 020	1 105	1 190	1 275	1 360	1 445	1 530	1 615
1 700 000	1 700	1 785	1 870	1 955	2 040	2 125	2 210	2 295	2 380	2 465
1 800 000	2 550	2 635	2 720	2 805	2 890	2 975	3 060	3 145	3 230	3 315
1 900 000	3 400	3 485	3 570	3 655	3 740	3 825	3 910	3 995	4 080	4 165
2 000 000	4 250	4 335	4 420	4 505	4 590	4 675	4 760	4 845	4 930	5 015
2 100 000	5 100	5 185	5 270	5 355	5 440	5 525	5 610	5 695	5 780	5 865
2 200 000	5 950	6 035	6 120	6 205	6 290	6 375	6 460	6 545	6 630	6 715
2 300 000	6 800	6 885	6 970	7 055	7 140	7 225	7 310	7 395	7 480	7 565
2 400 000	7 650	7 735	7 820	7 905	7 990	8 075	8 160	8 245	8 330	8 415
2 500 000	8 500	8 585	8 670	8 755	8 840	8 925	9 010	9 095	9 180	9 265
2 600 000	9 350	9 435	9 520	9 605	9 690	9 775	9 860	9 945	10 030	10 115
2 700 000	10 200	10 285	10 370	10 455	10 540	10 625	10 710	10 795	10 880	10 965
2 800 000	11 050	11 135	11 220	11 305	11 390	11 475	11 560	11 645	11 730	11 815
2 900 000	11 900	11 985	12 070	12 155	12 240	12 325	12 410	12 495	12 580	12 665
3 000 000	12 750	12 835	12 920	13 005	13 090	13 175	13 260	13 345	13 430	13 515
3 100 000	13 600	13 685	13 770	13 855	13 940	14 025	14 110	14 195	14 280	14 365
3 200 000	14 450	14 535	14 620	14 705	14 790	14 875	14 960	15 045	15 130	15 215
3 300 000	15 300	15 385	15 470	15 555	15 640	15 725	15 810	15 895	15 980	16 065
3 400 000	16 150	16 235	16 320	16 405	16 490	16 575	16 660	16 745	16 830	16 915
3 500 000	17 000	17 085	17 170	17 255	17 340	17 425	17 510	17 595	17 680	17 765
3 600 000	17 850	17 935	18 020	18 105	18 190	18 275	18 360	18 445	18 530	18 615
3 700 000	18 700	18 785	18 870	18 955	19 040	19 125	19 210	19 295	19 380	19 465
3 800 000	19 550	19 635	19 720	19 805	19 890	19 975	20 060	20 145	20 230	20 315
3 900 000	20 400	20 485	20 570	20 655	20 740	20 825	20 910	20 995	21 080	21 165
4 000 000	21 250	21 335	21 420	21 505	21 590	21 675	21 760	21 845	21 930	22 015
4 100 000	22 100	22 185	22 270	22 355	22 440	22 525	22 610	22 695	22 780	22 865
4 200 000	22 950	23 035	23 120	23 205	23 290	23 375	23 460	23 545	23 630	23 715
4 300 000	23 800	23 885	23 970	24 055	24 140	24 225	24 310	24 395	24 480	24 565
4 400 000	24 650	24 735	24 820	24 905	24 990	25 075	25 160	25 245	25 330	25 415
4 500 000	25 500	25 585	25 670	25 755	25 840	25 925	26 010	26 095	26 180	26 265
4 600 000	26 350	26 435	26 520	26 605	26 690	26 775	26 860	26 945	27 030	27 115
4 700 000	27 200	27 285	27 370	27 455	27 540	27 625	27 710	27 795	27 880	27 965
4 800 000	28 050	28 135	28 220	28 305	28 390	28 475	28 560	28 645	28 730	28 815
4 900 000	28 900	28 985	29 070	29 155	29 240	29 325	29 410	29 495	29 580	29 665
5 000 000	29 750	29 835	29 920	30 005	30 090	30 175	30 260	30 345	30 430	30 515

Grunnlag	0	10 000	20 000	30 000	40 000	50 000	60 000	70 000	80 000	90 000
5 100 000	30 600	30 685	30 770	30 855	30 940	31 025	31 110	31 195	31 280	31 365
5 200 000	31 450	31 535	31 620	31 705	31 790	31 875	31 960	32 045	32 130	32 215
5 300 000	32 300	32 385	32 470	32 555	32 640	32 725	32 810	32 895	32 980	33 065
5 400 000	33 150	33 235	33 320	33 405	33 490	33 575	33 660	33 745	33 830	33 915
5 500 000	34 000	34 085	34 170	34 255	34 340	34 425	34 510	34 595	34 680	34 765
5 600 000	34 850	34 935	35 020	35 105	35 190	35 275	35 360	35 445	35 530	35 615
5 700 000	35 700	35 785	35 870	35 955	36 040	36 125	36 210	36 295	36 380	36 465
5 800 000	36 550	36 635	36 720	36 805	36 890	36 975	37 060	37 145	37 230	37 315
5 900 000	37 400	37 485	37 570	37 655	37 740	37 825	37 910	37 995	38 080	38 165
6 000 000	38 250	38 335	38 420	38 505	38 590	38 675	38 760	38 845	38 930	39 015
6 100 000	39 100	39 185	39 270	39 355	39 440	39 525	39 610	39 695	39 780	39 865
6 200 000	39 950	40 035	40 120	40 205	40 290	40 375	40 460	40 545	40 630	40 715
6 300 000	40 800	40 885	40 970	41 055	41 140	41 225	41 310	41 395	41 480	41 565
6 400 000	41 650	41 735	41 820	41 905	41 990	42 075	42 160	42 245	42 330	42 415
6 500 000	42 500	42 585	42 670	42 755	42 840	42 925	43 010	43 095	43 180	43 265
6 600 000	43 350	43 435	43 520	43 605	43 690	43 775	43 860	43 945	44 030	44 115
6 700 000	44 200	44 285	44 370	44 455	44 540	44 625	44 710	44 795	44 880	44 965
6 800 000	45 050	45 135	45 220	45 305	45 390	45 475	45 560	45 645	45 730	45 815
6 900 000	45 900	45 985	46 070	46 155	46 240	46 325	46 410	46 495	46 580	46 665
7 000 000	46 750	46 835	46 920	47 005	47 090	47 175	47 260	47 345	47 430	47 515
7 100 000	47 600	47 685	47 770	47 855	47 940	48 025	48 110	48 195	48 280	48 365
7 200 000	48 450	48 535	48 620	48 705	48 790	48 875	48 960	49 045	49 130	49 215
7 300 000	49 300	49 385	49 470	49 555	49 640	49 725	49 810	49 895	49 980	50 065
7 400 000	50 150	50 235	50 320	50 405	50 490	50 575	50 660	50 745	50 830	50 915
7 500 000	51 000	51 085	51 170	51 255	51 340	51 425	51 510	51 595	51 680	51 765
7 600 000	51 850	51 935	52 020	52 105	52 190	52 275	52 360	52 445	52 530	52 615
7 700 000	52 700	52 785	52 870	52 955	53 040	53 125	53 210	53 295	53 380	53 465
7 800 000	53 550	53 635	53 720	53 805	53 890	53 975	54 060	54 145	54 230	54 315
7 900 000	54 400	54 485	54 570	54 655	54 740	54 825	54 910	54 995	55 080	55 165
8 000 000	55 250	55 335	55 420	55 505	55 590	55 675	55 760	55 845	55 930	56 015
8 100 000	56 100	56 185	56 270	56 355	56 440	56 525	56 610	56 695	56 780	56 865
8 200 000	56 950	57 035	57 120	57 205	57 290	57 375	57 460	57 545	57 630	57 715
8 300 000	57 800	57 885	57 970	58 055	58 140	58 225	58 310	58 395	58 480	58 565
8 400 000	58 650	58 735	58 820	58 905	58 990	59 075	59 160	59 245	59 330	59 415
8 500 000	59 500	59 585	59 670	59 755	59 840	59 925	60 010	60 095	60 180	60 265
8 600 000	60 350	60 435	60 520	60 605	60 690	60 775	60 860	60 945	61 030	61 115
8 700 000	61 200	61 285	61 370	61 455	61 540	61 625	61 710	61 795	61 880	61 965
8 800 000	62 050	62 135	62 220	62 305	62 390	62 475	62 560	62 645	62 730	62 815
8 900 000	62 900	62 985	63 070	63 155	63 240	63 325	63 410	63 495	63 580	63 665
9 000 000	63 750	63 835	63 920	64 005	64 090	64 175	64 260	64 345	64 430	64 515
9 100 000	64 600	64 685	64 770	64 855	64 940	65 025	65 110	65 195	65 280	65 365
9 200 000	65 450	65 535	65 620	65 705	65 790	65 875	65 960	66 045	66 130	66 215

Temaer hvor du kan/må levere vedlegg til ny skattemelding

Undertema	Detaljer på undertema	Dokumentasjon på felt
Reiser (arbeids- og besøksreiser)	Arbeidsreiser/Besøksreiser	Kan: Krever avstandsfradrag ved bruk av egen bil for besøksreise til hjemmet utenfor EØS
Merkostnader ved opphold utenfor hjemmet	Pendleropphold	Kan: Dokumenterte kostnader til kost
Merkostnader ved opphold utenfor hjemmet	Pendleropphold	Kan: Dokumenterte kostnader til kost utover mottatt kostgodtgjørelse
Merkostnader ved opphold utenfor hjemmet	Pendleropphold	Kan: Dokumenterte kostnader til losji
Bank og konto opplysninger		Må: BSU i annen EØS stat
Bolig og eiendom	Bolig og eiendom	Må: Dokumentert markedsverdi
Bolig og eiendom	(eiendomstypene fra SME2018)	Må: Ikke tingslyst eierskifte, felt hvor man angir ja/nei på om det er tinglyst
Bolig og eiendom	Gevinst/tap ved realisasjon	Kan: Gevinst/tap
Utleie	Langtidsutleie bolig/fritidseiendom	Kan: Vedlikeholdskostnad ved utleie og annen kostnad ved utleie
Utleie	Kombinasjon	Kan: Vedlikeholdskostnad ved utleie og annen kostnad ved utleie
Utleie	Eiendom i utlandet	Kan: Min andel foreldrefradrag
Pass og stell av barn (foreldrefradrag)	Foreldrefradrag	Kan: Betalt barnepass - betalt beløp
Pass og stell av barn (foreldrefradrag)	Betalt barnepass	Kan: Faktisk kostnad for merkjøring for å bringe og hente barn
Pass og stell av barn (foreldrefradrag)	Ekstra reisevei	Kan:
Aksjer	Aksjonærregisteret	Kan:
Aksjer	Aksjer	Kan:
Fradrag for investering i oppstartsselskap		Kan:
Aksjesparekonto		Kan: Skattepliktig gevinst ved realisasjon
Verdipapirfond		Kan: Skattepliktig tap ved realisasjon av andel i aksjedel
Obligasjoner		Kan:
Andre finansprodukter		Kan:
Virtuell Valuta		Kan:
Gave til frivillige organisasjoner	Gave til frivillige organisasjoner (norske og utenlandske)	Må: Gaver til utlandet
Betalt skatt i utlandet	Betalt skatt i utlandet	Kan: Betalt skatt i utlandet.
Betalt skatt i utlandet	Skattemessig emigrasjon	Kan:
Betalt skatt i utlandet	Bosatt etter skatteavtale i annet land	Kan:
Betalt skatt i utlandet	Skattenedsettelse etter skatteavtale (fordelingsmetoden)	Kan:
Betalt skatt i utlandet	Ikke skal betale trygdeavgift på et forhold som følge av opphør i norsk folketrygd	Kan:
Betalt skatt i utlandet	Nedssettelse etter alternativ fordelingsmetode med bakgrunn i et års regelen	Kan:

Stikkord

A

Abonnement	41, 164, 165, 239
Adopsjon	67, 126
Adoptivbarn	65, 126
Advokatutgifter	139, 217, 218, 301
Aksept av bindende bud	80, 81
Aksjefond Se Verdpapirfond	41
Aksjeinnskudd i oppstartsselskap	
Eiertidskrav og vilkår i eiertiden	51
Vilkår knyttet til investor	50
Vilkår knyttet til selskapet	49
Aksjer	14
Aksjer ervervet før 1989	36
Aksjer/aksjeopsjoner i arbeidsforhold	142
Ansattes kjøp til underpris	33
Ervervet ved konvertering av lån	33
Fradrag for utgifter	41
Gavesalg	37, 56
Gevinstberegning	35
Hvilke aksjer som anses solgt	37
Inngangsverdi	29
Kapitalforhøyelse	34
Kapitalnedsetting	34
Realisasjon	29
Skjema	39
Tap 2, 10, 16, 24, 29, 31, 32, 34, 35, 37, 38, 39, 42, 47, 48, 49, 55, 56, 57, 59, 60, 75, 80, 81, 87, 89, 90, 101, 118, 143, 146, 196, 210, 213, 216, 226, 253, 254, 275, 276, 277, 294, 308, 310, 311, 321, 331, 342	
Tidfesting	38
Utgangsverdien $\times$ vederlaget	35
Verdsettelse	315
Aksjesparekonto	43
Formuesskatt	48
Hvilke aksjer/andeler kan inngå på kontoen	44, 45
Opphør	47
Overføring av aksjer fra/til aksjesparekontoen	46
Overgangsregler	48, 49
Rekkefølge ved uttak	46
Skjerming	45
Aksjonærregisteret	39
Aldershjem Se Sykehjem	83
Alternativt fordelingsfradrag	14
Arbeid i utlandet	259
Arbeidsgiver stiller bolig til disposisjon	155
Arbeidsgodtgjørelse	283
Arbeidsopphold i utlandet	255
Arbeidsreise	14
Arv/gave	30
Aksjer, inngangsverdi	30
Eiendom, inngangsverdi,	53
Au pair	67

Avis	238
Avstandsfradrag	303

B

Barn	
Barn i foreldrenes bedrift	71, 73
Engangserstatning til barn og unge	75
Skattefri arbeidsinntekt	69
Særskilt inntektsfradrag	72, 197
Barn 12 år eller yngre	69
Barn 16 år eller yngre	69
Barnebidrag	139
Barnehage	65
Familiebarnehage	282, 283, 284, 287, 292
Foreldrefradrag	65
Barnepensjon	69
Barn/ungdom 17 år eller eldre	72
Bedriftsjubileum Se Gaver	65
Bedriftskantine	247
Begravelse	115
Beregnet personinntekt	11
Beregning av reisefradraget	193
Besøksreise	171
Betinget skattefritak	77
Beviskravet for å legge tilleggsskatt	230
Bil	148
Bindende forhåndsuttalelse	325
Bolig	80
Boligen fraflyttes	81
Eget arbeid	92
Boligsparing for ungdom (BSU)	15
Bompenger	15
Bonus	
Fra flyselskap	285
Briller	239
Brukshindring	83
Bruspenger	250
Bøker Se Faglitteratur	215
Båt	
Fritidsbåt	130

C

campingvogn	130, 316
-------------------	----------

D

Dagpenger under arbeidsledighet	285, 287
Datautstyr	239
Deltakerfastsatt selskap	283
Diett	10, 250
Diskontinuitet	31, 48, 49, 61
Dokumentavgift	18, 87, 90, 93

Drikkepenger	286
Dødsfall	27
Skattekasse	207
Skattlegging av avdøde	115
Skattlegging av dødsbo	121
Skattlegging av enearving	119
Skattlegging av gjenlevende ektefelle	120
Skattlegging av gjenlevende samboer	121
Døgnhivle Se Pendlere	170

E

Earn-out	143
EKOMØtjenester	162
Ekspropriasjon	77
Ektefeller	
Ektefelle bosatt i utlandet	206
Ektefelletillegg	288, 289
Felles bedrift	24, 281
Fordeling av inntekter og fradrag	180
Nygifte	205
Rentefradrag	187
Særskilt skattlegging	205
El-bil	149
Emigrasjon	256, 257, 258
Endring av fastsetting	331
Endring etter klage	333
Endring uten klage	336, 337
Endringsfrister	341
Engangserstatning	75
Enslig forsørger	22, 125
Erstatning	216
Etableringsgebyr	306
Etterbetaling	
Etterbetaling av lønn	128
Etterbetaling av pensjon	127
Ettergivelse av renter	184, 190
Etterlønn	116
Etterskuddsrenter	189
EØS-området	289

F

Fagforeningskontingent	15
Faglitteratur	15
Familieleilighet, definisjon	98
Fast arbeidssted	150, 245, 287, 303
Fastrentelån	188, 190
Fastsetting av skattegrunnlag	330
Ferge	15, 149, 194
Feriepenget	285
FIFU-prinsippet	37, 38, 47, 51
Firmabil	
Brukshindring	153
Deler av året	153
Flere biler til disposisjon samtidig	153
Listepris	149
Lønnsomhet	154

Varebil klasse 2	150
Fiskere	21
Flermannsbolig, definisjon	97
Flyttekostnader	15
Foreldrefradrag	15
Forhåndsfastsetting	122
Formue	129
Formue Se Bolig, formue	107
Formuesskatt	129
Formuesverdi	
Børsnoterte aksjer	315
Fritidseiendom	110
Ikke-børsnoterte selskaper	315
Primærbolig	107
Sekundærbolig	109
Tomter	111
Forsikring	20
Fosterforeldre	65
Fremførbart underskudd	16, 22, 26, 62
Fri bil	285
Fri bolig	99, 155, 156, 157, 290
Fri kost	177
Frikort	73
Fritidsarbeid	93
Fritidsbåter	130
Fritidseiendom	
Begrensninger i skattefritaket	86
Bo- og brukstid ved bruksendring	85
Formue	110
Hva anses som fritidseiendom	85
Utleie	106
Frivillig retting	233, 344
Føderåd	307

G

Garantiprovisjon	190
Gave	16
Gode forslag	159
I arbeidsforhold	158
Lang og tro tjeneste	158
Til frivillige organisasjoner	16
Til vitenskapelig forskning	17
Gavesalg	37
Gebyr	18
Gjenlevende ektefelle	27, 53, 55, 61, 62, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 207, 208, 209
Godskriving av botid	83
Grunnbeløpet	116, 157, 216, 291
Gårdsbruk	319

H

Halvt særfradrag	125, 313
Handelsdato	38
Hjelpetønad	213, 221, 223
Hjemmekontor	18, 240
Hytte Se fritidseiendom	84

I

Ideelle organisasjoner	9, 16, 17, 202, 213, 309, 310
Indeksobligasjoner	295
Individuell pensjonssparing (IPS)	308
Inkassogebyr	18
Innbo og løsøre	137, 316
Innflytting til Norge	255
Internett	158
IPS	134

J

Jordbruk	199, 202, 282, 291, 304
Jubileumsgave	158
Julegave	159
Juridisk bistand	217

K

Kapitalforhøyelse	49
Kapitalinntekter	24, 123, 124, 183, 217, 226
Kapitalnedsetting	34
Kausjon	190
kildeskatt lønn	267
Kjørebok	148, 152, 153, 171, 245, 246
Klage	
Forlenget klage	335
Hvem har klagerett	333
Hvem skal du klage til	333
Hvordan skal en klage utformes	334
Klagefrist	335
Når klagefristen er gått ut	336
Klagefrist	335
Klær	67
Kokemuligheter	177, 178
Konkurs	29, 34, 253
Kontantprinsippet	62, 115, 116, 189, 224, 225
Kontantstøtte	213, 291
Kontingenter	19
Kontinuitet	30, 53, 55, 61
Kost og losji	178, 285, 302, 303
Kostbesparelse	177
Kreditfradrag	19, 267, 269, 273, 281
Kredittkjøp	191, 306
Kundepleie	19
Kurtasje	29, 41
Kårtyelser	288, 290

L

Latent skatt på skifte	63
Livrente fra utenlandsk forsikringsselskap	290
Losji	169, 172, 174, 175, 177, 178, 241
Lotteri- og tippegevinster	280
Løsøre	130, 315, 316
Lån i arbeidsforhold	160
Lån i utlandet	191

M

Makeskifte	77
Mat på jobb	238, 247
Mat på reiser	238, 248
Meglerkostnader	87, 341
Merkostnader pendler	
Besøksreiser	171
Kost	172
Losji	172
Minstefradrag	15, 20, 23, 69, 72, 73, 75, 112, 117, 136, 137, 138, 211, 251, 253, 301, 302, 303, 308
Misligholdte renter	189, 306
Mobilt arbeidssted	250
Mobiltelefon	162, 164, 165, 166, 262
Morarente	307
Motorsykkel	130
Møblert utleie	101
Måltidstrekk	249

N

Naturalytelser	
Aksjeopsjoner	143
Aksjer	142
Barnehageplass	147
Bil	148
Bolig	155
Gaver og rabatter	158
Lån i arbeidsforhold	160
Telefon og bredbånd	162
Naturlig arrondert tomt	86, 87
Nedsatt ervervsevne	
Særfradrag	22, 117, 222, 312
Negativ inntekt Se Underskudd	118
Nettometoden	229
Norges Banks styringsrente	192
Normrente	160
Næringsinntekt	11, 87, 100, 109, 136, 181, 196, 199, 200, 201, 202, 228, 231, 260, 281, 282, 286, 292, 293, 305, 347
Næringsoppgave	11, 227, 235, 282, 287, 291, 292, 305
Næringsrapport skatt	11, 291

O

obligasjoner	314, 315
Obligasjonfond Se Verdipapirfond	41
Oppgjørsgdato	38, 122
Opphør av arbeidsforhold	215, 217
Opplysninger	7, 277, 314
Oppmerksomheter	19
Oppmerksomhetsgave	158
Oppregulering av inngangsverdi	91
Oppreisning	217
Oppussing Se Bolig, utleie	226
Opsjoner i arbeidsforhold	285
Overkurs	34, 188, 190
Overtidsmat	137
Overtredelsesgebyr	167

P

Pantobligasjon	18, 26
Parkeringsavgift	149
Pass av barn Se Foreldrebetaling	65
Pendler	
Arbeidsgivers dekning	176
Besøksreise	171
Eksempel på klage	174
Eksempel på vedlegg	173
Enslig pendler	169
Familiependler	169
Kost	172
Losji	172
Pendlerhyppighet	171
Pendlerfradrag	20, 169, 174, 176, 337
Pendlerreiser	193
Pensjon	
Etterbetaling	127
Oversikt over pensjoner	179
Pensjonsforsikring	20
Skattefradrag	179
Pensjon fra folketrygden	181, 182, 269, 288
Pensjonssparing	20, 179, 308
Personalrabatt	159
Personfradrag	20, 119, 122, 123, 124, 204
Piggdekkavgift	149
Private lån	10, 131, 306
Prosesskostnader Se Juridisk bistand	139
Påkostninger Se Bolig, utleie	92

R

Realisasjon	
Bolig	80
Tomt	87
Realisasjonsprinsippet Se Tidfesting	224
Refinansiering	18, 276, 277
Reinvestering	
Manglende	79
Tidsfrist	79
Reise	
Arbeidsreise	194, 245
Tjenestereise	163, 245, 248, 249, 250
Reisefradrag	
Bompenger og ferge	194
Sats og bunnfradrag	193
Satsene	194
Reiseregning	219, 245, 246, 250
Renteinntekter	24, 26, 124, 182, 183, 184, 186, 227, 294, 295, 296
Rentekostnader	187
Renter ved restskatt og tilgode	192
Representasjon	19, 20
Restskatt	7, 187, 192, 196, 213, 307, 322
Rimelig lån i arbeidsforhold	307
RISK Se Aksjer, salg av aksjer	32

S

Saksomkostninger	
Dekning av	346
Salg av aksjer	29
Arv/gave	30
Spleiset aksje	33
Splittet aksje	33
Salg av bolig	
Beregning av gevinst/tap	89
Botid	81
Eget arbeid	92
Ektefelle	82
Kostprisregulering	90
Pendlerbolig	83
Påkostninger	92
Salg av fast eiendom	16, 77, 80, 89, 90, 253
Salg av fritidseiendom	84, 85
Samboere	131
Samlivsbrudd	25, 205, 206, 231, 338, 339
Servering av kunder	19
Serviceavgift	19
Sjekkliste	
Alderspensjonister	26
Barn og ungdom	25
Dødsfall	27
Ektefeller	24
Enslige forsørgere	26
Samboere	25
Sjøfolk	21, 286, 304
Sjømannsfradrag	213
Skatt på alminnelig inntekt	196, 197, 200, 211, 349
Skatteamnesti Se Frivillig retting	344
Skattebegrensning	
Beløpsgrense	209
Beregningsgrunnlaget	209
Hvem har krav på	209
Ved liten skatteevne	212
Skatteberegning	144, 179, 205
Skattefradrag for pensjonsinntekt	117, 183
Skattefri pensjon fra utlandet	289
Skattefrie gaver	158
Skattefrie inntekter	212, 213
Skatteklagenemnda	328, 332, 334, 335, 336
Skattekasse	
Dødsfall	207
Ektefelle bosatt i utlandet	206
Samlivsbrudd	206
Skattemelding for næringsdrivende	11, 196, 235, 236
Skattemeldingen	
Frist for levering	12
Leveringsfritak	10
Sjekkliste	24
Skjemaer	11
Underskrift	12
Vedlegg	11
Skatteoppgjør	12
Skattesatser 2017-2018	200

Skattevettinger	7	Uriktige eller ufullstendige opplysninger	227
Skjermingsfradrag	21, 36, 39, 40, 185	Tips Se Drikkepengen	286
Skjermingsrente	184, 186	Tomannsbolig	97
Skjønnsfastsetting	231	Tomt	
Skogbruk	60, 199, 282, 288, 290, 291, 307	Formue	111
Sluttvederlag	215	Salg	87
Småutgifter	250	Toppskatt Se Trinnskatt	123
Snøscooter	130	Trygdeavgift	347
Spesialinnredet bil	150	Tvangsmulkt	235
Spleiselaget.no	73		
Spleiset aksje	33	U	
Splittet aksje	33	Ubenyttet skjerming	38
Sponsing	21	Ufrivillig realisasjon	77
Statens Lånekasse for utdanning	189	Ufullstendige opplysninger	227, 228, 230, 319
Stipend	219	Uførepensjonister	209, 288
Styrehonorar	116	Ulovlig utbytte	40
Summarisk endring	12	Ulykkesforsikring	286, 302
Sykdomsfradrag		Underholdsbidrag	
Behandlingsutgifter	221	Frdrag	251
Dokumentasjon	222	Inntekt	251
Eksempel på vedlegg til skattemeldingen	222	Underskudd ved utleie av fast eiendom	23, 311
Hvilke kostnader	220	Ungdom	
Varig sykdom eller svakhet	220	Barn 16 år eller yngre	69
Sykehjem	83, 108, 220	Barn 17 år eller eldre	72
Særfradrag		Lønnsinntekt til ungdom mellom 13 til 16 år	71
Enslig forsørger	125	Unit Link	296
Store sykdomsutgifter	220	Uriktige opplysninger	7, 227
Særkullsbarn	25, 65, 66, 70	Uselvstendig bolig	169, 170, 174, 175
Særskilt inntektsfradrag	72	Utdanning	23, 189, 215, 216, 219, 238, 241, 242
		Utenlandsk valuta	275, 276, 277, 313
T		Utflytting	256
Tap		Utgangsverdi, aksjer	35
Aksjer	22	Utgiftsgodtgjørelser	
Andeler i verdipapirfond	311	Avis	238
Salg av bolig	308	Betalingskort	239
Valuta	275	Briller	239
Tegningsgebyr	18, 295	Datautstyr	239
Telefon		Flyttekostnader	241
Betalings tjenester	165	Hjemmekontor	240
Egenbetaling	164	Merutgifter på reise	244
Privat bruk deler av året	166	Reiseforsikring	241
Tidfesting		Utdanning	241
Kontantprinsippet	224		
Realisasjonsprinsippet	225	Utlend	
Tidfesting av renteinntekter	186	Aksjer i utenlandsk selskap	274
Tilleggsskatt		Arbeid i utlandet	259
Beregningsgrunnlaget	228	Fast eiendom i utlandet	272
Beviskravet	230	Innflytting til Norge	255
Satser	227	Kreditregler i skatteloven	267
Skyldkravet	229	Pensjon	268
Tidfestingsfeil	229	Skatteavtale	266
Unnlatt levering av skattemelding	228	Utflytting	256
Unnlatt levering av skattemelding eller næringsoppgave	227	Utsatt beskatning	77
Unnskylldningsgrunner	231		
Unntak	232	V	
		Valutagevinst og valutatap	275
		Vedlikehold Se Bolig, utleie	301

Verdipapirfond	41
Verdsettelse Se Formuesskatt	107
VPS- gebyr	18
VPS-gebyr	18, 23, 310
Våningshus	60, 318

Y

Yrkeskjøring	149, 152, 153, 154, 193, 203, 246
Yrkesreiser	193
Yrkesskadeforsikring	286

Å

Årsavgift	239
-----------------	-----